

Holy Bible

Aionian Edition®

Ajigha Bible
Ajiya Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as “ The Purple Bible ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Ajigha Bible

Ajiya Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/20/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mission For Scripture Translation And Language Development, 2025

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/2/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ajiya at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Ajiya at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

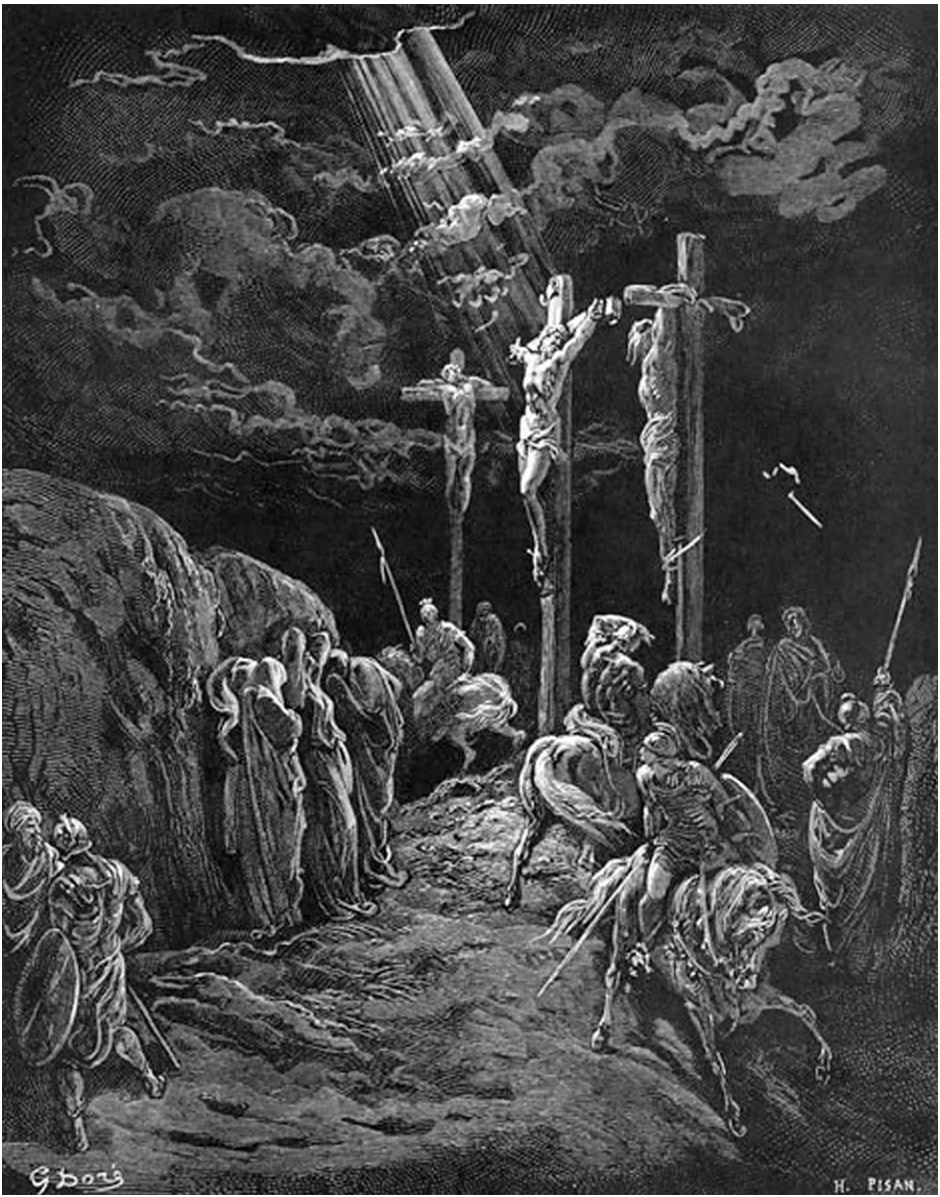
NEW TESTAMENT

IMatta	11
IMarkus	35
ILuka	51
IYahaya	77

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

IYesu vasa tersi, “Ate mi, ɛsɔ shɔr ngo kpaa bɔ uvulu kɔ, ka aye bu inumani asɔ ju ba.”

Avasa kɔ ace bɔ ugbang nga kɔ hugha ace bɔ.

ILuka 23:34

IMatta

1 Awọ iwọọ iMusa ute iYesu iKristi, anọ iDauda, anga ute Ibrahim. **2** Ibrahim jee Ishaku, Ishaku jee iYakubu, iYakubu jee iYahuza kina anayuru nga, **3** iYahuza ate iFeresa kina iZera ayuru bọ nga shi iTama, iFeresa nga shi ate iHesruna, iHesruna nga shi ate iAram, **4** iAram nga shi ate iAminadab, iAminadab nga shi ate iNashon, iNashon nga shi ate iSalmōn, **5** iSalmōn nga shi ate iBọ'a, ayuru jee nga anga shi iRahab, iBowaz nga shi ate iObida, ayuru nga anga shi iRut, iObida nga shi ate iYesse, **6** iYesse nga shi ate agom iDauda, iDauda nga shi ate iSulemanu ayuru nga anga sa shi ayiri Uriya, **7** iSulemanu nga shi ate iRehobowam, iRehobowam nga shi ate iAbiya, iAbiya nga shi ate iAsa, **8** iAsa nga shi ate iYehoshafat, iYehoshafat nga shi ate iYoram, iYoram nga shi ate iAzariya, **9** iAzariya nga shi ate iYotam, iYotam nga shi ate iAhaz, iAhaz nga shi ate iHezekiya, **10** iHezekiya nga shi ate iManassa, iManassa nga shi ate iAmōn, iAmōn nga shi ate iYosiya, **11** iYosiya nga shi ate iYekoniya kina anayuru nga akyua mani ayeri bu ki kya bu aBabila wu. **12** Aya kya bọ aBabila ni, iYekoniya va jee iSheyaltiyel, iSheyaltiyel nga shi ate iZarubabel, **13** iZarubabel nga shi ate iAbihudu, iAbihudu nga shi ate iEliyakim, iEliyakim nga shi ate iAzuro, **14** iAzuro nga shi ate iSaduku, iSaduku nga shi ate iAkimu, iAkimu nga shi ate iAliyudu, **15** iAliyudu nga shi ate iEliyazara, iEliyazara nga shi ate iMatana, iMatana nga shi ate iYakubu, **16** iYakubu nga shi ate iYusufu aghemẹ iMaryamu aghomani ajee iYesu mani ayoro nga si iKristi. **17** Ko kpaa kọ ute Ibrahim ki ta ka iDawuda, ite usho na inari yọ, kọ kpaa ka iDauda ki ta kọ uyeri bọ ki kyaa aBabila ite usho ni inari yọ, kọ kpaa ki uyeri bọ ka aBabila ki ta ka iKristi ite usho ni inari yọ. **18** Umani ujee iYesu iKristi sa shi, ayuru nga iMaryamu akọ cira nga ki ma iYusufu, ata kọ takwyue ni avasa nu nga na afo anga aghing Ọnong. **19** Ni aghemẹ nga iYusufu, aghomani aka ju ima ushi na kikya, ata wang ọsa nga ighong ba, na ava wang usheri nga ya naikẹ. **20** Ashi kidẹ uwang uju kindọ ni, ba irishu, atuma Ọnong va yeni erẹkwyue nga kidẹ amogo, ki tẹri si, "iYusufu, anọ iDauda, ma kọng erẹbata ukpaa iMaryamu sa ayiri ngo ba, ki imumani ishi kidẹ afo nga ni iba kukushi aghing Ọnong ko. **21** Aki jee anọ, ni ingo ki ma nga uca si iYesu, ka aki foo ajiya kọ vulu bọ." **22** Uma ri ba kọ ma hwura umumani Ate aYaya

tẹri ka anyu Atina nga, **23** "Uwẹ ni, anayiri mani aye nga aghemẹ ba ki kpaa afo ka jee anọ anaghemẹ, na aki yoro nga si Immanuwel." (Uwu shi si, Ọnong shi ni yi). **24** iYusufu ya shira kọ mor ni, ava ju kono mani Atuma Ọnong tẹri nga ni, A kpaa ayiri nga, **25** ara ye erenoma nga ba ki ta ko jee anọ. Ava ma nga uca si iYesu.

2 Ajee iYesu ki ifong aBaitalami ka aYahudiya, ka akyua agom iHiridus, na ace agho uye eyere ba ki shii iripiya ki ba Urushelima **2** na aba wulu si, "Abi wo ni anọ mani ajee ki tee agom aYahudawa shi wo? Iyi nu eyere nga mani ikunu ka iripiya, ni iyi ba ki ma joọ nga." **3** Agom iHiridus ya kono kindo ni, ikwyi nga va bra yo, kindo wo no ushe ajiya Urushelima. **4** Aba curu nadidu agha kakong afirst kina aghomee umee iMusa ki wulu bo, "Abi wo ni aki jee aghofoo wo?" **5** "Ki ifong aBaitalami ki erobong aYahudiya," Aba yira nga. "Ka umani agho pii ko oto Onong wo wudu. **6** 'Ni ingo aBaitalami kide erobong aYahudiya, ki ba si ingo shi aghoce nọ ojii ka erogom aYahuza ba, ka kide ngo yo ni akwyite mani aki kyeng na ajiya Israila ki kunu wo.'" **7** Ni iHiridus ba yoro akyeng obo ki shii iripiya ko uyuyi ka kono ka anyu bo agolo mani eyere nyeni wo. **8** Aba tuma bo ka aBaitalami kina udi uwaga atong "Okya ko uya wang oka mani anọ shi wo nabiboro, insi inu peni ngaa ni, inu ba ki inu ba tẹri mi, ki ime ya ko joọ nga." **9** Aya kpee okong upii agom ni, ava wolu. Eyere umani anu ki shii iripiya ra ni shi kite bo, ni ibo so yii yo ki ta ko umani iya tara ko oka mani anọ shi wo. **10** Aya nu eyere ni, ava kono ikwyifu nagigang. **11** Aya ghila ona ni, aba ya nu anọ kina ayuru nga iMaryamu, aba ta aghong ki joọ nga. Aba wuli uma bo, utii uyeri, kina ima uta ugha ovong, kina anye ovong ki ma nga. **12** Na ava vuu bo erobong bo ka uce utra, ka Onong tẹri bo ka amogo si ama vuu ukushi iHiridus ba. **13** Aya ko uya ukadu ni, atuma Onong ba kunu kide amogo kushi iYusufu ki tẹri si, "iHiridus ki wang anọ ka pii wo. Sisang, kpaa anọ kina ayuru nga ko ti ko kya no aMasar, ko ya ci ko ukadu si ime tẹri ngo si ingo sher." **14** iYusufu va sisang, ki kpa anọ kina ayuru nga, ki kya bu aMasar kina ating, **15** kiya ci ki ta ko ukpo iHiridus. Aju kindo ka ahura imumani Ate tẹri ka anyu atina nga, "I yoro anọ mi wu ka aMasar." **16** iHiridus ya kpee si akyeng ra tee ni nga abo ni, ava sang anang. Ava sa si aya pili anọ aniragheme aBaitalami kina irihoo anyi apai

ki ta ka ataa ka akyua mani akpili kukushi akyeng eyere kunu. 17 Owe wu sa ni imumani agho pii ko oto Onong Irimiya teri hwura, 18 “A kong ice erewyue ka aRama, erewyue ukukas kina ayiri. IRahila nga su nira ayiri kaya ano nga. Ara kong udoru ba, ka aku kpuru bu.” 19 Utumu ukpo iHiridus, atuma Ate kunu iYusufu kide amo ka aMasar 20 ki teri si, “Sisang, kpaa ano kina ayuru nga ku kya nu erabong Israila, ka aghomani awang pii ano so shi bo no okyuo ba.” 21 iYusufu va sisang ki kpa ano kina ayuru nga ki vuu bo erabong Israila. 22 Ni iYusufu ya kong si Akilayus tee agom ka utumu ukpo ate nga iHiridus ka aYahudiya, ava kong erabata okyaa. Ako waa iYusufu nga atong ka amo ava geni ki kyaa erabong aGalili, 23 kiya vra ona nga ki ice ifong si aNazaret, ka ahwura upii agho pii ko oto Onong si, “Aki yoro nga si agha aNazaret.”

3 Ka akyua ra ni iYahaya aghila iminimini ba oko taa ashi ka aYahudiya na ateri upii Onong. 2 “Inu lokpaa,” ateri si, “Ka ergom ayaya ishi ayayo!” 3 iYahaya nga shi ajiya mani Ishaya agho pii ko oto Onong pii si, “Ace agho so taa akpa kide oko taa ashi, ‘Kyeri utra Ate ayaya; nawa nga itra ka kyeng!’” 4 Uma iYahaya ni aju kina idang orahimi; aloru abugu nga kina edang, imila nga ni agiya yo kina eretong. 5 Ajiya Urushelima, kina anga aYahudiya, kina anga ahwo ereyema Urdun, aba ukushi nga. 6 A teri avulu bo, ava ju bo iminimini bu na amusum ereyema Urdun. 7 iYahaya ya nu ikir aFarisiyawa kina aSadukiya, aba si ama ju bo iminimini, aba teri bo si, “Inu iyoo na kang! inga teri nu si oki ti anang mani Onong ki tuma?” 8 Uju uma mani uki nyeni olokpaa nu. 9 Uma kpaa ka inu teri si Ibrahim nga shi ate nu ba. Iso teri no Onong ki bra ukpa atighi ri ka tee ano nga! 10 Akperi nga sha ka a keri ashe ka akang; osho mani ura ma wu ikolo ba ni aki kpa wu ka taa kide ugha. 11 Iju nu iminimini kina amusum ki nyeni si inu lokpaa, aghomani aki ba ko utumu mi ni aki sumu nu kina aghing Onong kina ugha. Aceri mi; ira maa mi ni ikpa akpo nga ba. 12 Ofoto uper nga shi ka avo nga, aki per ikir imila. Aki curu alkama nga ka sa ka afo, ni erewo ni aki ta ugha wo onga mani oki kperi wo ba.” 13 Akyua ra ni iYesu ba ka aGalili ki ba ukushi iYahaya ka vong Urdun ka ju nga iminimini. 14 Ni iYahaya sheri ka tee ikwyi nga. “Imo shi mani uju mi iminimini,” iYahaya teri, “Uwe ni ingo ba ukushimi ki iba ju nu iminimini!” 15 Ni iYesu ba yira nga si, “Tara ni ushi kindi ka akyua ri.

Kindi wo ni iyi ki ju uma ododoma mani Onong wang ko.” iYahaya va yira. 16 Aya ju iYesu iminimini, aba kunu kide amusum. Ayeremo va yemi nga, ava nu aghing Onong na aso shulu kina ikhimi ni na uta uyeri kaya nga. 17 Ni erewo va teri ka ayaya, “Ano mi we, aghomani ikwyi mi ka tomo wo.”

4 Aghing kyeng ni iYesu ki kyaa ni nga ko ka ota shi ki Isho mra nga. 2 iYesu la awii ishi nari ating na atinong na aso kpeno anyu, na ba kong idafu. 3 Ni Isho va ba ukushi nga ki teri nga si, “Insi ingo shi Ano Onong ni, teri atii ri ka tee ubiredi.” 4 Ni iYesu va yira nga si, “Upii Onong si, ‘Ba ola imila yo kiyuyu na ajiya ki lang ko ba, si nu upii mani ukunu ukushi Onong.’” 5 Ni Isho va kpaa iYesu ki kyaa ni nga Urshalima, ifong upipar, akyo nga ka yaya ona Onong, 6 ki teri nga si, Insi ingo shi Ano Onong ni, funu erabong, ka upii Onong si, ‘Onong ki teri atuma nga kaya ngo; aki go ngo ni ivo bo, ki ifra ngo ki kong yo olo kaya atii ba.’” 7 iYesu va yira nga si, “Upii Onong teri si, ‘Ma mra Ate Onong ngo ba.’” 8 Ni Isho va kpaa nga ki kyaa ayaya opang utitugu ki nyeni nga nadidu ergom asing kina ujoo bo. 9 “Nadidu ni iki ma ngo,” Isho teri nga si, “Insi uta aghong ki joo mi ni.” 10 iYesu va teri nga si, “Sang ngo, Isho! Upii Onong si, joo Ate Onong ngo ni yii nga kayu ngal!” 11 Ni Isho ba ya iYesu; atuma Onong ba ki ma sho nga wo. 12 iYesu kong si iYahaya na asa nga ko uboo iting ni, ava sang nga ki kyaa aGalili. 13 Aya aNazaret, aya ci ka aKafarnahum, ifong uhwo ereyema aGalili, ka erabong aZabaluna kina aNaftali. 14 Aju kindi ka a hwura upii Ishaya agho pii ko oto Onong teri, 15 “Erabong aZabaluna kina erabong aNaftali, ko utra ereyema ka uda ugha Urdun, aGalili erabong aghomani ashi bo aYahudawa ba! 16 Ajiya mani ashi kide iting ki nu uyeri oghoghe. Aghomani ashi ki erabong agho kpuru uyeri ki taa bo.” 17 Ko kpaa ka kyua ra ni iYesu lite no teri upii Onong, “Inu lokpaa, ka ergom ayaya to ayayo!” 18 iYesu so kyeng ka anyu ereyema aGalili, ava nu anayuru apai na aso sa isha bo, iSaminu mani ayoro nga si iBitrus kina anayuru nga Andarawus aso feri isha bo. 19 iYesu va teri bo si, “Inu yii mi, iki meo nu uhuri ajiya.” 20 Kide akyua, aba ya isha bo ya ki yii nga. 21 Ava kyeng ki ya nu ace anayuru apai, iYakubu kina iYahaya, ano iZabadi. Ashi kide ogbolo kina ate bo iZabadi, aso kyeri isha bo. iYesu va yoro bo, 22 kide akyua ra, aya ogbolo bo kina

ate bō ki yii iYesu. **23** IYesu ghila idẹ ọfọng aGalili, na mẹẹ kide ọkọ takwyuẹ aYahudawa, na tẹri ila ididuma uka ẹrẹgọm Ọnọng, na leni ni idumu kina adumu. **24** Ila nga kpa kwabi ki ẹrẹgọm aSuriya, ava ba nga kina adumu, asọ kọng ẹrẹnoma ni idumu ighi-gho, kina agho shi nọ Ushẹẹ, ni itehu, ni ushumu avo, iYesu leni ni bọ. **25** Ikir yii nga kọ kpaa ka aGalili kina ufọng ọsho, ko kpaa ka Urushelima, aYahudiya, kina ushi bulu ẹrẹyema Urdun.

5 IYesu ya nu ikir bajiya ni, ava kila nga aya ọpang, ki cica, atina nga curu ki ghẹmẹ nga, **2** nava tee aghomẹẹ bọ si. **3** “Anyu adaduma ka aghomani aye utaa bọ ọnga aghing upipar; Ka ẹrẹgọm ayaya ni inga bọ wọ! **4** “Anyu adaduma ka aghomani ashi kide ikwyi ibibi; Ọnọng ki sa bọ amusum ashuu! **5** “Anyu adaduma ka agho ọtọng; Aki peni asing! **6** “Anyu adaduma ka aghomani ikwyi bọ shi Ko ju uma mani Ọnọng wang, Ọnọng ki ma bọ uwang ikwyi bọ! **7** “Anyu adaduma ka aghomani ashi na ahwoo ajiya; Ọnọng ki kọng ahwoo bọ! **8** “Anyu adaduma ka aghomani ashi na ikwyi upipar; Aki nu Ọnọng! **9** “Anyu adaduma ka aghomani awang uci ọkyuo; Ọnọng ki yoro bọ si anọ nga! **10** “Anyu adaduma ka aghomani asọ kọng Ọlọ kaya ju aipang; Ẹrẹgọm ayaya ni inga bọ wọ! **11** “Anyu adaduma ka inu aghomani acira nọ ki ma nọ ọlọ kiva tẹri atẹri kaya akwyi nu ka inu yii mi. **12** Inu kọng ikwyifu kina utomọ ikwyi, ka akyo nu ọka nọ ka ayaya. Kini kọ ni agho pii kọ ọtọ Ọnọng mani aba kite kọng ọlọ kọ. **13** “Inu bọ shi atọ asing. Insi atọ taa ididugọ wọ ni, ba utra mani aki vuu na ididugọ wọ ba. Ba ice ima ra aki bra uju ba sa nawu ka ajiya tinga. **14** “Inu bọ shi uyeri asing. Ifọng mani avra kaya ọpang kara shoru wọ ba. **15** Ba aghomani aki ta ugha agbilimọ ka fuga ya ni ikọ ba; sa na kyo ka ya ima uting, ka ma uyeri ki ko nga nu kide ọna. **16** Kindi wọ ni uyeri ngo ta ka ajiya nu, ka nu uma udodoma mani uju ka joọ Ate ayaya. **17** “Inu baa kpaa si imẹ ba ki ba cira umẹẹ iMusa wọ kina umẹẹ agho pii kọ ọtọ Ọnọng ba. Ita bami ki ma ucira wọ ba, sa ni isa ka umẹẹ bọ tee aipang. **18** Aipang ni imẹ sọ tẹri nu, kọ ni ayaya kina asing ki sang wọ ni, ba ighang iyeng ko ezeze inga umẹẹ iMusa na ki cira wu ba sa akwikẹ hwura. **19** Ni nadidu aghomani ara yii umẹẹ ko ni ima ezeze umẹẹ iMusa ka va mẹẹ ace agho ka ju ba ni, aki tee agho ji kide ẹrẹgọm ayaya. Ka da vọ ni, aghomani ayii umẹẹ kiva mẹẹ ace agho ka ju ni, aki shi ni ẹrẹgorọ ka ẹrẹgọm ayaya. **20** Iso tẹri nu, si, uta ko ghila ẹrẹgọm

ayaya ni si aipang nu cẹri anga aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aFariisiyawa uju uma mani Ọnọng wang. **21** “Inu kọ kọng si atẹri ajiya ada kyua, ‘Inu ba pii ọkyuo ba; aghomani aju ni aki ju nga ashuwa **22** Ni aikyuari ni imẹ tẹri nu, insi ushi kide anang kina anayuru ngo ni aki ju ashuwa, insi ingo yoro anayuru ngo si ‘Imu taa imumani aki ju wọ!’ aki kyaa ni ngo ọka ashuwa, insi ingo yoro anayuru abo uta ice ima, ọki ya ghila ngo ugha. (Geenna g1067) **23** Insi uwang ma Ọnọng ighima kaya agoo ni usa shuni si anayuru ngo go ngo ki kwyi ni, **24** Sheri uma ya kọ ya agoo, kya ko ya wang uci ọkyuo na anayuru ngo, ni ingo tọ vuu kọ uba ma uma. **25** “Insi ace agho yoro ngo kọ ọka ashuwa ni, inu kpẹlẹ ace na akyua sọ shi wọ, kini uta fuma uka ashuwa. Insi uku fuma uka ni aki ma agha ashuwa, aghomani aki ma agha la tẹng, ka ta ngo ko uboọ iting. **26** Ukadu wu ni uki ci wu, aipang ni imẹ sọ tẹri nu, so ma imumani atẹri si uma nadidu. **27** “Inu ko kọng na tẹri si, ‘ma nyeri na ayiri kọ aghimi agho ba.’ **28** Na aikuari ni tẹri nu, nadidu aghomani akyogo ayiri na wang peni nga ni akọ nyeri ni nga kide ikwyi. **29** Insi ica isighi avo ilang sa ukpaa ni, woyu ko nawu! Uceri nu ta uka ẹrẹnoma uyeng ngo kini mani nadidu ẹrẹnoma ngo ghila ugha. (Geenna g1067) **30** Insi avo ila ngo sa ukpaa ni, kyua kọ naa wọ! Uceri nu taa avo ayeng ni mani ẹrẹnoma ngo ghila ugha. (Geenna g1067) **31** “Asa va tẹri si, ‘Aghomani akla ayiri nga ni asọ wọ ka ma nga.’ **32** Ni aikuari ni tẹri nu, insi aghimi kla ayiri nga ni basi ko nyeri na ace aghimi ba ni, ashi na avulu usa nga uvulu insi akya uce ubogha ni; aghimi mani aya bogha ni aju avulu. **33** “Inu ko kọng na tẹri agha ada akyua si, ‘Uma wura usuu nu ba, ni hura uta anyu imumani uteri uki ju Ate ayaya.’ **34** Ni aikuari ni tẹri nu, ma suu kina ayaya ba insi uta anyu, ka uka ẹrẹgọm Ọnọng wu; **35** ko asing, ka uka wuru ifra nga wu; ko Urushelima, ka ukushi ifọng agom aghaghe. **36** Ma suu kina ẹrẹkwẹ ngo ba, ka uki bra ngo tee ifilikwyi iyeng ki tee ififu ko isisu ba. **37** Tẹri si ‘A’ ko ‘Kayi’; ushe uma ka hala ukushi Isheẹ wu. **38** “Inu ko kọng na tẹri si, ‘Insi agyo ngo ki ica ni, ica yu nu ki to gyo, insi ayir yu ni, ayir nu ki to gyo.’ **39** Na aikuari ni tẹri nu, ma ju ajiya imumani aju ngo ba. Insi ace agho gyo ngo ka utuma ila ni, ma nga ọnga ipuruma ka kimi gyo. **40** Insi ace agho kya ashuwa ngo ka yira ngo igbang ko ni, ma nga ima fuga ngo. **41** Insi agho shi ni ẹrẹkyuo tẹri ngo ukyeng imil iyeng ni, usọ kyeng upai. **42** Insi ace agho wang ice ma ukushi ngo ni, ma

nga; insi ace agho wang ota ice ma ni, ma nga. 43 “Inu ko kong na teri si, ‘Yoo agho yoo ngo, toro agho toro ngo.’ 44 Ni aikuari ni teri nu si, yoo agho toro ngo nu shor Onong kaya agho ma ngo olo, 45 ki ingo tee ano Ate ayaya. Aka sa onong uta kaya agha ababi na adaduma ima ayeng, ki ma avuga ka aghomani aka ju ima ididuma kina agho ka ju ima ibibi. 46 Aki ju na nyi Onong ki ma ngo oka ngo insi yoo agho yoo ngo wu ni? Ko agho yira agonu ka ju kindo! 47 Insi ingo ka pii kina aghikyo ngo ko ni, ikembō inu ju ki cēri ace agho ko? Ko aghomani ashi bō aYahudawa ba ka ju kindo! 48 Kindo ni inu tee agho kyeng na ki kya, kini mani Ate ayaya shi na kikyā.

6 “Ma ju uma odoḍoma ngo kayaye ka ajiya nu ima no so ju ba. Insi uju uma ri kayaye ni, ba ngo nu oka kushi Ate ayaya ba. 2 “Insi uma agho taa ice ma, ma yemi kayaye, kini agho ju ongo unu ica kidē oko takwyue aYahudawa kina aya itra. Aka ju ka ajiya joḍ bō. Imē so teri nu aipang, ako peni oka bu nadidu wudu. 3 Insi uma agho taa ice ma ni, ju ko tra mani agho avo ila ngo ki no ba. 4 Ni uki shi ko uyuyi. Ni Ate ngo, mani aka nu kuyuyi, ki ma ngo oka ngo. 5 “Insi upii no Onong, ma ju kini agho ju unu ica ba! Aka sisang upii nu Onong kidē oko takwyue aYahudawa kina itra, ka ajiya nu bō. Imē so teri nu aipang, ako ma bō oka bō nadidu. 6 Insi uki pii no Onong ni, kya nu idē bōḍ, fuga anyu bōḍ ya, nu pii na Ate nu mani aka nu bō nga ba, Ate aghomani aka nu ima ju nu kuyuyi, aki ma ngo oka ngo. 7 “Insi uki pii no Onong ni, ma teri ighang ta erēkwē nagigang ba, kini mani agho ju ipaa ka ju, A kpa si onong bō ki kong bō ka upii bō nagigang. 8 Ma ju kini bō. Ate nu ye imumani inu wang nu so nu to yemi anyu ba. 9 Ni, mani, ubu ka pii no Onong we, ‘Ate yi ka ayaya, Ta ni ajoḍ uca ngo; 10 ta ni erēgom ngo ba; ta ni imuwang ngo na ju ka asing ri kini mani ishi ka ayaya. 11 Mayi aidi imila mani iyi wang. 12 Cira uvulu yi kō, kini mani iyi kpa aghomani avulu ni yi. 13 Ma kyaa ni yi oka mani aki mra yi onga shi umōḍ, ni kyo yi oka mani agho shi na aghing ababi shi bō ya ba.’ 14 “Insi ingo yira olokpaa ajiya umani a vulu ngo ni, Ate ngo ka ayaya ki kō yira olokpaa. 15 Insi uta yira olokpaa ajiya ba ni, ni Ate ngo ki cira ngo uvulu mani uju nga ko ba. 16 “Insi inu so kpene anyu, ma shigi ibate kini agho ju onga agho ju unu ica ka ba. Aka shigi ibate ka ajiya nu ni abo so kpene anyu. Imē so teri nu aipang, ako yira oka bō nadidu. 17 Insi

inu so kpene anyu ni, hwuru ubate nu ni coo anye ka erēkwē nu, 18 ka ajiya ma ye si inu so kpene anyu ba sa Ate kayu nga, aghomani aka nu bu nga ba, ki ye. Ate ngo, agho ka nu uma mani uju kuyuyi, ki ma ngo oka ngo. 19 “Ma kyo upeni ngo ka asing ri ba, oka mani iriyi kina iriler ka bra wu, ayi ka giya ki yi. 20 Ni, ucuru ace nu upeni ka ayaya, uka mani iriyi kina iriler ki bra wu ba, uka mani ba ayi mani aki giya kayi ba. 21 Ka ikwyi ngo ki sa shi uka mani upeni ngo shi wu. 22 “Ica yo shi uyeri erenoma. Insi ica ngo shi ikyuo ni, erenoma ngo nadidu ki shi yeri; 23 insi ica ngo ishi yu ikyo ba ni, erenoma ngo ki shi kidē iting. Insi uyeri mani ushi kidē ngo ni iting yu ni, ikwyi ngo ki shi kidē iting nagigang! 24 “Ingo ki shi ngo agira ate ona apai ba; ingo ki toro ngo ace nu yoo ace; ingo ki yii ace nu tili ace. Ingo ki yii Onong kina ofe ba. 25 “Oko sa ni teri ngo si, ma sa ikwyi kini imumani ingo ki la ko nu sa ko ci akyuo ba, ko imumani ingo ki somo ki erenoma ngo ba. Ka udu mani, okyuo ra cēri wu imila ba? Erenoma ra cēri wu imumani oki sumu ba? 26 Nu unung ka ayaya, aka ra pila bu igho ba, acuru bō imila aka sa ka afo ba; Ate nu ka ayaya ka ma bō! Inu ra cēri nu unung ni erēgoro ba? 27 Inga kidē nu ki bra ukhimi awii ayeng kidē awii nga ka so duma wu nu umari? 28 “Ni ikembō sa ni inu so duma wu nu uma osomo? Nu mani ufuru aghumu ka fonu, aka ju bu utina ba ko na akeri uma osomo ba. 29 Ni teri nu ko agom iSulemanu ma nu upeni nga ashi ni ima osomo ididuma kina ufuru iyeng ba. 30 Onong nga ka fuga obong idē aghumu ima sumu obong mani ushi kaidi ni ikyua nu huga bu, na ta ugha ko. Aki bra osomo nu uma ba? Inu agho uma aipang na zē! 31 “Uma dama wu ba, ‘Abi wu ni imila mi ki ba wu? ko imu sa mi? Ko imu sumu mi? 32 (Uma mani agho ju ipaa ba ka dama wu nu bu.) Ate nu ka ayaya ye si inu wang uma ri. 33 Ni, inu wang uma mani ushi onga erēgom Onong ni imumani awang ni nu, aki ma nu ushe nu uma nadidu. 34 Inu ma sa ikwyi ni kyua ba; ishi kini onga nga usa ikwyi. Ushi wu mani akhimi ace awii onga nga usa ikwyi ba ka shi ni onga nga usa ikwyi.

7 Ba ju ace agho ashuwa ba, ka aba ju ngo ba, 2 ka ashuwa mani oka ju ajiya ni, ako ni aki ju nu. Ima umara mani inu mara wu ni, iyo na aki mara nu kō. 3 Ikembō sa ni, oka nu anibong mani shi kidē ica anayuru ngo ni oka ra nu ngo ukumu oshe mani ushi kidē ica ngo ba? 4 Ya ni ingo ki teri anayuru ngo si

'Tara, ni wo ngo anibong mani shi kide ica ngo,' ingo shi kina ukumu oshē ughoghē kide ica ngo? 5 Inu agho ju unu ica! Kpaa ukumu oshē mani ushi kide ica ngo, osho ta nu nabiboro anibong shi kide ica anayuru ngo. 6 "Ba ma ava imumani shi na pipar ba aki tee ni ngo. Ba feni ikyong ididuma nu ka alade ba ka aki tinga ka giya ko. 7 "Wulu, ni inu ki yira; wang, inu ki peni; hura, na anyu bo ko yemi. 8 Nadidu aghomani awulu ki yira, aghomani awang ki peni, anyu bo ko yemi aghomani ahura. 9 Ace agho ngo mani ashi ate ki ma ano nga utii insi awulu ubiredi? 10 Ta oki ma nga iyoo insi awulu ngo itagbo? 11 Kini akakiya nu, uye ma ano nu ima ididuma. Na sa teri si, Ate ayaya ki ma uma udodoma ka aghomani awulu nga! 12 "Ju ajiya uma mani uwang si aju ngo, udiwu nyeni umee iMusa kina ona agho pii ko oto Onong. 13 "Ghila ka anyu bo azaze, ka anyu kyaa ide ugha shi ayayang utra shi na gbē, ajiya nagigang ka kyeng ya. 14 Ni anyu kyaa okyuo shi na jii ukyeng utra lo, ajiya uwang wu shi na jii. 15 "Inu ci na zikal ka agho pii ko oto Onong ateri; aki ba nu kini atem bo ni ka sing, kide ni ava aghumu bo. 16 Inu ki ye bo ka igho umumani aka ju. Akara kara ma yo ikolo inabi ka erenoma nga ba, ko ni uwe ma yo ikolo ka erenoma akara ba. 17 Ko iligba ushi ododoma ka ma ikolo ididuma, oshē ububi ka to ma ikolo ibibi. 18 Ushi ododoma ki ma wu ikolo ibibi ba, ni oshē ububi ki ma wu ikolo ididuma ba. 19 Oshē mani oka ma wo ikolo ididuma ba aki kpa wo ka ta kide ugha. 20 Kindo, inu ki ye agho pii ko oto Onong ateri ko uma uju bo. 21 "Ba nadidu aghomani ayoro mi si, 'Ate ona, Ate ona' ki ghila erenom ayaya ba, sa aghomani aju uma mani Ate ayaya wang bo sa ju. 22 Insi awii ashuwa ya ba ni, ajiya nagigang ki teri mi si, 'Ate ona, Ate ona! Kide no uca ngo iyi teri upii Onong, kide no uca ngo iyi wuli idir ushē kiva ju idir uma uwuli ical' 23 Ni ime ki teri bo si, 'Ime ta ye nu nga ba. Sang nu ukushi mi, inu ajiya akakiyal' 24 "Ni, aghomani a kong ighang upii mi ki yii yu ni ashi kini agha amara mani avra ona nga kaya opang. 25 Aviya nira ya, avong tiya, uwuru ti ni erekyuo ko ona. Ni ura pulu wu ba, ka avra kaya opang. 26 "Nadidu aghomani a kong ighang upii mi na ra yii ba ni ashi kini abo ajiya mani avra ona nga kaya ikikee. 27 Aviya nira ya, avong ti ya, uwuru ti ni erekyuo ko ona, uva pulu wu. Upulu wo na gbrop!" 28 IYesu ya kpee uteri uma ri ni, ikir majiya wo ica ki igho umee nga. 29 Ashii kini aghomee umee iMusa ba; ni, amee kini eregoro.

8 IYesu ya shulu kaya opang ni, ikir baiya yii nga. 2 Ni, ace agho shi no ubili ba ukushi nga, ki ta agho kite nga, na teri si, "Ate, insi ingo yira ni, ingo ki bra usa mi ki ime ba na pipar." 3 IYesu ba nawa avo ki piya nga, ki teri si, "Ime yira, ba na pipar." Ba ubura akyua udumu ubili leni. 4 IYesu ba teri nga si, "Nu! ba teri ace agho ba, nu kya, ko ya yeni erekwe ngo ukushi ifirist ka aya ma uma konu umani umee iMusa yeni ni, ka ajiya kpee si a leni ni nga." 5 IYesu ya ghila aKafarnahum, ace agha aghaghe aghina akpo peni nga ki shor nga, 6 "Agho ona, agira mi yee ka aca no udumu shomo ika, aso kong erenoma nagigang." 7 IYesu va teri nga si, "Ime ki ba ki ma leni ni nga." 8 Ni agha aghaghe aghina akpo nga va yira iYesu si, "Ate ona, Ime ta ma mi ni ingo ba ona mi ba, toro ko teri upii, agira mi ki leni. 9 Ka ime ni avo kina eregoro ace agho wu ni ime shi wu, kina aghina akpo kide ivo mi, ime wang teri adi agho si, 'Kikyang', Aso kyaa, ace aghoni ime teri nga si, 'Ba,' Aso ba, ime teri agira mi si, 'Aju ima,' Aso ju." 10 IYesu kong kindo ni, ava wo ica ava teri aghoyii nga si, "Aipang, ime so teri nu, ime sono ko peni mi igho uma aipang ka Israila kindi ba. 11 Ime so teri nu, ajiya na pam ki ba ko kpaa ko ushii uta onong ki ta ko ushii ukpaa onong ka acica ola imila kina Ibrahim, ni Ishaku, kina iYakubu ka erenom ayaya, 12 aghomani ashi ano erenom ni aki feni bo kide iting. Kukadu wu ni aki ci konu ghula ayir." 13 IYesu va teri agha aghaghe aghina akpo si, "Wor, uki ba konu uma aipang ngo ni." Agira nga va ba okyuo kide ana kyua. 14 IYesu ya ghila ona iBitrus ni, ava nu akeri iBitrus na aye, erenoma nga furu wu. 15 A piya avo nga, ufuru Erenoma kpee wu, ava sisang ki ma bo imila. 16 Konu ughē ni, aba nga kina ajiya na pam agho shi no ushē, ava wuli aghing ababi ko upii. Kiva leni na adumu nadidu. 17 Uma ri ba ka ahwura upii Ishaya agho pii ko oto Onong si, "A kpaa uta okyuo kina idumu bayo." 18 IYesu ya nu ajiya na pam ukushi nga ni, aba teri atina nga si abo ba buu udaa ugee igho. 19 Ni aghomee umee iMusa ba ukushi nga ki teri nga si, "Aghomee, ime ki yii ngo kwabi ni ingo kyaa." 20 IYesu va teri nga si, "Ava aghumu shi kina afong, anurunu ayaya shi kina aso, uwe ni Ano Ajiya shi konu uka nye ba." 21 Ace agho kide atina nga va teri nga si, "Agho ona, tara ni ime ya naa ate mi wu." 22 IYesu va teri nga si, "Yii mi, ya agho kpuru ka nira agho kpuru bo ko." 23 IYesu ya ghila ide ogbolo ni, atina va yii nga. 24 Ashi kide ukyeng ni,

uyuu avuwa nọ uwuru na erẹkyuọ sang kide igho, amusumu kọ ghila ide ogbọlọ bọ ni uwang ghila wu ide na amusum, iYesu sọ umọ. **25** Aba kyaa kiya sang nga, ki tẹri si, “Foo ayọ, ate ọna; ayọ ki kpuru bọ.” **26** Aba tẹri bọ si, “Ikẹmbọ sa ni inu hwiri erẹbata, inu agho uma aipang na jẹ.” Ava sisang ki gẹr uwuru kina igho, uka va kọmọ na kikir. **27** Ajiya nga va wo ica, na tẹri si, “Iligba igho ajiya ye, ni uwuru kina igho kọng upii nga?” **28** Aya fuma udaa ugeẹ erẹbọ aGarasinawa ni, agha apai agho shi nọ ushẹ ba peni nga, akunu kide na alọr, igigra bọ sa ni ajiya ka bra bọ ukyeng kọ utra ba. **29** Ba irishu, aba gyo akpa, asi, “Ikẹmbọ duma ngo ni ayọ, Anọ Ọnọng? Ingo ba kọ ba ma ayọ ọlọ na kyua kọ ju wu ba?” **30** Kina anikang na ji idir alade sọ cee. **31** Ushẹ nga va shọr nga, si, “Insi ingo woo ayọ ni, sa ayọ kide idir alade ri.” **32** Ava tẹri bọ si, “Inu kya nu.” Aba kunu kiya ghila bọ ide idir alade, ni, idir alade va ti ki shulu ide igho ki kpuru bọ kide na amusum. **33** Aghocee alade va ti bọ, ki ghila ide ifong kiya tẹri kwiẹ imumani iba kina ajiya ushi nọ ushẹ. **34** Ajiya ifong nadidu va kunu ki ma peni iYesu, aya nu nga ni, aba shọr nga si aya bọ ifong bọ.

9 IYesu ghila ide ogbọlọ ki buu kyaa udaa ugeẹ igho ka kyaa ifong nga, **2** ukadu ni, ace ajiya ba nga kina aghomani akọ shomọ nga, ayeẹ kaya icuru. IYesu ya nu uma aipang bọ ni, aba tẹri agho shomọ ika si, “Kpẹnẹ ikwyi ngo, anọ mi; A cira uvulu ngo kọ.” **3** Ukadu ni, ace aghomẹẹ tẹri ace bọ si, “Ajiya ri kpaa erẹkyuẹ nga kini Ọnọng nga ni!” **4** Ni iYesu ye imumani ishi kide ikwyi bọ, aba tẹri bọ si, “Ikẹmbọ sa ni inu sọ shuni nọ uma ububi kide ikwyi nu?” **5** Uligba wu cẹ nọ uyuyo, na tẹri si, ‘A cira uvulu ngo ko,’ ta atẹri si, ‘Sisang kọ kyeng?’ **6** Ka inu ye si Anọ Ajiya shi ni erẹgorọ ka asing ri ka a cira uvulu kọ.” Aba sa tẹri agho shomọ ika si, “Sisang, kpaa icuru ngo kọ kya ngo aca.” **7** Ava sisang ki kpa icuru nga ki kyaa aca. **8** Ikir bajiya ya nu kindo ni, aba kọng erẹbata, aba joọ Ọnọng, aghomani ama ajiya idi erẹgorọ. **9** IYesu ya ukadu ki kyaa ite, aba nu ace ajiya ayoro nga si iMatiyu na ci kide bọ yira agonu, aba tẹri nga si, “Yii mi.” Aba sisang ki yii nga. **10** Akyua umani iYesu sọ la imila ka aca iMatiyu, ukadu ni agho yira agonu kina agho vulu napam ba na asọ la imila kini iYesu kina aghoyii nga. **11** AFarisiyawa ya nu kindo ni, aba tẹri atina nga si, “Ikẹmbọ sa ni aghomẹẹ nu sọ la imila kina agho yira agonu kina agho vulu?” **12** Aya

kọng kindo ni, aba tẹri si, “Agha akyuọ ka wang bọ agho kang ba, sa aghomani ashi adumu. **13** Kya kọ ya wang imumani udi sọ yeni, ‘Imẹ wang ahwoo, ba uma erẹkwẹ ba.’ Ka imẹ ba mi kaya agha aipang ba, sa agho vulu.” **14** Aghoyii iYahaya ba ukushi nga, ki tẹri nga si, “Ikẹmbọ sa ni ayọ kina aFarisiyawa ka kpẹnẹ anyu, na anga ngo atina ka kpẹnẹ bọ anyu ba?” **15** IYesu va yira bọ si, “Ayikyo aghimi asasa ki ju ikwyi ibibi ka awii usra agya uloru ubuwa na aghimi ashi kini bọ? Awii ki ba angọ umani aki kpaa aghimi asasa wu kukushi bọ, ukadu wu ni aki kpẹnẹ anyu kọ. **16** Ba aghomani aki ta igbang ititang kina ugyauto ososa ba, ka uta ki gaya wu, ugaya ughoghẹ. **17** Ba aghomani aki sa amusum ikolọ na ashi asasa ki ubom ututang. Insi asa ya ni iki siga wu, amusum ikolọ na shi ki naa bọ ni ubom bira bọ. Amusumu ikolọ na shi asasa si ubom ososa, nadidu ki ci iduma.” **18** IYesu shi kide utẹri uma ri ni, na ace akwyite okọ takwyuẹ aYahudawa ba ukushi nga ki ta agho kite nga, na tẹri si, “Anọ mi anayiri kọ kpoo, ba ko ma tiya nga avọ ngo, ka sisang.” **19** IYesu va sisang ki yii nga, kina atina nga. **20** Ace ayiri mani akọ lọ nọ ushiri ayi anyi oshe na pai ba kọ tumu nga ki piya anyu igbang nga, **21** atẹri erẹkwẹ nga si, “Insi imẹ piya igbang nga ni, imẹ ki peni okyuọ.” **22** IYesu tee, anu nga ni aba tẹri si, “Kpẹnẹ ikwyi ngo, anọ mi! uma aipang ngo ma ngo okyuọ.” Kide anakyua ni ayiri ba okyuọ. **23** IYesu ya kyaa ọna akwyite ọna Ọnọng ni ava nu agho pọ igbẹri kina ajiya na asọ duma oka wu, **24** ava tẹri bọ si, “Usang nu, ka anayiri ta kọ kpoo nga ba, asọ moo wu.” Aba sira nga unga ujeri amara. **25** Aya kla ajiya nga ni, ava ghila ide ki kpẹnẹ nga ka avọ, anọ va sisang. **26** Ila ima uju nga kpaa ki erẹbọ nadidu. **27** IYesu ya ukadu ni, ace afoo apai yii nga, aci ni erẹwyuẹ ighighẹ, “Kọng ahwoo yi, Anọ iDauda.” **28** Aya ghila aca ni, afoo ba ukushi nga, iYesu va tẹri bọ si, “Inu ma aipang si imẹ ki bra uju udi?” Aba yira nga si, “Eẹ, ate ọna.” **29** Ava piya ica bọ ki tẹri si, “Kọnọ uma aipang nu ni ọba nọ kindo.” **30** Ica bọ va yemi. IYesu waa bọ atong, “Inu ba tẹri ace agho ba.” **31** Aba kunu bọ kiya yemi ila iYesu ka udu ugeẹ erẹbọ. **32** Asọ kunu bọ ni, ace ajiya ba iYesu kina agho shi nọ ushẹ ungo umani ọsa ni aka pii nga ba. **33** Aya woo ushẹ nga wu ni, ajiya nga va tee agho upii. Ikir bajiya wo ica, na tẹri si, “Asọ nọ kọ ju bọ igho ima ri kide Israila ba.” **34** AFarisiyawa tẹri si, “Awuli Ushẹ kina erẹkyuọ agom nọ ushẹ.” **35** IYesu ghimi ofong kina anorifong oka nadidu, na mẹ kide uka takwyuẹ aYahudawa na

teri ila ididuma oka eręgom Onong na leni kina ko iligba igho udumu kina uta okyuo. 36 Aya nu ajiya na acuru ni, aba kong ahwoo bo, ka ako kong olo ba agho she bo ko ba, kini atem bo ba aghocee ni. 37 Aba teri atina nga si, “Ucuro shi nagigang, ni agho utina shi na jii, 38 Inu ushor ate ona ucuro, ka tuma na agho utina ka aba ucuro.”

10 IYesu yoro atina nga usho na apai ki ma bo erękyuo wuli ushe ka va leni ni idumu kina aghomani ashi bo akyuo ba. 2 Uca atina bo shi, Ko kpaa ki, isiman, aghomani ayuru nga si iBitrus, kina Andarawus anayuru nga, kina iYakubu ano iZabadi, kina iYahaya anayuru nga; 3 kina iFilibus, kina iBartolomi, kina iToma, kina iMatiyu agho yira agonu, iYakubu ano iHalfa, kina iTadiyos, 4 kina iSiman agha aKan’ana, kina iYahuda Iskariyoti aghomani agbora iYesu. 5 Usho na apai ri ni iYesu tuma bo, ki waa bo atong si, “Inu ba ghila ice ifong kide ufong aghomani ashi bo aYahudawa ba, ba ghila ifong agha aSamariya ba, 6 kindo ni, inu tee kya nu oka ni atem vulu bo kide ajiya Israila. 7 Ukyeng nu sa teri upii Onong si, ‘Oka eręgom ayaya ya ba.’ 8 Leni na adumu, ashang agho kpuru, hwuru aghono ubili, uwuli ajiya ushe. A mi ma nu basi ogha ba, inu ma ni uma ba uyira icima. 9 Inu ma kpaa utii uyeri ko uguza ko ufe kide ipa nu ba, 10 ba ipa ko ukyeng nu, ba ko ugba upai ko akpo, ko ashi, ka agho tina shi umani ama nga imila nga. 11 Insi inu ghila ifong ko anifong ni, inu wang aghomani akyeng na biboro ko ukadu ni inu ci kini nga sa inu ya sang no. 12 Insi inu ghila ona ni, inu teri si ayob ba na ikwyifu. 13 Insi ona maa ko ni, ikwyifu shuu kaya akwyi bo, insi ata maa bo ko ba ni, ikwyifu vuwa yo ukushi nu. 14 Agho mani ayira nu nga ma ni, da toro bo kong upii nu ni inu pura aco ifra nu ko insi inu kunu ko ona ko ifong. 15 Aipang ime do taa nu, ado cee no kong ahwoo erębo aSodom kina aGomora di cee bo ko ka awii uteri ashuwa. 16 “Uwe ni, ime do tuma nu lile atem kide ma ava aghumu, kindo ni inu ba na amara lile iyoo, nu daa va shi na aipang lile ikhimi. 17 Inu kyeng na zizal na ajiya, na ado kpaa nu na kya ko pii aca ashuwa na ca nu kide oko takwyue aYahudawa, 18 aki kyaa ni nu kite agho ko erębo kina agom kaya mi, ka inu teri aipang kite bo kina aghomani ashi bo aYahudawa ba. 19 Akyua mani a kpenę nu ni inu ba duma kini imumani inu do taa ma, na ado ma nu ima utaa ka akyua. 20 Ka inu bo do

shi agho pii ma, Aghing Ate nu nga do shi aghomeę no. 21 Anayuru do ma anayuru bo ka apii nga, Ate do ma ano, ano do yeni Ate bo utaa hwiri atong ka asa ka a pili bo ko. 22 Kwinga do toro nu nga kaya no uca mi, aghomani amor ki ta ka amaa ni, ado le. 23 Insi aso tili ni inu ko ububi ki ice ifong ni, inu ti kya nu ka ice. Imę do taa nu aipang, inu do kpee nu uki keli ifong Israila ma ni, Ano Ajiya do vuwa. 24 “Aghoyii ka cee nga aghomeę nga ba, agira ka cee nga ate ona nga ba. 25 Uma umani aghoyii lile aghomeę nga, agira lile ate ona nga. Insi a yolo ate ona si uBalzabul ni, ikembo na ado taa na ajiya ona?” 26 Inu ma kong erębata bo ma, ki ba imumani a yuru ya ni aki fumu bo ba, ni ba imumani ado ju ko oshisho ni ado ye bo ma. 27 Imumani ime taa nu kide itii ni, inu do taa yo kide uyeri, imumani ateri nu ko otong ni, inu do teri yo ka ayaya ona. 28 Inu ma kong erębata aghomani ado pii erenoma na aki pii nga aghing ko ba, inu te erębata aghomani ado pulu erenoma kina aghing ngo ka feni kide ona ugha. (Geenna g1067) 29 Aka gbura bo anuruderi a pai kaya onei uyeng ba? Agha yeng do kpaa nga ki erębo ma basi ate nu ye ma. 30 Ko ni ufong eręwe nu ni, ako pila bo. 31 Kindo ni, inu ma kong erębata ma. Ni inu cee anuruderi na pam. 32 Agho mani a yeni Ajiya si ashi anga me ni, ime ki ko yeni nga kite Ate mi aghomani ashi ka ayaya. 33 Ni aghomani a shila uye mi ki ite baijiya ni, ime do ko shila uye nga ko ite Ate mi ka ayaya. 34 Inu ma kyoo ni ime ba ni ikwyifu ka asing ma. ikwyifu yo ba ni me ma, ime ba ni ikuma okoro. 35 Imę ba osa Ate irisho kina ano nga, ano anaghemę, anayiri kina a yuru nga, ayiri kina akari nga. 36 Agho ona ajiya bo do tee asho nga. 37 Aghomani a yoo ate nga ko ayuru nga, ki cee mi ko ni, agho maa nga umani ataa si a anga me ba, aghomani a yoo ano ko ano nga anayiri ki cee mi ko ni, agho maa nga umani ataa si a anga me ba. 38 Aghomani akpaa nga ukumu ushi nga di yii mi ma ni, agho maa nga mani ataa si anga me ba. 39 Aghomani a wang foo okyuo nga ni, agho do taa wo, aghomani a ataa okyuo nga ni a do peni wo kaya mi. 40 Aghomani ayira nu ni agho yira mi, aghomani a yira mi ni agho yira aghomani a tuma mi. 41 Aghomani a yira agho pii ko oto Onong ni ado yira oka nga kukushi agho pii ko oto Onong, aghomani a yira agho shi na pipar ni si ashi na pipar ni agho do yira oka nga kukushi agho pipar. 42 In kini ace agho ma agha yeng kide anano li

iso na musumu kaya mi si asa aghoyii mi ni, ime do taa nu aipang agho do taa nga oka nga ma.

11 IYesu ya kpee uma atina nga usho na apai upii ni, aba sang nga ko ukadu ki ya mee na teri upii Onong ka ufong bo. **2** Akyua ra ni iYahaya shi kide ubo iting. Aya ko uma umani ukristi so ju ni, aba tuma atina nga kukushi nga **3** ki ya ju nga si, “Ingo shi aghomani aki ba, ta ayo ko ica na ace agho ni?” **4** IYesu ba yira bo si, “Inu kya ko ya teri iYahaya imumani inu nu ki ba ko, **5** afoo peni ukyoo uka, aghomani aka kyeng bo ba kyeng, a hwuru aghono ubili na ba na pipar, agbatong ko atong, ni agho ukpo sang, ni aghina amir ko ila ididuma. **6** Anyu adaduma ni aghomani ata ko nga erebata uma aipang kaya mi ba.” **7** Aya sang bo ni, iYesu ba dee agho upii ni ikir bajiya kaya iYahaya, “Ikembo ni inu kyaa unu ka aghumu? Obong obgologbang umani uwuu so ca bo? **8** Ikembo ni inu kyaa unu? Ajiya umani asomo uma ododoma? Agho shi kide ugee agom bo ka somo uma ododoma. **9** Ikembo ni inu kyaa unu? Atina Onong? Ee, ime teri no, acee agho pii ko oto Onong. **10** Aghomani awoo kaya nga we si, ‘Uwe ni, ime tuma atuma mi ka la ngo ite wo, aghomani aki keri ngo utra ni ingo to ba.’ **11** “Aipang, ime si, ayiri so no ko jee bo ace ano agho mani acee iYahaya agho uju iminimini no oghoghe ba. Kindo ni, agho cee no ozozu ki eregom Onong ayaya cee nga. **12** Ko kpa a kiyua iYahaya agho uju iminimini ki ba ta ka akyua ri ni, eregom Onong ayaya ko la ite ni agha sing wang yira na akyuo. **13** Ka agho pii ko oto Onong kina meee iMusa ko teri upii kaya eregom ni iYahaya ko ba nga ba, **14** ni insi inu yira upii ni, anga shi Iliya umani aki ba ra. **15** Ta ni agho shi na atong kong, kong. **16** “Ni ikembo ni ime ki mra ajiya akyua ri ko? Ushi kini ano bo shi ka uka gheli na gbura ni na so yoro ayikyo bo si, **17** ‘Ayo peni igbee ni inu ta ya no ba! Ayo taa no ate ukpo, inu ta ci no ba!’ **18** “Ka iYahaya ba ni aka bira ngo la na sa nagigang ba, ‘ni asi shi na ushee.’ **19** Ano ajiya ba na so la na sa, ni asi, ‘Nu nga! agho bira ula konu usa, aghikyo agho yira agonu kina agho uvulu!’ Kindo ni, aka kpele uye ukyuu Onong ka uma uju nga.” **20** A dee ko ger ufong umani aju uma usa uwo ica wo nagigang, ka ata ju bo olkpaa ba. **21** Olo ngo, aKorasinu!, olo ngo, aBetsaida! Awasi uma usa uwo ica ri ni aju ka aTaya kina aSidon ni, ata ko lkpaa aiwuu ka somo agee no uma kina uto ki erenoma bo. **22** Ni

ime so teri no, aki cee no ko ahwo aTaya kina aSidon kaya no ka awii ashuwa. **23** Ingo ni aKafarnahum, ingo kpa si aki jo ngo ka aya fuma ayaya? Kayi, aki waa ngo ka akyu bo uka ci agho ukpo wo. Awasi uma usa uwo ica ri ni aju bo ka aSodon ni, uta ko shi wo kaidii. (HadEs g86) **24** Ni ime so ba teri no si, awii ashuwa ni aki cee no ko ahwo erebo aSodon kaya ngo.” **25** Akyua ra ni iYesu teri si, “Ime sa ngo izaa, Ate, Ate aTaya kina ashi, no umani ingo sho uma ri ka agho uye ukyuu kina agho shi no ukpili, ni ingo sa yeni ano azazi. **26** Kindii wu Ate, imumani ishi ngo ididuma yidii ni ingo ju. **27** Ate mi ma mi uma nadidu, ni ba aghomani aye Ano sa Ate, ni ba aghomani aye Ate sa Ano, kina aghomani Ano yoo ni, aka yeni nga. **28** Inu ba ukushi mi aghomani ako kiya na aba ko akpara otoso, ni ime ki ma nu uwuru. **29** Inu kpa akpara mi, inu mee kukushi mi, ka ime ni agho suu ni erekwe nga, agho taa erekwe ehwehuwo, ka inu ki ko peni uwuu ka ikwyi no. **30** Ka uju mi eregera lo wo ba, akpara mi shi na hau.

12 Akyua ra ni, iYesu wor ko oka ija alkama ka Awii uwuru aYahudawa. Atina nga ko idafu, na aba dee ko ker akwyi alkama na la. **2** AFarisiyawa ya nu kindo ni, aba teri nga si, “Nu, atina ngo su ju imumani meee iMusa kiya wo ka Awii uwuru aYahudawa.” **3** Aba ju bo si, “Inu ta ko pila no imumani iDauda ju ka akyua na akoo idafu, kina aghomani ashi kini nga, **4** umani aghila ide ona Onong ki ya la ubiredi na akyo si, ba aghomani aki la ba, inga kina ayikyo ukyeng nga, si ifirst ka yu nga. **5** Ta inu ko pila no meee iMusa, umani afirst kide ona onong ka ju uma ijirija ka Awii uwuru aYahudawa ni uta shi wu uvulu kukushi bo ba? **6** Ime so teri nu, imumani icee ona onong ye ko kee. **7** Inu ta ko ye imumani udii so yeni ni, ‘Ahwoo ko ni iwang, ba uma erekwyue ba,’ inu ta ko nu no agho taa uvulu nu vulu ba. **8** Ka Ano Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” **9** IYesu ba ya ukadu ki kyaa oko takwyue aYahudawa bo. **10** Ace ajiya shi ya ko ukadu agho uwe ni avo. Aba ghulu nga si, “Ushi odoma mani ama okyuo ka Awii uwuru aYahudawa?” Ibong wang umani apeni nga no uvulu. **11** Aba ju bo si, “Inga kide no nga shi na atem ni akpaa kide uhwo ka Awii uwuru aYahudawa ni ata ki woo nga ngaa ba? **12** Utina ajiya ta cee wu unga atem nagigang ba? Kindo ni, oso ododoma na ju ima ididuma ka Awii uwuru aYahudawa.” **13** Aba teri ajiya nga si, “Nawa avong.”

Aba nawa, ka akyua ra ni avo nga ba okyuo kini adaa avo ni. **14** Ni aFarisiyawa ba kunu bo ki ya pii umani aki pii iYesu ko. **15** IYesu ya kpele kindii ni, aba sang nga ko ukadu. Ajiya na pam ba yii nga, na aba ma bo okyuo nadidu bo. **16** Aba waa atong bo si aba teri agho ila nga ba. **17** Aju udii ka ahwura upii na ateri ka anyu agho pii ko oto Onong Ishaya si, **18** "Agira ni ime hwiya we, aghomani ime yoo ni ime ka koo uhwai nga nagigang. Ime ki sa nga na aghing mi, aki teri aghomani ashi bo aYahudawa ba ashuwa aipang. **19** Aki la nga inang ba, ko na pii ni erekyuo ba, aki ba koo bo erewyue nga ka utra ba. **20** Aki wra nga ushi iriguu umani uya sang wra wo ba, ugha ogbelemo ni uya sang ukpo wo ni, aki pii nga ko ba, aso sa aipang ka lite; **21** aghomani ashi bo aYahudawa ba ki sa ikwyi kide no uca nga." **22** Aba nga na afoo umani aka pii nga ba agho shi no ushee, ni aba ma nga okyuo na ajiya nga pii ki ba nu. **23** Ni ajiya nadidu ba wo ica na asi, "Ano iDauda we ri ba?" **24** Ni aFarisiyawa ya koo kindii ni aba ju si, "Akyuo uBalzabul agom no ushee ko ni ajiya ri si wuli ushee ko." **25** IYesu ye uma ushi kide ikwyi, na aba ju bo si, "Nadidu eredom ni ikau uka upai no so irisho kina ace ni, ita ki tara wu ba. Ba ifong no ona umani ajiya nga kau uka upai no so ju irisho kina ace ni iki tara. **26** Insi ishee woo ishee, aso koro kina erekwe nga wudu. Nagyi ko ni eredom nga ki tara wu? **27** Insi ime ka wuli ushee na eredoru uBalzabul ni, aghoyii no ni? eredoru inga wo na so wuli wo? Aghoyii nu bo ki wa nu ashuwa kaya uma ri. **28** Insi eredoru Aghing Onong ko ni ime wuli ushee ko ni, eredom Onong ba nu wudu. **29** Ta nagyi wo ni agho ki ghila ona agha erekyuo kaya yeri uma nga, inbasi azonon lor agha erekyuo ba? Na to biya yeri uma ona ba. **30** Nadidu aghomani ashi kini me ba ni, ashi asho mi, ni aghomani a curu nga kini me ba ni, aso furu wu. **31** Kindii ni ime so teri no, aki cira uvulu nu ko kwiligba igho kina ajiya umani apii ububi, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bo olokpaa nga ba. **32** Ni aghomani apii ububi kaya Ano Ajiya ni, aki yira olokpaa nga, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bo olokpaa nga ba, ko akyua ri ko akyua uki ba." (aiōn g165) **33** "Ushi ododoma ka ma ikolo ididuma, osho ububi ka ma ikolo ibibi ka aka kpele osho ki ikolo nga. **34** Inu iyoo na kang! Nagyi wo ni inu ki biya uteri upii ododoma ni inu si shi agha akakiya? Ima ushi kide ikwyi yo ni anyu ka teri. **35** Ajiya adaduma ni, oka ukyo uma ododoma wo na

aka woo ima ididuma wo. Ajiya akakiya ni, uka ukyo uma akakiya wo ni aka woo akakiya wo. **36** Imo so teri no, nadidu uma ijirija na ajiya pii ni, aki pila bo ka awii ashuwa, **37** ka uma uteri ngo bo na aki wa ashuwa ngo wo, ni uma uteri ngo bo na aki ma ngo uvulu ngo wo." **38** Ni ace aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa ba yira nga si, "Aghomee, ayo wang nu amaa kukushi ngo." **39** Aba yira bo si, "Agha akakiya kina agho ju uma erenoma ka wang nu amaa, ni ba amaa umani aki ma inbasi anga agho pii ko oto Onong iYunusa ba ni. **40** Kono umani iYunusa la awii atai kina atii atai kide afo itagbo ighighe ni, kindii wu ni Ano Ajiya ki la awii atai wo kina atii atai kide ikwyi asing ri. **41** Ajiya Anineba ki sang ka awii ashuwa kina agha akyakya ra ka ama bo uvulu, ka alokpaa no upii Onong iYunusa, kindii ni, imumani cee iYunusa shi ko kee. **42** Ayiri agom, iSheba ki sang ka awii ashuwa kina agha akyakya ra ka ama agha aikyuaru uvulu, ka aba ka ushee aya ka aba koo umee uye ukwu iSulemanu, kindii ni, imumani cee iSulemanu shi ko kee. **43** "Insi aghing ababi kunu kide ajiya ni, aka wor kyaa uka umani ba amusumu ya ba ka aya wuru, insi apeni nga ba ni, **44** aki ju si, 'Ime ki vuwa mi ona ni ime kunu wo.' Insi aya ba ni, aki ba peni ona ni ka agho ya ba, ako yer wo ki ker wo, **45** aki ba vuwa ka aya ba na aghing atinsara umani acce nga na akakiya, ni aki ghila ka aci ko ukadu, ni ushi ajiya nga ki cee unga akyua no ububi. Kindii wu ni uki shii wu ka ajiya kikiya akyua ri." **46** Aso pii kina ajiya nga ni, ayuru nga kina anayuru nga va ba tara ko seshi, awang pii kini nga. **47** Ace agho ba teri nga si, "Ayuru ngo kina anayuru shi ko seshi, awang pii kini ngo." **48** Aba yira ajiya na ateri nga si, "Inga shi ayuru mi, inga bo shi anayuru mi?" **49** Aba nawa avo ka atina nga ki ju si, "Ayuru mi we kina anayuru mi! **50** Nadidu aghomani aju imumani ate mi ka aYaya sa uju ni, anga shi anayuru mi, kina afoo mi, kina ayuru mi."

13 Ka awii ra ni iYesu kunu nga kide ona ki cica ka anyu oghong. **2** Ikir baiya ba curu ki ghimi nga, ki sa na ghila nga ide ogbolo ki cica. Ikir baiya nga ba tara ka anyu oghong. **3** Aba teri bo uma na pam ni ighang upii, si, "Agho wuu kyaa ko pila. **4** Aso ta igho ni, ice kpaa ko utra, ni anurunu ba ki ba la yo ko. **5** Ice igho kpaa ko oka atii ni ba erebo ya nagigang, iva mii kaisa ka erebo shiwu ikyuu ba, **6** onong ya ta ni, aba ghau yo ki hwiya yo ka akang bo shi yo akyuu ba. **7** Ice kpaa ka oka umani akara shiya, akara ba fonon ki

la ɛrɛkyuɔ bɔ. 8 Ice ighɔ kpaa ka ɛrɛbɔ ididuma ki sa ikii ajilaji, ishishi itin, ishishi itai ki ɛɛri imumani apila. 9 Ta ni aghɔ shi na atɔ kɔɔ.” 10 Atina iYesu va ba ki ba ghulu nga si, “Ikɛmbɔ sa ni inga sɔ pii ni bɔ ni ighang upii?” 11 Aba yira bɔ si, “Inu ni, ama nɔ uye ɛghɛrɛghɛmɛ inga ɛrɛgɔm aYaya, ibɔ ni, ata ma bɔ wɔ ba. 12 Ka aghɔ shi ni ima ni, aka khimi nga kɔ, ka apeni na pam, ni aghɔmani ashɔ ni yɔ ba ni, aki kara anɔ imumani ashɔ ni yɔ kɔ. 13 Imumani isa ni imɛ sɔ pii ni bɔ ni ighang upii yɛ. “Aka kɔɔ, na aka kpɛlɛ bɔ ba, aka kyoo, na aka nu bɔ ba na akpili bɔ ba.” 14 Kindii ni, amɔ aghaghe aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng Ishaya hwura kaya akwyuɛ bɔ si, “Inu ki ka kɔɔ, ni inu ta ki kpɛlɛ nɔ ba, inu ki ka kyoo, ni inu ta ki kpɛlɛ nɔ ba. 15 Ka ajiya nga shi na ikwyi umom, ni atɔ bɔ ka ta akɔɔ yɔ ba, akɔ yuru ica bɔ ya, iba kindii ba ni, ata kɔ nu ni ica bɔ, ka aba kɔɔ na atɔ bɔ, ka aba kpɛlɛ kidɛ ikwyi bɔ, ka vuu ba ukushi mi ki imɛ ma bɔ ɔkyuɔ.” 16 Ica nu shi na anyu adaduma ki ika nu, kina atɔ nu, ka aka kɔɔ. 17 Aipang ni isɔ tɛri nu, aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng kina agha uju aipang na pam wang nu imumani inu sɔ kyoo, ni ata nu bɔ ba, ka aba kɔɔ imumani inu hwiri, ni ata kɔɔ bɔ ba.” 18 “Inu kɔ imumani ighang upii aghɔ wuu sɔ nyeni 19 Insi ajiya kɔɔ ɪla ɛrɛgɔm na ata kpɛlɛ nga ba ni, Ishɛɛ ka ba ki ba kara imumani apila kidɛ ikwyi nga. Ighɔ na apila kɔ utra yɛ. 20 Ighɔ ni ikpaa ka ɔka atii ni, iyɔ kɔɔ upii ki yira kidɛ akyua ni ikwyifu, 21 ni ishi yɔ ni akang ba, ika mɔr kidɛ anɔ akyua, insi umɛni kina ɔlɔ ba kaya upii ni, kaisa aka waa nɔ utumu. 22 Ighɔ ni apila kidɛ akara ni, iyɔ shi aghɔ ni akɔɔ upii, ni uduma asing kɔnɔ uyoo upeni tulu nga ki kla nga ɔfɔnɔ wɔ ka ama ikɔlɔ. (aiɔn g165) 23 Ighɔ mani ikpaa ka ɛrɛbɔ ididuma ni, anga shi aghɔmani akɔɔ upii ki kpɛlɛ wu. A ju utina wu ki ma ikɔlɔ, ice ajilaji, ice ishi-shitin, ice ishi-shitai.” 24 Aba ma bɔ ice ighang upii si, “Aki mra ɛrɛgɔm ayaya na ajiya umani apila ighɔ ididuma kidɛ ija nga, 25 akyua ni ajiya sɔ moo ni ashɔ nga ba ki ba pila ɔbɔ kidɛ ija alkama na asa sang nga. 26 Imila ya sang na pipar ni, ɔbɔ ba kɔ sang. 27 Ni agira ate ɔna ba ki ba tɛri nga si, ‘Aghɔ ɔna, ba ighɔ ididuma yɔ ni ingɔ pila kidɛ ija ngɔ ba?’ A ju na nyi ni ɔbɔ mii ya kidɛ?” 28 Aba ju bɔ si, ‘Aghɔ ju irisho ni imɛ nga ju udiil!’ Agira nga ba ju si, “Ingɔ wang si ayɔ ya yɛɛ ɔbɔ kɔ? 29 Ni aba ju si, ‘Kayi, ki inu bɔ wang uwuru ɔbɔ ni inu ki wuru kina alkama. 30 Ya bɔ ya ka afɔnɔ nadidu ka afuma akyua ucuru, akyua ucuru ni, imɛ ki

tɛri aghɔ ucuru ka acuru ɔbɔ ka alolu bɔ, ka ta ugha wu, ni asa curu alkama ka asa kidɛ na afɔ mi.” 31 Aba ma bɔ ice ighang upii si, “ɛrɛgɔm ayaya shi kini ikir ikpo umani ace ajiya pila kidɛ ija nga. 32 Iyɔ ɛɛ nɔ ɔzɔzi kidɛ ighɔ nadidu, insi ifɔnu ni, ika ɛɛ uma umani apila kidɛ ija ki ba ɔshɛ ɔghɔghɛ, ni anurunu ayaya ka ta asɔɔ bɔ ya kaya aga nga.” 33 Aba tɛri bɔ ice ighang upii. “ɛrɛgɔm ayaya shi kini uyisti umani ace ayiri ki zɔɔ na ima umra ugɔ alkama iritai ki ta kɔ umani ugɔ kpɛnɛ uyisti ni.” 34 Nadidu uma ri ni, iYesu tɛri ikir bajiya ni ighang upii; Ata tɛri bɔ ice ima ba ighang upii ba. 35 Udii ni, ka ahwura upii ni aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng tɛri wɔ, “Imɛ ki yɛmi anyu mi ni ighang upii; Imɛ ki tɛri imumani ashɔ wɔ kɔ kpaa ka akyua na akeri asing kɔ.” 36 iYesu ba sang nga kidɛ ikir bajiya ki kyaa aca. Ni atina nga ba ukushi nga, ni asi, “Tɛri ayɔ imumani ighang upii ɔbɔ kidɛ ija sɔ nyeni.” 37 Aba yira bɔ si, “Aghɔmani apila ighɔ ididuma nga shi Anɔ Ajiya. 38 Ija kɔ shi asing, ni ighɔ ididuma yɔ shi ɛrɛgɔm ɔnɔng. ɔbɔ bɔ shi anɔ ishɛɛ, 39 ni ashɔ mani apila nga shi ishɛɛ. Ucuru imila wɔ sɔ usang asing, aghɔ ucuru bɔ shi atuma ɔnɔng. (aiɔn g165) 40 Kɔnɔ umani aka curu ɔbɔ ki ta ugha wɔ ni, kindii wɔ ni uki shi wɔ kɔ usang asing. (aiɔn g165) 41 Anɔ Ajiya ki tuma atuma ɔnɔng, ni aki curu nadidu uma umani uka sa uvulu, kina aghɔ ju uma ububi, ka a woo bɔ kini ɔbɔng bɔ ni ki ɛrɛgɔm nga, 42 ka fɛni bɔ kidɛ ugha ɔlɔ nagigang. Kɔ ukadu wu ni aki ci na ghula ayiri. 43 Ni agha aipang ki ma uyeri kini ɔnɔng utaa ni kidɛ ɛrɛgɔm Ate bɔ. Taani aghɔ shi na atɔ kɔɔ kɔ. 44 “ɛrɛgɔm Ayaya shi kini upeni na ashɔ kidɛ ija ni, unga umani ace ajiya peni ki ba khimi ushɔ wɔ. Ni ikwyifu na aba ya gbara uma umani ashɔ ni bɔ nadidu ki ya ghɛɛ ija wɔ.” 45 “Kakyakyua ri, ɛrɛgɔm ayaya shi kini aghɔ gheli na agbara kina aghɔ wang atii adaduma ni. 46 Aya peni utii udɔdɔma uye ni, aba ya gbara nadidu imumani ashɔ ni yɔ ki ya ghɛɛ wɔ.” 47 “Kakyakyua ri, ɛrɛgɔm ayaya shi kini isha ɔhwiri itagbo na a fɛni kidɛ ɔghɔng ki hwiri kwiligba ighɔ itagbo ni. 48 Iya tii ni, ajiya waa ki shii kaya asing ki hwiya ididuma ki sa kidɛ ɔkɔɔ na ashɔ naa ibibi wɔ. 49 Kindii wu ni uki shi wu kɔ usang asing. Atuma ɔnɔng ki kunu ka aba kau agha akakiya kidɛ agha aipang. (aiɔn g165) 50 Ni asa fɛni agha akakiya kidɛ ugha ɔlɔ nagigang umani aki ci na aghula ayiri. 51 “Inu kpɛlɛ Uma ri nadidu?” Aba yira nga si, “ɛɛ.” 52 Aba ju bɔ si, “Nadidu aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa umani apeni umɛɛ

kaya ɛrɛgom ayaya ni, ashi kini akor ɔna nga ni, agho umani aba na upeni ɔsɔsa nga kina ɔtɔtang nga ka uka ukyuru uma nga.” 53 IYesu ya kpɛɛ nadidu ighang upii ni, aba sang nga kɔ ukadu. 54 Na aya ba ifɔng bɔ ni aba mɛɛ bɔ kɛɛ ɔkɔ takwuyɛ aYahudawa, aba wo ica, na tɛri si, “Abi wu ni ajiya ri peni uye ukyuu ri wɔ kina akyuɔ uju uma usa uwo ica? 55 Anɔ ikafinta ra nga ba? Ayuru nga ngaa ni aka yɔrɔ si iMaryamu ba? Anayuru nga bɔ shi iYakubu, kina iYusufu, kina iSiman, kina iYahuda ba? 56 Afɔɔ nga nadidu bɔ shi kina ayɔ ri ba? Abi wɔ ni ajiya ri peni nadidu uma ri kɔ?” 57 Aba kɔɔ anaa ni ngaa. IYesu ba ju bɔ si, “Aka tɔrɔ bɔ aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng ba inbasi ki ifɔng nga kina aca nga ba ni.” 58 Ata ba ju nga uma usa uwo ica kɔ ukadu ba ka ata ma bɔ aipang ba.

14 Akyua ra ni iHiridus Antifas kɔɔ ila iYesu, 2 na aba tɛri agira nga si, “iYahaya aghɔ uju iminimini wɛ ri. Akɔ sang kɔ ukpo; uwu sa ni ashi na akyuɔ ju uma usa uwo ica ri.” 3 Ka iHiridus kɔ kpɛɛ iYahaya ki lor, ki sɔmɔ nga kɔ ubɔɔ itii kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus 4 ka iYahaya ka tɛri nga si, “Umɛɛ iMusa ta ma wu ni ingo vo nga ba.” 5 Akyua ni, iHiridus wang kɔ pii iYahaya kɔ, ni asɔ tɛ ɛrɛbata bajiya, ka a kpaa nga si aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng nga. 6 Ni awii na ajee iHiridus ya ba ni, anɔ anayiri iHiridiya ya bɔ ni ate nga iHiridus kɔɔ uhwai nagigang, 7 na aba ta anyu kini ngaa, ki ba suu si aki ma nadidu imumani ashɔr. 8 Ayuru nga ngaa sa nga kɔ, asi, “Ma mi ɛrɛkwɛ iYahaya aghɔ uju iminimini kɛɛ ipɛ ka aikyuari.” 9 Agɔm ba duma, usuu nga kina akyeng ra sa ni asa si ama nga. 10 Atuma na aya kyua iYahaya ɛrɛkwɛ wɔ kɛɛ ubɔɔ itii, 11 na aba ni ɛrɛkwɛ kɛɛ ipɛ ki ba ma anayiri, ni aya ma ayuru nga. 12 Aghɔyɛi nga ba kpaa ɔkɔ ki ya naa kɔ, ni aba kyaa kiya tɛri iYesu. 13 IYesu ya kɔɔ kindii ni, aba sang ki ghila nga idɛ ɔgbɔlɔ kɔ uyuyi ki kyaa ɔka umani ace aghɔ shiya ba. Ni ikir bajiya ya kɔɔ kindɔ ni, aba ki yii nga ni ifra kɔ kpaa kɔ ufɔng. 14 Aya kunu kɛɛ ɔgbɔlɔ ni aba nu ikir bajiya, aba kɔɔ ahwoo bɔ, ni aba ma adumu kɛɛ bɔ ɔkyuɔ. 15 ɔka ya ba ughe ni, aghɔyɛi nga ba ki ju si, “Ba aghɔ ya kɔ kɛɛ ba, ni ɔka wɛ ni uya sang ba ughe; shira ikir bajiya nga ka akyaa bɔ anɔrɔfɔng ushi kɔ ukadu kaya gheli akwɛi bɔ imila.” 16 IYesu ba ju bɔ si, “Ba sa bɔ ka kyaa uce ka ba, inu ka kyakwuyɛ nɔ ma bɔ ice ima ka ala.” 17 Aba yira nga si, “Ayɔ shina ubiredi utɔ kina itagbo ipai.” 18 Aba ju si, “Inu ba mi

ni yɔ.” 19 Aba sa ikir bajiya nga si, acica kaya nɔ ɔbɔ, aba kpaa ubiredi utɔ kina itagbo ipai, aba zɛɛ ibate nga ka ayaya ki sa ɔnɔng iza. Asa wura ubiredi nga ki ma atina nga, atina nga ba ma ikir bajiya nga. 20 Aba la nadidu bɔ ki shuu. Aba curu awo na ashe ki sa ɔkɔɔ ushɔ nɔ upai. 21 Ajiya umani ala ni afuma aghimi araji usɔ atɔ, bam na ayiri kina anɔ. 22 Akyua ra ni atina nga ya ghila bɔ idɛ ɔgbɔlɔ ki lite nga ki kyaa bɔ udaa ugeɛ, na asa laa nga kɔ shira ikir bajiya nga. 23 Aya kpɛɛ shira ikir bajiya ni, aba kila nga aya ɔpang kayu nga kaya pii nɔ ɔnɔng. Ashi kayu nga kɔ ukadu ki fuma ughe. 24 akyua ra ni ɔgbɔlɔ nga shi ka abiyatɛ ighɔ kina ɛrɛbɔ, ugɔa sɔ ca wɔ, ka uwuu sɔ ju irisho kini wɔ. 25 Kini ikwikweting ni ava ba ukushi bɔ na asɔ kyeng kaya na amusum. 26 Ni atina nga ya nu nga na akyeng kaya na amusum ni, aba kɔɔ ɛrɛbata, ki ju si, “Ahwu nga!” Aba taa kpa ni ɛrɛbata. 27 Kɛɛ akyua ni iYesu pii ni bɔ, si, “Inu ba duma ba! Imɛɛ. Ba kɔɔ ɛrɛbata ba.” 28 IBitrus ba yira si, “Ate, insi ingo ni, sa mi ki imɛ ba ukushi ngɔ kaya na amusum.” 29 IYesu ba ju si, “Ba.” IBitrus ba kunu kɛɛ ɔgbɔlɔ nga na asɔ kyeng kaya na amusum na aki ba ukushi iYesu. 30 Ni aya nu uwuu nɔ usang ni ɛrɛkyuɔ ni, aba kɔɔ ɛrɛbata wɔ na asa dɛɛ kɔ ghila idɛ. Aba gyo akpa si, “Ate, foo mi!” 31 Kɛɛ akyua ni iYesu nawa avɔ nga ki kpɛɛ nga, ki ju nga si, “Ingo agha uma aipang na jɛɛ, ikɛmbɔ sa ni ingo shina ikwɛi ipai?” 32 Aya fuma idɛ ɔgbɔlɔ ni, uwuu ba tara. 33 Aghɔ shi kɛɛ ɔgbɔlɔ ba ta agho kite iYesu, ki ju si, “Aipang ni ingo na Anɔ ɔnɔng nga.” 34 Aya buu udaa ugeɛ ni, aba kya bɔ ɛrɛbɔ aJanisarar. 35 Ni ajiya ukadu ya kpɛɛ nga ni, aba tuma na ajiya ishi ɔka nadidu ka aba nga na adumu. 36 Aba shɔr nga ka ibɔ piya anyu igbang nga. Nadidu aghɔ umani apiya ni apeni ɔkyuɔ.

15 AFarisiyawa kina aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa ba ukushi iYesu ka Urushelima ki ba ghulu nga, 2 “Ikɛmbɔ sa ni atina ngɔ wura italɛ inga anirakpɛɛ? Aka hwuru bɔ ivɔ bɔ na atɔ la imila ba.” 3 IYesu ba yira bɔ si, “Ikɛmbɔ sa ni inu ka wura imumani ɔnɔng tɛri kaya italɛ nɔ? 4 Ka ɔnɔng si, ‘Nu ɔkpɔtɔrɔ ate ngɔ kina ayuu ngɔ.’ Ni, ‘Aghɔmani acira ate nga kina ayuru nga ni, aki kpoo iyiya.’ 5 Ni inu ka tɛri si, ‘Imumani aki ma ate nɔ kina ayuru nɔ ni, inu ka ma ɔnɔng.’ 6 Ata maa na ate nga ba.’ Kindɔ ni inu ta manɔ upii ɔnɔng ba kaya italɛ nɔ. 7 “Inu, aghɔ ju unu ical! Kindii wu ni Ishaya ghila amɔ aghaghe kaya nu wɔ, si, 8

“Ajiya ri ni ibeḷe bọ yọ na ka jọọ mi kọ, ni ikwyi bọ shi atọọ kini ime, 9 ijiija wọ na asọ jọọ mi wọ, aka mēē mēē bajiya kọ taa upii Ọnong.” 10 IYesu va yọọ ajiya nga kukushi nga ki tẹri bọ si, “Inu kọng ki inu kpẹḷe, 11 Ba imumani ika ghila anyu ajiya yọ ka sa nga irighe ba, si imumani ikunu ka anyu nga yọ ka sa nga ‘irighe’” 12 Atina nga va ba ki ghulu nga si, “Ingọ ye si aFarisiyawa kọọ anaa kọ nọ upii ri?” 13 IYesu va yira ki ju si, “Nadidu upila mani ba ate mi ka aYaya nga pila ba ni, aki yēē kọ ka akang. 14 Ya bọ ya; afoo bọ aghọ uyen i afoo itra. Insi afoo kpẹnē ace afoo ka ashi ni, nadidu bọ ni, aki kpaa kide uhwo.” 15 Ni iBitrus ba ju nga si, “Nyen i ayọ idi ighang upii.” 16 IYesu ba ju nga si, “Ki ta ka aikyua ri ni inu ta kọ kpẹḷe nọ ba? 17 Inu ta nu nọ ni nadidu imumani ighila idē anyu ka wor kyaa yọ idē afo ki va kunu yọ kide ẹrẹnoma ba? 18 Ni imumani ikunu kide anyu ba kide ikwyi wọ, iyọ ka sa ajiya irighe. 19 Ki idē ikwyi yọ ni uwang uju akakiya, kina upili ajiya, uwang ayiri kọ aghimi bajiya, uju uma ẹrẹnoma, uyi, uma upii atẹri kaya ace aghọ kọnọ ubra uca aghọ. 20 Umumani uka sa ajiya irighe budibi. Ula ni avọ umani ahwuru bọ ba ka sa wọ aghọ irighe ba.” 21 IYesu va sang nga kukadu ki kyaa ishii aTaya kina aSidon. 22 Ashi kukadu ni, ace ayiri agha aKan’ana ba ukushi nga na asọ ci, “Kọng ahwoo mi, Ate, Anọ iDauda; ushēē ghila anọ mi anayiri na asọ kọng ọlọ nagigang.” 23 IYesu ta pẹni ni ngaa ba. Ni atina nga ba ki ba sọrọ nga si, “Kla nga! Ka asọ ci na duma ayọ kọ.” 24 Aba yira si, “A tọrọ tuma mi si iya wang atēm na avulu bọ kide ọna Israila kọ.” 25 Ni ava ba ki ba ta agho kite nga, si, “Ate, sẹ mi kọ.” 26 Na ava yira si, “Ushi wọ nọ uyeri na akpaa imila anọ ka ama ava ba.” 27 Ayiri ba ju si, “Ẹẹ, Ate, ava ma ka la awo umani akpara ki ẹrẹbọ ka imila ate ọna.” 28 IYesu ba yira nga si, “Ayiri, uma aipang ngo shina ẹrẹkyu! Taani uba kọnọ uwang ngo ni.” Anọ nga anayiri ba akyu kọ akyua ra. 29 IYesu sang nga kukadu ki ko nga abẹni ẹrẹyema aGalili. Aba kila nga aya ọpang kiya cica. 30 Ikir bajiya va ba ukushi nga, aba nga na agunu, afoo, aghọ uwẹni ifra, agbatong na abẹbe, kina aghọ shēē, ki ba kyo bọ kite nga, aba ma bọ ọkyu, 31 ki ta kọ umani ikir bajiya nga wo ica nọ umani agbatong sọ pii, aghọ uwẹni ifra ni, ika bọ ba na ẹrẹkyu, agunu kyeng, afoo sọ kyoo uka. Ni aba jọọ Ọnong Israila. 32 IYesu ba yọrọ atina nga ki ju bọ si, “Imē hwiri ahwoo bajiya ri ka akọ la awii atai kini ime, ata kọ la bọ ighima ba. Imē wang mi nu vuu kini bọ ni idafo bọ

ba, ka abọ ta na ya kpaa kọ utra.” 33 Atina nga ba ju nga si, “Ọkọ ta ajiya ri, abi wu ni ayọ ki peni ubiredi umani ayọ ki cee ajiya ri wọ?” 34 Ni iYesu ba ju bọ si, “Ubiredi umi wu ni inu sọnọ wu?” Asi, “Utinsara, kina anọ itagbo na zẹ.” 35 Aba sa ajiya nga na acica ki ẹrẹbọ, 36 aba kpaa ubiredi utinsara kina itagbo, aya kpēē usa Ọnong iza ni, aba wra ki ma atina nga, atina nga ba ma ajiya. 37 Kwinga la ki suu, atina nga ba tira awo mani ashe ki sa kọ ọkọ utinsara ki tii wọ. 38 Aghomani ala ni ashi aghimi araji usọ anari ki tọ kpaa ayiri kina ananọ. 39 Aya shira ajiya nga ni, aba ghila idē ọgbọlọ ki kyaa ishēē aMagadan.

16 AFarisiyawa kina aSadukiyawa ba ukushi iYesu ka aba mra nga,aju nga si anyeni bọ amaa ka ayaya. 2 Aba yira bọ si, “Insi uka ba ughē ni, inu ka ju si, “Uka ki shi uduma, ka ayẹrēmọ shi na kyong.’ 3 Ni ikyuatii ni, “Aviya ki kpaa kaidii, ka ayẹrēmọ shina kyong kọnọ yuu.’ Inu ka kpẹḷe ushii ayẹrēmọ, ni inu ta ki bọra nọ ukpẹḷe amaa akyua ba. 4 Agha akakiya kini aghọ yēē na ayiri kọ aghimi mani ashi angọ ba bọ ka wang amaa, ba amaa na aki nyeni nu iba si anga iYunusa ba ni.” Aba ya bọ ya ki sang nga. 5 Atina iYesu ya fuma udaa ugēē ọghong ni, aba kpẹḷe si ibọ yuu ubiredi wọ. 6 IYesu ba ju bọ si, “Inu sa ica nu ci nazizal ki inu ye na uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 7 Aba tee aghọ pii kina acee bọ, si, “ta mani ayọ ta ba yi nọ uce ubiredi wọ ba.” 8 Ni iYesu, ye imumani asọ pii ni, iYesu va tẹri bọ si, “Inu aghọ uma aipang na zẹ, ikẹmbọ sa ni inu sọ pii kina acee nu kọ ta ubiredi? 9 Inu kọ kpẹḷe nu ba? Inu ta shuni nu mani ime cee ajiya araji usọ atọ kini ubiredi utọ ba, kọnọ umani ọkọ ume tii na acuru? 10 Kina ubiredi utinsara ka ajiya araji usọ anari, kina ọkọ ume tii na acuru? 11 Ikẹmbọ sa ni inu ta kpẹḷe nu si ita pii mi kaya ubiredi ba? Inu sa ica ka uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 12 Asa kpẹḷe si ata tẹri bọ si asa ica na uyisti idē ubiredi wọ ba, ni asa ica ka mēē aFarisiyawa kina aSadukiyawa wu. 13 Akyua ni iYesu ya fuma ishii aKaisariya aFilibi ni, aba ghulu atina nga si, “Inga ni ajiya sọ tẹri si Anọ Ajiya shi?” 14 Aba ju si, “Ace aghọ bọ si iYahaya aghọ uju iminimini, ace aghọ bọ si, Iliya, ace aghọ bọ si Irimiya ko agha yeng kide aghọ pii kọ ọtọ Ọnong.” 15 Aba ju bọ si, “Inu ni, inga ni inu si ime ashi?” 16 iBitrus ba yira si, “Ingọ si uKristi, Anọ Ọnong agha akyu.” 17 IYesu ba yira nga si, “Ingọ ni agha anyu adaduma ngaa iSiman anọ

iYunana! Ki ba ajiya na ayi nga nyeni ngo udii ba, ate mi ka ayaya nga nyeni ngo. **18** Imẹ sọ va tẹri ngo, ingo si iBitrus, ka ya upa ri wọ ni imẹ ki vura ọna mi kọ, ni akyuọ ukpo ki shi wu na akyuọ kaya nga ba. (Hadēs 986)

19 Imẹ ki ma ngo aca ẹrẹgọm ayaya, nadidu imumani inu lor ka ya asing ni, kindii wu ni alor kọ ka ayaya, nadidu imumani ashii ka ya asing ri ni, aki shii yọ ka ayaya.” **20** Aba waa atina nga atọng nagigang si aba tẹri agho si anga si uKristi ba. **21** Kọ kpaa ka akyua ra ni, iYesu tee agho nyeni atina nga si iyiya ni inga ki kyaa Urushelima, ka aya kọọ ọlọ kukushi akwite kina afirist akakong kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa, ka aba pii nga kọ, awii itai ni, aki sisang. **22** iBitrus ba kpaa nga ki kyaa uhwo wọ ki ya gẹr nga si, “Ọnong kpaa kọ, Ate! Udii ki ba ngo nga ba.” **23** Ni aba tee ki tẹri iBitrus si, “Sang ngo kukushi mi, Isheẹ! Ingo ni ima usa ukpaa yọ kukushi mi. Ingo ka ghulu ikwyi ngo kina ajiya nga ni, basi Ọnong ba.” **24** iYesu ba tẹri atina nga si, “Nadidu aghomani awang yii mi ni, sa azonọ tọrọ nga irikwyi nga ka kpaa ugara ushi nga ka yii mi. **25** Ka aghomani awang foo okyuọ nga ki taa wọ, ni aghomani ataa okyuọ nga kaya mi ni, aki peni wọ. **26** Ikẹmbọ sọ uduma umani ajiya ki peni ashi nadidu kọ taa okyuọ nga? Ta ikẹmbọ ni ajiya ki ma kọ ta okyuọ nga? **27** Ka Anọ ajiya ki ba kina atuma nga kide ujọ Ate nga, ukadu wu ni aki piya kwinga utina mani aju kọ. **28** Aipang ni isọ tẹri nu, ace agho bọ ting ya kọ kẹẹ ni ata ki kpo bọ nga ba sa anu uba Anọ ajiya kide ẹrẹgọm nga.”

17 Awii atin ya wor bọ ni iYesu va kpaa iBitrus kina iYakubu kina iYahaya, anayuru nga, ki kyaa ni bọ kaya opang utitugu kayu bọ. **2** Ushi nga ba tee kite bọ, ibate nga sọ ma uyeri kini ọnong taa ni, ugbang uko nga ba kọ ufufuu na tas. **3** Kide akyua ni iMusa kina Iliya kunu kite bọ na asọ pii kini iYesu. **4** iBitrus ba tẹri iYesu si, “Ate, ọsọ uduma nọ umani ayọ shi kukadii, insi ingo yira ni, imẹ ki ta uzọọ utai. Iye inga ngo, iye inga iMusa, iye ni, inga Iliya.” **5** Ashi kide upii ni ace amọ na pipar ba yuru bọ ya, ni aba kọọ ice ẹrẹwyuẹ kide amọ si, “Anọ mi wẹ angọ umani imẹ yoo, ika kọọ uhwai nga nagigang; inu kong ngaa!” **6** Atina ya kọọ kindii ni, aba kpaa ki fuga ubate bọ ki ẹrẹbọ ni ẹrẹbata. **7** iYesu va ba ki ba piya bọ si, “Sisang, ba kọọ ẹrẹbata ba.” **8** Aya zẹẹ ubate bọ ka yaya ni, ata nu bọ ace agho ba si iYesu kayu nga. **9** Asọ shulu kaya opang ni, iYesu ba waa bọ atọ si, “Ba

tẹri ace agho imumani inu nu ba, sa Anọ Ajiya sang kọ ukpo.” **10** Atina ba ghulu nga si, “Ikẹmbọ sa ni aghomẹẹ iMusa si sa Iliya kyo ba?” **11** iYesu ba yira si, “Iyiya ni sa Iliya ba, aki ba ker kwikẹ. **12** Ni imẹ sọ tẹri nu si Iliya kọ ba, ni ata kpele bọ nga ba, aju nga ima uwang bọ. Kindo wu ni Anọ Ajiya ki kọọ ọlọ wu ki ivọ bọ.” **13** Atina sa kpele si asọ pii ni bọ kaya iYahaya agho uju iminimini. **14** Aya fuma uka ikir bajiya ni, ace ajiya va ba ukushi nga ki ba ta agho kite nga, **15** ki ju si, “Ate, kọ ahwoo anọ mi, asọ kpira itahwu na aka kọọ ọlọ nagigang. Akyua nagigang ni aka kpaa kide ugha kina amusum. **16** Imẹ ba ni nga kukushi atina ngo ni ata bora bọ uma nga okyuọ ba.” **17** iYesu ba yira si, “Inu ajiya akyakyua ri, agho umani aka ma bọ aipang ba kina agha akakiya, agba akyua wu ni imẹ ki ci kini inu wu? Agba akyua ni imẹ ki mọr ni inu? Ba ni anọ kukushi mi.” **18** iYesu ba gẹr usheẹ nga, aba kunu ki ẹrẹnoma nga, anọ va ba akyuọ kide akyua. **19** Atina iYesu va ba ukushi nga ku yuyi, ki ba tẹri nga si, “Ikẹmbọ sa ni ayọ ta biya bọ uwoo usheẹ ba?” **20** Aba ju bọ si, “Uma aipang nọ shi na zẹẹ. Aipang, imẹ sọ tẹri nọ, insi inu shi na uma aipang na zẹẹ kini ikir ikpo ni, inu ki tẹri upang ri si, ‘Yini kọ kẹẹ kọ kya ngo ukaa,’ ni uki yini, ba imumani inu ki biya nu ju ba. **21** Idi igho ri ka kunu yọ ba sa apii nọ Ọnong kina ukpenẹ anyu.” **22** Aghoyii iYesu ya curu ka aGalili ni, aba ju bọ si, “Aya sọ ma Anọ Ajiya kide ivọ bajiya, **23** aki pii nga kọ, awii itai ni, aki sisang.” Ni aghoyii nga ba duma nagigang. **24** Aya ba aKafarnahum ni, agho yira agonu ọna Ọnong ba peni iBitrus ki ju si, “Aghomẹẹ nu ka biya agonu ọna Ọnong?” **25** Aba ju si, “Eẹ.” iBitrus ya ba ide ọna ni, iYesu ba kyo pii ni nga, si, “Ikẹmbọ shi unu ngo, iSiman? Kukushi inga wu ni agom asing ka yira agonu wu? Kukushi anọ bọ ta ace agho bọ?” **26** Aya ju si, “Ace agho bọ,” ni, iYesu ba tẹri bọ si, “Unyeni si, anọ bọ ka biya bọ ba. **27** Kindii ni, ka ajiya ri ba kọọ anaa wọ ba ni, kya ngo ẹrẹyema kọ ya feni ima uhwiri itagbo, kọ fumu anyu itagbo nọ ingo kyo kpenẹ, insi ingo fumu anyu ni, ingo ki nu ufe mani ọki maa ubiya, kpaa ufe kọ ya biya agonu mi kini ngo.”

18 Ka kyua ra ni Atina Ọnong ba ukushi iYesu na sọ wulu nga si, “Inga nga gina nọ ughoghe kide ẹrẹgọm ayaya? **2** Avasa yorọ ace ananọ, ki kyo nga ka biyating bọ, **3** Aterị bọ si, “Iyiya ni isọ tẹri nọ, sọ nu tee ki ba kina ananọ bọ ni, inu ki ghila nọ ẹrẹgọm

ayaya ba. 4 Kindo ni, agho mani akpaa irikwyi nga na kikya kini anano ri ni, anga ceni kono ughoghe ki eregom ayaya. 5 Agho mani ayira Anano kini adi kide no ca mi ni, agho yira mi.” 6 Kindo ni aghomani asa agha yeng kide anori na yira mi ukpa afra ni, oki gina aghomani ata aning ko umoghoghe nga kini utii uhwo, ka feni nga kide oghong ukyukyugu. 7 Olo nu agha aya asing kono umumani oki sa nu ukpa! Iyiya yo ni uma usa ukpa ki ba, Olo nu aghomani anga ki sa ukpaa. 8 Insi avong ko afrang ki sa ngo ukpaa ni, uso waa ko nau. Oki gina ngo no mani ughila okyuo kina afra ta avo ayeng, ta ushi agunu kono mani afeni ngo kide ugha mani oka kpou ba kini ivo ipai ta ifra ipai. (aiōnios g166) 9 Ipeni ica ngo ki sa ngo ukpaa ni, noso wo yo ko na ko. Oki gina ngo no mani upeni okyuo taa amaa kini ica iyeng, no mani afeni ko ona ugha ni ica ipai.” (Geenna g1067) 10 Unu sa amaa ko, unu ma jer ace agho kide anano ri ba, ka iso teri no, Atuma nga ka yaya akyo aghu ibete Ate mi mani ashi ka yaya. 11 Ka ano ajiya ba ka ma foru agho mani avulu bo. 12 Ikembo nunu kide ikwyi, ipeni aghocce ashi kina atem aji, ayeng kide bo vasa vulu, akiya ushe ishui laroshoghe na laroshoghe kayi itili asha larla aso ya wang ayeng mani avulu ba?” 13 Ipeni apeni nga ni, aipang ni so ter no, ikwyi fuu mani aju kaya erekwe nga ni, ogina ngo ishui laroshoghe na laroshoghe mani ata vulu ba. 14 kindi wu ni, bo uwang Ate yi agho mani ashi ka yaya ba na agheyeng kide anano ri na vulu wu ba.” 15 In peni anayuru ngo vulu ngo ni, kya oko shi nga ko ya nye ni nga si avulu, ngo kini inga ka pai no. In peni akong ngo ni, ova vughu ni ngau du. 16 Ipeni atoro ni, uso va kya ukushi nga kina ajiya ayeng ta agha apai ka ma aipang no upii ka anyu agha apai ta agha atai. 17 Ipeni anayuru ngo toro kong bo ni, oso teri Ajiya onong, insi atoro kong ni aso kyoghu nga kina agho mani aghomani ashi bo aYahudawa ba ni, ko agho yira agonu. 18 “Iyiya ni so ter no, du inga mo mani unu lor kaya sing ni, alor yo ka yaya. Du imumani unu shighi kaya asing ri ni, a shighi yo ka yaya. 19 Iso teri nu aipang si, ipeni agha pai kide no yira si abo ki shor icima ni, Ate mi mani ashi ka yaya aki ju nu. 20 Ki du oko mani agha apai ta agha atai acuru ko ki dubo uca mi, ishi kini bo. 21 Ashi kide udu ni iBitrus vasa ba ki ter IYesu si, “Ate ayaya, iri me ko na anayuru bo vulu mi ko ni so ya nga ya? Iri ti ni sara?” 22 IYesu vasa ter nga si, “Ba iri ti ni sara wu ba, iri ti ni sara si ishuitini sara. 23 Kindo ni, aki mara eregom ayaya

kini ace agom mani awang pila upeni nga mani ushi kide vo agira nga. 24 Agom ya lite no pila ni, avasa ba nga kina ace ajiya mani ayii nga uta azurfa aso mani agho ki bra ubiya ba naidu okyo ghoghe nga. 25 Ara bra vughu nu ufe ba ni, Agom vasa ju si agbira ngau kina ayiri nga kina ano nga kini imu mani ashi kini yo ka ma nga ufe. 26 Agira nga vasa ta agho kite nga ki te si, ‘Aju nga akuri, inga ki ma nga akwike.’ 27 Agom vasa kong ahwo agira nga, avasa sheri nga, aya nga uta ya. 28 “Na agira nga ni ko kunu nga ko kadu ni, avasa ta erekwyue na ace aghikyo utina nga mani ayii nga uta adinari naji ni, avasa kpeno ko umoghoghe ki ter nga si, ‘Ma mi ufe mi.’ 29 Aghikyo utina nga kpikpo ki shor nga si aju nga ahwoo, inga nga ki ma nga.’ 30 Ni agira nga vasa toro, avasa ya hwuru nga ko ubo iting, sa ma nga uta nga. 31 Aghikyo utina nga ya kong imumani ibani ni, ara kong bo oduduma ba. Avasa ya teri Agom ya naidu imomani iba. 32 Agom vasa yoro agira nga ki teri si, ‘Ingo agira igho ibibi yo. Iya ngo uta ya ki Oshor mi. 33 Onoghe ki kong ngo ahwo aghikyo utina ngo kono mani ikong ahwo ngo ba?’ 34 Agom kong anang naigang, aju si ama nga olo sa biya uta nadidu. 35 Kindi wu ni Ate mani ashi ka ayaya ni aki ju akwinga ko mani atoro ukpaa avulu anayuru nga ko kini ikwyi yeng.”

19 IYesu ya kper teri udubi umani, avasa ya ifong aGalili ki ghila ishii aYahudiya, ki ugee ereyema Urdun. 2 Ajiya nagigang vasa yii nga, avasa leni na adumu ko kadu. 3 Ukadu ni, ace aFarisiyawa vasa ba ukushi nga ka mra nga, aghulu si, “Oshi na kikya ni Ajiya sheri ayiri nga ka kwaligba igho avulu?” 4 Avasa yira bo si, “Unu sono pila nu kide upii Onong si, agho mani aju yi ko kpa ka kyua ‘aju bu aghimi kini ayiri’ avasa teri si, 5 ‘Kindo ni, Ajiya kiya ate nga kina ayuru nga ka deo ayiri nga, ka pai bo ni aki tee agha yeng ra.’ 6 Aki so tee bo agha pai ba, sa tee kini agha yeng ra bo. Kindo ni, ima mani Onong dara koka uyeng ni ajiya ma bara ba.” 7 Avasa teri nga si, “Ikembo sa ni agho mee iMusa si aghimi ma ayiri nga awo upii ubiya, ka va kla ayiri?” 8 IYesu vasa teri bo si, iMusa teri nu si ukla ayiri nu kindu ki ikwyi ugboho yo ni ushi ni yo. Ko kpaa ka kyua ni bo shi wu du ba. 9 Imo so teri no, nadidu agho mani asher ayiri nga ni, insi ara Peni bo nga kina avulu nyeri na aghimi ace agho ba ni, insi avo ace ayiri ni aju avulu ayeng ra.” 10 Atina nga vasa teri nga si, “Insi ushi wu du kukushi

aghimi kina ayiri nga ni, uci ba uvo ayiri cëri.” **11** Avasa tëri bô si, “Ba kwyi nga-nga ki bôra kpa a upii ri ba, sa agho mani Qnong ma bô udu. **12** Ace agho shiwu ni a jee bô na ki bôra bô voru ayiri ba. Ace agho ni Ajiya bô ju bu ududu. Ace agho ni abô yira si aki voru bu ayiri ba ka yôghu upii ɛrëgom ayaya. Nadidu aghômani abôra ukpa upii ri na kpa.” **13** Ukadu ni avasa ba IYesu na ananô ôfisi ka sa bô anyu adaduma, kiva shor Qnong kaya akwyi bô, ni aghoyii nga vasa ger aghômani aba na anô kô. **14** IYesu vasa tëri bô si, “Inu ya ananô ka ba ukushi mi. Uma kla bô ba, ki ɛrëgom ayaya ni inga ighô bô kô.” **15** Avasa sa bô anyu adaduma, avasa wolu. **16** Ashi kô kadu ni ace aghô vasa ba ukushi IYesu ki ghulu si, “Aghô mëtë, igba ima ididuma yô ni imëtë ki ju ki peni ôkyuô taa amaa?”

(aiônios g166) **17** IYesu vasa tëri nga si, “Ikëmbo sa ni ingô wulu mi imumani ishi ididuma. Insi uwang peni ôkyuô taa amaa, isô ju uma tëri mi.” **18** Avasa ghulu IYesu si, “Iligba itali yô?” IYesu vasa tëri si, “Ba pii ajiya ba, ba wang ayiri ajiya ba, ba yi akpara ajiya ba, baa gyo ateri kaya ɛrëkwyuë ajiya ba, **19** Kông ate ngô kina ayuru ngô atông. Ôsô yoo aghikyo ucing kông mani yoo irikwyi ngô ni.” **20** Anôfônô vasa tëri nga si, “Imëtë kô ju umari nadidu, ikëmbo shi kô lara mi kô?” **21** IYesu vasa tëri si, “Insi uwang tee aghô taa avulu ni, usô ya gbra nadidu upeni nngô wô, kô ma aghila amir, ôki peni ôka ngô ka yaya. Ni ôsô ta ba kô ma yii mi.” **22** Anôfônô ya kông kindô ni, vasa wolu kinô bôra ikwyi, ka shi nô upeni nagigang. **23** IYesu vasa tëri Atina nga si, “Iyiya ni isô tëri nô, Ôki shi nô lô mani aghôlô upeni ghila ɛrëgom ayaya. **24** Isô va tëri nô, uki shi uyuyo ni ôrahimi ghila anyu anyura nô mani a aghôlô upeni ghila ɛrëgom Qnong.” **25** Atina nga ya kông kindô ni, avasa kông ɛrëbata, ki ju si, “Inga na aki foo nga?” **26** IYesu vasa kyoo bu na vasa tëri si, “Ka ajiya ni udi ki ju wu ba, ni ukushi Qnong ni kô iligba ima ôngô yu yô.” **27** iBitrus vasa tëri si, “Uwë ni iyi ya akwikë ya ki yii ngô, ikëmbo shi ya ni iyi ki peni?” **28** IYesu vasa tëri bô si, “Aipang ni imëtë sô tëri nô, asing ki ba ni, akyua mani anô ajiya ki cica ki igô ujôô nga, inu aghô mani inu yii mi ni, inu ki cica ki igô ɛrëgom shô ni iri pai, kô ju ite shô nô upai ra ngô Israila ashuwa. **29** Ni aghômani aya ɛrëna ta anayuru aghëmëtë, ta anayuru ayiri, ta ate, ta ayuru, ta anô, ta uja, ka jôô uca mi, aki peni ka gina kindô sa aji, ka va peni ôkyuô ôgbang ôngô taa amaa. (aiônios g166) **30**

Ka ajiya nagigang aghô mani ashi kite, aki tee aghô tumu, aghô tumu ki tee aghi ite.

20 ɛrëgom ayaya shi kina aghô ôna nga mani akunu ka tee ting, ka ya wang aghô utina kaya ju nga utina ki ija nga inga ikôlô na shi inabi. **2** Aya tëri ize nô ufë kông mani aka ma aghô ju utina ka awii ni, avasa ya kyô bu ki ija nga. **3** Ôshi a kyua larôshô avasa kunu, ki nu ace aghô na sô ci ijirija ka nyu ôkô ju ize, **4** Avasa tëri bô si, ‘Inu kya ija mi, iki manô ima mani ishi ikikya.’ avasa wolu. **5** Avasa va kunu kina atinong, kông ôsii a kyua atai, avasa kpa aghô utina. **6** Kôta aikyuari a kyua atông ava kunu ki nu ace aghô na ci bô ju icima, avasa tëri bô si, ‘Ikëmbo sa nô ci ijirija kô ghôwa ni? **7** Avasa tëri nga si, ‘Ace aghô ta mayi utina ju ba.’ ‘Avasa tëri bô si, ‘Unu ma kya ija mi kô ya ju utina.’ **8** ‘Ôghe ya ju ni, aghô ute vasa tëri aghô shë ngau si ôsi ica nô utina ija, ‘Yorô aghô utina kô ma bô ufë bô, kpa ka aghô tumu kô ba ngô ite kô.’ **9** Aghômani aba akyua atông ôghe vasa ba, kô inga bô yira ima mani iju na ma nga kô wiya ni. **10** Ni, aghô mani akyô ba ni ahuri kini aki mani ka gina ushe kô ni, kô inga bô yira kini mani akpa nga utina ni. **11** Aya yira ni, avasa dee kô tëri aghô ôna anôrôma, **12** Na sô tëri si, ‘Aghô mani ba kô tutumu, utina akyua ayeng kô na ju, nô ma bô iki-kya kini yi, iyi aghô mani awiya kô ju utina kini ôla ônong.’ **13** ‘Avasa yira agha yeng kidë bô si, ‘Ayikyo mi, ira lami akpara ngô ba. Iyi ta ju yi si iki ma ngô ufë ka wii ba? **14** Yira ima mani ishi nga ngô nôsô wolu. Imëtë yoo ma aghô mani aba kô tutumu iki-kya kina ima mani ima ngô. **15** Ishi mi ni akyuô ju imumani iwang ju nô ufë mi ba? Tô ingô hwiri anang kô niu mani ika ma ajiya uma nagigang? **16** ‘Kindi wo ni aghi utô tumu ki tëtë aghô ite, aghô ite ki tëtë aghô tumu.’ **17** IYesu ya sô kya Urushelima ni, avasa yuru atina nga kô uho ki tëri bô si, **18** ‘Ôwe ni, iyi ki kya yi Urushelima. Aki ma anô Ajiya ki vô ifirist ighighëtë kina aghômëtë iMusa, aki va wa nga ashuwa ukpo **19** akyua rau aki ma nga ki vô aghômani ashi bô aYahudawa ba, kaa kali nga, kaa ca nga, kaa agra nga ka yô ukumu ôshë, awii itai ni aki sang nga ka akyuô.’ **20** Akyua rau ni Ayuru anô iZabadi vasa ba ukushi IYesu kina anô nga ki ba ta agho kite nga, ki shor nga icima. **21** Avasa tëri nga si, “Ikëmbo nô wang?” avasa tëri nga si, “Ngô sa anô mi ri apai ka cica, ayeng kavô ilang, ayeng kavô iprôma ngô, ki ɛrëgom ngô.” **22** “Uyeng ima mani ôsô ghulu ba,” IYesu tëri bô. “Inu ki

bora sa kọ asong mani imẹ ki sa kọ? Ava yira si, “Iyi ki bora.” 23 IYesu tẹri bọ si, “Inu ki sa kọ asong mi, ni ucica kavọ ila mi ni kọ ipromọ mi ni ba imẹ ki ma ba. Ate ayaya kyo ukadu ka aghọ mani ahwiya.” 24 Ushe atina oshọ ya kọng kindọ ni, avasa kọng anang anayuru apai. 25 IYesu vasa yorọ bọ nadidu bọ ki tẹri si, “Inu ye mani agom mani ashi bọ aYahudawa ba ka nyeni ẹregom kukushi ajiya bọ ni, agha kakong bọ ka nyeni ẹregorọ kukushi bọ. 26 Oki shi wu kindọ ukushi nu ba. Udu ni aghọ mani tee agha ghaghẹ kide nọ ni, iyiya yọ ni atee agira kide bọ. 27 Ni aghọ mani awang tee akwite kide nọ ni, iyi ya ni aki shi agira nọ 28 Kindọ Anọ Ajiya aki ba ka ma ju nga irigira ba, si nga ki ju Ajiya irigira, Ka va ma okyuo nga kaya ajiya napam.” 29 IYesu kina atina nga ki ya aYeriko ni, ajiya nagigang vasa yighi nga. 30 Ace afo apai na ci ka nyu tira, Aya kọng ni IYesu wolu ni, avasa shang ẹrewyue ki tẹri si, Ate ọna, Anọ iDauda! kọng ahwoo yi!” 31 Ajiya vasa ger bọ avasa kọmọ nai kiri. avasa shang ẹrewyue na tẹri si, “Ate ọna, Anọ iDauda! Kọng aho yi!” 32 IYesu vasa titara ki yuru bọ, ikembọ nọ wang si ju nu?” 33 Avasa tẹri si Ate, iyi peni ukyoo uka.” 34 IYesu va kọng ahwo bọ, IYesu vasa piya ica bọ. Ana kyua ra ni avasa tee aghọ kyoo, avasa yii nga.

21 Aya ba ayayo kono Urushelima ka aBetafaji ka ya izize ashi uZaitun ni, iYesu ba tuma atina nga apai, 2 atẹri bọ si, “Inu kya anọ ifong na ashi kite nu, kọ kyaa nu ni, uki ya nu na alor izaki kina anọ nga. Shii bọ kọ ba ma mi kọ ukawẹ. 3 Insi aghọ ghulu ni, inu tẹri nga si Ate nga wang bọ, aki vuu ni bọ kọ na song. 4 Udii ba kọ hwura upii aghọ pii kọ ọto Onong si, 5 “Inu tẹri anirayiri aSihiyona, ‘Nu, agom nu wẹ na aki ba ukushi nu, nọ usuu irikwyi kaya izaki, kaya anọ izaki wu na akyeng kọ.” 6 Atina wor ki ya ju imumani iYesu sa bọ uju. 7 Aba nga na izaki kina anọ, aba yaa ugbang bọ kaya, iYesu va kiya ki cica. 8 Ajiya na pam yaa ugbang bọ kọ utra, ace aghọ bọ ni akẹr afa aga ashe ki yaa kọ utra. 9 Ajiya upam na kyeng kite nga kina aghomani asọ yii nga kọ utumu sang ẹrekwyue na asọ ju si, “Ufoo kukushi Anọ iDauda! Agha anyu adaduma nga aghomani aba kide nọ uca Ate aYaya! Ufoo kukushi aghocẹe nọ ujo!” 10 Aya ghila Urushelima ni, nadidu ajiya ifong zoọ bọ, na asọ ghulu si, “Inga wudii ri?” 11 Ikir bajiya ba yira si, “IYesu nga, aghọ pii kọ ọto Onong ka aNazaret anga aGalili.” 12 IYesu ya ghila idẹ ọna Onong aba ya kla

aghọ gheli na agbara kide. Aba yiri uma umani aghọ tee ufe kina ugọ uci aghọ gbara ukhimi. 13 A tẹri bọ si, “Awọ si, ‘Ọna mi ki shi ọna upii nọ Onong, ni inu kọ tee ni wu ọka sọlu ayi.” 14 Afoo kina aghomani aka bra bọ ukyeng ba va ba ukushi nga kọ ọna Onong na ava ma bọ okyuo. 15 Ni afirist akakong kina aghomẹe umẹe iMusa ya nu uma ọdodoma umani aju ni anọ kide ọna Onong su ca akpa si, “Ufoo kukushi Anọ iDauda,” Ni ava kọ anang kọ. 16 “Ingo kọ imumani anọ ri sọ tẹri?” Aghulu nga. IYesu va yira si “Eẹ, inu ta kọ pila nu kide upii Onong ba si, ‘Ka anyu ba anano kina apali ba anọ ni ingo sa ubre kunu wu?” 17 Aba sang nga ki ya bọ ki kyaa idẹ ifong aBetani, ki ya nyẹ kukadu. 18 Kini kikyuating na asọ vuu ni aba kọ idafo. 19 Aya nu uce oshi uwe kọ uhwo utra ni, aba kyaa na ata peni nga ima ya ba bam na ayaa. Aba ju wu si, “Ba sọ ma ikọlọ ba ki ta kọ sang asing!” Kide anakyua ni oshi hwiya kọ. (aiōn g165) 20 Atina nga ya nu kindii ni, aba wo ica. Asi, “Na nyi wu ni oshi uwe ri hwiya kọ kide akyua?” 21 IYesu ba yira si, “Imẹ sọ tẹri nu aipang, insi inu ka ma aipang ni, inu ka woo nọ ikwyi wọ ba ni, basi imumani imẹ ju oshi ri yoo ni inu ki bira uju ki yọ yu ba, ‘Ni inu va bira uju opang ri si kya kọ ya kpaa kide ẹreyema,’ Ni uki ju kindọ. 22 Insi inu ma aipang ni, inu ki yira kọ iligba imumani inu shọ Onong.” 23 IYesu ya ghila idẹ ọna Onong, na ashi kide umẹe ni, afirist akakong kina anirakpẹe bajiya va ba ukushi nga ki ba ju si, “Iligba ẹregorọ wu ni ingo sọ ju uma ri kọ, inga ma ngo ẹregorọ ri?” 24 Ni iYesu ba yira si, “Imẹ ki kọ ghulu nu uce ughulu uye. Insi inu yira mi ni, imẹ ki tẹri nu ta iligba ẹregorọ wu ni imẹ sọ ju uma ri kọ. 25 Abi wọ ni iminimini iYahaya kunu wọ? Ikunu ka ayaya wọ ta ukushi ajiya wọ?” Apii kina ace bọ ki tẹri si, “Insi ayo ju si, ‘Ka ayaya wọ ni,’ aki ju si, ‘Ikembọ sa ni inu ta ma nu aipang ni nga ba?’ 26 Insi ayo ju si, ‘Kukushi ajiya ni,’ ayo sọ tẹ ẹrebata ba ajiya, ka kpaa si iYahaya na aghọ pii kọ ọto Onong nga.” 27 Aba yira iYesu si, “Iyi ta ye yi ba.” Ni ava ju si, “Imẹ ki kọ tẹri nu nga ta igba ẹregorọ wu ni imẹ sọ ju uma ri kọ ba.” 28 “Ikembọ ni inu nu? Ace ajiya shiwu na ashi na aniraghim apai. Akyaa ukushi aghaye ki ju nga si, ‘Anọ mi, kya kọ ya ju utina kide ija.’ 29 Anọ ba yira nga si, ‘Ita ki kya mi ba,’ na song ni aba tee ikwyi nga ki wor. 30 Ni ate ba kyaa ukushi aghi ipai ki ya tẹri nga imumani atẹri adaa aghọ. Aba yira si, ‘Iki kyaa ate mi,’ ni ava kyaa ba. 31 “Kide bọ ka pai bọ ni inga ju imumani ate wang?” Aba yira si,

“Agho iye.” IYesu ba ju bo si, “Iso teri nu aipang, agho yira agonu kina ayiri uwang aghimi ki ghila eregom Onong ka aya nu. 32 Ka iYahaya ba ukushi nu ka aba nyeni nu utra aipang, ni inu ta yira no nga ba, agho yira agonu kina ayiri uwang aghimi ma aipang ni nga. Ko utumu udu ni inu ta la no ukpaa ki ma aipang ni nga ba. 33 Kong ice ighang upii, Ace ajiya pila ija nga, aghimi ko na irivii ki tumu uka mee amusumu ikolo na ashi kina uka ubo usa. Aba ma ace ajiya uta ija na asisang ukyeng. 34 Akyua ucuru ya ba ni, aba tuma agira nga kukushi aghomani ayira ija nga ka aya yira nga uka nga ki imila. 35 Aghotina ba kpen agira nga; aca aghaye ki pii aghaye na asi taa aghaye na atii. 36 Ni aba tuma ace agira ango umani acee adaa akyua, ni aghotina ba ju bo ima iye ra. 37 Ko tutumu ni, aba tuma anong nga kukushi bo, Asi, ‘Aki kong anong nga.’ 38 Ni aya nu nga ni, aba teri ace bo si, ‘Ano umani aki la uma nga we. Ayo ba pii nga ko ka uma tee unga bayo!’ 39 Aba kpen nga ki feni ka utumu ija nga ki pii nga ko. 40 “Insi agho ija ya ba ni, ikembona aki ju aghotina ra?” 41 Aba yira nga si, “Aki pili agha akakiya ra, ka ama ace agho bo ija nga, aghomani aki ka ma nga uka nga ki imila.” 42 IYesu teri bo si, “Inu ta ko pila nu upii Onong ba, ‘Utii umani agho viya tobo si ushi bo ododoma ba ni, oboto tee cece no utina. Udii ni Ate ayaya nga ju, ima uwo ica yo kukushi mayo.’” 43 “Kindo ni iso teri nu si aki yira eregom Onong wo kukushi nu, ka ama ajiya umani aki ju uma ododoma unga eregom. 44 Aghomani a kpaaya utii ri ni, aki kpoo, aghomani utii kpaaya nga ni, aki pulu nga ka awawo. 45 Afirist akakong kina aFarisiyawa ya koo ighang upii ni, aba kpili si aso pii kaya akwii bo 46 Aba wang utra umani aki kpini nga, ni aso te erebata ikir baija ka ajiya kpaaya si inga ni, agho pii ko oto Onong nga.

22 IYesu va pii ni bo ni ighang upii si, 2 “Amra eregom ayaya na ace agom umani aju anong nga agya ubiya. 3 Aba tuma agira nga si aya yoro aghomani asa yoro bo agya, ni ajiya nga ta ba bo ba. 4 Aba tuma ace agira si, ‘Teri aghomani ayoro si, ime ko ker imila, awaa inaa ni mara, ako kyo kwike. Inu to ba usra agya.’ 5 Ni ata duma bo ko ba, aba wor ila bo, ace agho wor kyaa ija nga, ace agho wor kyaa oka gheli na gbara. 6 Ace agho bo va kpen agira nga ki ca bo ki pii bo ko. 7 Agom va koo anaa ko, aba tuma na aghonakpo nga na aya pili agho pili ajiya wo ki ta

ugha ni ifong bo. 8 “Aba teri agira nga si, ‘Ako kpee ukyo uma usra agya, ni aghomani ayoro ta maa bo ba. 9 Kindo ni inu kya no itra ki inu ya teri nadidu aghomani inu peni ka aba usra agya.’ 10 Agira ra va kyaa itra ki ya curu nadidu aghomani apeni, agha adaduma kina agha ababi, ki ta ko umani oka usra agya tii na akyeng. 11 “Agom ya ba ma nu akyeng ni, aba nu ace ajiya umani ata somo nga uma agya ba. 12 Aba ghulu ajiya si, ‘Na nyi wo ni ingo ghila ukawe wo ba uma agya,’ ‘Ayikyo?’ Ajiya ta biya nga upeni ba. 13 Agom ba ju agira si, ‘Inu lor nga ipo kina ifra, ka inu feni nga ka sing kide itii, oka umani aki ci na aghula ayiri.’ 14 “Ka ayoro ajiya na pam, ni agho ni ahwiya shi na zee.” 15 Ashiya kindo ni aFarisiyawa kyaa ki ya pii kina ace bo umani aki kpen iYesu kide upii nga. 16 Aba tuma aghoyii bo kina ajiya iHiridus, asi, “Aghomee, ayo ye si ingo ni agha aipang nga, ingo ka va mee utra Onong kide aipang, ka ajiya nadidu ni agha aye ra bo kukushi ngo, ingo ka ba nyeni ngo uyo erekwe ka ajiya ba. 17 Teri ayo, unu ngo shi na nyi? Oso odoma ni ayo ja agonu kukushi iKaisar agom aghaghe ta ayo ba ja ba?” 18 Ni iYesu, ye akakiya ushi kide ikwii bo, aba teri si, “Inu agho ju unu ica, ikembona si ni inu wang mra mi? 19 Nyeni mi ufe umani aka ja agonu wo,” Aba ba nga na udinari, 20 aba ju bo si, “Iwuu inga ye? Kina uca inga be?” 21 Aba yira ki teri si, “Onga iKaisar.” IYesu ba ju bo si, “Inu ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar, ni inu ma Onong imumani ishi inga Onong.” 22 Aya koo kindii ni, aba kpen anyu bo na asa wo ica, aba ya nga na asa wor. 23 Ka awii ra ni, ace aSadukiyawa ba ukushi iYesu. Abo ka teri si ba usang ashi. Aghulu nga si, 24 “Aghomee, iMusa si, ‘Insi ajiya kpoo na ashi na anong ba ni, anayuru nga ki vo ayiri ka ajeli anayuru anong.’ 25 Ni ace anayuru atinsara shi ko kide bayo. Agha iye vo ayiri, akpoo na ako jee nga ba, asa shee anayuru nga ayiri. 26 Kindii wo ni uba wo na agha ipai, kina agha itai, ki ya ta ka agha itinsara. 27 Aya kpee ni, ayiri va kpoo. 28 Ko usang ashi ni, ayiri ki tee anga inga kide bo ka nadidu bo ko vo nga?” 29 IYesu ba yira bo si, “Uma ikwii nu shi bo na kiyaa ba, ka inu ta ye nu no upii Onong na awo ba, inu ta ba ye nu erekyuo Onong ba. 30 Ko usang ashi ni, aghimi ki voru bo ayiri ba, ayiri ni, aki ma bu bo ubiya ba, aki ba kina atuma Onong bo ni ka yaya. 31 Ko usang ashi ni, inu ta ko pila no imumani Onong teri nu ba? Awoo si, 32 ‘Ime so Onong Ibrahim, Onong Ishaku kina Onong iYakubu.’ Ashi Onong agho kpuru

ba, anga akyuo nga.” 33 Ajiya ya koo kindii ni, asa wo ica no umee nga. 34 AFariisiyawa ya koo ni iYesu fuga aSadukiyaawa anyu ya ni, ava ba curu. 35 Ace aghomee umee iMusa kide bo, ba ghulu iYesu ka amra nga. 36 Asi, “Aghomee, aligba ima teri Onong yo cee no ughoghe kide uma teri nga? 37 IYesu yira nga si, “‘Yoo ate Onong ngo kina ikwyi ngo nadidu, kina okyuo ngo nadidu, kina iye ngo nadidu.’ 38 Udii wo shi ima teri Onong iye, angoo cee no ughoghe. 39 Anga ipai shi kindo, ‘Yoo agha ayayo ngo kini erekwe ngo ni.’ 40 Nadidu umee iMusa kina agho pii ko oto Onong shina uma teri Onongapai ri.” 41 AFariisiyawa ya curu ko uka uye ni, iYesu ba ghulu bo si, 42 “Ikembo ni inu nu kaya iKristi? Ashi anoo inga?” Aba ju si, “Anoo iDauda nga.” 43 IYesu ba ju bo si, “Na nyi wo ni iDauda na aso pii na akyuo Aghing so yoro nga si, ‘Ate?’ Ka iDauda si, 44 “‘Ate si Ate mi, “Cica ko ukawe ka avo ila mi sa ime sa asho ngo kide ifra ngo,” 45 Insi iDauda so yoro iKristi si ‘Ate,’ ni, na nyi wu ni iKristi tee anoo nga wo?” 46 Ba aghomani a bra uyira nga ba. Ko kpaa ka awii ra ni ba aghomani aso ju ikwyi ki ghulu nga uce upii ba.

23 Ni iYesu ba teri ikir baijiya kina aghoyii nga si, 2 “Aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa bo na ama bo akyuo mee umee iMusa. 3 Kindii ni inu ju imumani amee nu, ka inu yii yo nadidu, inu ba ju konoo umani ibo ka ju ba, ka aka ju bo imumani ibo ka mee ba. 4 Aka lor ajiya akpara okpotoro, anga ushi na awiya ukpaa, ki tiya bo kaya avo ni aka duma bo no uta bo avo wu ba ko anivo. 5 Aka ju kwike ka ajiya nu, aka lor upii Onong ka ubate bo kina ivoo bo, aka lor irining igbiligbang ka anyu no ugbang bo. 6 Aka yoo oko ci ododoma ko oko usra agya kina oko ci ododoma ka oko takwyue aYahudawa; 7 ayoo umani aka bili bo na eregoro ka uka gheli na gbara, aka wang si ajiya yoro bo si, ‘Aghomee.’ 8 Aki yoro ngo nga si, ‘Aghomee ba,’ ka inu ni aghomee ayeng nga ni ushi ni nga, ka inu ni anayuru aye ra bo. 9 Ni inu ba yoro ace agho kaya ashi ri si, ‘Ate ba,’ ka Ate nu ni aye nga ka yaya. 10 Aba va yoro no si, ‘Aghomee,’ ba ka aghomee nu ni ayeng nga, uKristi. 11 Agho cee no ughoghe kide nu ki shi agira no. 12 Ka aghomani aze erekwe nga ni, aki suu ni nga, aghomani asuu ni erekwe nga ni, aki zee nga. 13 Olo nu, inu aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa! Inu agho ju unu ica! Inu yuru anyu uboo eregom a yaya ya ka ubate baijiya. Inu ka akyakwyi nu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu agho wang ghila

ka ghila ba. 14 Olo nu aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka la uma bayiri umani aghomee bo ko kpuru bo, inu va pii no Onong ko ogboogbang ka anu nu. Kindoo ni, aki ju nu ashuwa ucee no ububi. 15 Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka buu udaa ugee ereyema, inu ka kya nu ice erebo ka atatoo ka inu ya wang agho lokpaa aye. Insi inu peni ni, inu ka tee ni nga agho ide ugha no onga cee ongo nu so erepai. (Geenna g1067) 16 Olo nu, afoo nyeni afoo utra! Inu ka teri si, ‘Insi acee agho suu na ona Onong ni, uyeni wo ighima ba; ni insi acee agho suu na utii uyeri ide ona Onong ni, iyyiyo yo ni aju imumani asuu ko. 17 Inu abo afoo! Uligba wo cee no ughoghe, atii uyeri ta ona Onong umani uhwuru atii uyeri? 18 Inu ka ba teri si, ‘Insi acee agho suu na oka uyeri agoo ni, unyeni wo ighima ba, ni insi acee agho suu ni imumani ama ka agoo ni, iyyiyo yo na aju imumani asuu wo kaya.’ 19 Inu afoo! Uligba wo cee no ughoghe, uma wo ta agoo umani aka hwuru uma ni? 20 Kindoo ni, nadidu aghomani asuu kaya agoo ni, asuu ni wo kina uma ni ushi kaya nadidu. 21 Ni aghomani asuu kaya ona Onong ni, asuu ni wo kina Onong umani aci kide wo. 22 Ni aghomani asuu ni ayaya ni, asuu ni igoo eregom Onong kina aghomani aci kaya. 23 “Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa, agho ju unu ica! Uwe ni, uka ma Onong ima iye kide usho, okyulo, aya kina uma erenang. Inu ta duma no na uju uma ododoma kide umee iMusa ba, aipang, ahwoo kina uju uma uyira. Uma ri bo si onga umani inu so ju, basi ashee uce ya ba. 24 Inu afoo unyeni utra, inu ka wo anaijii ki ima osa nu, ni inu si ngonoo Orahimi! 25 Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka hwuru utumu iso kina ipe, ide ni, ishi na uma uderi ajiya kina uyoo erekwe. 26 Afoo aFariisiyawa, zono hwuru ide iso kina ipe, utumu ki ko ba na pipar. 27 Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa agho ju unu ica! Inu shi kini alor umani a coo bo anyi afafuu ni, ashi adaduma unu ko seshi, ide ni, agboho aghokpuru kina ko iligba igho irighe shiya. 28 Kindii wo ni inu shi wo, ko seshi ni, ajiya ka nu no kini agha aipang bo ni, ide no ni agha akakiya bo, agho ju unu ica kina uma ububi. 29 Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFariisiyawa, agho ju unu ica! Ka inu ka vra alor adaduma anga agho pii ko oto Onong, ki va ju alor agha aipang ufono. 30 Inu ka ju si, ‘Ayo ta ko shi wo ka akyua anirakpee ba bayo ni, ayo ta ko ta yi

bọ avọ wọ ka ashii ayi aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ba.’ 31 Kindii wọ ni inu nyeni si inu bọ shi anọ aghomani apili aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng. 32 Inu ya pra ju imumani anirakpẹẹ nu ju! 33 Inu iyọ, inu iyọ na kang! Nagyi wọ ni inu ki tẹ anang idẹ ugha? (Geenna g1067) 34 Kindii ni imẹ sọ tuma nu na aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kina aghọ uye ukyuu kina aghomẹẹ. Inu ki pili ace aghọ bọ, ace aghọ bọ ni, inu sọ gra bọ, inu sọ ca ace aghọ bọ kọ ọkọ takwyuẹ aYahudawa nu, inu sọ yii bọ ufong nọ ufong ni inu sọ sa bọ ọlọ. 35 Ni kaya nu ni, nadidu ayi agha aipang umani apili ki suu kaya akwyi nọ ka asing ri, kọ kpaa ka Abila ki ta ka ayii iZakariya anọ iBerekiya, aghomani inu pii ka abiyatẹ ọna Ọnọng kina agoo. 36 Aipang, imẹ sọ tẹri nu, nadidu uma ri ki ba kaya ajiya akyua ri.” 37 “Urushelima, Urushelima! Aghọ upili aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng, aghọ fẹẹ aghomani atuma kukushi nu na atii! Eremẹ wọ ni imẹ ka wang ucuru nu kide ivọ mi kina umani anuu ka curu anọ nga ka asọ nga, inu tọọ nu. 38 Uwẹ ka akyakyua ri ni, aya nu ọna nu idẹ avọ! 39 Ka imẹ sọ tẹri nu, inu ta ki sọ nu mi nga ba, sa awii umani inu tẹri si, “Agha anyu adaduma ngaa, aghomani aba kide nọ uca Ate.”

24 IYesu ya kunu kide ọna Ọnọng na akyeng ni, atina nga va yeni nga ivila ọna Ọnọng. 2 Awa ghulu bọ si, “Inu nu ivila ri nadidu? Aipang ni imẹ sọ tẹri nu, aki ya bọ utii uyeng ya kaya uce ba. Aki pulu yọ kọ nadidu.” 3 IYesu ci kaya ugbana ni ishi nọ uzaitun ni atina nga va ba ukushi nga ka yayu bọ ki tẹri si, “Tẹri yi, aligba awii kọ ni udu di ki ba kọ? Ni ikẹmbọ shi amaa mani iki nu kọ ki ba ngo kina usang asing?” (aiōn g165) 4 IYesu va yira bọ si, “Inu sa amaa kọ, ka ace aghọ ba ghẹmẹ nọ ba. 5 Ka ajiya nagigang ki ba kide nọ uca mi, aki tẹri si, ‘Imẹ ni anga iKristi ngaa’, ka va ghẹmẹ ajiya nagigang. 6 Aki kọng ila ikorọ kini irishu uma ọtiteri. Inu ba kọng erẹbata ba, kọ udidu uma ki tọ ba, ka amaa sọnọ baa ba. 7 Ifong ki koro kini Ifong, erẹgom ki koro kini erẹgom. Aki ju idafo kini uzuru erẹbong ki ikini ika. 8 Udii shi kini okong erenoma ayiri sọ jẹẹ kọ ni. 9 Kindo ni asọ tọ ma nọ ọlọ, ka va pili nọ. Ajiya sing nadidu ki toro nọ kide nọ uca mi. 10 Akyua rau ni Ajiya nagigang ki kpaa nọ utumu kọ pii Ọnọng, aki gbra ace ka va toro bọ ace. 11 Atina Ọnọng atẹri ki sang na pam ka aghẹmẹ ajiya na pam. 12 Uju akakiya nagigang, uyoo umani ajiya nagigang ju ace ki kpaa nọ utumu. 13 Aghomani a bra umor ni aki peni ufoo. 14 Aki va ma ila ididuma

inga erẹgom Ọnọng ka sa amaa kọ shi ma ajiya, na amaa asing sọ ta ba. 15 “Inu ki nu ima ibibi ingo sa ukpaa, ọngọ mani aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng iDaniyel tẹri ni, ating kọ ọkọ uyer. Taa ni aghọ pila iwọọ kpẹlẹ. 16 Ni, aghomani ashi kide isighi aYahudiya ti bọ ka kya bọ idẹ apang. 17 Aghomani ashi ka aya ọkọ ufiya ba shulu si inga ki ya kpaa ima mani ishi kide aca ba. 18 Aghomani ashi ka aghumu ni aba vuu sa anga ki ya kpaa ima ufiya ba. 19 Ọlọ ayiri ushi na afo, kina aghọ kọ anọ kaidu akyua! 20 Inu shor Ọnọng kọ uti kono ma ba nọ ka akyua iriwe kọ awii uwuru aYahudawa ba. 21 Ka akyua ra ni aki kono ọlọ nagigang, ighomani asono ju bu ba kọ kpaa kọ ju asing ki ta ka di akyua ri, aki sọ ju bọ ighọ ba. 22 Ada wasi awa awii najii ba ni, ace aghọ ta lang ngaa ba, ni aghomani ahwiya sani aki wọ ace na awii kọ 23 “Akyua ra kọ ni, aghomani atẹri nọ si, ‘Inu nu, aghofoo we! ta awa ni, inu ma yira ba. 24 Ka atina onong atẹri ki kunu, ka ju uma okokong kono uma sa uwo ica ka zoọ ajiya kọ, kina aghomani ahwiya insi uju ni. 25 Ni, iso tẹri nọ kide akyua. 26 Kindo ni insi atẹri nọ si, ‘Awudu ka aghumu,’ Inu ba kunu ba. Insi atẹri nọ si, ‘Ashi kide ubọ na ashọ,’ inu ma yira ba. 27 Kono umani inyigha ka ta uyer ki iripiya ki ma ta ka awura ni, kindo ni oba Anọ Ajiya ki shi kọ. 28 “Okọ mani okong shi kọ ni oka wọ na aghavung ka curu kọ. 29 “Kai du akyua ni, ko utumu awii ọlọ ra ni, “Okọ vasa kpai iting, Ọpir uta ta wọ uyer ba. Eyere ki kpia ka yaya, Ayeremo ki zuru.” 30 “Aidu akyua ra kọ ni amaa ba Anọ Ajiya ki ta nyeni kọ ka ayeremo. Naidu ite asing ri ki ci. Aki nu Anọ Ajiya na kyeng ba kide amọ kini erẹgoro na akyo nọ ujoọ ogigang. 31 Aki toma kina atuma nga ka peni eretoma ngo shini ishimi nagigang, ka ma curu aghomani ahwiya ki ishii ukunu onong kono ukpaa onong kina ushii ata nọ ushi aya, kọ kpaa ka ayeremo kiya ta ka udaa.” 32 Inu mẹẹ ice ima kukushi oshẹ uweng. Insi ovong nga soju fonọ ni, oka kunu kini afa asasa, inu kpẹlẹ si erẹkperẹ yasọ ba wudu. 33 Kindo wu ni insi inu nu ima umani imẹ tẹri nọ ni, inu ye si akyua ya sọ ba ayayo, ashi ka anyu ubọ. 34 Iyiya ni sọ tẹri nọ, ajiya aya sing ri ki kpuru bọ ba, sọ uma ri nadidu ba. 35 Ayaya kina asing ki kperi wọ, upii mi ki kper wọ ko na zẹ ba.” 36 Ba aghọ ye awii ta akyua ni ima ri ki ba kọ, kina atuma Ọnọng ka ayaya mani ta anọ Ọnọng, Ate nga ka yayu nga. 37 Kono mani aju ka awii iNuhu ni, kindo ni oki ba wọ kọ uki vuu Anọ Ajiya. 38 Kọ kpaa ka kyua ra ni ugya na amusum oghoghẹ, asọ la,

na sa, aghemẹ sọ voru ayiri, na amẹ ayiri ki ibila, ki ta ka awii umani iNuhu ghila nga oḡbọlọ. **39** Ata kọ tọ ye ima mani ishi kide ni, ugya oḡhoghẹ ọkọ kpa bọ nadidu bọ. Kindọ ni uvuu Anọ Ajiya ki shi kọ. **40** Akyua ra ni, agha pai ki shi ka aghumu, aki kpaa agha yeng kọ na ya agha yeng ya. **41** Ayiri apai ki shi kọ hwo kọ utii uhwo, aki kpaa agha yeng kọ, na aya agha yeng ya. **42** “Kindọ ni inu ci nọ ye, kọ nu ye nu awii mani Onọng ki vuu kọ ba. **43** Inu ye si, aghọ ọna ta ye si agba akyua kọ na ayi ki ba na ating, ara bra umor ba, aki ya ka ghila ọna nga ba. **44** Kindọ ni unu ci nọ ye, akyua mani ọta ye nu ba ni, akọ ni Anọ Ajiya ki ba wọ.” **45** “Inga shi agira aipang, agho shini ukpele, angọ mani aghọ ọna nga sa nga ukyoo ọna nga, ki va ma ushe agira nga imila bọ kide akyua le? **46** Agha anyu adaduma agira mani aghọ ọna nga ki ba ka ma peni nga na sọ ju utina nga. **47** Iyiya ni isọ tẹri nọ, aki ma adidu agira ka kyoo uma nadidu. **48** kindọ aghọ ki ju agira ni aghọ ibibi yọ, aki va tẹri ẹrẹkwẹ nga, ‘aghọ ọna mi ki ta ba kai shang ba,’ **49** ọka wudu ni, a vasa tee aghọ ca aghikyo utina nga, asọ la na sa kina aghọ vura. **50** ipeni aju kindọ ni, aghọ ọna nga ki ba ka awii umani agira ye ba, ka kyua mani aye ba, **51** Aghọ ọna ki ca nga nagigang, ka va wa nga ashuwa kina aghọ uju unu ica. Ọkadọ wu ni aki ci kono ọwọla ayiri.

25 “Aidu akyua ra kọ ni aki mra ẹrẹgom ayaya kina anirayiri ushọ aghomani akpaa uma uta ugha bọ na akyua bọ ọkọ yira aghemẹ asasa ni. **2** Atong kide bọ ni abo bọ, atong ni aghọ uye ukyuu bọ. **3** Akyua umani abo ra ya kpaa uma uta ugha bọ ni ara go bọ anye ka ma sang ni akimi kọ ba. **4** Aghọ uye ukyuu ni ago iribom na anye kina uma uta ugha bọ. **5** Aghemẹ asasa ta ba kaishang ba, nadidu bọ ni ava kong ki ililu, omọọ va kpaa bọ wọ. **6** “Ating nagigang ni, ava kong uyoro na sọ tẹri si, ‘Aghemẹ asasa wudu! Inu kunu kọ yira nga.’ **7** Anirayiri ushọ va sisang ki keri uma uta ugha bọ. **8** Abo ra va tẹri aghọ uye ukyuu ra si, ‘Inu ma yi anye nu kọ najii, uma uta ugha yi sọ kpo bọ.’ **9** Aghọ uye ukyuu va tẹri bọ si, Kayi, aki maa bọ yi kina inu ba. Inu kya ọkọ shi aghọ gbra kọ ya ghe anga nu.’ **10** Aya walu ki kyabo ọkọ ughe anye ni, ata kọ vuu ni aghemẹ asasa kọ ba. Anirayiri umani aci na zizal na asha ni ava ghila ọka ulor ubiya kini inga, ava yuru anyu ubọọ ya. **11** “Kọ tumu ni, ushe anirayiri va ba, ava tẹri si, ‘Agha aghaghe, Agha aghaghe, fomọ yi anyu ubọọ!’ **12** Aghemẹ asasa va yira bọ si, ‘Aipang

ni sọ tẹri nu si, ita ye nu ba. **13** “Kindọ ni, inu ci nọ ye si, inu ye nu awii kọ ta aligba akyua kọ ni ba.” **14** Ẹrẹgom ayaya shi kini ajiya umani aki sang ukyeng nga ni, ava yoro agira nga, ka ma upeni nga ki ivọ bọ. **15** Ama agha yeng ipa nọ ufe itong, ada aghọ ni ipai, ava ma ada aghọ uye, kwinga na kikya ni ẹrẹkyuo nga. Ukadu wọ ni ava wolu. **16** Aghomani ayira ipa nọ ufe itong ra ni, kaishang na akyua kiya tili nọ ufe, ki peni ipa itong kaya. **17** Kindi ni aghomani ayira ipa ipai ra, apeni ipai kaya. **18** Aghomani ayira ipa iye, ni aya tumu ufong ki ẹrẹbọ ki shọ ufe aghọ ọna nga kọ. **19** “Aya kpaa akyua ni, aghọ ọna agira nga va vuu ka aya keri imumani aju nọ ufe. **20** Aghomani ayira ipa nọ ufe itong va ba ite ki ba kina ice ipa nọ ufe itong ava tẹri si, ‘Aghọ ọna, ingo ma mi ipa nọ ufe itong. Uwe ni ime peni itong kaya.’ **21** “Aghọ ọna va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma, aghọ ju aipang! uju aipang ki ma uji. Ime ki ma ngo utina umani ogina udi.’ Ba kọ uma ju ikwyifu kini ime aghọ ọna ngo. **22** “Aghomani ayira ipa nọ ufe ipai va ba, ki ba tẹri si, ‘Aghọ ọna, ingo ma mi ipa nọ ufe ipai. Uwe ni ime peni ipai kaya.’ **23** Aghọ ọna nga va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma aghọ ju aipang! Ingo ju aipang ki ima ujii. Ime ki ma ngo utina umani ogina udii. Ba kọ uma ju ikwyifu kini ime aghọ ọna ngo.’ **24** “Ọka wudu ni aghomani ayira ipa nọ ufe iye ra ni, ava ba ite ki tẹri si, ‘Aghọ ọna, ime ye si ungo shini igigira, ingo ka curu kọ ọkọ umani ingo ra pila ngo kọ ba kina ucuru ka ọkọ umani inga ra ta ngo igho ba. **25** Ọwọ sa ni ime kong ẹrẹbata ni ime ya tumu ẹrẹbọ kiya shọ ipa nọ ufe ngo kọ. Yira idu ngo.’ **26** Aghọ ọna va yira nga si, ‘Ingo agira igho ibibi aghina agbara! Ita ingo ye si ika curu kọ ọkọ umani ira pila mi ba, ika va curu kọ ọkọ umani ira ta mi igho wọ ba. **27** Ingo ra kọ sa ufe mi kọ ọkọ kyuru ufe, insi iya vuu ni isọ yira udu mi kina ẹrẹtiya! **28** Kindọ ni inu yira ipa nọ ufe iye kukushi nga kọ uma aghọ shina ushọ ra. **29** kindọ ni nadidu aghọ shina ima ni, aki khimi nga kọ, ka va peni nagigang, aghomani ashi ni ima ba ni, kọ na jii mani ashi ni yọ ni, aki yira wọ kukushi nga. **30** Inu sọ feni agira ijirija ra kide iting. Ukadu wọ ni aki ci kina ọwọla ayiri. **31** “Akyua umani Anọ Ajiya ki ba kina ujoọ nga kina atuma nga nadidu, akyua ra kọ ni aki cicaa ki igọ ẹrẹgom ayaya nga. **32** Aki curu ajiya asing ri kite nga, aki kau bọ ka yila yeng, kina mani aghọ cẹ ka kau atem kina anoma. **33** Aki sa atem ka vọ ila nga, anoma koma ka avo iproma nga. **34** Akyua

ra kọ ni agom ki teri agho shi kavọ ila nga si, 'Inu ba, inu aghomani ate mi ta nọ anyu adaduma! Inu yira ẹrẹgom mani ate mi kyo si inga nu ku kọ kpaa ka akyua na akeri asing kọ. 35 Ka akyua mani imẹ hwiri idafọ ni ingo ma mi imila. Ikong idafọ na amusum ni uma mi ni sa. Ishi akyeng ni, ingo yira mi. 36 Ishi mi ni igbang ba nọ umami igbang. Ishi mi akyuo ba, nọ okong ni imẹ. Ishi kọ uboq iting, oba ki ma bili mi. 37 Akyua ra kọ ni agho shina aipang aki yira nga si, 'Ate yi, aligba awii ni iyi nu ngo kọ nọ kong idafọ ni ima ngo imila? ta ingo kong idafọ na amusum ni ima ngo amusum sa? 38 Na aligba awii kọ ni iyi nu ngo sọ oshi akyeng ni iyi yira ngo? ta ingo shi ni igbang ba ni ima ngo igbang? 39 Ta aligba awii kọ nọ shina akyuo ba to shi kọ uboq iting ni ya bili ngo kọ? 40 Agom ki yira bọ ka teri si, 'Iyiya ni sọ teri nọ si, kono umani uju ajiya ayeng kidẹ anayuru mi mani ashi najii ni, imẹ nu ju mi.' 41 "Aki teri agho shi ka avo iproma nga si, inu sang nọ kukushi mi agho jirija, inu ghila nọ idẹ ugha umani oki kpo wọ nga ba kọ ta ka amaa asing, Ono umani akyo isheẹ kina atuma nga. (aiōnios g166) 42 Ka akyua mani ihwiri idafọ ni, ba aghomani ba. Ikong sa amusum, unu ta ma mi amusumu osa ba. 43 Ishi akyeng, inu ta yira mi nga ba. Imẹ shi mi ni igbang ba, ingo ta ma mi nga igbang ba. Imẹ shi adumu, ni va shi kọ uboq iting nọ ta ba nu mi nga ba.' 44 Akyua ra kọ ni abo ki teri si, 'Ate agba awii kọ ni yi nu ngo kọ ni uhwiri idafọ, kọ idafọ na amusum, kọ irikyeng, ta ingo shi ngo ni igbang ba, ta ingo shi adumu, ta ingo shi kọ uboq iting, ni iyi ta shọ nu nga kọ ba?' 45 Akyua ra kọ ni aki yira bọ si, 'Aipang ni iso teri nọ si, kono umani inu ra ju nu agha ayeng ki da agha ajaji ri ba ni, inu ra ju mi ba wudu.' 46 Aidu agho ki ghila bọ okong olo ongo taa amaa, agha aipang sọ peni okyuo taa amaa." (aiōnios g166)

26 IYesu ya kpẹẹ uteri uma ri nadidu ni, ava teri aghoyii nga si, 2 "Kono umani inu ye ni, awii usra agya ubulu kọ she awii apai, aki ma Anọ Ajiya ka gra nga kọ ukumu oshẹ." 3 Ni afirist akakong kina aghite baiya curu kidẹ ona ifirist uceẹ nọ oghoghe, agho umani aka yoro si iKayafa. 4 Asa domo si ibo kpene nga kọ uyuyi ka pii nga kọ. 5 Ava teri si "Ba kidẹ na awii usra agya ri ba, ka ajiya ba tolu kina ace bọ ba." 6 Ka akyua umani iYesu shi ka aBetani kidẹ ona iSaminu aghono ubili ni, 7 ace ayiri sa ba ukushi nga kina anibom ẹretong ajaji kina anye ovong ushi

ni izẹ nagigang, ki shii nga kọ ki ẹrẹkwyue, ka ca mani a do la imila. 8 Aghoyii nga ya nu kindo ni, ava sa kong anang ki teri ace bọ si, "Udii ni, ubra wọ. 9 Ata kọ gbara anye ovong ni izẹ nagigang ki ma aghina amir ufe." 10 IYesu va kpẹle, asa teri bọ si, "Ikembọ sa ni inu sọ doma kina ayiri ri? Ima ididuma yọ ni aju mi. 11 Inu shi kina aghina amir ko agba akyua, imẹ ka shi mi kini inu kọ agba akyua ba. 12 Ushii anye ovong umani ayiri ri shi ki ẹrenoma mi ri ni, akeri mi ona mi wọ. 13 "Aipang imẹ sọ teri nu, oka mani upii Onong ri kya kidẹ asing ri ni aso shuni na ayiri ri." 14 Ni agho aye kidẹ agho usho na apai, umani aka yoro si iYahuza Iskariyoti kyaa ukushi afirist akakong 15 ki teri bọ si, "Ikembọ ni inu sọ ma mi insi imẹ ma nu nga ni? Asa pila atii ayer ishitai ki ma nga. 16 Kọ sang ka akyua ra kọ ni aso wang utra umani aso ma nga. 17 Kidẹ awii iye usra agya ubulu umani ishi yọ nọ uyisti ba ya ba ni, aghoyii iYesu kyaa ukushi nga ki ghulu nga ni, "Abi wọ ni ayo so kyeri oka la imila usra agya ubulu ko?" 18 Ava yira si, "Inu ghila idẹ ifong inu kyaa ukushi ace gho inu teri nga si," "Aghomeẹ teri si akyua nga kọ ba ayayo, awang la imila usra agya ubulu kina aghoyii nga kidẹ ona ngo." 19 Aghoyii nga sa ju kono mani a teri bọ ni, asa kyeri usra agya ubulu. 20 Ughẹ ya ba ni, iYesu sa cica ula imila kina aghoyii nga osho na pai 21 Ashi kidẹ ula imila ni ava teri si, "Aipang ni imẹ sọ teri nọ aghaye kidẹ nọ ki ma mi." 22 Ava kong ikwyi ibibi nagigang ki lite nọ teri nga ka yayi bọ ni, "Imẹ Ate?" 23 IYesu sa yira si, "Aghomani aso ta avo nga kidẹ iso kini mọ ri nga ki ma mi. 24 Anọ Ajiya sọ woru kono umani awoọ ila nga ni. Olo kukushi aghomani ama Anọ ajiya! oda kọ cee umani ajee bọ nga ba." 25 Ni iYahuza umani ama nga va teri si, "Aghomeẹ, imẹ? "IYesu va teri nga si, "Uwe ni ingo teri." 26 Ashi kidẹ ula imila ni, iYesu va kpaa ubiredi ki sa iza a kukushi Onong, asa zuru ki ma aghoyii nga ki teri si "Inu yira kọ ula, ẹrenoma mi kọ." 27 Asa va kpaa ima osa ki va sa iza a, ki va ma bọ si "Inu sa nadidu nu." 28 Uwe ni ayi mi mani aloo ki kyo umani aso na kọ na ajiya peni ukpaa avulu bọ. 29 Imẹ sọ teri nọ, imẹ sọ va sa mi kidẹ na amusumu ikolo na ashe ri ba, sa awii umani agho sọ sa isisa kidẹ ẹrẹgom Ate." 30 Aya ta atẹ ubre Onong ni, aba kunu ki woru kya bọ izize uzaitun. 31 Ni iYesu va teri bọ si, "Na adi ating ri ni inu sọ sra kaya mi kono umani awoọ ni, "Imẹ sọ gyo aghocee, Atem sọ furu bọ. 32 Insi imẹ sisang ni, imẹ sọ shi ite uworu kya mi ifong aGalili." 33 IBitrus va yira nga si, "Insi asang

bọ nadidu bọ kaya ngo ni, ime ki sang mi nga ba. 34 IYesu yira nga si, "Aipang ime sọ ɛri ngo akor ta kọ ta ɛrɛwɔyue na ating ri ni ingo so sra uye mi ɛrɛtai." 35 IBitrus va yira nga si, "Insi aso pii mi ni ngo wo ni, na apii mi, ime ki sra mi uye ngo ba." Aghoyii nga nadidu ɛri kindo. 36 IYesu va sang kya nga ka uce oka aka yoro si aGetsemani, ava ɛri aghoyii nga si, "Inu cica kọ ukɛɛ, ni ime kyaa ki ya pii nọ Onong." 37 Akpaa iBitrus kina anọ iZabadi apai kina inga, asa de kọ duma kina ikwyi ibibi. 38 Ava ɛri bọ si, "Ikwyi mi sọ lọ nagigang kini isọ kpo mi ni. Inu tara kọ ukɛɛ ka inu kra mi," 39 Aya woru na zɛɛ ni, aba kpaa ki ɛrɛbọ kina ibate ki pii nọ Onong si, "Ate mi, insi uki ju ni, kpaa mi idi isọ ɔlọ ri kọ. Basi uyoo mi ba, uyoo ngo wo ni asọ ju." 40 Aya vuu kyaa nga ukushi aghoyii nga ni, aya peni bọ na asọ moo. Aba ghulu iBitrus si inu ta bra nọ ukra mi ba kidɛ ana akyua na aye ba?" 41 Inu kra ka inu upii nọ Onong ka inu ba kpaa kidɛ umra ba. Aghing wang ni ɛrɛnoma shi wo ni ɛrɛkyuo ba. 42 Ava vuu kyaa nga kọ unga ipai ki ya pii nọ Onong si, "Ate mi, insi idi isọ ɔlọ ki woru wo ba sa ime sa wo ni, taa ni aju kono uwang ngo ni." 43 Aya ba vuu ki ba peni bọ na asọ moo, ka omoo sọ lọ bọ nagigang. 44 Ava vuu kyaa ki ya bọ ya ki ya va pii nọ Onong unga itai, ki va ɛri bọ ima iyiye ra. 45 Aya vuu kyaa ukushi aghoyii nga ni asa ɛri bọ si "Inu sọ shi kọ moo ni inu uwuru? Inu nu akyua ya foma umani asọ ma Anọ Ajiya kidɛ ivọ agho uvulu. 46 Inu sisang ka ayọ ba kyai. Agho ki ma mi wɛ na aki ba!" 47 Asọ shi kọ upii ni, iYahuza aghaye kidɛ usho na pai, ghila kina ajiya na pam kina ukuma okoro kina ashe. Afirist akakong kina aghite bọ tuma bọ. 48 Agho umani ama nga kọ ma bọ amaa si, "Aghomani ime keni nga ni, agho ngaa, inu kpene ngaa." 49 Kọ ukyaa ni, aba wor kyaa ukushi iYesu ki ya ju si, Isọ bili ngo, aghome!" Aba keni nga. 50 IYesu ɛri nga si, "Ayikyoo, ju imumani ingo ba uju." Ajiya va ba ki ba kpene iYesu. 51 Aghaye kidɛ agho shi kina iYesu nawa avo ki woo ikuma okoro nga, ki kpa otong agira ifirist ighighe wo. 52 IYesu va ɛri nga si "Vuu ni ikuma ngo, "Aghomani awoo ikuma ni ikuma kọ ki pii nga. 53 Inu kyoo kini ni ime ta ki bra mi ushor Ate mi na ashe mi kọ ba, kidɛ ana akyua na jii ni ata tuma na atuma nga napam ba? 54 Asọ hwura iwọ umani awo kidɛ awo na nyi unga umani uteri si uki ba kindi?" 55 Kidɛ akyua ni iYesu ɛri ajiya si, "Inu kunu kina ukuma kina ashe inu wang kpene mi kina agho upili ajiya ni? Kọ agba awii ime shi kidɛ ona

Onong kọ umee, inu ta kpene mi nga ba. 56 Ni udii ba kọ uhwura imumani awo kidɛ awo agho pii kọ otọ Onong." Aya kọ kindi ni, aghoyii nga va ya nga ki ɛ bọ. 57 Aghomani akpene iYesu kya bọ kina nga kukushi iKayafa ifirist ucee nọ oghoghe, oka umani aghome umee iMusa kina aghite curu wo. 58 IBitrus va ki yii nga ka atatọ, ki ghila ide ona ifirist ucee nọ oghoghe. Asa ghila ki cica kina agho sha irisha, awang nu imumani isọ ba. 59 Afirist akakong kina agho uteri ashuwa apai wang kpene iYesu nọ uvulu na atọ peni imumani asọ pii nga wo. 60 Ata peni bọ ba ni, ace agho ta ater va kunu. Aya kpene ni ace agha apai ba kunu. 61 Asi, "Adii ajiya ri si inga ki bra upulu ona Onong kọ ka avra kidɛ awii atai." 62 Ifirist ucee nọ oghoghe sa sisang ki ɛri iYesu si "Ingo ki gee ngo ba? Upii umani asọ ɛri ka aya ri ni?" 63 Ni iYesu shu nga na kikir. Ifirist ucee nọ oghoghe ba ɛri nga si, "Ime dra ngo nọ Onong agho akyuo, ɛri ayọ ta ingo shi iKristi, Anọ Onong." 64 IYesu yira si ingo ɛri, ime sọ ɛri nu kite ni Anọ ajiya sọ cicaa ka avo ila agho shi na ɛrɛkyuo, aki ba ka ayeremo." 65 Ni ifirist ucee nọ oghoghe sa gaa igba nga ki ɛri si, "Asọ pii agbagbara nọ Onong! Agba amaa nga ni awang. Inu kong umani asọ pii agbagbara nọ Onong. 66 Ikembọ ni inu nu? "Asa yira si amaa ukpo!" 67 Asa taa nga akpe ki ibate, ki ca nga, ace agho bọ sa sra nga avo. 68 Ki ɛri nga si "Tɛri ayọ, inga gyo ngo aghofo." 69 Akyua ni iBitrus sa ya cicaa ka ayaye ona ni, ace agira anayiri ba ukushi nga ki ɛri nga si. "Ingo kọ shi kidɛ aghoyii iYesu agha aGalili." 70 Asa va la inang kọ kite bọ si. "Ime ta ye mi imumani inu sọ ɛri ba." 71 Aya kunu anyu ugee ni ace agira anayiri va sa nu nga ki ɛri ajiya oka si, "Adii agho ri shi kina iYesu anga aNazaret!" 72 Asa va sra kina usuu si "Ime ta ye mi nga ba!" 73 Anakyua na zɛɛ ni agho umani atara kina iBitrus va ɛri si "Aipang, ingo shi aghaye kidɛ bọ, igho upii ngo yeni ngo." 74 Asa kpene usra ɛrɛkwuyue nga anyu ababi kina usuu si, "Ime ta ye mi nga ba!" kidɛ ana akyua ni akor va ta ɛrɛwɔyue. 75 IBitrus va shuni upii iYesu umani asa ɛri nga, "Akor ta kọ ta ɛrɛwɔyue ni ingo sọ la inang uye mi ɛrɛtai." Asa kunu nga ki ya ta akpa uci nagigang.

27 Ikyua ya yee ni, nadidu afirist akakong kina aghite baiya va ɛri ace bọ si abo ba pii iYesu wo. 2 Ava lor nga, ki wolu ni nga, ki ma nga kukushi iBilatus agho ko ɛrɛbọ. 3 IYahuda umani agbra iYesu nu ni awa iYesu ashuwa ukpo ni, ikwyi nga va bra yo,

ava vuu ukushi afirist akakong, kina aghite, ki ma bo ufe aguza ishi itai ra. 4 Ava teri si, “Ime ju avulu no umani ime ma ayi agho utaa avulu ka apii nga ko.” Aba yira nga si, “Ikembō sō unga yi? Udii ni, oḍoma ngo ko.” 5 Ava naa ufe aguza ra ko kide ɔna ɔnong, akunu ki ya ta aje ki kpoo. 6 Kindo ni afirist akakong va yeri ufe ko ki teri si, “Ushi wo ikikya na akyo ufe ko oko ukyuru ufe ɔna ɔnong ba, ko ufe na ayi bo.” 7 Ava pii ki kyo si, aghē ɔka nira ajiya umani abiba, insi akpuru bo ni, ɔka wo shi ayaye agho uvra uwoo. 8 Kindo ki ta kaidii ni ayoro oka si, ayaye na ayi. 9 Kindo ni ahwura imumani agho pii ko oto ɔnong Irimiya teri si, “Akpa ufe aguza ishi itai, ufe umani ajiya Israila yira si ama ki erəkwyue nga wudu. 10 Ava ghē ayaye agho uvra uwoo no ufe, konɔ umani Ate teri mi ni.” 11 IYesu titara kite agho ko erēbo, ava ghulu nga si, “Ingo shi Agom aYahudawa?” IYesu va teri nga si, “Ingo teri kindo.” 12 Afirist akakong kina aghite keli nga, ata teri nga ice ima ba. 13 IBilatus va ghulu nga si, “Ingo ta kong ngo uma umani aso teri kaya erəkwyue ngo ba?” 14 Ni iYesu ta teri nga ice ima ba, ki ta ko umani agho uko erēbo wo ica nagigang. 15 Ko agba akyua usra agya ubulu ni, agho ko erēbo ka sa ni awo ajiya ayeng agho shina na avulu umani awang. 16 Akyua ni ace agho umom shi ko ubo iting na ayoro nga si iBarabas. 17 AYahudawa ya curu ni, IBilatus va teri bo si, “Ingaa no wang si isher nu? iBarabas ta iYesu mani ayoro iKristi ni?” 18 Ka aye si irisho ko sa na agbra iYesu ko. 19 Akyua umani IBilatus ci koka ubo uteri ashuwa ni, ayiri nga va tuma sa ateri nga si, “Woo avo ngo wo ko upii agho taa avulu ra, ka aidi ni ikong olo nagigang ka amo kaya erəkwyue nga.” 20 Ni, afirist akakong va ser ajiya si ashoro ka asher iBarabas, na so pii iYesu ko. 21 Agho ko erēbo va kimi uteri bo si, “Ingaa kide agha pai ri no wang si isher nu?” Ava teri si, “iBarabas.” 22 IBilatus va teri bo si, “Ni ikembō ni iki ju ni iYesu umani ayoro si iKristi?” Nadidu bo va ju si, “Agra nga!” 23 IBilatus va ju si ki ike? Iligba ima ibibi yo na ju?” ni ajiya va shang ayue bo ki teri si, “Agra nga!” 24 IBilatus ya nu ni aki bra nga uju ima ba ni, na ajiya nga wang sang ikwyi bajiya ni, ava vo amusumu ki hwuru ivo nga ko kite ba ajiya, ki teri si, “Ime ni, ba imine mi na ayi agho taa avulu ri. Udi ni imine no yoo.” 25 Ajiya nadidu va yira ki teri si, “Taa ni ayi nga ki lara kaya akwyue yi, iyi kina ano yi!” 26 Ukadu ni ava sher bo iBarabas ko umani azonono sa na ju iYesu aiwili, ava ma nga si agra

nga. 27 Ukadu ni aghina akpo agho ko erēbo va kyaa ni iYesu ka ide ugunu nga, acuru ikir aghina akpo ki erēbo, 28 Ava wuli nga uma ko, ava fiya nga ice igbang isiseng. 29 Ava tii ifarkwyue erəgom inga akara, ki somo nga ki erəkwyue, ki sa nga uko ashi kavō ila nga, ava ta aghong kite nga na so kali nga na teri si, “Okuyo ngo tere ko, Agom aYahudawa!” 30 Ava taa nga na akpe, ava yira ashi ki ca nga ko ki erəkwyue. 31 Aya kper ukali nga ni, ava woo nga igbang isiseng ko, ki somo nga inga ngaa, ni asi woru ni nga kaya gra nga ka ya ukumu oshē. 32 Aso kyeng wudu ni, ava ta erəkwyue na ace ajiya aSayirin, ayoro nga si iSiman, ava meni nga sa akpaa ukumu oshē. 33 Aya foma oko umani ayoro si aGolgota ni, oko umani aka va ayoro si ɔka agboho erəkwyue. 34 Ava ma nga amusumu ikolo na ashe kini ice ma okokasi si asa, aya gheli ni ava toto nga usa. 35 Aya gra nga ni, ava kau ugba nga ko uwuru itoo. 36 Aya kper ni ava cica na so sha nga. 37 Ka aya erəkwyue nga ni awo avulu nga si, ANGA SHI IYESU, AGOM aYAHUDAWA. 38 Agra ace ayi agho dara itra agha apai kini inga, adaa kavō ila adaa kavō iproma nga. 39 Ajiya mani awolu ni aso jer nga amira na sha zuru akwyue bo, 40 Na sha teri si, “Ingo agho umani ingo teri si ingo ki pulu ɔna ɔnong, ko vra ki da awii atai ni, foo erəkwyue ngo ni! Insi ingo ni Ano ɔnong nga ni, shulu kaya ukumu oshē ni!” 41 Kindo ni afirist akakong, kina aghomee umee iMusa, kina akwyite sha sra nga, na teri si, 42 Afoo ace agho bo, ata bra nga ufoo erəkwyue nga ba, inga ni Agom Israila nga, tara na shulu ka ya ukumu oshē, akyua ra ko ni iyi ki ma aipang ni ngaa wo. 43 Atoro no ɔnong. Tara na ɔnong kara nga ka kyuaryu, ipeni awang ni, ka ateri si inga ni ano ɔnong ngaa.” 44 Kindo ni agho dara itra mani agra bo ko, abo to teri nga upii ububi. 45 Ko kpaa na atinong, iting yuru erēbong ya naidu, ki ta ka karfe atai ango oghe. 46 Akarfe atai ni iYesu va shang erewyue naigang ki teri si, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” si, “ɔnong mi, ɔnong mi, Ikembō sa no ota mi utumu?” 47 Akyua umani ace agho uting ko kadu ya kong kindo ni, ava teri si, “Ajiya ri so yoro Iliya ko.” 48 Kaishang ace agho va titi ki ya kpaa asoso, ki so ka amusum ukpokpam ki ikolo na ashe, ki somo kashi, ki nawa nga sa asa. 49 Ni ushe agho bo va teri si, “Inu ya yaa ki inu, ta Iliya ki ba ka ba foo nga ni.” 50 IYesu va ci naigang, ava shee aghing nga. 51 Ugyauto umani ushi ko ɔna ɔnong giya wo ika ipai, ko kpaa kaya ki ba wo ata. Erēbong zuru,

atii va sara yō. **52** Ava yeri alōr, anōma aghō shi ayer naigang mani akō kpuru bō sang ka akyuō. **53** Asang ka alōr bō, iYesu ya sisang ka lōr ni, ava ghila bō ifōng aghō upipar, ajiya napam nu bō. **54** Akyua umani agha aghaghē aghina akpō aRoma kina oshē aghōmani ashi kō ōna iYesu na nu zur ērēbōng kini imumani ibani, ava kōng ērēbata nagigang, ava tēri si, “Aipang na ajiya ri ni Anō Ōnōng nga!” **55** Ace ayiri shiwu napam mani ayii iYesu kō kpaa ka aGalili asō she nga ni itina. Ati tara ka atōō na sō kyoo imumani isō ba. **56** kidē bō ni iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu kina iYusufu, kina ayuru anō iZabadi. **57** Ughē ya ju ni, ace aghōlō upeni, agha ifōng Arimatiya, aghōnō uca si iYusufu ba, inga ni aghōyii iYesu ngaa. **58** Akyaa ukushi iBilatus kiya shōr si ama nga ōkōng iYesu. iBilatus va ma anyu si ama nga. **59** iYusufu va kpaa ōkōng iYesu ki wuru kō ugyauto alilin ōngō upipar. **60** Ata nga kidē alōr asasa nga, angō mani atumu kidē upang. Ava yini utii ōghōghē ka anyu alōr, ava woru. **61** iMaryamu iMagadaliya, kini idaa iMaryamu ci ki ta ibate na alōr nga. **62** Awini ikyua ni, awii uloru ki kyo, afirist akakōng kina aFarisiyawa curu kite iBilatus, **63** Na tēri si, “Aghō ōna! Imē shuni kini imumani aghō ghēmi ajiya ra tēri na sō shi akyuō, si kidē awii atai ni aki sisang ka alōr. **64** Kindō ni sa ka asha alōr nagigang kaya ta awii atai, ka aghōyii iYesu kōnō maya yi ōkōng ngau ba, na sō yi ngau na tēri ajiya si, asisang ka alōr. ōghēmi ti tē ki gina ōngō tumu ubibi.” **65** iBilatus va tēri bō si, “Inu nu aghina akpō, inu kya kō ya sha nga nō mani ōki bra.” **66** Ava kya kiya sha alōr, ki gyo ērēkwyuē agōm ya kō utii alōr, ava sa aghina akpō kō ōkaa.

28 Awii uwuru aYahudawa ya woru kō, awii iLadi, na abidikyua ni, iMaryamu iMagadaliya kyeng na daa iMaryamu, ki kyaa ukra alōō. **2** Ērēbō ukaa ba zuru ni ērēkyuō, atuma Ōnōng kunu ka ayaya, ki yini utii umani a fiya alōō kō, ki cicaa ya ka yaa. **3** Ukunu nga shi kina ōsōma aviya wō ni, uma nga si ufufuu na tas. **4** Aghō sha ērēsha sa kōng ērēbata nagigang, na asō titaa, ki kpaa ki ērēbō kina akpuru bō ni. **5** Ni atuma Ōnōng tēri ayiri si, “Inu ba kōng ērēbata ba, imē ye ni inu sō kra iYesu, aghōmani agra nga ka ukumu oshē ra. **6** Ashi nga ya ba, akō sisang kōnō umani atēri ni. Inu ba ka inu ba nu ōkō umani ayaa nga kō. **7** Inu wēmōō uvuu kō uya tēri aghōyii nga si, ‘Akō sisang kidē aghō ni akō kpuru bō na akō lite ki

kyaa aGalili. Ukadu wō ni inu ki ya nu nga kō.’ Uwō ni imē utēri nu.” **8** Ayiri ba wēmōō usang bō ka alōō ni ērēbata kina ikwyifu, ki wor nō uti ki ya tēri aghōyii nga. **9** Ka akyua ra ni iYesu kunu ki peni bō ki tēri bō si “Imē sō bili nu.” Asa yini kya ayayo nga ki kpēnē afra nga ki jōō nga. **10** Ni iYesu va tēri bō si, “Inu ba kōng ērēbata ba. Inu kya kō ya tēri anayuru mi si akya bō aGalili, ukadu wō ni aki nu mi ko. **11** Ayiri shi kō utra ni, ace aghō sha ērēsha ki wor kya bō idē ifōng ka aya tēri afirist akakōng ta imumani iba. **12** Afirist akakōng takwyuē kina aghite ki dōmō, ava ma aghina akpō ufē napam, **13** ki tēri bō si, “Inu tēri si aghōyii nga bō ba yi nga kō na ating akyua umani ayō sō moo kō. **14** Insi ila kyaa atō aghō ko ērēbō ni, ayō ki peni ni nga inu ba ghila nu ōlō la. **15** Aghina akpō ba kpaa ufē ki ju kōnō umani atēri bō ni. Ni ila ri sa kpaa kidē aYahudawa ki ta kaidii. **16** Aghōyii nga oshō na aye sa wor kya bō ka aGalili, kō ōpang umani iYesu tēri bō si aya takwyuē kō. **17** Aya nu nga ni asa jōō nga, ace aghō bō ta yira bō ba. **18** iYesu sa yini kyaa ayayo bō ki tēri bō si, “Ama mi ērēgōrō ayaya kina ashi ri nadidu. **19** Kindō ni inu kya kō uya tēri ajiya ashi ka ayii mi, usa bō ka aba aghōyii mi, nu ju bō iminimini kidē nō uca Ate kini ugna Anō kini unga Aghing Ōnōng. **20** Inu mēē bō ka aju imumani imē sa nu uju. Imē wē ni ishi kini inu ko aligba akyua ki ya ta kō usang ashi. (aiōn g165)

IMarkus

1 Udiwu shi ila ididuma na kyô ju kaya ɛrɛkwɛ iYesu iKristi, Anɔ Ɔnɔng. **2** Aju kindɔ kɔnɔ mani awɔɔ kidɛ awɔ aghɔ pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔng Ishaya ni si, “Uwɛ ni, iki tuma atuma mi ka aba la ngo ite kɔ, Aghɔ umani aki ker ngo utra.” **3** Ɛrɛwyuɛ yɔrɔ ka aghumu sɔ tɛrɛ si, “Inu ker Ate ɔna utra, Inu nawa itra nga.” **4** IYahaya aghɔ uju iminimini vasa yeni ɛrɛkwɛ nga ka ghumu na asɔ tɛrɛ upii Ɔnɔng na tɛrɛ si ajiya lɔkpaa na ju bɔ iminimini ka cira bɔ avulu bɔ kɔ. **5** Nadidu ajiya ɔsii anɔrɔfɔng aYahudiya, kina ajiya Urushelima asha keng ɔkɔ shi nga na asha tɛrɛ avulu bɔ na asha lɔkpaa. Asa ju bɔ iminimini ka Ɛrɛyɛma Urdun. **6** Igbang iYahaya ni aju wu na ufung ɔrahimi kɔ. Avasa lor abuu nga kini idang. Imila nga ni agiya yɔ kini iritɔng. **7** A tɛrɛ upii Ɔnɔng, na a tɛrɛ si, “Ace aghɔ ki ba kɔ tumu mi aghɔ umani agana mi nɔ ughoghe, aghɔ umani ita ma mi ni kpogho ki yemi aning akpɔ nga ba. **8** Imɛ ju nu iminimini na amusumu, inga ni Aghing Ɔnɔng nga ni aki ju nu kɔ. **9** Akyua ra ni, iYesu ba ka aNazaret ki ɛrɛbɔng aGalili, iYahaya vasa ju nga iminimini ka Ɛrɛyɛma Urdun. **10** IYesu sɔ kunu kidɛ na amusumu ni, avasa nu ayaya na yemi, Aghing Ɔnɔng sɔ shulu kaya nga kɔ tɔɔ ikhimi. **11** Avasa kɔng iriywi ka ayaya ni tɛrɛ si, “Ingɔ shi Anɔ mi angɔ umani imɛ yoo. Ika peni ikwyi tɔmɔ ni ngo nagigang.” **12** Kaidu akyua ni Aghing Ɔnɔng vasa kpaa iYesu ki kyaa idɛ aghumu kɔ, **13** ukadu wu na ci kɔ ki ta ka awii ishi nari. Ishɛ sɔ mra nga. IYesu shi kini inɔma aghumu, kindi wu ni Atuma Ɔnɔng sha shi ni nga na aju nga utina. **14** Aya ta iYahaya kɔ ubɔɔ iting ni, iYesu vasa ghila ifɔng aGalili na sɔ tɛrɛ ila ididuma umani ikunu kukushi Ɔnɔng. **15** Asɔ tɛrɛ si, “Akyua ya ju! Ɛrɛgɔm Ɔnɔng ya ba ayayɔ! Ɔlɔkpaa, kɔ uma aipang ni ila ididuma.” **16** IYesu sɔ wolu ka abɛni ighɔng aGalili ni, avasa nu iSiman kina anayuru nga Andrawus, na sɔ fɛrɛ isha angɔ hwiri itagbo ka ighɔng nga ka bɔ ni aghɔ hwiri itagbo bɔ. **17** IYesu vasa tɛrɛ bɔ si, “Inu yii mi, Imɛ ki tee ni nu aghɔ hwiri ajiya kɔ ba nɔ ukushi mi kɔ.” **18** Kaishang ni avasa ya isha bɔ ungɔ hwiri itagbo, ki yii nga. **19** Aya fuma ite naji ni, avasa nu iYakubu anɔ iZabadi, kina anayuru nga iYahaya, ashi kidɛ ɔgbɔlɔ bɔ, asɔ ker isha angɔ hwiri itagbo. **20** Kaishang ni ava yɔrɔ bɔ, avasa ya ate bɔ iZabadi ya kidɛ ɔgbɔlɔ nga kina aghɔ ju utina umani akpaa, avasa yii nga. **21** IYesu kina aghɔyii nga

ya ghila aKafarnahum ni. Awii Uwuru aYahudawa ya ju ni avasa ghila ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa na sɔ mɛɛ. **22** Asa wo ica kɔnɔ umɛɛ nga, ka amɛɛ bɔ kini aghɔ shi ni ɛrɛgɔrɔ nga ni, ashi kini aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa ni ba. **23** Ba irishu na ace ajiya ashi kina aghing ababi ashi kidɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa bɔ asɔ ca kpa na sha tɛrɛ si, **24** “Ikɛmbɔ nɔ wang kini yi, iYesu anga aNazaret? Ingɔ ba kɔ ma pili yi kɔ? Iye to ngo shi nga ni, ingɔ shi aghɔ upipar angɔ Ɔnɔng!” **25** IYesu vasa gɛr ushɛɛ nga, ki tɛrɛ si, “Kɔmɔ na kikir! Kunu kidɛ ajiya ril!” **26** Aghing ababi vasa zuru ajiya nga nagigang, ata kpa, avasa kunu kidɛ nga. **27** Ajiya nadidu vasa wo ica, na asha ghulu ace bɔ na asha tɛrɛ si, “Ikɛmbɔ shi kindi ni? Tabijam! Aidi ni umɛɛ ɔsɔsa wɛ kina ɛrɛgɔrɔ! Ajiya ri shi kini ɛrɛgɔrɔ umani aki gawa na aghing ababi ka kɔng nga lɛ!” **28** Kaishang ila vasa kpaa kwabi ki ɛrɛbɔng aGalili. **29** Aya kunu kɔ ɔkɔ takwyuɛ aYahuda ni, avasa ghila ɔna iBitrus kina Andrawus kina iYakubu ni iYahaya. **30** Akɛr iBitrus yɛɛ ni ɛrɛnɔma nga furu wu ashi akyuɔ ba. IYesu ya ghila ni, avasa tɛrɛ nga ila wu. **31** Avasa kyaa ukushi nga kiya kpɛnɛ nga avɔ ki shang nga. Avasa lɛni nɔ udumu nga, avasa sisang ki ju utina ker bɔ imila. **32** Kɔnɔ ɔnɔghe, nɔ ukpaa ɔnɔng, avasa ba iYesu nadidu adumu, kina ajiya shi nɔ ushɛɛ. **33** Ajiya ifɔng nadidu vasa ta ikuu ka anyu ɔna. **34** A lɛni na adumu na pam, kina aghɔ shi ni idumu ighi-ghɔ, avasa wuli ajiya ushɛɛ na pam. Ata va ma agɔlɔ nɔ ushɛɛ pɛni ba, ka aye ta anga shi inga. **35** Kɔnɔ ɔti ikyua, itii su shi kɔ, iYesu sisang ki kunu ki kyaa uce uka umani ba ace aghɔ ya ba, kiya pii nɔ Ɔnɔng kɔka du. **36** ISiman kini aghɔmani ashi kini nga vasa kunu wang nga. **37** Aya pɛni nga ni avasa tɛrɛ nga si, “Ajiya nadidu sɔ wang ngɔ.” **38** IYesu vasa yira bɔ si, “Ayɔ ma kɛɛ kɔ ufɔng shi kite, ki imɛ ya tɛrɛ upii Ɔnɔng kɔ kadu ki imumani iba ni mɛ yidu.” **39** Agɛmɛ ufɔng aGalili nadidu na asɔ tɛrɛ upii Ɔnɔng ka ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa bɔ, na sha wuli ajiya ushɛɛ kɔ. **40** Ace aghɔnɔ ubili ba ɔkɔ shi iYesu, ata aghong na sɔ shɔr na tɛrɛ si, “Ipeni uyira ushɔr mi ni, lɛni ni imɛ ki ba na pipar. **41** Ahwoo vasa kpɛnɛ iYesu kɔ, avasa nawa avɔ nga ki piya nga kɔ, ki tɛrɛ nga si, “Imɛ yira, ba na pipar!” **42** Ki iriɛ ukadu ni ubili nga vasa kpɛrɛ bɔ, avasa ba na pipar. **43** Ki iriɛ ukadu ni iYesu vasa shira nga kiva waa nga atɔng si, **44** “Ingɔ ba ya tɛrɛ ace aghɔ ba. Nɔsɔ ya yeni ɛrɛkwɛ ngɔ kukushi ifirist, ɔsɔ ya dɔmɔ kɔnɔ umani umɛɛ iMusa tɛrɛ ni, kɔ hwuru ɛrɛkwɛ ngɔ ka ajiya

kpele si oko leni.” 45 Kọ taa udu ni, ajiya nga vasa kunu na sha tẹri upii Onong kwabi. Udu sani iYesu ta bra ughila ice ifong ka ayaye ba, a lite nọ ci ka sing oko mani ba ace agho ya ba. Kindi ni ajiya lite nọ keng ukushi nga ki eka na pam.

2 Ala nira awii ni, iYesu vasa kimi vuwa nga aKafarnahum, ajiya vasa kong ila si ashi ka aca. 2 Ajiya nagigang vasa curu, ba kọ she ki ta ka anyu bọ. iYesu sọ tẹri bọ upii Onong. 3 Agha nari vasa ba na kpaa ajiya mani avo nga kọ shomo wu. 4 Na ra bra bọ ghila ni nga ukushi iYesu ba ka ajiya fo nagigang, avasa yemi oko ufiya iripe oko mani iYesu shi kọ. Akulu uka ni, avasa shulu kini ajiya nga kini ishoro nga. 5 iYesu ya nu uma aipang bọ ni avasa tẹri agho shomo avo si, “Ano mi, a cira avulu ngo kọ.” 6 Kindo ni ace aghomee umee iMusa shi kọ kadu, aso sha ghulu kide ikwyi bọ, 7 asha tẹri si, “Ikembọ ba ni ajiya ri sọ pii kindo? Aso pii nọ Onong kagbagbara kindi ni! Ingaa shini udu eregoro cira avulu ace agho basi Onong ba ni kayu nga?” 8 Kaishang iYesu vasa kpele imumani aso pii kide ikwyi bọ, avasa tẹri bọ si, “Ikembọ ba ni oso pii kide ikwyi nọ kindo? 9 Uligba kọ gina nọ yuyo, na tẹri adumu nga si, ‘A cira avulu ngo kọ,’ Kọta atẹri si, ‘Sisang kọ kpaa ishoro ngo kọ keng?’ 10 kindo ni iwang sọ nu ye si Ano Ajiya shina eregoro cira avulu kaya asing ri.” Avasa tẹri agho shomo avo si, 11 “Ime tẹri ngo si, sisang, kọ kpaa ishoro ngo kọ kyang aca.” 12 Avasa sisang kaishang, ki kpaa ishoro nga, ki kunu nga. Nadidu ajiya nga sọ kyoo nga, na sa wo ica, na jojo Onong na tẹri si, “Iyi sonọ nu yi igho ima ushii kindi ba.” 13 iYesu vasa khimi kunu ku ki kyaa anyu Ighong aGalili. Ajiya nagigang ti kuu ki ghimi nga, avasa mee bọ. 14 Aso wolu ni, avasa nu iLawi ano iHalfa na ci kọ bọ yira agonu. iYesu vasa ju nga si, “Yii mi.” Avasa sisang ki yii nga. 15 Ace awii ni, iYesu sọ la imila kọ ona ilawi. Ace agho yira agonu kina ace agho vulu nagigang sọ la imila kina aghoyii nga ka ajiya nagigang kide bọ yii nga. 16 Ace aghomee umee iMusa na aFarisiyawa bọ, anu na sọ la imila kina agho vulu ra kina agho yira agonu. Avasa wulu atina nga si, “Ikembọ sa na sọ la imila kina agho yira agonu kina aghila avulu?” 17 Akọ kindi ni, iYesu vasa tẹri bọ si, “Agha akyuo kara wang bọ avaa ba, sa adumu. Ita bami ki ma yoro agho shina aipang ba, sa agho vulu.” 18 Kindo ni atina iYahaya aghila iminimini kina anga aFarisiyawa sọ kpenẹ anyu, ace ajiya vasa ba oko shi

iYesu na sọ wulu nga si, “Ikembọ ba ni atina iYahaya kina nga aFarisiyawa aka kpenẹ anyu bọ, ni anga ngo ka ju bọ ba?” 19 iYesu vasa yira bọ si, “Ayikyo aghimi ubiya ka kpenẹ anyu ka kyua mani ashi kini bọ le? Ai, na akyua mani aghimi ubiya shi kini bọ ni, aki kpenẹ bọ anyu ba. 20 Akyua ki ba mani aki kpaa aghimi ubiya kaya bọ. Akyua ra kọ na aki kpenẹ anyu kọ. 21 “Ba agho ki ta igbang ititang kina ugauto asasa. Insi aju kindo ni, uta ososa sọ yuru igbang ititang ya, kọ giya gina konọ ubibi. 22 Ba aghomani aki shiri amusumu ikolo na shi asasa kide uwo ototang. Ipeni aju kindo ni amusumu ikolo na shi ki sara uwo kọ ka ava taa uwo kina amusumu ikolo na shi, amusumu ikolo na shi asasa sa uwo ososa.” 23 Ace Awii uwuru aYahudawa ni iYesu kina atina nga aso walu ki ija alkama. Ashi kide ukeng ni atina nga vasa wura akwyi alkama. 24 aFarisiyawa vasa tẹri nga si, “Nu imumani atina ngo su ju. Ikembọ sani inu ju imumani umee iMusa kla kọ si aju ka Awii uwuru aYahudawa?” 25 iYesu vasa yira si, “Inu sonọ pila imumani iDauda ju ka akyua umani inga kina ayikyo ukeng nga kọ idafọ? 26 Akyua Abiyata ifirist ighighe ni, iDauda vasa ghila ide ona Onong, kila ubiredi mani akyo, ungo umani umee iMusa ni, awang bọ si ace agho la ba, se ifirist ka yayu nga, kiva ma ayikyo ukeng nga kọ!” 27 Avasa tẹri bọ si, “Aju Awii uwuru aYahudawa kaya ajiya kọ, basi ajiya nga ni aju kaya awii wuru aYahudawa ba. 28 Kindi ni Ano Ajiya nga shi Ate ona kina Awii uwuru aYahudawa.”

3 Ace awii ni, iYesu ghila ide oko takwyue aYahudawa, ace ajiya shiya ni avo ila nga kọ shomo wu. 2 Ace ajiya sa nga ica, ka anu ta iYesu ki leni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibọ peni nga na uvulu. 3 iYesu ba tẹri ajiya aghomani avo nga shomo wu si, “Sisang koba titara kite bajiya.” 4 iYesu ba ghulu bọ si, “Ikembọ shi ododoma na ju ka Awii uwuru aYahudawa? Aju ima ididoma ta akakiya? Afoo okyuo ta apii wu ni?” Ni aba komo na kikir. 5 Aba kyoo bọ nadidu bọ na anang, kini ikwyi ibibi nọ mani aka hwiri bọ atong ba, aba ju ajiya shomo avo si, “Nawa avo ngo.” Asa nawa, avo nga ba akyuo. 6 aFarisiyawa ba kunu bọ na aba deẹ kọ wang utra kina ajiya iHiridus umani aki pii iYesu kọ. 7 iYesu sang nga kina aghoyii nga ki kya bọ anyu ighong, ni ikir bajiya ka aGalili yii nga. Ajiya na pam ba ka aGalili yii nga kina ajiya aYahudiya, 8 kina Urushelima, kina agho ishe Edom,

kina agho ubuu ereyema Urdun, kina ajiya isheh aTaya kina aSidon. Nadidu ajiya ri ba ukushi iYesu ka akoo nadidu umumani ashi ko ju. **9** Ikir bajiya sa ni, ateri aghoyii nga si awang nga ano ogbolo, ka ajiya ba meni nga ko ba. **10** Aju kindo ka ako ma ajiya na pam leni, ki ta ko mani adumu su yiri kya bo na awang ya piya nga. **11** Nadidu akyua umani aghing ababi nu nga ko ni, aka kpaa kite nga ki ci na teri si, “Ingo ni ano Onong nga.” **12** Ni, aba waa atong bo si, aba yeni ace agho ta anga ni inga ba. **13** IYesu ya Kila nga Aya ugbana, ni aba ba yoro aghomani awang, ni aba ba ukushi nga. **14** Aba hwiya agho usho na apai kide bo, ace agho bo ni ayoro bo si atina nga. Aki ka shi kina nga, aki ka tuma ka aya teri upii Onong, **15** ka aba shi na eregoro uwuru usheh. **16** Agho usho na apai na hwiya be, iSiman, aghomani iYesu ma nga uca si iBitrus, **17** iYakubu ano iZabadi kina anayuru nga iYahaya aghomani ama bo uca si iBuwarnajis, ano iriviya. **18** Andarawus, iFilibus, iBartolomi, iMatiyu, iToma, iYakubu ano iHalfa, iTadiyos, iSiman, agha aKan’ana, **19** iYahuda Iskariyoti aghomani agbara iYesu. **20** IYesu ba ghila uce ona, ikir bajiya ba curu ki sa ni inga kina aghoyii nga ta peni bo akyua ula imila ba. **21** Agho ona nga ya koo kindi ni, aba kyaa si ibo ya kpeneng nga, ka ajiya su teri si azoo nga. **22** Aghomeh iMusa na aba ka Urushelima ba ju si, “uBalzabul agom usheh nga ghila nga! Akyuo nga wu na asu wuru usheh wu.” **23** IYesu ba yoro bo ki pii kina ibo na ighang upii, “Na nyi wu ni isheh ki woo isheh ko? **24** Insi eregom kau ni, ni iso ju irisho na ace ni, ita ki tara wu ba. **25** Kindi wu ni insi ona kau ni, ni iso ju irisho na ace ni, uta ki tara wu ba. **26** Ni insi Isheh ghila ki kau erekwe nga ika ipai ni, aki tara nga ba. **27** Aipang ni, ba aghomani aki ghila ide ona agha erekyuo kaya kpaa uma nga ba inbasi azono lo agha erekyuo ba ni, aki to bira uyi ka ona. **28** Imeh teri nu aipang, aki kpaa ajiya ko iligba igho avulu ko kina upii agbagbara mani apii nu Onong. **29** Ni, aghomani apii agbagbara na aghing Onong ni, aki cira bo avulu nga ko ba; A vulu nga shi na amra ba.” (aion g165, aionios g166) **30** Ateri kindi ka abo so teri si “Ashi na aghing ababi.” **31** Ayuru iYesu kina anayuru nga ba ukushi nga, a tara ko seshi na asa tuma si ayoro nga. **32** Ikir bajiya ci ki ghimi nga, ni aba teri nga si, “Ayuru ngo kina anayuru ngo kina afoo ngo si ka useshi ni awang nu ngo.” **33** Aba ghulu si, “Inga bu bo si ayuru mi kina anayuru mi?” **34** Aba kra aghomani aci ki ghimi nga ki ju si, “Ayuru

mi we kina anayuru mi! **35** Aghomani aju imumani Onong wang, anga si anayuru mi kina afoo mi kina ayuru mi.”

4 IYesu kpaa umeh ka anyu Ighong aGalili. Ikir bajiya na acuru ni asi na pam nagigang ki ta ko umani aghila ide ogbolo ki cica ki ighong, ni ajiya nga shi ka ya ugbana ka anyu ighong. **2** A meeh bo uma na pam ni ighang upii, kide umeh nga ni asi, **3** Inu ko! Agho uwuu kyaa upila igho nga. **4** Ashi kide uta igho ni, ice kpaa ka utra, anurunu la yo ko. **5** Ice kpaa ka uka mani atii shiya, uka umani ba erebo nagigang. Amii kaisa ka erebo ta shiwu icyuu ba. **6** Onong utaa ya ba uci ni, oba for bo na ghau bo ka ataa shi bo na akang ba. **7** Idaa igho kpaa kide akara, iya fonon ni, isa tulu imila, na ataa sa bo ikii ba. **8** Ice kpaa ki erebo ididuma. Amii ki fonon ki sa ikir, ishi-shitai, ishi-shitin kina ara-raji.” **9** Asa ju si, “Nadidu agho shi na atong ni, ako.” **10** Akyua ni iYesu shi kayu nga ni, aghoyii nga kina atina nga usho na pai ghulu nga imumani ighang upii yeni. **11** Aba teri bo si, “Aku yeni nu ushi eregom Onong. Aghomani ashi bo kide nu ba ni, aka teri bo uma nadidu ni ighang upii. **12** Uwu sa ni, ‘Aki nu ni ataa ki kpele bo ba, Aki koo ni ataa ki kpele bo ba, Iba kindi ba ni, ata ko vuwa na cira uvulu bo ko?’” **13** IYesu ba teri bo si, “Inu ta kpele nu ighang upii ri ba? Na nyi wu ni inu ki kpele ighang usheh wu? **14** Agho upila pila upii Onong. **15** Ace ajiya shi kini igho mani ikpaa ko utra ni, uka umani apila upii Onong ko ni. Akyua na akoo ni, Isheh ki ba ka aba kpaa upii na akoo wu. **16** Ace agho bo ni, ashi kina igho na apila kide atii ni, akoo upii ni, ayira ni ikwyifu. **17** Ashi bo na akang ba ni, a tara anakyua wu. Aso koo ububi kini umeni upii ni, kide anakyua ni aka vuwa no utumu. **18** Igho ni ikpaa kide akara ni, abo si aghomani akoo upii, **19** ni uduma asing nu ci kide, kina ahwula uce no uma sa ni upii ta ci wu kide ikwyi ki ju utina ba. (aion g165) **20** Inga ni ikpaa ki erebo ididuma ni, abo si aghomani akoo upii, ki yira, ki ju utina wu ki jee kaya, ace agho bo ni ishi-shitai, ace agho bo ni ishi-shitin, ace agho bo ni ara-raji.” **21** IYesu ju bo si, “Inu ka ta ugha ogbeleho ki kyo kide ikoo ko ata icuru? Ba inu ka kyo kaya uka ukyo ogbeleho ba? **22** Nadidu imumani aso ni, aki nu yo, nadidu imumani isi ko yuyi ni, aki ta yo ka yaye. **23** Nadidu agho shi na ato ni, ako.” **24** Aba ju bo si, “Inu ka ghla atong no koo na biriboi! Imumani inu mira ko ni, iyo na aki mira nu ko,

ka aba khimi kọ. **25** Aghomani ashi ni ima ni, aki khimi nga kọ; aghomani ashi ni ima ba ni, anọ imumani ashi ni yọ ni, aki ya yira wu kukushi nga.” **26** Aba teri si, “Umani ẹrẹgọm Ọnọng shi wẹ. Shi kini ajiya na ata ighọ ki ẹrẹbọ ni. **27** Ating kina atọnọ, ko ni amoo, ko ni ata moo nga ba ni, ighọ ki mii ki fọnu, ni ata ye nga ba. **28** Ẹrẹbọ ka ma imila ki kirkwyi wu, aka zọnọ wo ushii, ni atọ wo akwyi alkama, ẹrẹkwẹ ba ma ikir. **29** Imila yọ ba ula ni, aki wa ni ikuma waa imila, ka akyua ucuru imila ya ba.” **30** IYesu ba ju si, “Ayo ki teri si ẹrẹgọm Ọnọng shi na nyi, ta iligba ighang upii yọ ni ayo ki yeni wu? **31** Ishi kini ikir ikpo ni, inga ni iyọ cẹẹ nọ ọzọzi ikir kide uma umani apila ki ẹrẹbọ. **32** Kindi ni, insi apila ni, aka fọnu ki cẹẹ uma umani apila kide uwiya, kina aga akakọ, anurunu ayaya ka shulu ki ta asọ ki ci ki iwuu nga. **33** Ighang upii yọ na pam ni iYesu teri bọ upii wu, kọ mani aki kpẹlẹ. **34** Ata teri bọ ice ima ba ighang upii ba. Ni akyua umani ashi kina aghoyii nga ka ayu bọ ni, aka yeni kwikẹ ka yaye. **35** Awii ra nọ ughe ni, iYesu teri atina nga si, “Ayo ba kyai kọ uda ugeẹ ẹrẹyema.” **36** Asang bọ ki ya ikir bajiya kọ kaa, asang bọ kini inga kono umani ashi kide ogbọlọ ni. Ace agbọlọ shiya kini nga. **37** Uyuu afiya kina uwuu ni ẹrẹkyuọ sang, ni ugya sọ ghila idẹ ogbọlọ nga, ni uya sọ utii na amusum. **38** IYesu shi kọ utumu ogbọlọ nga ni asọ moo, a tiya ẹrẹkwẹ nga ka ya ima utiya ẹrẹkwẹ. Atina nga shiya nga ki ju nga si, “Aghomẹẹ, ingo ta duma ngo ko ni ayo kpuru yi ba?” **39** Aba sisang ki ger uwuu ki teri ugya si, “Kọmọ! Na kikir!” Uwu ba kpẹẹ wu, uka ba kọmọ nakikir. **40** Aba teri atina nga si, “Ikẹmbọ sa ni inu sọ tẹ ẹrẹbata? Ki ta ka kyuari inu ta shi nu nọ uma aipang ba?” **41** Aba kọọ ẹrẹbata nagigang ni asọ ghulu ace bọ si, “Inga wudi ri? Uwu kina ugya sọ kọọ nga atọng!”

5 IYesu kina aghoyii nga ya bulu ushii ighong mani ishi ka ẹlẹbọ aGarasinawa. **2** IYesu ya kunu nga ka ogbọlọ ni, ace ajiya umani asọ kina aghing ababi ba shi kunu ka uka na alọr ki ma peni nga. **3** Ajiya ri ni, aci ka uka na alọr, ba agho umani aki bra lo nga, ko na asara. **4** Aku ke loru nga ka na asara ka avọ na afra, ni ava kara asara ki wura ima upowu ki ifra nga. Ba aghomani ashi ni ẹrẹkyuọ udẹmi nga ba. **5** Ating na atọnọ kide na alọr kina aya apa na asọ taa akpa na asa waa ẹlẹnoma nga na atii. **6** Aya nu iYesu adọ shi ka atatọ ni, asang nọ utitẹ ki ya kpaa na agho ka sice nga. **7** Ata akpa nagigang, “Ikẹmbọ duma ngo na ayo,

iYesu, Anọ Ọnọng, Agho uceẹ nọ Ughoghẹ? Suu nọ Ọnọng ni ungo dọ ma mi nga ọlọ ma!” **8** Ki iYesu kọ taa nga, “Kunu kide nga ungo aghing ababi!” **9** IYesu ba ghulu nga si, “Ikẹmbọ sọ uca ngo?” A ya yila di taa nga, “Uca mi bọ sọ Napam, ka ayo shi na pam.” **10** Ala kọ shọr iYesu ama kara bọ kọ uka ẹlẹbọ ma. **11** Atumu alade dogo pee ka ayayo upa. **12** Aghing ababi shọr iYesu, di taa ni, “Ta ma ayo kukushi alade li na ayo ghina kide bọ.” **13** IYesu yila bọ, aghing ababi kunu di ghila idir alade, idir bọ la aji usho upai, ado kya bọ anyu ighong, di kpaa ya kide di kpuru bọ kide amusum. **14** Kadu wu agho pee alade sang nọ utitẹ di ya taa kide ifong kina ẹlẹbọ. Ajiya da ba ni ibọ ba nu imumani iba. **15** Aya ba ukushi iYesu ni, ada nu ajiya umani ashi nọ ushẹẹ na pam na akhii ni nga na igbang kana ọkyuọ nga, ada kono ẹrẹbata. **16** Agho umani aju ima kaya ica bọ ada taa ajiya umani aba na agho shi nọ ushẹẹ vasa ta bọ ukikilẹ alade. **17** Ada dẹẹ ko shọr iYesu aya bọ ẹlẹbọ bọ. **18** Aya sang ghila nga kide ogbọlọ ni, ajiya umani ada shi nọ ushẹẹ da shọr ni nga ki yii nga. **19** IYesu yila nga ma, ada teri nga, “Kya ngo idẹ ọna kọ ya pini ate ọna ngo nọ teri bọ ima li umani Ọnọng ju ngo, kina umani akọọ ahwo kaya ngo.” **20** Ajiya nga da ki kyaa nga di ya tee agho teri upii Ọnọng ka aDikafolis imumani iYesu ju nga. Nadidu ajiya wo ica. **21** IYesu ya bulu kide ogbọlọ di kyaa nga udaa uwiya ighong ni, ikir majiya culu kukushi nga na shi ka ikyorọ ighong. **22** Ace agha aghaghẹ uka takwyuẹ aYahudawa aghono uca si iYayirus ada ba, aya nu nga, ada kpaa ka sici nga, **23** di shọlọ nga nagigang ataa ni “Anano mi anayiri wang kpo nga; imẹ do shọr ngo ba ma tiya avọ ngo kaya nga umani a pini ufoo lẹ.” **24** Ni iYesu da kyaa ni nga. Ajiya na pam da kiyii nga ado di menị nga. **25** Ace ayiri shi kadu umani ala anyi usho na pai adu shiri ayi. **26** Akọ kọọ ọlọ ka avọ aghomẹẹ ikang nagigang. Akọ kpẹ na imumani asọ ni yọ nadidu, nọ umani apeni ọkyuọ, ima pala ubira yọ. **27** Aya kono ila iYesu ni, ada ba ka utumu nga kide idir ma ajiya di piya igbang nga, **28** ka a kpaa ka ikwyi nga si, “Imẹ ma piya igbang nga ni imẹ ki leni.” **29** Kide na akyua ni ushiri ayi nga da tra, akọọ kide ẹrẹnoma nga umani apeni ọkyuọ ka diji ọlọ umani asọ kide. **30** Ka adidu akyua ni iYesu kpẹlẹ kide nga ice ẹrẹkyuọ kunu ka ẹlẹnoma nga, atee kide ikir majiya di ghulu “Inga piya igbang mi?” **31** Aghoyii nga si, “Ingo nu idir majiya adọ go menị ngo, ungo dọ va ghulu inga piya ngo?” **32** Ala ku va ghulu adọ go ki kala ukaa

awang nu agho umani aju nedo. **33** Ayiri ye imumani iba kini nga, ada kunu di kpaa ka sici nga ado titaa na erɛbata, ataa nga nadidu aipang. **34** Ada taa nga, “Ano mi, uma aipang ngo ma ngo okyuo; ki kya ngo ni ikwyifu ko ungo leni ko olo umani ngo so kide.” **35** Ashi ko upii ni, ace ajiya na aghala ko ona agha aghaghe uka takwyue aYahudawa iYariyus, ataa si “Ano ngo anayiri ko kpo nga, Ikembo sa ngo do dama aghomee wu?” **36** Ni iYesu dama nga na imumani ataa ma, ada taa agha aghaghe uka takwyue aYahudawa, “Ama koo erɛbata ma; uma aipang.” **37** Aya nga ace agho na yii nga ma sai iBitrus, na iYakubu, na iYahaya anayuru iYakubu. **38** Aya ba ko ona agha aghaghe uka takwyue aYahudawa ni, iYesu nu ni ajiya ado go zo ko bo, na ci na uwaa kpa nagigang. **39** Aya ghina kide ni, ataa bo, “Ikembo sa unu do ci nu taa akpa nagigang nido? Ano ko kpo nga ma, ado go moo wu.” **40** Ada tee agho sala nga unga akakiya. Aya woo ajiya nadidu na akyu bo useshi, a kpaa ate ano na ayuru ano na atina nga mani aso kini nga, aghina uka mani ano so. **41** A kpenɛ avo ano, ataa nga, “Italita kumi!” umani odo go yeni, “Anano anayiri, mi do ta ngo sisang.” **42** Ano anayiri da sang ka didu akyua da tee agho keng, aso anyi usho na pai no ujee. Ka didu akyua ni awo ica. **43** Ada waa atong bo ama taa ace agho ma, ada taa bo ama ano imila na la.

6 Asang kadu ki vuwa kya nga ifong nga, atina nga yii nga. **2** Awii uwuru aYahudawa ya ba ni, ada tee aghomee kide oko takwyue aYahudawa, ajiya na pam umani ahwiri nga wo ica na asu taa si, “Ka abi ko aghimi li peni diji uma? Ugba uye ukyuu wu na ama nga na do ju uma usa uwo ica?” **3** Awe ba anga shi ano aghoshɔ ra ba? Ano iMaryamu, anayuru iYakubu na iYusufu na iYahuda, kini iSiman? Afoo nga shi bo ka ji na ayo ma?” Aba koo anang ni nga. **4** iYesu taa bo, agho pii ko oto Onong ka peni nga okpotoro ka ajiya ona nga kina anayuru nga ma.” **5** Ado bra nga ju ima usa uwo ica kadu ma, asa do ciya avo nga kaya ace adumu na ji ki ma bo leni. **6** Awo ica no umani ama bo aipang ba. iYesu ba ghina nga anorofong ado mee. **7** Aya yolo usho na pai de tuma bo agha pila pai, ada ma bo eregoro kaya aghing ababi. **8** Ataa bo ama kpaa ice ima ma sa ashii ukyeng bo, ama kpaa imila ma, ko ipa, ko ufe ma. **9** Inu somo akpo, inu ma kpaa ice igbang ma si inga shi ki irinuma nu. **10** Ona umani inu ghina ni, inu ci ya sa akyua ni inu

ya ifong. **11** Inkini inu ghina ifong ada yila no ma ta atoro bo koo nu, inu ya ukadu, nu zuru aco ifra no ka uyenii ukpele amaa ka aya bo.” **12** Akunuu di de agho teri upii Onong si ajiya lokpaa. **13** Aba wuli ushee na pam, ki ba coo adumu na pam anyi, na aba peni uleni. **14** Agom iHiridus ya kong diji ni, uca iYesu kpaa kwabi. Ace agho bo su ju si, “iYahaya agho uju iminimini nga sang ko ukpo, uwu sa ni ashii ni eregoro ju uma usa uwo ica ri.” **15** Ace agho bo su ju si, “Atina Onong Iliya nga.” Ace agho bo su ju si, “Kayi, ace agho pii ko oto Onong nga anga adaa akyua.” **16** iHiridus ya kong diji ni, asi, “iYahaya aghomani imi ko kyua nga erekwe wu, anga sang ko ukpo!” **17** iHiridus kirekwyue nga sa si a kpenɛ iYahaya ki taa nga ko bo iting. iHiridus ju diji kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus aghomani iHiridus vo. **18** iYahaya la ko taa iHiridus si, “Umee iMusa yeni si, ushi wu uduma ma ni ingo vo ayiri anayuru ngo ma.” **19** iHiridiya ko iYahaya ka ikwyi nga na awang pii nga wu, ni ado peni utra ma, **20** ka iHiridus ka kong erɛbata iYahaya, aye mani aso agha aipang kina agho upipar nga ado kala okyuo nga. iHiridus ka duma nagigang ka kyua mani iYahaya do pii, nido ni aka koo ododoma hwiri nga. **21** Ko utumu ni, akyua ba. Awii agya ujee iHiridus ni, a sra aghakakong kina agom osii aGalili agya. **22** Ano iHiridiya ya ba ki ma ya ni, ikwyi iHiridus kina aghakakong tomoo. Agom ba taa anayiri si, “Ikembo ni ingo wang? Kwike ingo shor ni ime ki ma ngo yo.” **23** Ada va suu nga, di taa si, “Imumani ingo sholo ni, ime do ma ngo ko na abiyate eregom mi wu.” **24** Akunuu di kyaa nga kushi ayuru nga di taa nga si, “Ikembo ni ime do sholo?” Aba taa nga si, “Erekwyue iYahaya agho uju iminimini.” **25** Anayiri da sang kadu di womoo di kyaa ukushi agom na di ya sholo, “Ime wang ingo ma mi ka kyuaryu erekwe iYahaya agho uju iminimini kide ipe. **26** Agom da kong ikwyi ibibi nagigang, umani ako suu kina aghakakong nga ni, ata bra nga toro nga ma. **27** Kide anakyua ni, agom atuma agho sa nga si aya ba ni erekwe iYahaya. Ajiya ba kya ki ya kyua erekwe iYahaya kide uboo iting, **28** ada ba ni erekwe kide ipe. Ama anayiri, inga da ya ma ayuru nga. **29** Atina iYahaya ya kong diji ni, aba di ma kpaa oko nga di ya naa ko kide alor. **30** Atina iYesu curu kukushi nga di taa nga imumani ibo ju ki ba mee. **31** Ni ajiya na pam so sa ba na asa sang bo ni ashii bo ni imumani aki la ba, adi taa bo, Inu ba ki ba kya oka umani agho shiya ba ka inu ya wuru.”

32 Ada kya bọ idẹ ọgbọlọ ka yayu bọ ki kya bọ ọka umani ajiya shi bọ ma. 33 Ughe aghomani anu bọ ni, akpili bọ na ada te ni ifra bọ, kọ ufong nadidu di la bọ ite wu. 34 IYesu ya shulu ọka di nu idir majiya ni, ada kọ ahwoo bọ, ka asọ lile atẹm umani ashi bọ na aghocee ma. Ada dẹ aghomẹẹ bọ uma na pam. 35 Adidu akyua ni ughe kọ kpaa, atina nga da ba di ma taa nga, “Agho shinga kawẹ ma, ating wẹ ni akọ kpaa. 36 Shila ajiya na ki kya bọ ufong na anila ufong naya ghe ẹrẹkwẹ bọ imila.” 37 Ada yira bọ si, “Inu ma bọ ice ima ka ala.” Ava ghulu nga, “Ayo ya ghe imila inga mani iki la utina awii aji apai ọnga agho utina na yo maa bọ na la?” 38 Ataa bọ, “Inu sọ na ubiredi a mii? Inu kya nu ya kẹr!” Ada ya peni, ataa, ubiredi atong na itagbo apai.” 39 IYesu ya taa bọ aya cica aga gimi ka ya nọ ọbong. 40 Ada cica aga gimi ajilaji kini ishọ itili itong. 41 A kpaa ubiredi atong na itagbo apai ahang ibace nga ayaya, asa Ọnong izaada wula ubiredi dima atina nga na ama ajiya. Ada va kau itagbo upai kidẹ bọ nadidu. 42 Nadidu bọ da la di suu, 43 ni atina nga da culu ọkọ ushọ nọ upai unga awo ubiredi na itagbo. 44 Aghimi umani ada la shi agha aji ọshọ atong. 45 Kidẹ akyua, iYesu sa atina nga na aghila idẹ ọgbọlọ ka la ite nga ka akya bọ aBetsaida ni inga sa shira ikir bajiya. 46 Aya shira bọ ni, ada kya nga aya ugbana ka aya upii nọ Ọnong. 47 Ọka ya ba ughe na ọgbọlọ nga shi ka abiyatẹ ighong ni inga shi ka yayu nga ka ya ugbana. 48 Anu atina nga na adọ koro nọ ọgbọlọ nga ka uwuru sang. Ishii akyua atai anga ating wu na a kyeng ka aya na amusumu ighong ka ya peni bọ. Awang wolu ka ace bọ, 49 aya nu nga adogo kyeng ka aya na amusumu ni, a kpaa sa ahwu nga. Aba ca akpa, 50 nọ umani anu nga ni ẹlẹbata kpẹnẹ bọ kọ. Kidẹ akyua ni aba peni kini bọ di taa, “Ba duma ba! Imẹ. Inu ma kọ ẹrẹbata ma.” 51 Kadu ni ada kila kidẹ ọgbọlọ ni bọ, uwuru da tara. Nadidu bọ wo ica, 52 ada kpẹlẹ bọ ẹkẹkẹlẹ ubiredi ma; ikwyi bọ kọ ba na gbigbong. 53 Aya kpẹ ubuu udaa ushii ni, aya suu ka ẹrẹbọ ajanisarat, a ya lor ọgbọlọ ka sice kadu. 54 Aya kunu kidẹ ọgbọlọ ajiya da kpẹlẹ iYesu. 55 Ati ki kpẹri ifong ko ki yeri adumu ni ishọ kọ ka mani a kọng si asọ 56 Nadidu ọka mani akya kidẹ anorofong, ufong kina ẹrẹbong ava kyuru adumu kọ ka ju ize. Asa shọr nga si aya bọ ka piya ifila igbang nga, nadidu aghomani a piya nga ni apeni ọkyuo.

7 Ace Afarisiyawa kina aghomẹẹ iMusa na aba kisighi Urushelima ata ikuu kite iYesu. 2 Avasa nu ni ace aghoyii iYesu asọ la imila bọ ni ivọ irigbeli, uwu shi si ara hwuru bọ ivọ bọ ba kono umani itali umẹ nyeni. 3 Ka Afarisiyawa, na ushe aYahudawa, ayii umẹ mani ayira kukushi akwyite bọ, aka la bọ ba sa hwuru ivọ bọ kini mani itali nyeni. 4 Insi aya vuwa ka ọka ta akwyi agho gheli no gbura aka la bọ imila ba sa hwuru ivọ bọ. Ni aka va yii ace idir umẹ mani akọ yira, kini utra ododoma uhuru asong, iwoo, usong, kina awuu. 5 Ni Afarisiyawa kina aghomẹẹ iMusa aghulu iYesu, “Ikembo sa ni aghoyii ngo ashi bọ yii umẹ anirakpẹ ba, ni sọ sa la na avọ irigbeli?” 6 IYesu va yira bọ si, “Aipang Ishaya tẹri imumani iki ba kaya akwyi nu! Inu agho ju unu ica bọ, kunu mani awọ ni, ‘Ajiya ri ni, anyu kọ na sọ jọ mi ko, Ni ikwyi bọ shi atatọ kini ime. 7 Ijirija wu ni aka jọ mi wu, Ka abọ ka mẹ umẹ bajiya Kono ọnga mẹ wu ni!’ 8 “Inu kyo ọwọ Ọnong no vasa yii umẹ bajiya.” 9 Ni iYesu va tẹri bọ si, “Inu shi kini itra na mira ingo toro nọ umẹ Ọnong ki inu yii unga nu umẹ. 10 Ki iMusa tẹri si, Jọ ate ngo kina ayuru ngo, ni, ‘Insi ingo cira ate ngo kina ayuru ngo, iyiya asọ pii nga wu.’ 11 Ni inu ka ya ajiya na aya agho jẹ nga ka kyua mani ashi kini imeni, asi nadidu imumani inu ki peni ukushi mi ni ime ko ma Ọnong. 12 Ama bọ ayaye anga taa sa ate ko ayuru bọ avọ wu. 13 Kindi wu ni oka pulu upii Ọnong ko, ki itali mani inu ka mẹ anọ nu. Kindi wu ni uka ju uce nu uma nagigang.” 14 Ni iYesu vasa yoro ikir majiya nga kukushi nga kiva tẹri bọ si, “Okong mi, nadidu nu, nu va kpẹlẹ na kikya. 15 Ba imumani ika ghila idẹ ajiya kọ kpaa ka sing ni ki sa nga irighe ba. Si, ingo mani ikunu ki idẹ iyu ki sa nu irighe.” 16 Agho shina atong kono na kono. 17 Aya sheri ikir majiya kiya ghila nga idẹ ona ni, atina nga vasa ghulu nga si atẹri bọ uyeri ighang upii ri. 18 “Inu shi kina ukpẹlẹ ki cẹri ushe majiya wu,” iYesu tẹri bọ si. “Inu ma ra kpẹlẹ nu ba? Inu ta kpẹlẹ nu si ba imumani ighila idẹ ajiya kọ kpaa ka sing iyu ka sa irighe ba? 19 Ki ika ra kyaa yọ idẹ ikwyi ngo ba si idẹ afo ngo kiva kunu yọ kidẹ ẹrenoma?” Uteri udu ni, iYesu yeni si imila nadidu shi na pipar. 20 Avasa la ite nọ tẹri si, “Imumani ikunu kidẹ nyu iyo ka sa ngo irighe. 21 Ko kpaa kidẹ ikwyi ajiya yọ ni, uju uma ubibi ka kunu wu, uju uma ẹrenoma, uyi, upili ajiya, ofifong, 22 Aghula, akakiya, udoru, uwang oko ododoma, upii agbagbara, anang agho, ubira agho uca, usang ẹrẹkwẹ

kina iribo. **23** Nadidu uma ubibi ri ni uka kunu kide ikwyi ki sa nọ ba ni irighe.” **24** Ni iYesu va sang nga ki kyaa isii ẹrẹbọng aTaya kina aSidon. Aghila uce ọna na ara wang ace agho ye sa ashi ku kadu ba, na ara bra ushoru ba. **25** Kide akyua ni ace ayiri, aghomani ananọ nga anayiri shi kina aghing ababi, kọng ila iYesu nava ba ukushi nga ki kpaa kite ifra nga. **26** Ayiri ni aBaheleniya nga, ajee nga ka aBasurofinikiya ka ẹrẹbọng aSuriya. Aghulu iYesu ka awo usheẹ mani ushi kide anọ nga. **27** Ni iYesu va yira nga si, “Aya ananọ ka kyo la ka suu. Ushi wu nu uyeri ba na A kpa imila anọ ka feni ava ba.” **28** Ayiri va teri nga si “Ate ọna, ko ava ka tata igọ ka la imumani ishi inga anọ wu mani upra ki ẹrẹbọng!” **29** iYesu va teri nga si, “Kini mani uyira ri ni, kyang aca, uki ya nu ni usheẹ nga ko ya anọ!” **30** Akyaa aca kiya nu anọ nga na ayeẹ kaya curu, usheẹ nga ko ya nga. **31** iYesu ya isii aTaya ki wor ka aSidon ki kyaa Ighọng aGalili, ki kyeng ki ẹrẹbọng ufong aDikafolis. **32** Ukadu wu ni aba nga na ace ajiya agbatong na akara bra nga upii ba, nava shor iYesu sa atiya avo nga kaya ajiya nga ka leni ni nga. **33** iYesu kpa nga kayu nga, oka mani ba ajiya, ki sumu anivo kide otong nga, ki ta akpe ki piya irighimi ajiya nga wu. **34** iYesu va sang ẹrẹkwẹ ka ayaya, ki sho ufeni nagigang, ki teri ajiya nga si, “Iffata,” Uwu shi, “Yemil!” **35** Kide agolo ayeng ajiya nga va bra upii, irigbatong nga va kpẹ wu, ava bra upii na biboro. **36** Ni iYesu va teri bọ si ama teri ace agho ba, insi ateri bọ si ama teri ba ni, aka teri upii Onong. **37** Nadidu aghomani a kọng ni awo ica. “Aju umari na biboro!” Asọ pii. “Asa agbatong na kọng upii kina izii na pii!”

8 Awii ra ni, ikir majiya ba oka uyeng. Ashi bọ ni mara aki la ba, iYesu va yoro atina nga ki teri bọ si, **2** “Imẹ kọng ahwoo ajiya ri, ka ashi ni imẹ awii atai na aikyuari ni ashi bọ ni ima ri aki la ba. **3** Insi isa bọ sa akyaa bọ aca ba uma bọ imila ba ni, aki kpaa ko utra, ka ace agho bọ ba ka atatọ. ” **4** Aghoyii nga ghulu nga si, “Abi wu kide aghumu ri ace agho ki peni imila mani aki ma ajiya ri?” **5** iYesu ghulu bọ si “Ubiredi umi wu nu ushi ni wu?” Ava yira si, “Ikolo itinsara,” **6** iYesu teri ajiya sa acica ki ẹrẹbọ. Ava kpaa ikolo itinsara ki sa izaa, ava wura ki ma atina nga ka akau ajiya, atina nga va ju kindu. **7** Ashi kina itagbo na zẹ. iYesu sa izaa kaya bọ ava teri atina nga si ava kau bọ. **8** Ajiya nga la, ki suu, ki she awo ki tii oko utinsara. **9** Ajiya nga la agha aji usho anari. iYesu va shira bọ. **10** Kide

akyua ni iYesu va ghila ide ogbolo kina atina nga ki kyaa ifong aDalmanuta. **11** Ace Afarisiyawa ba oka shi iYesu na so la inang kini nga. Awang mra nga, ava shor nga si ayeni bọ amaa ka ayaya mani aki nyeni ẹrẹgoro nga. **12** Ni iYesu va sho ufeni nagigang nava teri si, “Ikembọ sa ni ajiya akyua ri wang amaa? kai, Iso teri nu aipang! Kai ba amaa mani aki yeni agha akyua ri ba!” **13** A ya bọ, ki ghila nga ide ogbolo, bulu udaa ogha. **14** Aghoyii nga yuu ukpa ubiredi ughẹ wu ni uyeng wu na ago kide ogbolo nga. **15** iYesu waa bọ atong, “Inu sha kara, inu ci na zizal kina uyisti aFarisiyawa nọ nga iHiridus.” **16** Ava kpene upii na ace bọ, “Ateri udi ka iyi shi yi kina ubiredi ba.” **17** iYesu ye imumani aso teri, ava ghulu bọ si, “Ikembọ sa ni inu so pii ko taa ubiredi? Ko taa ka aikyuari inu ta ye nu ba nu va kpẹ ba? Ikwyi nu ko kiri yu? **18** Inu shini ica nu ka nọ nu ba? Inu shini atong, nu kara kọng nu ba? Nu uta shuni nu ba? **19** Imẹ ya wura ki ma agho aji osho atong abiredi atong, okoro umi bọ ni inu kpaa awo na titọ mani ashe wu?” Avasa yira nga si, “Okoo usho nọ upai.” **20** “Ni, abiredi atinsara mani imẹ wura ki ma agho aji osho anari ni? Okoro okokong umi bọ tii kina awo?” Avasa teri nga si, “Okoo utinsara.” **21** Avasa teri bọ si, “Ni, ki ta ka akyua ri ni inu sonọ ko kpẹ nọ upii mi ba?” **22** Aya fuma aBetsaida ni, ava ba nga na ace afoo, ava shor nga ka piya nga. **23** Ava kpene avo afoo, ki kya ni nga utumu ifong. Aya ta nga na akpe ki ica nga, ki tiya nga avo, avasa ghulu nga si, “Ingọ bra unu ice ma?” **24** Ni afoo va sang ẹrẹkwẹ, ki teri si, “Imẹ kyoo ajiya, ashi kini ashe bọ ni imẹ kyoo bọ, aso goru.” **25** Avasa ba tiya nga avo ki ica nga. Afoo va wo ica, ava leni, ava nu kwike na biboro. **26** Ni iYesu va shira nga na vuwa nga aca, ki teri nga si, “Ko anifong ni uma ghila ba.” **27** iYesu sang, kina atina nga, ki ghila anorofong aKaisariya aFilibi. Kọ utra ni ava ghulu atina nga, “Inga ni ajiya teri si imẹ shi?” **28** Avasa teri nga si, “IYahaya agho uju iminimini, ace agho bọ ni, Iliya, ace agho bọ ni, ace agho kide agho pii ko oto Onong adaa akyua.” **29** Avasa ghulu bọ si, “Ni inu ni, inga ni inu ka teri si imẹ shi?” iBitrus va yira nga si, “Ingọ shi iKristi.” **30** Avasa waa atong bọ si ama teri ace agho ila nga ba. **31** Ava kpene umẹ bọ, si iyiya yọ ni Anọ Ajiya kọng olo atataki, akwyite, kina ifirist ighighe, kina aghomẹ umẹ iMusa ki toro bọ nga. Iyiya ni aki pii nga wu, utumu awii atai ni aki sisang ni okyuo. **32** Ateri upii ka ayaye. Ni iBitrus waa nga ushii uyeng, ki sa nọ ger

nga. 33 Ni iYesu ya tee ki kyo atina nga ni, ava ger iBitrus ki teri si, “Kyang atatō nō ukushi mi, Ishē! Ingo ka pii kidē ikwyi ngo kina ajiya ni ba si Qnong ba.” 34 Ava yorō ajiya kina atina nga, ki teri bō si, “Nadidu aghōmani awang yii mi ni, sa atōrō ɛrēkwē nga, na a kpaā ukumu ushi nga, ka yii mi. 35 Nadidu aghōmani awang ɔkyuō nga ni, sa ataa wu. Nadidu aghōmani ataa ɔkyuō nga kaya ɛrēkwē mi, kaya utēri ila ididuma mi ni, uwang ufoo wu na aju. 36 Ikēmbo na ajiya peni inkansi apeni asing nadidu kō taa ɔkyuō nga? 37 Ikēmbo na ajiya ko taa ɔkyuō nga? 38 Nadidu aghōmani akōng ighong uyeni mi kina upii mi akyua ri aghō taa upipar kina aghila avulu, Anō Ajiya ma ki kōng ighong uyeni nga, inkansi aya ba ni ujoō Ate nga, kina atuma Qnong utaa avulu.”

9 Avasa terbō si, “Isō teri nō aipang, ace aghō bō shiwu na ting kō ke, na ki kpuru bu ba, sa nu ɛrēgōm Qnong ni ba ni ɛrēgorō.” 2 Aju awii atin ni, iYesu vasa kpa iBitrus, kini iYakubu, kini iYahaya, ki kya ni bō ka yō ice ikur ighighē ingo shi igbang na shi kayu bu. Ashi kō kadu ni ushi nga vasa tee ki te bu, 3 ɔgbang nga vasa ba na kpasi, nōsō taa ɔnong, mani ba aghō uhulu mani aki bra ju kindō ka asing. 4 Sa aghō pii kō ɔtō Qnong Iliya kina aghō pii kō ɔtō Qnong iMusa na akunu ukushi bō, na sō pii ni iYesu. 5 iBitrus vasa teri iYesu si, Aghōmē, ushi uduma ushii yi kō kē, taa ni ta ɔzōghō ɔtai, iyeng shi inga ngo, iyeng ni nga aghō pii kō ɔtō Qnong iMusa, iyeng ni nga aghō pii kō ɔtō Qnong Iliya.” 6 Adaa ye nga imumani aki teri ba ka kōng ɛrēbata nagigang. 7 Ace amō vasa ba ki ma yuru bō ya, avasa kōng ice ɛrēwyuē kidē amō nga, isō teri si, “A ngaa shi Anō mi, anō mani imē yoo nagigang. Inu kōng nga. 8 Ba irishu, atee ni ara nu bō ace aghō ba, si iYesu kaya yu nga kini bō. 9 Asō shulu ki tili ni, iYesu vasa waa bō atōng sa ma teri ace aghō ima mani anu ba, sa Anō Ajiya sisang ka lōr. 10 Kindō ni avasa ko upii kidē bō, na sō pii na ace bō ka ara kpēlē bu ɛrēkwē upii ba, usang ka lōr ni. 11 Avasa wulu nga si, “Ikēmbo sani aghōmē iMusa teri si Iliya kyō ba sō mani iKristi sō ra ba ni?” 12 iYesu vasa teri si, aipang nga Iliya ki kyō ba, ka ma kyer akō ike. Ni awōō kidē upii ɔnong si, Anō Ajiya ki kōng ɔlō nagigang, aki va tōrō bō nga. Ba ushi wudu ba? 13 Ni isō teri nō si, Iliya kō ba, akō ju nga akō ike mani awang ju nga, kōnō mani awōō mani uki ba ka ya ɛrēkwē nga. 14 Aya vuwa bu ukushi ɔshe

aghoyii nga ni, avasa nu ikir ma ajiya na aghimi bō. Aghōmē umē iMusa sō la amuwa ni bō. 15 Aya nu iYesu ni ikir ma ajiya nga vasa wo ica, avasa sang nō utii kiya bili nga. 16 Avasa wulu si, ikēmbo nō sō la amuwa kini bō?” 17 Ace ajiya kidē ikir ma ajiya vasa yira nga, ki teri si, “Aghōmē, imē we ni ba ngo kina anō mi, shi na ace aghing kila nga upii. 18 Uka mani aghing ababi sang yō kō ni, aka ta nga ki ɛrēbōng. Uka sa nga na wuli ɔfō ka nyu nga, aka wula ayiri nga, ɛrēnōma sa nawa na gbigbōng. Ipeni na aghoyii ngo si awo bō kō ni, ata bra bō ba.” 19 iYesu vasa terbō si, unu ajiya aikyua ri aghō ta aipang, kaya ta ka aligba akyua ni iki ci kini nu? Kaya ta ka gba akyua ni imē ki mōr kini inu? Qbami kini anō.” 20 Avasa ba kini anō. Aghing ababi ya nu iYesu ni, bō bra akyua avasa gyo anō, ɛrēnōma nga sō tagha, a kpaā ki ɛrēbō na sō vula, anyu ni asō wuli ɔfō. 21 iYesu vasa wulu ate anō, “Kō kpa ka aligba wii ko ni ima ri ba nga kō?” Ate nō vasa teri nga si, “Asō shi ananō. 22 Uduumu nga ka fēni nga ki dō ugha kini idē na amusumu ka pii nga. Insi ɔki bra ju icima ni kōng ahwoo yi nō she yi kō.” 23 iYesu ba teri nga si, “Ikēmbo sa ni ɔsō wulu mi iki bra ni? kō ike ni ima bra yō ka aghōmani ama aipang.” 24 Ate anō vasa shang iri wii ki teri si, “Imē ma aipang, shē mi ki imē sher utaa aipang ya!” 25 iYesu ya nu ajiya na kyeng ba nō tii ni, ava ger aghing ababi ki teri si, “Ingo aghing kla Anōri upii kō, igēring si kunu ki ɛrēnōma anōri, ma sō ghila ɛrēnōma nga ba.” 26 Aghing ababi vasa ta kpaā, kiva zōō anō nagigang, avasa kunu. Anō vasa nyēri kōnō ɔkōng wu ni, ajiya nagigang vasa teri si, “Akō kpoo.” 27 Ni iYesu vasa kpēnē nga kavō kishang nga, avasa sisang ki titara. 28 iYesu ya ghila idē ca ni, aghoyii nga vasa wulu nga kō yuyi si, “Ikēmbo sa ni iyi ra bra yi uwuli aghing ababi ba?” 29 iYesu vasa yira bō si, “Adibi aghing ta yo kunu bō ba sai nō upii nō Qnong.” 30 iYesu kini atina nga vasa yō ka, ki lite nō kyeng, vasa wolu kidē aGalili. iYesu wang si aca aghō ye ɔkō mani ashi wu ba, 31 ka sō mēē aghoyii nga si, “Aki ma Anō Ajiya kidē vō ajiya, aki pighi nga kō. kidē awii atai aki sisang.” 32 Kindō ni ara kpēlē bō ima mani asō teri bō ba, ahwiri ɛrēbata uwulu nga. 33 Afuma aKafarnahum ni. iYesu ya ghila aca na vasa wulu aghoyii nga si, “Ikēmbo nō sō linang kō tra kō ni?” 34 Avasa kōmō na ikir, ka ala inang kō tra ka aghōmani aki shi agha aghaghē kidē bō. 35 iYesu vasa cica, avasa yorō ɔshō na pai ki teri bō si, “Nadidu aghōmani awang tee akwyi te ni sa tee

aghō tumu nadidu, ka va tee agira majiya nadidu.”
36 A kpa ana nō jii ki sa nga na tara ka biyating bō ki kēni nga, ki tēri bō si, **37** nadidu ajiya mani ayira ananō jii, kide nō uca mi ni, imeē na yira, aghōmani ayira mi ni, ba imeē na yira ba, aghōmani atuma mi nga na yira.” **38** IYahaya vasa tēri nga si, “Aghōmēē, iyi nu ace aghō na sō wuli ushēē kide nō uca ngō, iyi vasa kila nga kō, ka shi kide yi ba.” **39** IYesu vasa tēri bō si, unu ma kila nga kō ba. Ki ba aghō ki ju uce uma usa uwo ica kide nō uca mi, na pii ighang ibibi ka yiri kwyi mi ka kyua ba. **40** Aghōmani ashi kō ju iri shō ni yi ba ni, anga yi nga. **41** Iso tēri nō aipang, nadidu aghōmani ama nō asōng amusumu oša kide nō uca mi, ka inu anga iKristi bō, aipang ni sō tēri nō, aki taa oka nga ba” **42** “Ipeni aca aghō sa ukpaa agha yeng kide ananō ri mani ama aipang ni me ni, oki gina mani alor nga utighi oghoghe ko omōo ka fēni nga kide avong. **43** Ipeni avō ngō ka sa ngō uvulu ni, oso kpa wu kō. Oki gina ngō nō mani ingō ghila nu okyuo na avō ayeng, kōnō mani uya ghila idē ugha kini ivō ngō ki pai, ugha mani uka kpo wu nga ba. (Geenna g1067) **44** Uka ni, igbii na aka la bō ka kpuru bō nga ba, ugha ka bra wu kpelē bō ba. **45** Ipeni afra ngō ka sa ngō uvulu ni, nōsō kyua kō. Oki gina nō mani oghila oṇa Qnong na afra ayeng nō okyuo nō mani aki fēni ngō kide ugha ni ifra ngō ki pai. (Geenna g1067) **46** Uka ni, igbii na aka la bō ka kpuru bō nga ba, ugha ka bra wu kpelē bō ba. **47** Ipeni ica ngō ka sa ngō nu uvulu ni, nō sō wo yō kō. Oki gina ngō nō mani oghila idē ẹrẹgōm Qnong ni ica iyeng, nō mani oghila idē ugha ni ica ipai. (Geenna g1067) **48** Uka ni, Igbii na aka la bō ka kpuru bō nga ba, Ugha ka bra wu kpelē bō ba. **49** Aki hwuru akwi nga nō ogha, kōnō mani aka cira udumu kina atō ni. **50** “Atō ni ima ididuma yōo, ipeni atō ya ọdidowu nga ya ni, ikembō nō inu ki keri kō? iwang si inu shina atō kukushi nu, kō ci okyuo na acee nu.”

10 IYesu ya ukadu, ki kya ẹrẹbō aYahudiya, kiya bulu ẹrẹyema Urdun. Ajiya nagigang ba ukushi nga, nava sa mēē bō kōnō umani akō ghelē ko ni. **2** Ace aFarisiyawa ba ukushi iYesu ka mra nga si, “Qso ọdōma na Ajiya bara ubogha na ayiri nga lē?” **3** Avasa yira bō si, “Ikembō ni iMusa tēri nō?” **4** “IMusa ta anyu ki tēri si aghimi wo awō pighi ubogha, ka shira ayiri.” **5** IYesu vasa yira bō si, “Ikwyi ugboho nō yō sa ni IMusa wōo nō ki tēri nu udu kō. **6** Kō kpaa kō keri asing ni, Qnong ju bu aghimi kini ayiri. **7** Udu ki sa

ni aghimi kiya Ate nga kina ayuru nga, ka dēri ayiri nga, **8** ka pai bō ki tee ẹrẹnoma Iyeng. Aki sō shibō agha pai ba, sa agha ayeng. **9** Kindō ni nadidu ima mani Qnong dara ki iripe iyeng ni, aghō kōnō ma bara ba.” **10** Ashi kide oṇa ni, aghoyii nga vasa va wulu iYesu ka yō du upii. **11** Avasa yira bō si, “Aghōmani a bara ubogha na ayiri nga ki vo ace ayiri ni avulu ingō ofifong. **12** Ipeni ayiri nga ya aghimi nga ki puga ace aghimi ni, avulu ofifong na ju.” **13** Ajiya ba kina ananō ofisi ukushi iYesu ka piya bō, kindō aghoyii iYesu vasa ger bō. **14** IYesu ya nu kindō ni, avasa kōng anang, ava tēri bō si, “Unu ya ananō ofisi ka ba ukushi mi, unu ma kla bō ba, ka ẹrẹgōm Qnong ni inga ighō bō kō. **15** Imē sō tēri nō aipang si agho mani ata yira ẹrẹgōm Qnong kina umani ananō jii shi ba ni, aki ghila idē ẹrẹgōm ba.” **16** Avasa kpaa anō ki kēni bō, na sō pra bō, asō sira bō anyu adaduma. **17** IYesu aya so ya oka ni, ace ajiya vasa ba nō ọtiti, ki kpaa kpogho kite nga, avasa wulu nga si, “Aghōmēē adaduma, iki bō niki ju ki peni okyuo mani ushi wu na amra ba?” (aiōnios g166) **18** IYesu vasa tēri nga si ikembō sani uyoro mi si agha adaduma? ki ba agha aipang sō Qnong kayu nga **19** Ingō ye imumani Qnong tēri, ‘Ingō ma pighi aghō ba. Ingō ma nyeri na ayiri aghō ba. Ingō mayi ba. Ingō ma lor ateri abugu ba. Kōnō mala akpara ace aghō ba. Kōng upighi ate ngō kina nga ayuru ngō.” **20** Ana ghimi vasa tēri nga si, “Aghōmēē, nadidu umari ni ikō ju bu ni sō shi ananō.” **21** IYesu vasa kyoghu nga ongo yoo. “Avasa tēri nga si, imi yeng yō shē ngō,” Avasa tēri si ya gbira upeni ngō kō, kō ma aghila amiri, oki shinō upeni nagigang ka ayaya. Oso ba koma yii mi.” **22** A kōng kindō ni avasa shighi ibetē nga kō, asang nō bra ikwyi, ki inga na agholō ufe nga nagigang. **23** IYesu vasa kyoghu aghoyii nga, vasa tēri bō si, “Oki lo nagigang na agholō ufe ghila ẹrẹgōm Qnong!” **24** Aghoyii nga vasa woo ica nō upii nga. IYesu vasa tēri bō si, “Inu anō mi, oki lo nagigang, na ghila ẹrẹgōm Qnong! **25** Oki gina Qrahimi nō yuyo na ghila iwiri anyura, kōnō mani agholō ufe ghila ẹrẹgōm Qnong.” **26** Aghoyii nga va woo ica na sō tēri ace bō na si, “Ipeni ashi wudu ni inga ki peni ufoo?” **27** IYesu kyoghu bu avasa tēri si, “Ukushi Ajiya ni, aki bra ba, ni ukushi Qnong ni aki bra. Ka kwiligba ima ukushi onong ni, aki bra.” **28** Ni IBitrus vasa shang iriywi ki tēri si, “Iyi bē ni, iya akwike ya ki yii ngō!” **29** IYesu tēri si, aipang nga ni sō tēri nō, Aghōmani aya oṇa nga, kō Anayuru kina afōo nga, kō Ayuru nga, kō

Ate nga, kọ Anọ nga, kọ irite nga, kọ ayirikwi me kọ ıla ididuma, **30** Aki peni ka di asing ri, iki gina kọta ka aji, ni irina, kina Anayuru na afọ, kina Ate, kina Anọ, kina Iriteh, ni ọki dara kọnọ ọlọ. Asing ki ba ni, aki peni ọkyuọ mani Ushi wu na amra ba. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ajiya nagigang ngọ shite, aki tee aghọ tumu, na agho tumu kite aghọ shite. **32** A kyeng ghila bọ Urushelima ni, iYesu shi ki ite, atina nga sọ kyeng ni nga, na sa woo ica. Aghomani ayii nga kọ tumu ni, a huri ẹrẹbata. iYesu vasa yorọ aghọ ọshọ na pai uho kiva ẹrẹ bọ imumani iki ba ni nga. Ateri si, **33** “Iyi bẹ ni iki kya yi Urushelima.” Aki ta Anọ Ajiya utumu kidi avo ifirist ighighe kina Aghomẹẹ iMusa. Aki wa nga ashu’a ukpọ, ka ma nga kidi avo aghomani ashi bọ aYahudawa ba. **34** Aki kali nga, ka ta nga akpe, ka ca nga na aiwirmi, ka pighi nga. Kide awii atai ni, aki sang ka kyo” **35** Ashi kide udu ni, Anọ iZabadi, iYakubu kini iYahaya, aba ukushi iYesu, avasa ẹrẹ si, “Aghomẹẹ, iyi wang si uma yi, nadidu imumani iyi shor ngọ” **36** Avasa wulu si, Ikembọ nọ wang si ju nu?” **37** Avasa yira si, “Ta ni agha yeng yi cicaa kavọ ıla ngọ ada ghọ kavọ iproma ngọ ka awii ujọ ngọ.” **38** “Inu ye nu imumani uwulu ba,” iYesu wulu kindọ. “Inu ki bra ọsa ka asong mani iki sa wu? Ta inu ki bra mani, aju nu abaptisma kina iminimini mani aki ju mi kọ?” **39** Avasa yira nga si, “Ibọ ki bra.” iYesu vasa ẹrẹ bọ si, “Inu ki sa kọ ko mani iki sa kọ, aki ju nu iminimini kina abaptisma mani aki jumi kọ. **40** Ni ọci kavọ ıla mi, ni iproma mi, ba ọnga me kọ ba. udu ka ni, inga aghomani akọ kyer bọ wu.” **41** Ushe atina ọshọ ya kọng kindọ ni, avasa teghi aghọ huri anang iYakubu kini iYahaya. **42** iYesu sa yorọ bọ ki ẹrẹ bọ si “Inu ye si, aghomani aye bọ ni ẹrẹgom kide ajiya ri na ashi bọ aYahudawa ba, Aghakakong bọ ka nyeni bọ ẹrẹgorọ. **43** Ni bọ mani uki shiwudu kide nọ ba. Kindọ ni, aghomani awang tee agha ghaghe kide nọ ni, sa tee agira, **44** Aghomani awang tee akyote ni, sa tee agira akọ inga. **45** Ka Anọ Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee aghọ ju ajiya utina, ka va ma bọ ọkyuọ nga ka fo ajiya wu.” **46** Aya ba aYeriko. Aya sang kunu bọ ka aYeriko ni, iYesu kina atina nga, kina ajiya nagigang, avo nu ace afoo aci ka nyu ọtra asọ shọlọ. Ayorọ nga si iBartimawus, anọ iTimawus. **47** Aya kọng si iYesu agha aNazaret nga ni, avasa shang iriywi nga, na ẹrẹ si “iYesu Anọ iDauda kọng ahomi!” **48** Aceghọ bọ vasa ger ki ẹrẹ si akomu nai kikir. Kindọ ni avasa shang ẹrẹwyue nga nagigang na sha ẹrẹ si,

“Ngọ Anọ iDauda, kọng ahomi!” **49** iYesu vasa titara ki ẹrẹ si, “Ọyọ mi nga wu.” Aba yorọ afoo ki ju si, “Kpẹnẹ ikwyi nọ, sisang kaa ayorọ ngọ.” **50** Ava naa imu fiya nga kọ ka uyeng, ki ka ma! ki sisang ki kya ukushi iYesu. **51** iYesu va wulu nga si, “Ikembọ nọ wang si iju ngọ?” Afoo vasa yira si, “Aghomẹẹ, ime wang peni ukyo ọka.” **52** iYesu va ẹrẹ si, “wolu, uma aipang ngọ leni ni ngọ.” Ki iripe ukadu ni avasa peni ukyo ọka, avasa yii iYesu, avasa wulu.

11 Aya ba ayayo kina Urushelima ni, aba ba aBetafaji kina aBetani, ugbana umani ushi uzaitun shi wu, iYesu ba tuma atina nga apai, **2** aba ẹrẹ bọ si, “Inu kyaa anọ ifong na ashi kite nu, inu ba ghila ni, inu ki ya nu anọ izaki na alor, inga umani ba aghọ ni akọ kila wu ba. Inu shii ka inu ba wu kọ kawẹ. **3** Insi ace aghọ ghulu nu si, “Ikembọ sa ni inu su ju kindi?” Inu ẹrẹ si, “Aghọ ọna nga wang wu ni aki vuwa ni kọ kide akyua.” **4** Aba wor ki ya peni anọ izaki kọ seshi anyu utra alor ka anyu ọna. Asu shii wu ni, **5** ace ajiya na ateng kọ kaa ba ẹrẹ bọ si, “Ikembo ni inu su ju, inu su shii anọ izaki?” **6** Aba yira bọ kọng mani iYesu ẹrẹ bọ ni, ajiya nga ba ya na awor ni kọ. **7** Aya ba iYesu ni anọ izaki ni, aba yaa nga ugbang bọ ku tumu izaki, ni aba kila ki cicaa ka ayaa. **8** Ajiya na pam yaa ugbang bọ kọ utra, ace aghọ bọ ni, ayaa aniraga ashi afa umani akẹr. **9** Aghomani ashi kite nga kina utumu nga taa akpa na ju si, “Hosanna! Anyu adaduma ka aghomani aba kide nọ uca aghọ ọnal!” **10** “Anyu adaduma na ẹrẹgom uki ba inga ate bayọ iDauda! Hosanna ka Ọnong agho ẹrẹ nọ ughoghe!” **11** iYesu ghila Urushelima ki kya ide ọna Ọnong. A kra uka nadidu, aya nu ni ughe ya ba ni, aba kunu nga kina aghọ ushọ na pai ra ki kya bọ aBetani. **12** Uka ya ye na aya sang ushee aBetani ni, iYesu ba kọ ọdafo. **13** Anu uce ọshe uwe ka tatọ ni ọshe ni ayaa, aba ka ya nu ta ushi shini ikolọ ni. Aya fuma ni aba nu ni ayaa yọ shiya, ka akyua ula uwe kọ ba wu ba. **14** Aba ẹrẹ uwe si, “Ace aghọ taaki ba la nga ikolọ ngọ ba ka ta kọ sang asing.” Atina nga kọ imumani ateri. (aiōn g165) **15** Asu fuma Urushelima ni, iYesu ghila nga kide ọna Ọnong ki kila aghomani asu gheli na agbira uma kide. A yiri ugọ uka umani aghọ ser ufẹ shi wu kina uka ni aghọ gbara ukhimi shi wu, **16** Ki ba kila na a kpaa ice ima ka awor ni yọ kọ ukaa ọna Ọnong. **17** Aba mẹ bọ si, “Awọ si, “Aki yorọ ọna mi si ọna upii nọ Ọnong ajiya nadidu ba? Uwẹ inu tee ni wu uka solu ayi akakong.” **18** Afirist akakong kina aghomẹẹ

umẹẹ iMusa ya kọọ udi upii ni, aba wang utra ni asọ pii nga wu, ka asọ hwiri erẹbata nga, ikir bajiya ni icuru nadidu woo ica nọ umẹẹ nga. **19** Uka ya ba ughẹ ni, aba kunu bọ kide ifọng. **20** Asọ wor ni ikyuating ni, aba nu ọshẹ uwe ra nọ uhwiya wu ku kpaa ka akang. **21** IBitrus ba shuni, aba ju iYesu si, “Aghomẹẹ, nul ọshẹ uwe mani inga ma wu anyu ababi ra ni uhwiya wul!” **22** IYesu ba ju si, “Inu uma aipang kọ Ọnọng! **23** “Imẹ ẹrẹ ni nu aipang, insi ace aghọ ju upang ri si, ‘Wor, ya kpaa kide ẹrẹyema,’ insi ama aipang kide ikwyi ni, ki ba yira si ima utẹri nga ki ba ni, aki ju kono utẹri nga ni. **24** Kindo ni, imẹ sọ ẹrẹ ngo, nadidu imumani inu shoro ki pii nọ Ọnọng ni, uma aipang si ingo ki yira yọ, ni iki shi inga ngo. **25** Insi ingo tara upii nọ Ọnọng ni ingo ko ace aghọ ki ikwyi ni, yira ọlọ kpaa nga, ka Ate nu ka ayaya kọ cira uvulu nu kọ. **26** Insi inu ta yira nọ ula ukpaa ba ni, Ate nu ka yaya ki kpaa nu nga nu uvulu kọ ba.” **27** Aya ba fuma Urushelima, ni iYesu sọ kyeng kide ọna Ọnọng, afirist akakong, aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aghọ ite ba ukushi nga. **28** “Erekyuọ inga nga wu ni ungo su ju umari kọ? Inga ma ngo ẹrẹgoro ri?” **29** IYesu ba yira si, lki ghulu nu upii uyeng. Inu yira mi, imẹ ki kọ ẹrẹ ni nu ta ẹrẹgoro nga wu ni imẹ su ju umari kọ. **30** Iminimini iYahaya ni, ka ayaya ko ta unga ajiya kọ? Inu ẹrẹ ni!” **31** Apii kina ace bọ ka aya na aba ju si, “Insi ayọ ju si ‘Ka ayaya,’ ni, aki ghulu ayọ si, ‘Ikembọ sa ni inu ta uma aipang ba?’ **32** Insi ayọ ju si unga ‘Ajiya wu’ ni (asọ hwiri erẹbata bajiya ka kwinga ye si iYahaya ni aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng nga.) **33** Aba yira iYesu si, “Ayọ ye yi ba.” IYesu ba ju bu si, Imẹ ki kọ ẹrẹ ni nu nga ta ẹrẹgoro inga wu ni imẹ sọ ju umari kọ ba.

12 IYesu ba pii kini ibọ na ighang upii, Asi, “Ace ajiya pila ija inabi nga. Asa viya uwiya ki ghimi wu, na aba tumu uhwo umẹẹ inabi nga wu ki ba viya ubọ usha. Aba ma ace aghọ uwuu ija uta na asisang ukyeng. **2** Akyua ucuru imila ya ju ni aba tuma ace agira nga ka ija ka aya yira ice ikọlọ inabi ka aba ma nga. **3** Aba kpẹnẹ nga ki ca nga, ki ya nga na vuwa nga na avọ ahwo. **4** Aba tuma ace agira nga kukushi bọ; aba kyo ajiya nga ka ẹrẹkwẹ ki kono nga ọlọ ki ju nga ububi. **5** Aba khimi utuma ace aghọ wọ, aba pii nga wu. Aba tuma ace aghọ bọ; aca ace aghọ bọ ni asa pili ace aghọ bọ wu. **6** Ashẹ na aghaye na atuma, anọ nga, aghomani anga yoo. Aba tuma nga kọ tutumu, si, ‘Aki ma anọ ẹrẹgoro.’ **7** Aghotina ija ba ju ace bọ si, ‘Agho

ki lara ni ija nga we. Ayọ ba pii nga ka ija tee inga yi.’ **8** Aba kpẹnẹ nga ki pii wu, ki feni nga kọ seshi ija. **9** Ikembọ ni aghọ ọna ki ju ajiya nga? Aki ba ka aba pili aghotina ra ka ma ace aghọ bọ ija. **10** Inu kọ pila nọ upii Ọnọng ri ba, ‘Utii ni aghọ uwiya tọọ bọ ni, Ọbọ tee unga utina kọ uwiya; **11** Aghọ ọna nga ju udii, Ima ididuma yọ ka ica ma ajiya?’” **12** Agha ite aYahudawa wang utira ni aki kpẹnẹ nga kọ ka aye si akwyi bọ yọ ni ighang upii ri shiwu. Ni asọ ẹrẹbata ikir bajiya; aba ya nga ya na sa wor. **13** Ko tumu ni aba tuma ace aFarisiyawa kina ajiya iHiridus kukushi iYesu ka aya peni nga na vulu ko upii nga. **14** Aba ukushi nga ki ba ju si, “Aghomẹẹ, ayọ ye si ingo ni agha aipang nga. Aghọ ka biya nga utee ngo ba, ka ingo shi ngo nu uyoo ẹrẹkyuwẹ ba; ingo ka mẹẹ utira Ọnọng na aipang. Ọsọ ọdọma na ayọ ja iKaisar nga agonu ta ushi wu uduma ba? **15** Ayọ ja ta ayọ ba ja ba?” IYesu ye ima ushi kide ikwyi bọ. “Ikembọ sa ni inu wang mra mi?” Aba ju bọ si, “Inu ma mi ufẹ ka imẹ kra.” **16** Aba ma nga, na aba wulu bọ si, “Iwuu kini uca inga bọ shiya? Aba yira si, “iKaisar.” **17** IYesu ba ju bọ si, “Ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar ni inu ma Ọnọng imumani ishi inga Ọnọng.” Aba woo ica nagigang. **18** Ni aSadukiyaawa mani asi ba usang ko kpo ba ukushi iYesu ki ghulu nga si, **19** “Aghomẹẹ, iMusa woo ayọ si, insi anayuru ajiya kpoo ki shee ayiri nga ba anọ ba, iyiya yọ ni ajiya nga ki vo ayiri aghokpo ka apeni anayuru nga anọ. **20** Ka kyuakyuari ni aju ace anayuru atinsara. Aghite vo ayiri ki kpoo ba anọ. **21** Aghi ipai ba vọ ayiri aghokpo, aba kọ kpoo ba anọ. Kindo wu na aghi itai. **22** Nadidu bọ ka atinsara bọ ni ba aghọ ni apeni anọ. Kutumu ni, ayiri kpoo. **23** Awii usang aghọ kpuru ni, aki shi ayiri inga, ka agha atinsara kọ vo nga?” **24** IYesu yira bọ si, “Inu ta vulu nu ba ka inu ta ye nu upii Ọnọng kina ẹrẹkyuọ nga ba? **25** Akyua usang aghokporu ni, aki ju bọ obiya ba na ama bọ obiya ba. Aki shi kini atuma Ọnọng bọ ni ka ayaya. **26** Kaya awii usang aghọ kpuru ni, inu ta kọ pila nọ awọ iMusa, ama ila umani ugha la kide aghumu, ni Ọnọng ju nga si, ‘Imẹ si Ọnọng Ibrahim, kina Ishaku kina iYakubu?’ **27** Ashi Ọnọng aghokpo ba, anga agha akyuọ bu. Inu vulu nagigang!” **28** Agha yeng kide aghomẹẹ umẹẹ iMusa ba ki ba kọọ ni asọ linang. Aya kpẹlẹ si iYesu sọ yira bọ upii na birbọ ni, aba ghulu nga si, “Nadidu uma umani Ọnọng sa uju ni, uligba wu cẹẹ nọ ughoghẹ?” **29** IYesu ba yira nga ki ju si, “Ọnga ni uceẹ nọ ughoghẹ ni, ‘Inu kọ, Israila, Ate Ọnọng bayọ, Ate ni ayeng nga. **30** Yoo

Agho ɔna Ɔnɔng ngo kini ikwyi nu nadidu kina ɔkyuo nu nadidu, kini ikwyi ngo nadidu kini ɛrɛkyuo ngo nadidu! 31 Ɔnga ipai cɛɛ nɔ ughɔghɛ umani Ɔnɔng sa uju kɔ shi, Yoo agha ayayo ngo kini ɛrɛkwɛ ngo ni.’ Ba ɔnga mani ucɛɛ adii ri ba.” 32 Ajiya nga ba yira si, “Ingo tɛri aipang, aghomɛɛ umɛɛ iMusa. Ingo tɛri aipang nɔ umani ingo si Ɔnɔng shi uyeng ba ace agho ba sa anga. 33 Yoo nga kini ikwyi ngo nadidu kini ukpili ngo nadidu kini ɛrɛkyuo ngo nadidu, kɔ ba yoo agha a yayo ngo kini ɛrɛkwɛ ngo ni ucɛɛ nɔ umani ingo ya ta ugha ɔlɔkpa kunu uwa ifuu.” 34 IYesu ya nu na a yira upii na uye ni, aba ju nga si, Ingo shi ngo atɔɔ kini ɛrɛgom Ɔnɔng ba.” Kɔ kpaa ka akyua ra ni, ba aghomani asɔ ghulu nga ima ba. 35 IYesu sɔ mɛɛ kidɛ ɔna Ɔnɔng ni, aba ghulu si, “Ikɛmbɔ sa ni, aghomɛɛ umɛɛ iMusa si, iKristi ni Anɔ iDauda nga? 36 IDauda ki kirkwyi nga pii kidɛ aghing Ɔnɔng si, “Ate tɛri Agho ɔna mi si, “Cica ka avo ila mi Sa imɛ sa asho ngo Ka ifra ngo. 37 IDauda ki kirkwyi nga yɔrɔ nga si ‘Ate ɔna,’ Na nyi wu ni aki ba yɔrɔ nga si anɔ nga?” Ikir bajiya na ashi kɔ ukaa kɔɔ ikwyifu. 38 Ashi kidɛ umɛɛ ni, iYesu ba ju si, “Inu ju na birbɔ na aghomɛɛ umɛɛ iMusa agho wang soru uma ɔkɔkɔng na asɔ goru. Awang si a bili bɔ kɔ ka ju izɛ 39 ka aba ma bɔ uka ucɛ ɔkɔkɔng kɔ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa kɔnɔ uka usra agya. 40 Aka yira ayiri mani aghimi bɔ kɔ kpurubu ɔna bu na aka ba upii nɔ Ɔnɔng ɔgbɔɔgbang ka anu bɔ. Aki ju bɔ ashuwa nagigang.” 41 IYesu cɛɛ kidɛ ɔna Ɔnɔng kɔ uka uta uma na asɔ kyoo umani ikir bajiya su ma uma bɔ. Aghonɔ upeni na pam ma na pam. 42 Ni aghina amir mani aghimi nga kɔ kpoo ba ki ba ta anini apai ya anga umani ata fuma yɔ ukɔbɔ ba. 43 IYesu ba yɔrɔ atina nga ki ju bɔ si, “Imɛ sɔ tɛri nɔ aipang, aghina amir mani aghimi nga kɔ kpoo ri ma ki cɛɛ agho bɔ nadidu kidɛ uka uta uma. 44 Nadidu bɔ ma kidɛ nɔ upeni bɔ; inga ni, kidɛ na amir nga ni ama nadidu imumani ashi ni yɔ kɔ cɛɛ nga.

13 Ashi kɔ kunu ka ɔna Ɔnɔng ni, agha yeng kidɛ atina nga taa nga si, “Aghomɛɛ! Kala, igho apang li kini igho ivra li ɔdɔdɔma!” 2 IYesu yira nga si “Ingo nu ivra ighighɛ li? Ba utii ko uyeng umani aki ya kaya uce. Aki pulu kwiligba wu! 3 IYesu shi ci kaya ugbana ishi uzaitun mani do kyo ɔna Ɔnɔng, iBitrus, na iYakubu, na iYohana, na Andarawus ada ghulu nga kɔ yuyi di taa si. 4 “Taa ayɔ, awii mani ima li ki ba kɔ? “Ikɛmbɔ wu ki shi amaa iyi do nu na yɔ kpɛlɛ ni ima li ki ba?” 5 IYesu taa bɔ, “Inu kala na ki kya nu ma

yaya na ace agho dolu nu ma. 6 Ajiya na pam ki ba nɔ uca mi, na taa. ‘Imɛ si Inga,’ adɔ dolu ajiya na pam. 7 Inkini nu kɔ irishu ikɔrɔ kini ila ikɔrɔ ni, inu ma duma ma. Iyiya ni uma li ki ba, ni usang ashi kɔ ta kɔ ba ma. 8 Ajiya ki ju irisho kina ajiya, ɛrɛgom kina ɛrɛgom. Aki peni uzɛɛ ɛlɛbɔ ka ika na pam, idafo dɔ shi. Adɔ sang kɔɔ ɔlɔ wuji. 9 Inu ci nu ye. Aki kyaa na nu ka sice agho ɛlɛshuwa ka aca nɔ kɔ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa. Aki kyaa ni nu kushi agho kakɔng na agom kaya nɔ uca mi, inu kite agho ko ɛlɛbɔ na agom ka inu ma ila ididuma. 10 Ni sa inu zɔnɔ tɛri si ama ila ididuma ka ajiya nadidu. 11 Akyua umani A kpɛnɛ nu ki ba ni nu ka ɛlɛshuwa ni, inu ma duma ni imumani inu dɔ taa ma. Taa imumani ama nɔ ka akyua la, ka inu bɔ dɔ pii ma, aghing Ɔnɔng nga. 12 Anayuru dɔ gbala anayuru ka aya ta kɔ ukpo, ate kina anɔ nga. Ananɔ ki ju irisho na ate bɔ ka aya ta kɔ ukpo. 13 Nadidu ajiya ki tɔrɔ nu kaya uca mi, ni agho umani bra tra di fuma amara ni aki ufoo bɔ. 14 “Insi inu nu irighe ni ika sa ukpo kɔ ɔka umani ɔshiwu dɔ ba, (ta ni agho pila kpɛlɛ), ni agho shi ka aYahudiya atii bɔ ka akyua bɔ aya apang. 15 Agho umani asɔ ka ayaya ɔna ama shuu ma ko na ghina kidɛ na awang ice ima ma. 16 Agho umani asɔ kaya ibiya ama vura ni nga wang ya kpa igbang. 17 Ɔlɔ ka ayiri mani ashi na afo kina agho ko anɔ ji kidɛ na awii la! 18 Inu pii nɔ Ɔnɔng ka ima li ma ba na ɛlɛkpɛlɛ ma. 19 Ka adidu akyua ni adɔ ghina ɔlɔ ububi mani akɔ ju wu ma kɔ kpaa ka akyua umani Ɔnɔng kyeli ashi dima ta ka diji akyua. Aki ba ju bu igho ma ta ka amaa asing. 20 Kpaa si Ate ɔna kyua nga igbang na awii la ma ni, ba aghomani ada kɔ lang ma. Ni kaya aghomani ahwiya, owo sa na akyua igbang la wi kɔ ki ufoo bɔ. 21 Ka akyua la ni in kini ace agho taa si, “Nu, iKristi wɛ, ko ni awa!” Inu ba ma aipang ba. 22 Ka iYesu atɛri kina agho pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔng atɛri dɔ ba da ama ju amaa na uma ɔsa wo ica ka dolu nu kina agho umani ahwiya insi ɔki yini. 23 Ni inu nu do ci na zizal; Imɛ yɔ titaa nu kwikɛ kidɛ akyua.” 24 Ni kidɛ la awii la ni, bam ni ɔlɔ mani aki kɔng ni, ““Ɔnɔng uta dɔ ba ni iting. Ɔpri dɔ ma wu uyeri ma, 25 Eyɛrɛ dɔ ka kpala yɔ ka ayaya, Adɔ zuru uma ɔkɔkɔng umani ɔsɔ ka yaya.’ 26 Ka didu akyua ni ajiya dɔ nu Anɔ Ajiya adɔ ki ba kidɛ amɔ, kina ɛrɛkyuo na ujoɔ. 27 Ni aki tuma atuma Ɔnɔng da ama culu agho umani Ahwiya ka ushii ɔnari mani uwuu ka sang kɔ, kɔ kpaa ka amara ashi kiya ta amara ayaya.” 28 Inu mɛɛ ighang upii nu ɔshɛ uwe Insi aga nga dɛ kɔ

shuu ni, adogo wo ayaa asasa, inu ye si elekpelle ko ya sang ba wudu. 29 Ushi wu du onga mani inu nu ima le do ba, inu ye ako ba yayo, ado shi ka anyu boq. 30 Ime do taa nu aipang, ajiya akyua li ki wolu bo ma sa ima li ba. 31 Ayaya na ererbo ki wolu wu ni upii mi ki wolu wu ma.” 32 Ni awii la ni, ko akyua la ni, ba agho ye, ko atuma Onong mani aso ka ayaya, ko Ano Onong ma sai Ate kayu Nga. 33 Inu kala! Inu ci nu ye! Inu ye nu akyua mani aki ba ma. 34 Uso lile ajiya umani asang ukyeng di teri agira nga na kala nga ona, kwinga so no utina nga, adi taa agho sha anyu boq sa aci na ye. 35 Inu ci nu ye, ka inu ye nu akyua mani ate ona ki vuwa ma, ta no ugho, tanaa biyateng ating ko, ta no uki ta erewyue akoro wu, ta ni ikyuating yo ni. 36 Peni aba ba agho ye ni, ama peni nu ni inu do moo ma. 37 Ima ni ime do taa nu ni, mi do ta kwinga wu, uwu ni inu ci nu uye!”

14 Usho awii apai na aju Agya Ubulu na agya imila mani shi yo no uyisti ma, ni ifirst ighighe na aghomee umee iMusa wang utra kpeno iYesu ko yuyi, ka apii nga wu. 2 “Bam na akyua agya ma,” Abo do taa, “Ka ajiya ma kpeno okoro ma.” 3 IYesu so ka aBetani ko ona iSaminu aghono ubili. Ado la imila ni, ace ayiri ya ba na ni iwoo anga la anyi uvong ododoma ungo ayaa unardi, ada tsiga ano iwoo, di shi anyi kaya erekwe iYesu. 4 Ace aghomani ashi ko okaa ada koo anang ko. Ada do taa ace bo, “Ikembo sa ni ado biya anyi uvong wu kini? 5 Ada ko do gbala anyi uvong ododoma ko kaya udinari aji atai, adi ma agho lamiri!” Ada kong anang nga di ger ayiri nagigang. 6 IYesu taa, “Inu ya nga ya. Ikembo sa inu do dama nga? Ima ididuma yo na aju mi. 7 Ko aligba awii ni inu so na agho lamiri, nu do bra no ju bo ima ididuma ma, ime shimi kini nu ko aligba wii ma. 8 Aju imumani aki bra ju. A shii mi na anyi uvong ka erenoma so mani akyua ukpo mi ya ba. 9 Ime do taa nu aipang, nadidu oka mani aki teri ila ididuma ka asing, ado ka taa ima ni ayiri li ju, no mani aka shuni ni nga.” 10 IYahuda Iskariyoti, agha aye kide agho usho na pai la, akyaa kukushi ifirst ighighe inga do gbala iYesu ku shi bo. 11 Aya kong nido ni ada ko ododoma, ada ta nga anyu si abo do ma nga ufe. Inga la ko wang utra ubgala bo nga. 12 Awii iyeng agya ubulu mani ishi yo nu uyisti ma, awii mani aka wa itimi inga Agya Ubulu, atina iYesu ba ghulu nga si, “Abi ko no wang si iya ker ngo imila Agya Ubulu ko?” 13 Ada tuma atina nga

agha pai, ataa bo, “Inu ghina kide ifong. Kadu no oki takwyue na ace agho ako iwoo la amusum, nu kiyi nga. 14 Nadidu ona mani aghina, nu taa agho ona, “Aghomee ghulu, ki oboo mani ime do la Agya Ubulu na atina nga?” 15 Anga ki yeni nu oboo ughoghe ko oboo ayaya, ako keli yo. Kadu wu nu do keli ayo imila wu.” 16 Atina sang de ghina bo kide ifong aya peni kwike kini mani ataa bo ni, ada kyeli Agya Ubulu. 17 Uka ya ba ugho ni, ada ba kina agha usho na pai la. 18 Ashi ko la imila ni, iYesu da taa, Ime do taa nu aipang, ayayi kide nu ado gbala mi, aghomani ayo do la ni nga.” 19 Ada kong ikwyi ibibi, ka yayi ado taa nga, “Ta imee?” 20 Ada taa bo, “Agha aye kide usho na pai li, aghomani ayo so la kide iso iye. 21 Ano Ajiya kpoo konon umani awoo kaya nga ni. Olo kukushi aghomani ado gbala Ano Ajiya! Ada ko do jee bo nga ma.” 22 Ada shi ko la imila, iYesu kpaa ubiredi, di sa Onong iza, ada wura wu, di ma bo ada taa, nu yila, diji erenoma mi wu.” 23 Ada kpaa iso, aya kpee sa Onong iza ni, ama bo. Nadidu bo da sa kide. 24 Ada taa bo, “Diji ayi mi bo. Ango domo mani anawu kaya ajiya na pam. 25 Ime do taa nu aipang, ime ki va sa mi amusumu ikolo na ashi ma, sa awii umani mi ki sa asasa ka erengom Onong.” 26 Aya kpe ota ate ni, avasa sang ki kyabo ka yo ugbana ishi uzaitun shi wu. 27 IYesu teri bo si, “Naidu nu ki ti no ko yami yaa, “Ka woo kide awoo onong si, ‘Iki pili agho cee ko, Na atem ki furu bu.’ 28 Ipeni iya sang ka lor ni, iki lite nu ki kyami aGalili.” 29 IBitrus vasa teri nga si, “Ko na ti bo naidu bo, ime ki ya ngo ba.” 30 IYesu vasa teri nga, “Aipang, ime so teri ngo, kaidi ating ri, akor ta ko ta iriywi iri pai ni ngo, ki linang uyemi iri tai.” 31 Kindo ni IBitrus vasa lite no volo upii na kyo si, “Ko ni ikpo mi, iki lami inang uyeng ba.” Naidu bu vasa teri kindo. 32 Ada ya fuma upye uka, ni uca si aGetsemani. IYesu do ta, atina nga “Nu cica koke ni ime ya pii no Onong.” 33 Ada kpa IBitrus ni iYakubu, ni iYahaya, akyo kong olo konon bira ikwyi nga wu nagigang. 34 Ada ta bo si, “Ikwyi mi dogo ko olo nagigang, lele mi ukpomi ni. Nu tra ka ji, nu ka sha ka ji.” 35 Aya kya ite naji ni, avasa kpa ki ererong, ki pii no Onong ki teri si, in peni uyira ushor mi ni, kpa mi udi olo wu. 36 “Ate, koligba ima ki bra ba, uko shi ngo. Kindo ni, kpa mi asong olo ri wu. Ni ba uyo mi ba sa imumani ingo wang.” 37 Avura dima pini bu ado moo, ada ta IBitrus, “IBitrus, ngo dogo moo? Ngo do bra ngo sha elesha ngo akyua ayayi ma? 38 Inu ci sha elesha nu sa va pii no Onong mani nu ma

ghina kidē umra ma. Ni aghing wang, ni ɛrɛnoma tɔrɔ wu.” 39 Ada va vura, di pii nɔ ɔnɔŋ, asa va vɔlɔ upii aiwu. 40 Ada va vura, dima pini bu adoko moo, ɔmɔɔ ku fuwa bu ica. Ada yebu ima mani aki ta nga ma. 41 Ava vura ngɔ itai, ata bu, unu do shi kɔ moo nu wuru? ɔmaa nedo! akuya ya ba, nu aki ma Anɔ Ajiya ka vɔ ma aghɔ vulu. 42 Inu sisang na yo ma ke, aghɔ gbala mi we ata ba!” 43 IYesu so ko pii ni, iYahuda, agha aye ki de aya ɔshɔ na pai la, kunu. Kini inga ni ikir ma juwa kɔnɔ ukuma gbugbang na ashi. Agha afirist akakɔŋ na aghɔmɛɛ iwoo iMusa na aghɔ ite bɔ tuma bu. 44 Aghɔ gbala nga kɔ nyeni amaa si, “Aghɔmani mi ki kɛni nga, adu aghɔ nga; nudo kpeni nga nu kya ne nga na ace aghɔ ko nga ni ɛrɛkyuɔ.” 45 Nu ba anga iYahuda uko shi iYesu, di ta nga, “Aghɔmɛɛ!” ava kɛni nga. 46 Ada kpeni iYesu, ki wulu ni nga. 47 Ayi kidɛ aghɔmani ating, da woo ikɔma igbigbang nga, ada kpa ayi kidɛ agira ifirist ighighɛ, acuwa nga ɔtong. 48 IYesu da wulu bu, “Ukunu nɔ ɔkɔma ɔkɔkɔŋ na ashi kunu ma kpeni mi lilai aghɔ yi? 49 Kwaligba wii ni isɔ ni nu, isha mɛɛ kidɛ ɔna ɔnɔŋ nu, nu da bra nu kpeni mi ma. Aju diji kɔ upii ɔnɔŋ kaya ɛrɛkwɛ nga hwura. 50 Ni kwinga ya nga ki tii. 51 Ace anaghɛmɛ, akɔ nga ice ma ba si ima fuwa alili, ada kiyi iYesu. Aju ta aki kpɛnɛ nga, 52 inga da ya bu ima fuwa, ada tii ba ighima. 53 Ada pka iYesu di kya ni nga ukushi afirist akakɔŋ, na aghɔ ite na aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa a culu ka ukushi nga. 54 IBitrus da ki yii nga ka tatɔ, ada ya ghila idɛ ɔna ifirist ighighɛ la, aya ki ka na aghɔ sha irisha ado kɔŋ ɔco ci ugha. 55 Afirist akakɔŋ na aghɔgunu nadidu da wang avulu mani aki yeni kaya iYesu, mani apeni na pighi nga ada peni bu ma. 56 Ajiya na pam yeni di ta ateri kaya nga, ni anyu bu da ba bɔ uka yeng ma. 57 Ace aghɔ kutumu da va sang di ma taa ateri ka ya nga, dita si, 58 Iyi kɔŋ ateri si anga ki pulu diji ɔna ɔnɔŋ mani ajiya avura na avo, kidɛ awɛɛ atai mi ki vura uce mani aki vura bu na avo ma. 59 Nedu nadidu anyu bɔ yeni da ba wo ko yi ma. 60 Kadu kɔ ni ifirist ighighɛ da sang di tara ka buga ting bu di wulu iYesu dita ni, “Ingo shi ngɔ na ice ma mani Ingo ki tɛri ma? Uma mani ado ta ka ya ngɔ ni?” 61 Ni iYesu la na kikari a ghari nga ma, ifirist ighighɛ da va wulu nga, “Ushi wu du Ingo so iKristi Anɔ ɔnɔŋ aghɔ shina anyu adaduma?” 62 IYesu ta, “Imɛ.” Nudo nu Anɔ Ajiya cica avo ila aghɔmani ace na ɛrɛkyuɔ ado va suu kidɛ ɛlɛmɔ ayaya.” 63 Ifirist ighighɛ da giya igbang nga, ata agba upii iyi do va

wang? 64 “Nu kɔŋ ado pii agbagbara mani ata! Inu nu na nyi?” Nedo bu da wa nga ashuwa mani ama ukpo. 65 Ace aghɔ bu ba tanga akpe, ada yuru nga ica ya, ada ca nga asa va ta nga si, “Nu tɛri yi imumani iki ba kite!” Aghɔ sha irisha da kpa nga di ca nga. 66 IBitrus shi ka ta ayayɛ ɔna ɔdona, ace agira ayiri angɔ ifirist ighighɛ ada ba, 67 Aya no iBitrus do whɛɛ ugha, asa nga ica, dita, “Ingo doshi na aghɔ agha aNazaret li iYesu!” 68 Ava nɛrɛ dita, imɛ da do yemi imumani ingɔ do pii ma, ada kunu ba nga anyu utra, akɔr data ɛrɛwyuɛ. 69 Ana agira ayiri la ya va nu nga ada va ta aghɔmani ating kadu ajiya so ayi kidɛ bu.” 70 Ada va nɛrɛ. Ada tɛri bu ma aghɔmani ki ting ni nga data iBitrus, “Ingo aipang ingɔ so ayayi kidɛ bu ni ingɔ so aghɔ aGalili” 71 Ada vasa ma ɛrɛkwɛ nga anyu, na vasa suu ado ta bu “Imɛ dado yemi ajiya li mani nu pii ma,” 72 Kidɛ anakyua ni akɔr da ta ɛrɛwyuɛ ɔnga ipai. IBitrus ya shuni no upii mani iYesu tɛri si, “Anakro da ko ta ɛrɛkwɛ ɔnga ipai ingɔ do nere ngɔ yimi nga ma iri tai.” Ada kpaa kya nga nu uci.

15 Kini ikwyi kwyetin, afirist akakɔŋ, kina akwite, kina aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa kina agha ɛrɛgɔm nadidu ataa anyu si. Alor iYesu, ava kpa nga kiya ma iBilatus. 2 “Ingo shi agɔm aYahudawa?” iBilatus wulu nga. “Mani utɛri ni,” iYesu yira nga. 3 Afirist akakɔŋ tɛri nga uma ikir. 4 IBitrus va kimi uwulu nga si, “Ushi ngɔ nu ice iri yara ba? Nu idir nu ma mani ajiya ri su cira ngɔ nu bɔ? 5 Ni kɔ ta aikyuari ni iYesu ra tɛri ice ma ba, ni iBilatus va wo ica. 6 Akuari ni aku gheli nu ka sheri bu agha asara ayeng ka agolu usra agya aghu mani ajiya wang. 7 Ace ajiya ayuru nga si iBarabas ashi ka asara, kina ace aghula igigra na pighi ukyo ka golɔ igigra bɔ. 8 Ikir majiya nga va ba ukushi iBilatus sa aju bu kini mani akɔ gheli ko. 9 Ibilatus ghulu si, “Uwang si imɛ sheri nu agɔm aYahudawa?” 10 A kpɛlɛ si uyo ikwyi kini irisho wu ni agha afirist akakɔŋ ma nga iYesu. 11 Ni afirist akakɔŋ ava ser ajiya si iBilatus shɛribɔ iBarabas. 12 IBitrus va wulu bu si, “Ikɛmbɔ ni imɛ ki ju, kina aghu mani inu yuru nga si agɔm aYahudawa?” 13 Avasa gyo anyu si “Gra nga ko ukumu ushi!” 14 IBitrus wulu bu si, “Kikɛ? Ikɛmbɔ na aju?” Ni ava yemi ɛrɛwyuɛ nagigang, “A gara nga ku ukumu ushi!” 15 Uwang ju imumani ajiya wang, iBilatus sheri bu iBarabas. Asa na aca iYesu na awiwuru, ava ma bu na a gara nga. 16 Aghina akpɔ kpaa nga ki kya bɔ ɔna bɔ idɛ ugunu ava yɔrɔ nadidu

ikir aghina akpɔ. 17 Avasa fuga nga nu ugeɛ ugyauto ɔnga amusum ulilɛɛ ubula, avasa ju nga ifa ɛɛkwe inga akara ki sɔmɔ nga. 18 Avasa tee aghu yuru nga si, “Pɛmi nga, agɔm aYahudawa!” 19 Asa tanga ashi kaya ɛɛkwe na tanga na akpe. Na ata aghong, ki kpoo sa asu bili nga ɔnga ujeri amiya. 20 Aya kpɛri usra nga ni, ava wo nga igbang amusum ulilɛɛ ubula wu, ava sumu nga unga nga, ava wo nga ki kyabɔ asing ko kaya gara nga kaya ukumu ushi. 21 Ace aghɔ wolu ayuru nga si, iSiman ajiya iSayirin, ate Alekzanda kina iRufas, asɔ ki vuwa ka anifɔng. Avasa sa nga na kpa ukumu ushii. 22 Avasa kya ni iYesu uce uka mani ayɔɔ si aGolgota, (uko shi “uka igbaɛu ɛɛkwe”). 23 Avasa ma nga amusum ikɔlɔ ashi mani azɔɔ kina ɔkang, ava tɔɔ sa. 24 Na vasa gara nga kaya ukumu ushii. Ava ko ugbang uko nga, ava fɛni itii ka nu ta ume bu ni ko inga ki peni. 25 Kina agɔlɔ a larɔshɔ anga ikweting nga na a gara nga kaya ukumu ushi. 26 Avasa woo avulu nga si, AGOM AYAHUDAWA. 27 Avasa gara nga kina ace agha pai aghu pili ajiya kina inga, agha ayeng ka vo ila na agha ayeng kavɔ ipuruma. 28 Udiwu shi utighi upii mani atɛri si “Apile nga kidɛ aghila avulu” 29 Aghu sa wolu sha tɛri nga upii bra ikwyi agbagbara, asa zuru akwyi bu na tɛri si, “Ni! Ingo ki pulu ɔna ɔnɔng ko va vura wu kidɛ awii atai, 30 Shulu kaya ukumu ushi ko ufoo ɛɛkwe ngo wu!” 31 Kindiwu ni agha afirist akakɔng kina aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa a cira nga kidɛ bu. “Afoo ace aghɔ bu,” Ava tɛri si, “Ni uwɛ ni ata ki bra nga ufoo ɛɛkwe nga ba! 32 Tara ni aghɔfoo, agɔm Israila, ashulu kaya ukumu ushi, kiya ni ma aipang.” Aghu mani agira bu kini inga ni abu ma acira nga. 33 Kina atinɔng, iting ba ki ma fuga ɛɛbɔng ya nadidu ki fuma agɔlɔ atai atinɔng. 34 Kina agɔlɔ atai atinɔng iYesu va ta a kpaa, “Eloi, Eloi, lama sabaktana?” Uwu shi si “ɔnɔng mi, ɔnɔng mi, ikɛmbɔ sa ni ingɔ nami wu?”. 35 Aghɔmani ating kaya yo nga a kɔng ni, ava tɛri si, “Ukɔng, asɔ yuru Iliya.” 36 Ace aghɔ va titi kiya sɔ asɔsɔ kina amusumu ikɔlɔ na shi ukpɔkpam, ki sumu ka ashi, ki ma iYesu si asa. “Aikuari ni uya nga kaya yu nga. Ima nu ta Iliya ki ba ka ma shulu ni nga ni.” 37 Kina uci nagigang, iYesu waga ufeni unga amaa. 38 Ugyauto anyu bɔ ɔna ɔnɔng va gaa iri ipai ko kpa ka yaya ki ta ka taa. 39 Aghɔ la kpɔ mani ating na kyu iYesu ya nu mani akpoo ni, ava tɛri si, “Aipang na ajiya ri ni Anɔ ɔnɔng nga!” 40 Ace ayiri asu kyu ka atatɔɔ. Kidɛ bu ni iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu

ayuru iYakubu aghu utumu kina iYusuf, kina iSalomi, 41 Ka aGalili ayiri ri yii nga na sa ju nga utina. Ayiri nagigang mani akyeng ni nga ka Urushelima shiya ko kaa. 42 Awii ucuru akpara (akɔ shi, awii lara awii uhuru aYahudawa). Ughe ya kpaa ni, 43 iYusufu agha Arimatiya, aghu aghaghe kidɛ ugunu, aghu mani anga ma su sha ɛɛgɔm ɔnɔng, alor ikwyi nga ki kya ukushi iBilatus kiya shɔr ukɔng iYesu. 44 iBilatus wo ica nu mani a kɔng si iYesu ko kpo. Ava yɔɔ aghɔ la kpɔ ɛɛkyuɔ ta iYesu ko kpo ni. 45 Aya kɔng ka anyu aghɔ la kpɔ ɛɛkyuɔ si ushiwudu ni, ava ma iYusufu ukɔng. 46 iYusufu va ghe ugyauto ufufugu, ki shulu nu ukɔng, ki fuga ni ugyauto, ki ta nga kidɛ alɔr anga ughɛ upang. Ava fuga kina ubule ɔtighi ka anyu alor. 47 iMaryamu iMagadaliya kina iMaryamu ayuru iYusuf anu uka mani anaa nga wu.

16 Awii uwuru aYahudawa ya wolu wɔ ni, iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu, kina iSalomi, aghɛ uma uvɔng kaya coo ɛɛnɔma iYesu wu. 2 Kina iki kywating awii aye kidɛ awii atinsara ni, ɔnɔng ta, ava kpɛnɛ utra alɔr nga 3 ava wulu ace bɔ, “Inga ki yini utighi wu ka anyu alɔr?” 4 Na aba sang ica ka yaya ni, ava nu ni utii, mani ushi ughoghe, akɔ yini bɔ. 5 Aya ghila alɔr ni, ava nu ace anɔ ajiya ago uma ufufugu acii ka vo ila, ayi vasa kpa bu. 6 “Ayi ma kpanɔ kɔ ba,” Atɛri bɔ. “Inu so wang iYesu anga agha aNazaret, aghu mani a gra nga kaya ukumu ushɔ. Akɔ sisang! Ashi kɔkɛ ba. Nu ɔka mani aya nga wu. 7 Ukya, uya tɛri atina nga kina iBitrus, Aki shi ki te nu ka kya aGalili. Uka duwu ni inu ki nu nga kɔ, kini mani atɛri nu.” 8 Aipang ni ava kunu kina uti nɔ titaa ika, ki ya alɔr iYesu ya. Ara tɛri bɔ ace aghɔ ighima ba, ka a kɔng ɛɛbata. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) iYesu ya sisang ko kpo ka awii ayeng ka awii ating sara ni, ava yeni ɛɛkwyuɛ nga ukushi iMaryamu iMagadaliya, aghɔmani awo nga usheɛ utinsara wu. 10 Ava kya kiya tɛri aghu mani ashi ni iYesu na asɔ ju ikwyi ibibi na sa ci. 11 Aya kɔng si iYesu sha akɔ ayiri si anga nu nga, ara ma bɔ aipang ba. 12 Kusang kindi ni, iYesu vasa yeni ɛɛkwe nga ukushi atina nga apai na aghing mani ashi ayeng ba mani a kyeng kidɛ anifɔng. 13 Kindɔ agha pai Avughu kiya tɛri ushe; kindɔ ni, ara ma bɔ aipang ba. 14 Ata ricuru ni iYesu va yeni ɛɛkwyuɛ nga ukushi ɔshɔ na ayeng mani asɔ la imila. Ava gɛr bɔ ko taa aipang bɔ, kina mani atɔɔ bɔ uma aipang na aghɔmani anu nga

mani asisang. **15** Ava t̄eri b̄o, si “Ukya id̄e asing k̄o
ya t̄eri ila ididuma ko shi ajiya nadidu. **16** Agh̄omani
ama aipang, na aju nga iminimini ni, aki peni foo.
Agh̄omani ata ma aipang ba ni aki wa nga ashuwa.
17 Aki nu uma uwo ica ukushi agh̄o ma aipang, Kide
nu uca mi ni ̄oki wuli ush̄e; aki pii ni irighimi mani
aȳebuba; **18** aki kpeni iȳo kina iv̄o b̄o; insi asa akang
ni, aki jub̄o icima ba; aki tila iv̄o b̄o kaya adumu, na ki
l̄eni.” **19** Utumu mani Ate ̄ona iYesu pii ni b̄o ni, ava
kpa nga ki kyab̄o ayaya ko, na va cica kav̄o ila ̄On̄ong.
20 Atina nga va kunu kiya t̄eri ila ididuma kwabi, Ate
̄ona sha sh̄e b̄o k̄o na sha sa imumani at̄eri unga uwo
ica nu shi kind̄o.

ILuka

1 Kõnõ mani Ajiya nagigang kò sher si ẹbò ki wọọ ila imumani akò ju kide mayò ni, **2** awọọ kònõ mani aghi ite ma ayò umumani ibò nu na aju ungo mani ọba. **3** Imẹ nu ni ọsọ duma, ka imẹ kò kra uma ri nadidu na sisong kò kpaa ka kyua na aju bu kò, ni imẹ wọọ ngò agha aghaghẹ iTiyofoles, **4** ka inu ye imumani amẹẹ nọ na aipang nga. **5** Akyua umani agom iHiridus kò aYahudiya ni, ace ifirist shi kò ayọrọ nga si uZakariya, asi kide ọna mani aka ma bọ aghọ pii kò ọtọ Ọnong ka ọna Abija; ayọrọ ayiri nga si Alisabatu kide ute Aruna. **6** Ka pai bọ na kyai na birbọ kishite Ọnong, aka ju imumani Ọnong sa uju. **7** Ashi bọ na anọ ba ka Alisabatu sa akuu; anyi bọ kò kyaa atọọ. **8** Ace awii ni uZakariya sọ ju utina ifirist ka kyua mani akoy si ajiya nga bọ shina utina kide ọna Ọnong. **9** Ahwiya nga kò wuru ituu kònõ mani aghọ ifirist yira si ibò ki ka ju utina ni, anga ki ka ghila idẹ ọna Ate ayaya, ka ya ta ugha ọvong, **10** ajiya nadidu sọ upii nọ Ọnong kò seshi ka kyua uta ugha ọvong nga. **11** Ba irishu, ace atuma Ate ayaya kunu ki ma tara kò uhwo ila kò ọka ni ata ugha kò. **12** uZakariya ya nu nga ni, ẹrẹbata kpẹnẹ nga kò. **13** Atuma Ọnong ba tẹri nga si, “Ba kòng ẹrẹbata ba uZakariya, Ọnong yira ushọr ngò, ayiri ngò Alisabatu ki jee ngò anọ, ingo ki ma nga uca si iYahaya. **14** Ingo ki kọọ uhwai kini ikwyifu nagigang, ajiya na pam ki ju ikwyifu nọ ujee nga, **15** anọ ki tee agha aghaghẹ kukushi Ate Ayaya. Aki sa nga akuma ko ima usa uvra ba. Aki sa nga na aghing Ọnong na aku jee bọ nga ba. **16** Aki vuwa na agha Israila na pam kukushi Ate Ayaya Ọnong bọ. **17** Aki lite kide aghing uyeri kini ẹrẹkyuọ nga kini Iliya ni. Aki ba nọ uci ọkyuọ ka aghojee kina anọ bọ, ka ba tee na aghọ na aka hwiri bọ atong ba ka tee agha aipang, ka wang Ate ayaya ajiya nga, ka peni bọ na so ci sha.” **18** uZakariya ba tẹri atuma Ọnong si, “Imẹ ki ju nanyi ki mẹ ye kindo? Imẹ wẹ ni itọ anakpii aghọ bọ mi kọ la awii apai.” **19** Atuma Ọnong ba yira nga si, “Imẹ si ijibrilu na ating ki shite Ọnong. Atuma mi si iba tẹri ngò upii, ki ba tẹri ngò idi ila ididuma. **20** Ingo wẹ ni ingo ki kọmọ, ingo ki biya ngò upii ba, sa awii mani uma ri ki ba kò, ka ingo ta ma ngò aipang kò upii ba, aki ju wu ka akyua nga.” **21** Ajiya sọ sa ukunu uZakariya, awo ica nọ umani ata kunu nga kaisa kide ọna Ọnong ba. **22** Aya kunu ni, ata biya nga upeni kini bọ ba. Asa kpẹlẹ si anu amọ aghaghẹ kide ọna

Ọnong wọ, asa sọ yeni bọ na ivọ ka ata biya nga upii ba. **23** Akyua uju utina ifirist ya kpẹ wu ni, aba suwa nga aca. **24** Awii ra ya wor bọ ni, ayiri nga Alisabatu kpaa afo. Asa shọrọ nga ki la ipiri itọ, asọ tẹri si, **25** “Imumani Aghọ ọna ju mi yidi kide na awii umani a kra mi na ahwo kò, awo mi ighong kò kide bajiya.” **26** Kide upiri itin ni, Ọnong tuma atuma nga ijibrilu ki ice ifong kide ẹrẹbọ aGalili, aka yorọ si aNazaret, **27** kukushi ace anayiri mani ata ye nga aghemẹ ba, na akọ cira ace ajiya na aka yorọ nga si uYusufu, kide ute uDauda, uca anayiri bọ si uMaryamu. **28** Atuma Ọnong ba kyaa ukushi nga ki ya ju si “Isu bili ngò, aghọ na hwiya, Ọnong si ki ni ngò!” **29** Aba duma nagigang nọ upii, na sa ghulu ikwyi nga si iligba ighọ ubili yidi ni, **30** atuma Ọnong ba tẹri nga si, “Ba kòng ẹrẹbata ba, uMaryamu ka Ọnong hwiya ngò. **31** Ingo wẹ ni ngò ki kpaa afo, kò jee anọ anaghẹmẹ, ingo ki ma nga uca si iYesu. **32** Aki tee agha ghaghẹ, aki yorọ nga si Anọ aghọ cẹẹ nọ ughoghẹ. Ate aYaya Ọnong ki ma nga ẹrẹgom ate nga uDauda. **33** Aki ko ute uYakubu sọ usang asing. Ẹrẹgom nga ki shi wu na amara ba.” (aiōn g165) **34** uMaryamu ba tẹri atuma Ọnong si, “Na nyi kò ni udi ki ba kò, ni imẹ ta ye mi aghemẹ ba?” **35** Atuma Ọnong yira nga si, “Aghing Ọnong ki ba ngò, ẹrẹkyuọ aghọ cẹẹ nọ ughoghẹ ki yuru ngò ya. Agha Uyeri na aki jee ni, aki yorọ nga si Anọ Ọnong. **36** Uwẹ ni, anayuru ngò Alisabatu, aghomani asi aki jee nga ba, ka kyakyuari ni, ashina afo ipiri itin, kide irihua nga. **37** Ki ba imumani Ọnong ta ki bira nga uju ba.” **38** uMaryamu ba ju si, “Imẹ ni agira Ọnong nga, ta ni ọbami kònõ mani ingo tẹri ni.” Atuma Ọnong ba sang nga kukushi nga. **39** Awii ra ni uMaryamu sang kaisa, ki wor kyaa ice ẹrẹbọ mani ishi na akọ, ka anọ ifong ẹrẹbọ aYahudiya. **40** Aghila idẹ ọna uZakariya ki ya bili Alisabatu. **41** Alisabatu kòng ubili uMaryamu ni, anọ idẹ afo nga tee. Aba ma Alisabatu nga Aghing Ọnong. **42** Aba gyo anyu nagigang, ki tẹri si, “Ingo shi na ayi afafu kide ba yiri. Anọ idẹ afo ngò shi na anyu adaduma! **43** Na nyi kò ni udi uyoo ba mi kò, na ayuru Ate aYaya mi ki ba ukushi mi? **44** Ka imẹ kòng ẹrẹyue ubili ni, anọ tee kide afo mi na ikwyifu. **45** Ama anyu adaduma na aghomani ama aipang na utuma mani Ate aYaya ba nga kò ki hwura.” **46** uMaryamu ba ju si, “ikwyi mi sọ brẹ Ate aYaya. **47** Aghing mi kòng ikwyifu na Ọnong aghofoo mi, **48** ka sa mi ka ikwyi nga na imẹ kina umani agira ngò nga! Kò kpaa ka kyuari ni ajiya nadidu ju si imẹ ni ata mi anyu adaduma. **49**

Ka agho shina akyuo ko jumi uma kōkōng. Uca nga ni agho uyer nga! **50** Ko kpaa ka ace akyua ki ma ta ace akyua, ahwoo nga si ka aghōmani aka kōng ɛrɛbata nga, **51** uma ɔkōkōng na ju, aghōmani aka hwiri bo atōng ba, ibo kina amara bo ni, afu bo ko. **52** A wuru agom wu ki ɛrɛgom bo, asa zɛɛ aghōmani aka ra sang bo akwyi bo ba, **53** ama agho idafō uma udodoma, na sa shira aghon upeni na avo ahwoo. **54** Ashe agira nga Israila, ka ashuni na ahwoo nga, **55** kono mani ateri anarakpii mayo, kushi Ibrahim kina ute nga ki ta ko sang asing.” (aiōn g165) **56** UMaryamu lara nga kina Alisabatu ki la ipiri tai, na sa to vuwa nga aca. **57** Akyua na Alisabatu ki jee wu ya ju ni, ajee anō anagheme. **58** Agha yayo kina anayuru ya kōng umani Onong kōng ahwoo nga ni, ashe nga no kōng uhwai wu. **59** Awii inanari na asho aghumu na anō ni, awang ma nga uca ate nga uZakariya, **60** ayuru ba ju si, “Kaayi, aki yoro nga si iYahaya.” **61** Aba teri nga si, ayo shibo na ace anayuru umani ashi no uca kindo ba. **62** Asa ghulu ate na avo, uca na wang sa ama anō. **63** Aba ju si ama nga ima uwōo, aba wōo si, “Uca nga bo si iYahaya.” Awo ica nadidu bo. **64** Anyu nga ba bo yemi na ɛrɛgheme nga ba sheri, na ade ko pii, na bre Onong. **65** Erɛbata ba kpene agha yayo bo nadidu. Ajiya de ko ma ila imumani iba nadidu ɛrɛbo na isi na ako ka aYahudiya. **66** Aghōmani a kōng ni, ako kide ikwyi bo, asu teri si, “Ikembō na anano ri ke tee ko?” Ka avo Ate aYaya shi kini nga. **67** Aba sa ate nga uZakariya na Aghing Onong, aba nu amo aghaghe, asi, **68** ubre kukushi Ate aYaya, Onong Israila, ka aba ki ba foo ajiya nga. **69** Ashang ayo agho ufoo, agho ɛrɛkyuo, Kide ute agira nga, uDauda. **70** Kono mani ateri ka anyu atina nga agho upipar aiwuu. (aiōn g165) **71** Afoo ayo kide ivō ayikyo okoro bayo, kina aghōmani awang bo nu ayo ba. **72** Kono mani ayeni anarakpii bayo ahwoo, ashuni na odomo upipar na sa ju. **73** Usuu na ju ate mayo Ibrahim ko. **74** Ka kara ayo kide ivō ayikyo okoro bayo. Ka ayo ju nga utina ba ɛrɛbata. **75** Sa yo shina uyeri ki shite nga, nadidu awii bayo. **76** Ingo anō mi, aki yoro ngo si agho pii ko oto Onong agho uceɛ no ughoghe. Ingo ki lite Ate na oyo ba, ka ingo ya ker nga utra, **77** Ki ngo teri ajiya si agho ufoo bo we kono ucira bo avulu bo wō, **78** ka ahwoo Onong ba ayo, ka yaya ni uyeri abidikyua ki kunu yi wō, ki ba ka yaya kukushi bayo, **79** Ka ta agho kyeng kide iting uyeri, kina agho kyeng ka iwuliwu ukpo, ka kyeng kina ayo ko utra ikwyifu.” **80** Anō fonu, ki ba ni

ɛrɛkyuo kide aghing. Aghila nga ide aghumu sa awii mani ayeni ɛrɛkwɛ nga ki Israila.

2 Awii ra ni iKaisar Agustus sa si agyo anyu, si awōo uca aghōmani asi ki ɛrɛbo nga. **2** Udi wu si upila ite na aju ka kyua Ukiriniyas, agho ko ɛrɛbo Asuriya, **3** kwinga na akyaa ifong bo ka aya wōo uca nga. **4** IYusufu ma na aya ifong aNazaret, kide ɛrɛbo aGalili ki kyaa aBaitalami kide ɛrɛbo aYahudiya, uwu shi ifong mani ajee agomo uDauda wō. IYusufu kyaa ukadu ka anga ni aghote uDauda nga. **5** Akyaa kono uMaryamu anayiri na cira nga ka aya wōo uca bo, aghōmani asi na afo. **6** Ashi ka aBaitalami ni, akyua ujee nga ba ju. **7** Aba jee ɛrizeri nga, ki yuru nga na ugyauto uworo, ayaa nga kide utakpo ka ata peni bo uboo koka ushulu akyeng ba. **8** Ki ididu ɛrɛbo ni, ace aghocee ka nye ko sesing, na aso sha atem bo na atii. **9** Ace atuma Onong ba irishu va kunu kite bo, ujoō Agha aYaya ta uyeri ki gheme bo, nava kōng ɛrɛbata nagigang, **10** atuma Onong ba teri bo si, “Inu ba kōng ɛrɛbata ba, uwe ni ime banō ni ila ididuma, mani ki sa ikwyifu ka ajiya nadidu. **11** Aidi ni, ajee no aghofoo kide ifong uDauda, aghōmani anga shi uKristi, Ate. **12** Amaa ni inu ki nu we, inu ki ya nu ɛrepale anō na ayuru na ugyauto uworo, na yee kide utakpo.” **13** Ba irishu, na ikir atuma Onong ba ka ayaya ki ba ta akwyue kina atuma Onong ra, na bre uca Onong, na asu ju si, **14** “Ujoō kushi Onong ka ayaya! Taani ikwyifu shi ko ka asing kina ajiya ni Onong kakōng ododoma bo!” **15** Atuma Onong ya sang bo ko ukushi bo ni, asa vuwa bo ayaya, aghocee ba teri ace bo si, “Ayo bakye ka aBaitalami ka kyuari ka ayo ya nu ima ra mani iba, inga ni Onong teri yi.” **16** Asa wor kaisa, ki ya peni uMaryamu kina IYusufu, kina ɛrepali anō ni yii kide utakpo. **17** Aghocee ya nu nga ni aba teri ajiya ila umani atuma Onong sa teri bo ka ya anō ri. **18** Nadidu aghōmani a kōng imumani aghocee ra sa teri bo, na asa wo ica. **19** UMaryamu ba ko imumani ateri nadidu, nasosa ghulu ikwyi nga ka aya. **20** Aghocee vuwa bo oka mani atem bo shiwu, na so bre na joō Onong, imumani a kōng ki ba nu kono mani atuma Onong teri bo ni. **21** Awii inanari ya ju, naya sho aghumu ni nga ni, aba ma nga uca si iYesu, uca mani atuma Onong ma na ko kpaa bo afo nga ba. **22** Akyua ya ju ni uMaryamu kina IYusufu ki ju imumani umee iMusa teri saju ka hwuru irighe ni, avasa kpaa iYesu ki kya bo Urushelima kaya ma Onong. **23** Kini mani Awōo

kide umee Ate aYaya ni, “Ko iligba erizeri anagheme umani ajee ni, aki hwuru nga irighe wo.” **24** Ki ba ju wa ifuu konon mani ateri kide umee Ate aYaya si, “Ukhimi upai, kina atattabara ayoro apai na ki wa.” **25** Adakyua ra ni ace ajiya shiwu ko Urushelima. Aghono uca si iSaminu, agho ju aipang nga, agho ju utina Onong, aso sa awii mani aki foo Israila. Aghing Onong shi kini nga. **26** Aghing Onong ko yeni nga si, aki kpoo nga ba sa nu Ate yi uKristi umani Onong teri si aki tuma. **27** Aghing ya ser nga, na ba ghila ide ona Onong ka kyua mani aghojee iYesu ya ba ni nga kide ona Onong ka ju konon mani umee iMusa yeni saju, **28** iSaminu ba yira ano ki ko na avo, ki sa Onong iza, si, **29** “Ka kyuari, Ate Yaya, Shira agira ngo ni ikwyifu, konon mani uteri, **30** Ki me nu ufoo ngo. **31** Uwo mani ingo ju ki shite ajiya nadidu, **32** Uyeri no so yeni aghomani ashi bo aYahudawa ba itra ngo, Ko ba na ujo ka ajiya ngo Israila.” **33** Aghojee iYesu wo ica ni umumani ateri kaya erekwe nga, **34** uSaminu sa bo anyu adaduma. Ki teri uMaryamu ayuru iYesu si, “Onong hwiya ano ri ka asa ace agho bo ukpaa, na ace agho bo nagigang ka sisang kide Israila. Aki shi amaa ukushi Onong mani ajiya nagigang ki wang bo ba. **35** Kindiwu ni imumani ishi kide ikwyi na pam ki yeni. Ima ri ki ta ngo ulo konon atuu ikwyi ngo ni ikuma okoro.” **36** Ace anahua agho nu, kide ona Onong ayoro nga si Anatu, ano iFanuwel ki ijiya Asher. Aci obuwa anyi atinsara wu, **37** agheme nga ya kpo ni, anyi, kina uci nga ba agheme ashi anyi Ishonanari na nari. Ata ya nga ona Onong ba, aso ju Onong utina atii kina atono, na aso shoro Onong kina ukpen anyu. **38** Inga va ba Ka kyua ra, ki sa Onong nga iza, kiva pii kaya erekwe ano ko shi aghomani aso sha ka ama wo Urushelima. **39** UYusufu Konon uMaryamu ya kpee kwike konon mani umee Ate aYaya teri ni, aba vuwa bo erebo aGalili ki kyabo ifong bo aNazaret. **40** Ano ya fonu, ki ba ni erekyuo, asi na uye nagigang. Onong ta nga anyu adaduma. **41** Aghojee nga ka kyaa Urushelima ko aligba anyi ka kyua usra agya ubulu, **42** Aya la anyi ushonapai ni, aba kyaa usra ipara kini nga konon mani ako gheli wu ni. **43** Aya kpee usra ipara ni, asa kpen utra uvuwa bo, na ano, iYesu, aba laa nga ko Urushelima ba si aghojee nga ye ba. **44** Ibo ni, awiya ko kyeng, akpaa si ashi ki de baijiya. Asa de ko uwang nga kide anayuru kina ayikyo bo, **45** Aya peni bo nga ba ni, aba vuwa bo Urushelima, kiya wang nga. **46** Awii itai ni aya peni nga na ci kide ona Onong kina aghomee, na aso hwiri

bo, na sa ghulu bo uma. **47** Nadidu aghomani a konon nga ni, asa wo ica nu ukpele nga konon uyira upii nga. **48** Awo ica nu mani anu nga ko kawe, ayuru nga va ju si, “Ano mi konon, ikembo wu nu ju ayo kindo? Ime kina ate ngo duma nu mani ayo ta nu ngo nga ba.” **49** Aba teri bo si, “Ikembo sa ni inu so wang mi? Inu ta ye nu si iyiya ni ime ki shi kide ona ate mi ba?” **50** Na ata kpele bo upii na ateri bo ba. **51** Aba sisang ki yii bo ki vuwa bo aNazaret, na su konon ima uteri aghojee nga. Ayuru nga kyo uma kide ikwyi nga. **52** IYesu lite nu ukyimi nu uye, nu fonu, kina uyoo ko ukushi Onong kina ajiya.

3 Kide anyi uso na ito na eregom ighighe iKaisar iTibariyas ni, iBuntus iBilatus so ko aYahudiya, iHiridus nga so ko eregom aGalili, anayuru nga iFilibus nga ko eregom Ituriya kina aTarakunitas, aLisaniya ko eregom Abiliya, **2** akyua ni Hanana kini iKayafa sa afirist akakong, Upii Onong va ba iYahaya ano uZakariya kide aghumu. **3** Aba gheme nadidu eshee ereyema Urdun, na so teri upii Onong si, ajiya lokpaa na ju bo iminimini, ka acira bo uvulu bo ko, **4** konon mani awo kide awo agho pii ko oto Onong, Ishaya si, “Ereyue uyoro ka aghumu si, ‘Inu ker Onong utra, ka inu nawa itra nga. **5** Aki hwura kologba uhuo, aki yaa kologba utii no ugbana ughoghe. Aki nawa utra umani ugomu wu, ka akeri itra ibibi ki ba iduma. **6** Nadidu ajiya ka ya sing ki nu ufoo Onong!’” **7** IYahaya teri ikir baijiya na aba sa aju bu iminimini si, “Inu iyoo na kang! Inga waa no ato si inu te anang Onong uki ba? **8** Inu ju utina mani uki yeni lokpaa no, konon umani ashe ka ma ikolo ni, inu ba sa ka ikwyi nu si, ‘Ibrahim nga sa ate bayo ba.’ Ime so teri nu si Onong ki bira ukeri Ibrahim ano ka atii ri. **9** Ka kyuari ni anyu akperi she ki erepiya osho. Kindu ni nadidu ushe mani uta ma wu ikolo ididuma ba ni, aki kpa wu ko, ka feni kide ugha.” **10** Ajiya ba ghulu nga si, “Ikembo na ayo ki ju? **11** Aba yira bo si, Aghomani ashi ni ugba upai, na kau kina aghomani ashi nga ni koba, agho shii ni imila ju kindo.” **12** Agho yira agonu ba sa aju bu iminimini, “Aghomee, ikembo na yo ki ju?” **13** Ateri bo si, “Inu ba yira ki nu ce imumani asa nu uyira ba.” **14** Ace aghila akpo ghulu nga si, “Ayo ni, ikembo na ayo ki ju?” Aba teri bo si, “Inu ba kara ajiya efe basi uyo bo ba, inu ma ta ateri kaya akwyi bo ka ataa manong nga efe ba. Inu sa iza ni imumani aka ja nu.” **15** Umani ajiya so sha agho ufo ni, na

didubu kpaa kidɛ ikwyi bɔ si iYahaya nga sa aghɔfoo ra. **16** iYahaya ba tɛri bɔ na didubu si, “Imɛ ni, ika ju nu iminimini na amusum, kindɔ ni ace aghɔ na aceɛ mi na ɛrɛɔrɔ ki ba, ungani iki biya mi ushii anii akpɔ nga ba. Anga ki ju nu iminimini na Aghing Ɔnɔng, kina ugha. **17** Akɔ ɔfɔɔ nga kavɔ nga, aki pɛr ɛrɛwɔ ka nau, na sa cur alkama ka sa kidɛ afɔ nga. Na sa foru ɛrɛwɔ na ugha mani uka kpo wu nga ba” **18** Kinɔ uwaa atɔng nagigang, iYahaya ma ajiya ila ididuma. **19** iYahaya gɛr iHiridus na umani avo iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus, ki ba ju uce nu uma ububi. **20** iHiridus kimi kaya uma ri, aba sa na ta iYahaya kidɛ ubɔɔ itii. **21** Asɔ ju ajiya iminimini nadidu ni, asa kɔ ju iYesu. Asɔ pii nɔ Ɔnɔng ni, a yaya ba fɛmɛ, **22** aghing Ɔnɔng na alilɛ ikhimi ba ka ayaya ki ba shulu kaya ɛrɛkwɛ nga. Na sa kɔɔ ice ɛrɛwyuɛ ka yaya si, “Inɔ sha anɔ mi, anɔ mani imɛ yoo. Imɛ ka kɔɔ uhwai ngɔ nagigang.” **23** Akyua ni iYesu kyoju utina umɛɛ nga ni, ashina anyii ishi tai wu ka sing ri. Ajiya kpaa si inga ni anɔ uYusufu nga, iYusufu anɔ iHeli, **24** iHeli anɔ iMattat, iMattat anɔ iLawi, iLawi anɔ iMalki, iMalki anɔ iYanna, iYanna anɔ uYusufu, **25** uYusufu anɔ iMattatiya, iMattatiya anɔ Amos, Amos anɔ iNahum, iNahum anɔ Azaliya, Azaliya anɔ iNajaya, **26** iNajaya anɔ iMata, iMata anɔ iMattatiya, iMattatiya anɔ iShimeya, iShimeya anɔ uYusufu, iYusufu anɔ iYahuza, **27** iYahuza anɔ iYowana, iYowana anɔ iRefaya, iRefaya anɔ iZerubabel, iZerubabel anɔ iSheyaltiyel, iSheyaltiyel anɔ iNiri, **28** iNiri anɔ iMalki, iMalki anɔ Addi, Addi anɔ iKosama, iKosama anɔ Elmadama, Elmadama anɔ Er, **29** Er anɔ iYosi, iYosi anɔ Eliyezar, Eliyezar anɔ iYorimi, iYorimi anɔ iMattat, iMattat anɔ iLawi, **30** iLawi anɔ iSaminu, iSaminu anɔ iYahuza, iYahuza anɔ uYusufu, iYusufu anɔ iYonana, iYonana Eliyakim, **31** Eliyakim anɔ iMalaya, iMalaya anɔ iMainana, iMainana anɔ iMattata, iMattata anɔ iNatan, iNatan anɔ uDauda, **32** uDauda anɔ iYesse, iYesse anɔ Obida, Obida anɔ iBowaz, iBowaz anɔ iSalmɔn, iSalmɔn anɔ iNashon. **33** iNashon anɔ Amminadab, Amminadab anɔ Aram, Aram anɔ iHesruna, iHesruna anɔ iFeresa, iFeresa anɔ iYahuza, **34** iYahuza anɔ iYakubu, iYakubu anɔ Ishaku, Ishaku anɔ Ibrahim, Ibrahim anɔ iTera, iTera anɔ iNahor, **35** iNahor anɔ iSerug, iSerug anɔ iReyu, iReyu anɔ iFeleg, iFeleg anɔ Eber, Eber anɔ iShela, **36** iShela anɔ iKenan, iKenan anɔ Arfakshad, Arfakshad anɔ iShem, iShem anɔ iNuhu, iNuhu anɔ iLamek, **37**

iLamek anɔ iMetusela, iMetusela anɔ Anuhu, Anuhu anɔ iYared, iYared anɔ iMahalalel, iMahalalel anɔ iKenan, **38** iKenan anɔ Enosh, Enosh anɔ iShitu, iShitu anɔ Adamu, Adamu ni anɔ Ɔnɔng.

4 iYesu ya vuwa ki ɛrɛyɛma Urdun kina Aghing Ɔnɔng, Aghing ba kyeng ni nga ki kyaa aghumu kɔ, **2** uka umani Isheɛ mra nga ki la awii isinar. Awii ra ni ata la nga ighima ba. Aya kpɛ ni asa kɔng idafɔ. **3** Isheɛ ba tɛri nga si, “In kini ingɔ ni Anɔ Ɔnɔng nga ni, sa atii ri ka tee ubiredi.” **4** iYesu ba gɛr nga si, “Awɔɔ kidɛ ila Ɔnɔng si, ‘Ba Imila yɔ kiyu yɔ na ajiya ki lang kɔ ba.’” **5** Aya sang kɔ kadu ni, Isheɛ ba kpaa nga ki kya uce uka ka yaya nagigang, ayeni nga ɛrɛɔm asing ri nadidu kidɛ anakyua. **6** Isheɛ ba tɛri nga si, “Imɛ ki ma ngɔ uma ɔdɔdɔma ri nadidu kinɔ ujɔɔ bɔ, kɔ uma ri ni ama mi bɔ, ika va ma aghɔmani imɛ yoo. **7** Nadidu uma ri ki tee unga ngɔ in kini ingɔ ki jɔɔ mi ni.” **8** iYesu tɛri nga si, “Awɔɔ si, ‘Ɔnɔng ngɔ nga ni ingɔ ki jɔɔ nga kina utina kayu nga.’” **9** Isheɛ ba kpaa nga ki kyaa Urushelima, aya kyo nga ka amaa yaya ɔna Ɔnɔng, atɛri nga si, “In kini ingɔ na anɔ Ɔnɔng nga ni, funu kɔ kpaa ki ɛrɛbɔ. **10** Ka awɔɔ kidɛ ila Ɔnɔng si, ‘Aki sa atuma Ɔnɔng ka dara ngɔ ka ɛɛrɛɔm, **11** aki dara ngɔ ni ivɔ bɔ kɔ ba gyo ifra ngɔ kɔ utii ba.’” **12** iYesu ba tɛri nga si, “Awɔɔ si, ‘Ba mra Ɔnɔng ngɔ ba.’” **13** Isheɛ ya kpɛɛ kɔ iligba umra nga ni, asa zɔnɔ ya nga ya unga nagɔlɔ. **14** iYesu vuwa nga aGalili kidɛ ɛrɛkyuɔ Aghing Ɔnɔng, ila nga kpaa ko abi ki ɛrɛbɔ. **15** Alite nɔ umɛɛ kidɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa, kwinga so brɛ nga. **16** Ukadu ni iYesu ba aNazaret, ukɔ mani afɔnɔ kɔ. Aghila nga ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa ka Awii uwuru aYahudawa kɔnɔ mani aku ghɛli kɔ ni. Aba sisang ka pila iwɔɔ, **17** Aba ma nga awɔ aghɔ pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔng Ishaya, aba fɛmɛ ki peni ukɔ mani awɔɔ si, **18** “Aghing Ate aYaya shi kini imɛ, ka kyo mi ka imɛ ba aghina amir ni ila ididuma. Atuma mi si imɛ tɛri nɔ si aki shee aghɔmani alor bɔ, afoo ki peni ukyoo uka, aghɔmani ademi bɔ ki sisang. **19** Iki ba gyo anyu si akyua ya ju ni Ate aYaya ki foo ajiya nga.” **20** Aya kpɛɛ upila ni, aba wuru awɔ ki ma aghɔ ju itina ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa ya, na sa cica. Nadidu aghɔmani ashi kidɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa sa nga ica. **21** Aba tɛri bɔ si, “Imumani awɔɔ kidɛ ila Ɔnɔng hwura ka ayatɔ nɔ kaidii.” **22** Nadidu aghɔmani ashiya kɔ uka ni, a kɔng uhwai na asa wo ica ni ighang upii ididuma ni ikunu

ka anyu nga, asu sa ghulu si, “Ni, ba anọ uYusufu wẹ ri ba?” **23** IYesu ɛrɛ bọ si, “Imi yeni inu ki bami ni idi ighang upii, ‘Aghomẹẹ ikang, ma ẹrẹkwẹ ngo ọkyuo.’ Inu ki ba ɛrɛ mi si, ‘Ju uma umani ayo kọng ni ingo ju ka aKafarnahum ki ifong nu ni.’” **24** Aba ɛrɛ bọ si, “Aipang ni, imẹ so ɛrɛ nọ si, ba agho pii kọ ọto Ọnọng mani aka yira nga ki ifong nga. **25** Aipang ni imẹ so ɛrɛ nọ, akyua agho pii kọ ọto Ọnọng Iliya ni, ace ayiri shi kọ aghomani aghemẹ bọ kọ kpurubu na pam ki Israila, akyua mani aviya kpaa wu ba ki la anyi atai ni ipiri itin, idafọ lọ nagigang nadidu ki ẹrẹbọ. **26** Nadidu kindo ni ata tuma bọ agho pii kọ ọto Ọnọng Iliya nga kukushi agha yayi kide bọ ba, nava tuma kukushi ace ayiri kayu nga ka aZarafat ki ẹrẹbọ aSidon aghomani aghemẹ nga kọ kpoo. **27** Akyua agho pii kọ ọto Ọnọng Ilisha ni, ace aghonọ ubili shi kọ na pam ki Israila, ba agha yeng mani a hwuru nga ugunu wu ba, iNa’aman nga kayu nga, agha aSuriya.” **28** Ajiya mani ashi kide ya kọ kindo ni asa kọng anaa wu na didu bu. **29** Asa sang ki woo iYesu ki kyabọ usutumu ifong kọ, kiya kyo nga ka ya ugbana mani aviya ifong bọ kibọ ya kuma nga ka feni ki ẹrẹbọ, **30** Nava ghila nga ide bọ ki sang nga. **31** Asa wor ki kya aKafarnahum, ice ifong ki ẹrẹbọ aGalili, na so mẹẹ bọ ka Awii uwuru aYahudawa. **32** Awo ica ni umẹẹ nga, ka upii shina ẹrẹkyuo. **33** Kide ọkọ shor Ọnọng ni ace ajiya shiya na ashina ushẹẹ, aghing ababi. Asa sang anyu ni ẹrẹkyuo ki ju si’ **34** “Sang ngo kọkẹ! Ikembọ ni ingo wang kukushi bayo, iYesu anga aNazaret? Ingo wang ba pii ayo kọ? Imi ye ti ingo ni inga ni, ingo sa agha uyer Ọnọng ra!” **35** “Komo!” IYesu gawa ni nga. “Kunu kide ẹrenoma nga!” Ushẹẹ nga ba kuma nga ki feni ki ẹrẹbọ na si kunu nga bu sa nga ugunu. **36** Ajiya nadidu wo ica, nasu ɛrɛ ace bọ si, “Iligba igho upii yidi? Ni ẹrẹkyuo kini ẹrẹgorọ ajiya ri sa ushẹẹ ususu so ukunu bu, usa kunu bọ!” **37** Ila nga kpaa ko abi ki ẹrẹbọ. **38** IYesu kunu nga kide ọkọ shor Ọnọng, ki kyaa ọna iBitrus. Akẹri iBitrus shi akyuo ba, Ẹrenoma nga furu wu nagigang, aba shor iYesu sa ama nga ọkyuo. **39** Aya tara ka yayo icuru nga, asa sa ufuru ẹrenoma si isher nga, aba sisang ki ju bọ utina. **40** Ọnọng ta ya ghila wu ni, ajiya ba iYesu na aghomani asini ko iligba igho udumu, atiya bọ avo ka ya ikwyi, ki ma bọ ọkyuo. **41** Ushẹẹ ba kunu kide anoma bajiya na pam, nasu taa akpa na ɛrɛ si, “Ingo ni anọ Ọnọng nga!” Aba gawa kini bọ, akrabọ upii kọ, ka aye si anga sa aghofoo. **42** Ikyua ya yẹẹ ni aba kunu nga, ki kyaa uce

uka mani agho shi ya ba. Ajiya na pam sọ wang nga, akyaa ukushi nga. Uwang bọ ni ibọ dara nga, ka aba sang nga kukushi bọ ba, **43** aba ɛrɛ bọ si, “Iyiya yọ ni imi ma ufong ushẹ ila ididuma inga ẹrẹgom Ọnọng, ka imumani isa ni atuma mi yidii.” **44** Asa lite nọ uteri upii Ọnọng kide ọkọ shor Ọnọng ẹrẹbọ aYahudiya.

5 Ace awii ni iYesu ɛng ki kyor ighong aJanisarat. Ajiya so yiri kyabọ ayayo nga kibọ kọng ila Ọnọng. **2** Anu agbọlọ apai ka nyu ighong, agho hwiri itagbo kunu bọ kide, na asọ hwuru isha bọ. **3** Aba ghila ogbọlọ uyeng, unga iBitrus, a shor nga sa ayini ogbọlọ ki ẹrẹbọ ka ghila nga ide wu. Aba cica kide ogbọlọ kọ mẹẹ ajiya mani acur. **4** Aya kpẹẹ upii ni, aba ɛrɛ iBitrus si, “Khimu uyini ogbọlọ kọ kya ngo uka ukyukyu wu, inu shee isha nu, kunu waa itagbo.” **5** iBitrus yira ki ju nga si, “Agho ọna mi, ayo kọ ju utina kọ kpaa na atii, ayo ta kpẹnẹ yi ighima ba, kono ingo peni ni isu ba shee isha.” **6** Aya ju kindu ni, asa hwiri itagbo na pam, ki ta komani isha bọ dekọ kẹ yọ. **7** Asa yoro ayikyo bọ kọ daa ogbọlọ ka ba sẹbọ kọ. Aba kọ ba, ki sa itagbo ka agbọlọ ki tii wu ki wang ghila wu. **8** iBitrus ya nu kindu ni, aba kpaa ki isite iYesu ki ju si. “Sang ngo ọkọ shi mi Ate, ki imẹ na agho vulu nga.” **9** Ki inga kina aghomani ashi kini nga nadidu bọ ni, awo ica ni itagbo na ahwiri, **10** kindo wu ni iYakubu kina iYahaya anọ iZabadi, ayikyo utina iBitrus. IYesu ba ɛrɛ iBitrus si, “Ba kọọ ẹrẹbata ba. Ite ni ajiya bọ ni ungo ki hwiri.” **11** Aya yini ogbọlọ bọ ki fuma uviya ni, aba sheri kwikeya ya na si kiyii nga. **12** Ace awii ni iYesu shi ki ice ifong, na ba nu ace ajiya mani ubili kọ la ẹrẹkyuo nga. Aya nu iYesu ni aba kpaa ki shite nga, ki shor nga si, “Ate, inkini ingo yira ni, ingo ki bira sa mi ki ba na pipar.” **13** IYesu ba nawa avo nga, ki piya nga, ki ju si, “Imẹ yira, ba na pipar.” Kide akyua ni ubili shee nga. **14** IYesu ba waa nga atọ si aba ɛrɛ agho ba, asi, “Qso kya ngo ukushi ifrist kaya nu ngo, kọ ya ma ifuu ki ngo ba na pipar ki ibọ ye, kono umani iMusa ɛrɛ ni.” **15** Ni kindu ni ila lite nu ghimi na ajiya na pam dẹ kọ kyeng ukushi nga ki ibọ ya kọ upii nga, ace agho bọ ni ka leni ni idumu ni oso lọ bọ ko. **16** Ni iYesu ka kyaa ukọ mani agho shiya ba, ki ya pii nọ Ọnọng. **17** Ace awii ni, iYesu so mẹẹ na ace aFarisiyawa kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa akunu ki kwiligba ifong ki ẹrẹbọ aGalili, kini ẹrẹbọ aYahudiya, kọ Urushelima kuma, na aci ya kọ kaa. Ẹrẹkyuo Ọnọng ingo sa ọleni shi ni nga. **18** Ace ajiya ba na ko aghomani akọ hwiya

nga ka ya ishōr, asu shēri ni erēkyuō na wang ghila kaya kyo nga ki ishite iYesu. **19** Ara bira bō oghila idē ba ka ajiya shiya na pam, aba kiya bō aya ufiya ubōō, kiya yēmi ufiya wu ki suu ni nga kini ishōr na ayēē kō, asa kyo nga ka biyating baijiya ki shite iYesu. **20** IYesu ya nu uma aipang bō ni aba ju si, “Ayikyo, a cira uvulu ngō wō.” **21** Aghōmēē umēē iMusa kina aFarisiyawa va ghulu ace bō si, “Inga sō pii upii Ōnōng ka agbagbara kindō ni? Inga ka bira cira uvulu inbasi Ōnōng kayu nga ba ni?” **22** IYesu ya kpēlē uma ushi kidē ikwyi bō ni, asa jubō si, “Ikēmbō sa ni inu so ghulu ikwyi nu ka aya ni nu uma ri?” **23** Uligba wō cēē nō yuyo, ataa si, ‘A kpaa uvulu ngō wō,’ Ko na aju si, ‘Sisang, kō kyeng?’ **24** Ka imē wang si inu ye si anō Ajiya sini erēkyuō kpaa uvulu ka asing ri.” Ava tēri adumu nga si “Imē tēri ngō si, sisang, kpaa ishōr ngō kō kyang aca.” **25** Kidē akyua ni asang ka ya ica kwinga, ki kpaa ishōr na ayii kō, ki kya aca, na asō brē Ōnōng. **26** Nadidu bō kpēnē anyu bō na sa wo ical Na aba kōng erēbata, na brē Ōnōng, na asō ju si, “Aidi ni ayu nu ima usa uwo ical!” **27** Aya kpēē ni, iYesu kunu nga, anu ace aghō yira agonu aghōnō uca si, iLawi, aci kō ōka yira agonu, iYesu ba ju nga si, “Yii mi!” **28** ILawi ba shēē kwikeya, asisang ki yii nga. **29** ILawi ba yōrō nga ula imila kō ōna nga, ace aghō yira agonu kina ajiya na acur shiya na pam na so la imila kini bō. **30** AFarisiyawa kina aghōmēē umēē iMusa dēē kō tēri ipii ni asō tēri aghōyii nga si, “Ikēmbō sa ni inu sō la, ni inu sa kina aghō yira agonu kina aghō uvulu?” **31** IYesu yira bō si, “Aghō shi akyuō wang bō aghōmēē ikang ba, sa adumu. **32** Imē bami kaya aghō uju na bibōrō ba, sa aghō uvulu, ka a lōkpaa.” **33** Aba ju nga si, “Atina iYahaya aka kpēnē anyu kwaligba kyua, aka ba pii nō Ōnōng, kindiwu kina atina aFarisiyawa, uwē ni anō so la na sa.” **34** IYesu ba ju bō si, “Inu ki bira sa ayikyo aghēmē asasa ukpēnē anyu, na aghēmē asasa shi kini bō?” **35** Akyua ki ba ni aki kpaa aghēmē asasa kō na sa shee bō ya, tō, akyua ra kō ni ibō ki kpēnē anyu kō. **36** IYesu ba ma bō igbang upii, “Ba aghō na aki gaa ugii ugyauto ki gbang isisa ka ya ta igbang ititang kō ba. In kini aju kindō ni, aki gaa igbang isisa wō, kō umani, uta taki ju wō igbang ititang uduma ba. **37** Ba aghōmani aki shii amusumu ikōlō na shi asasa ki ubom ututang. In kini aju kindu ni, amusumu ikōlō na shi asasa ki shiya ubom nga wu, kina ayo, ubom nga kuma ki bira bō. **38** Amusumu ikōlō na shi asasa ni, aki sa bō kō ubom ususa. **39** Ba aghō na aki wang usa

amusumu ikōlō na shi asasa, in kini asa atatang ni, aki ju si, ‘Atatang cēē nō ōdōdōma.’

6 Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu kina atina nga yii bō isii ija alkama, atina nga ba kpēnē ace akwyuē alkama na asō wuli na coo na sa la. **2** Ace aFarisiyawa ba ju si, “Ikēmbō sa ni inu su ju imumani umēē iMusa kila ujuwu ka Awii uwuru aYahudawa kō?” **3** IYesu ba yira si, “Inu ta kō pila nō imumani uDauda ju ka kyua umani inga kina ajiya nga kōng idafo wō ba? **4** Umani uDauda ghila idē ōna Ōnōng, kiya woo, ubiredi ki la, ki va ma ayikyo ukyeng nga imumani ace aghō taki la ba si iFrist kayu nga?” **5** Aba tēri bō si, “Anō Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” **6** Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu ghila idē ōkō takwyuē aYahudawa na asō mēē. Ace ajiya shiya ni avō ila nga kō shōmō wō. **7** Aghōmēē umēē iMusa kina aFarisiyawa sa ica, ka anu ta iYesu ki lēni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibō peni nga na uvulu. **8** Ni iYesu ye imumani ishi ki ikwyi bō. Aba tēri ajiya ra mani avō nga shōmō wō si, “Sisang kōba titara kō kawē.” Ajiya nga ba sisang ki ya titara kō kaa. **9** IYesu ba ju bō si, “Imē sō ghulu nu, ikēmbō shi iduma na ju ka Awii uwuru aYahudawa ni, aju ima ididuma ta akakiya? Afoo ōkyuō ta apii wō ni?” **10** Aba kyoo bō nadidu bō, ki ju si, “Nawa avōng.” Asa nawa, avō nga ba akyuō. **11** Aba kōng anang nagigang, aba lite nō upii kina ace bō imumani ibō ki ju iYesu. **12** Awii ra ni, iYesu ya kila nga aya ugbana ka ya shōr Ōnōng. Anyē na sō pii nō Ōnōng. **13** Ikyua ya yēr ni, aba yōrō aghōyii nga, Ahwiya aghō ushō na apai kidē bō, ace aghō bō ni ayōrō bō si atina nga. **14** Abō shi iSiman aghōmani iYesu yōrō si, iBitrus, kina anayuru nga Andrawus, kina iYakubu, kina iYahaya, kina iFilibus, kina iBartalamawas, **15** kina iMatiyu, kina iToma, kina iYakubu anō iHalfa, kina iSaminu, aghōmani aka yōrō si iZaloti, **16** kina iYahuza anō iYakubu, kina iYahuza Iskariyoti, aghōmana agbara nga. **17** IYesu shulu kina bō, ki titara kō uce uka ayayē na tēs, kina ajiya na pam aghōmani ashi aghōyii nga. Ukadu wō ni ajiya na pam ba ko abi ki erēbō aYahudiya, kina Urushelima, kina erēbō aTaya kina aSidon aghōmani ashi ka anyu erēyēma ighighē. **18** Aghōmani aba ka ma kōng upii nga, ka peni ulēni kō ki idumu bō nadidu bō. Aghō shina aghing ishēē a lēni ni bō. **19** Kwinga wang piya nga, kaa erēkyuō sō hwuru kō ukushi nga, aba lēni kini bō nadidu. **20** IYesu kyoo aghōyii nga ni aba tēri

bọ si, “Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu aghila amiri, ẹrẹgọm Ọnọng ni anga nu wọ! 21 Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu agha idafọ ka akyua ri, aki manọ ushuu! Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu aghọ uci ka akyua ri, inu ki sra! 22 Inu ni agha anyu adaduma bọ peni ajiya tọrọ nọ ni, ki woo nu kọ, na asọ cira nọ, si inu ni aghọ akakiya bọ, kaya Anọ Ajiya! 23 Inkini udibi uma ba ni, inu ju ikwyifu! Inu sọ ya ni ikwyifu, uka nọ shina pam ka ayaya. Kindu wọ ni anirakpẹ bọ ju aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng wọ.” 24 Ni ọlọ nọ, inu aghọmani ashi ni upeni ka kyuari, ka inu kọ kọng ọdọdọma nọ! 25 Ọlọ nọ, inu aghọmani ashi nu ushuu kakyuari, inu ki kọng idafọ! Ọlọ nọ, inu aghọmani asọ sra kakyuari, inu ki kọng ubira ikwyi, nu sha ci! 26 “Ọlọ nọ, inu aghọmani ajiya nadidu sọ brẹ nọ, kindu wọ ni anirakpẹ nọ ta aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng atẹri kọ.” 27 “Isọ tẹri nọ, inu aghọmani inu hwiri mi, inu yoo asho nu, ka inu ju aghọmani atọrọ nu ọdọdọma. 28 Inu sa aghọmani asọ cira nọ anyu adaduma, nọ shọr Ọnọng kaya aghọmani asọ deri nu. 29 In kini aghọ gyo nọ na avọ kudii utuma ni, tee nga udaa. In kini aghọ yira nọ igbang kọ ni, woo inga idẹ kọ ma nga. 30 Nadidu aghọmani ashọr nọ ice ima ni, ma nga. Aghọmani ayira nọ umani, ba wang nga ba. 31 Inu ju ajiya imumani inu wang sa aju nu. 32 “In peni inu yoo aghọmani aka yoo nu wu ni, ikẹmbọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu ni ayoo aghọmani ayoo bọ. 33 In peni inu ju ọdọdọma ka aghọmani aju nu udọdọma ni, ikẹmbọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu ma ka aju kindu. 34 In peni aghọmani aki bira biya nọ bọ ni uka ma bọ ita ni, na ikẹmbọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu mani aka mẹẹ ita ka ace bọ na asa biya na ki kya. 35 Inu yoo aghọmani atọrọ nọ, ki nu ju bọ ọdọdọma, inu ma bọ uta basi sa atọ biya nu ba, uju kindiwu inu ki peni uka nọ nagigang, inu ki tee anọ Ọnọng aghọ uceẹ nọ ughoghe. Inga ni aghọ ju uma ọdọdọma nga ka aghọmani aka sa bọ iza ba kina agha aikiya. 36 Inu kọng ahwoo, kọnọ umani Ate nu shi aghọ kọng ahwoo ni. 37 “Inu ma ju ace aghọ ashuwa ba, ki inu ma ni, aki ju nu ba. Inu ba bra ace aghọ ba, inu ma ni aki ju nu ba, inu yira ọlọkpaa, ka aki yira ọlọkpaa nu. 38 Inu ma, ki inu mani aki manọ ka tii umumara na titọ, atighi na zezọgọ kọ ninira wu, ka sira nọ kide avọ igbang. Kọnọ mani imumani inu ka mara Ajiya kọ ni, iyọọ na ki mara nu wọ.” 39 IYesu ba ma bọ ice ighang upii si, “Afoo ki biya ugo afoo kashi lee? In kini aju kindu ni, nadidu bọ ki kpaa bọ kide uhwo ba? 40 Ba

anọmẹẹ mani a gina aghọmẹẹ nga ba. Anọmẹẹ mani akpẹẹ upila iwọọ nga ni, aki ba kini aghọmẹẹ nga ni. 41 “Ikẹmbọ sa ni ingọ sọ kra ani anọ ibọng mani ashi kide ica anayuru nọ, ingọ ta ma nọ ni ukumu ọshẹ nọ ushi kide ica nọ ba? 42 Na nyi wu ni ingọ ki bira utẹri anayuru nọ si, ‘Anayuru, ta ni ime woo nọ anọ ibọng mani ashi kide ica nọ,’ Ni ingọ ta nu nọ ukumu ọshẹ nu shi kide ica nọ ba? Ingo ishọ ajiya! Kyọ uwoo ukumu ọshẹ nu shi kide ica nọ, nọ ta bra unu naiburu mani uki tọ woo anayuru nọ anibọng mani ashi kide ica nga. 43 “Ọshẹ ọdọdọma ka ma wọ ikọlọ ibibi ba, kindi wọ ni ọshẹ ubibi ka ma wọ ikọlọ ididuma ba. 44 Aka ye kọligba ọshẹ ki Ighọ ikọlọ nga. Aki kara bọ uweng ki ẹrẹnọma ukara ba, ko inabi kọ ọshẹ ukara ba. 45 Ajiya ukikilẹ ka woo uma ọdọdọma kide uma ọdọdọma mani akyo kide ikwyi nga. Ni agha aikiya ka woo uma ububi kide ikwyi nga. Imumani isi kide ikwyi ni, iyu ka kunu ka nyu nga.” 46 “Ikẹmbọ sa ni inu sọ yorọ mi si ‘Ate, Ate,’ ni nu tọrọ nu ju imumani ime sa saju? 47 Ka aghọmani aka ba ukushi mi, ki ba kọng mi ni, ki ba ju imumani ime tẹri sa ju ni, ime ki yeni nu mani ajiya nga shi. 48 Inga shi kini ajiya nga ni, aya sang uvra ọna nga ni, asa tumu ẹrẹbọ ikikyughu, ki ta ẹrẹkpa uvra nga kaya utii. Ugya ya ba ni, uta bra bọ ukpaa ọna kọ ba, ka vra uvra nga na biborọ. 49 Insi ni aghọmani a kọng upii mi na ta ju nga imumani imi tẹri sa aju ba ni, ashi na ki kyaa kina ajiya mani a vra ọna nga bọ uta ẹrẹkpa na biborọ. Ugya ya ba ni uba pulu ọna wọ. Ukpaa ọna so ububi!”

7 IYesu ya kpẹẹ utẹri upii nga kite baiya ni asa ghila nga Akafarnahum. 2 Ni ace agira agha aghaghe aghina akpọ, aghọmani Ate ọna nga ka kọọ ọdọdọma nga naigang, ashi nga akyuo ba kina asu kpoo ni. 3 Aghinakpọ ya kọng ila IYesu ni, aba tuma ace agha akakọng aYahudawa kọ ukushi nga, ka ya shọr nga sa aba leni na agira nga. 4 Aya fuma ukushi IYesu ni, ava shọr nga nagigang ava tẹri si, ‘Ushi umani aju nga kindi, 5 ka ayoo Ajiya yi, anga vra ayọ okọ takwyuẹ aYahudawa.” 6 IYesu ba kyaa kini bọ. Aya kya ayayo kọnọ ọna ni, agha aghaghe aghina akpọ ba tuma aghikyo nga kukushi nga ka ya tẹri nga si, “Ate ọna, ba ma ẹrẹkwẹ nọ utina ba. Ita maami ni ingọ ba ọna mi ba. 7 Uwu sa ni ita nu mi ni ima ni ba ukushi nọ ba, tọrọ peni ka agira mi ki leni. 8 Ki mẹ mani avọ ace aghọ wọ ni ishi wu, kina aghinakpọ kide ivọ mi, ime wang tẹri adi aghọ si, ‘Kikyang’, Asọ

kyaa, ace aghoni ime teri nga si, 'Ba,' Asu ba, ime teri agira mi si, 'Aju ima,' Aso ju." 9 IYesu ya kong kindi ni, aba wo ica ni nga, aba tee ki teri Ajiya mani so yii nga si, "Imeso teri no si, ime sono ko nu mi uma aipang na erakyuo kindi ko ki Israila ba." 10 Ajiya na atuma bo ya vuwa bo aca ni, aya peni ni agira nga to akyuo. 11 Aya kpee ni IYesu ba wor ki kyaa ice ifong na aka yoro si Anayin, atina nga kina ikir baiya ba kyaa kini nga. 12 IYesu ya sang fuma anyu uka ughila ifong ni, aba nu ni a kpa a okong ace anagheme na ki kyabo ko naa ko. Ano ayeng ayiri mani agheme nga ko kpoo. Ikir baiya ki ifong kyeng kina inga. 13 Ate ona ya nu nga ni, aba kong ahwoo nga. IYesu teri nga si aba ci ba. 14 Aba kyaa ki ya piya imumani ago okong ko. Ajiya na go okong ba titara. IYesu ba ju si, "Ano, sisang!" 15 Aghokpo va sisang ke cica, Ki tee agho upii! IYesu ba kpena nga ka avo ki ma ayuru nga. 16 Ereba kpena bo ko nadidu bo, aba jo Onong na teri si, "Atina Onong aghaghe ba ukushi bayo." Aba ju si "Onong ba ukushi bayo ka ba she Ajiya nga." 17 Upii IYesu ghila nadidu aYahudiya kina ufong shi ka ayayo bo. 18 Aghoyii iYahaya ba teri nga omari nadidu, na ba woo agha pai kide bo, 19 ki tuma bo ko kushi Ate ona ka ya ghulu nga, "Ingo shi aghomani aki ba, ko ta ayo sha ace agho ni?" 20 Aya fuma ukushi iYesu ni, aba ju si, iYahaya agho uju iminimini tuma ayo sa aba ghulu ngo si, "Ingo shi aghomani aki ba, ko ta ayo sha ace agho ni?" 21 Ka kyua ra ni, iYesu ma ajiya ni asa adumu okyuo, ki ba kiya aghono ushe uduma ajiya wo. Ki ba sa afoo na kyoo. 22 Aba yira aghomani iYahaya tuma si, "Inu vuwa no ko ya teri iYahaya imumani inu kong ki ba nu. Afoo so kyoo uka, agunu so kyeng, aghono ubili ba na pipar, agbatong hwiri atong, asang aghomani a kpuru bo, asu ma ila ididuma kukushi aghila amir. 23 Anyu adaduma kukushi aghomani ata vulu bo ni umumani isu ju ba." 24 Agho tuma iYahaya ya sang bo ni, IYesu ba teri bo upii iYahaya, asi, "Ikembo ni inu kyaa unu ka ghumu? Inu kyaa ki inu ya nu obong mani uwuu so ca? 25 Iba kindi ba ni, ikembo ni inu kyaa unu? Ace aghomani asomo uma ododoma? Kayi, agho osomo ugbang ododoma ni, agho ci kide ugee agom bo. 26 Ni, ikembo ni inu kyaa ukyoo? Atina Onong? Iso teri no, aceri agho pii ko oto Onong nagigang. 27 Anga shi aghomani awo pii kaya erekwe nga si, 'Ime ki tuma atuma mi ka ghila ite ni ngo, Aghomani aki kyer utra na sha uba ngo.' 28 Iso teri no, ba Ajiya

ujee ayiri na aceri iYahaya kini ughoghe. Kindi ni aghomani ashi naji ko oka erenom Onong aceri nga." 29 Ajiya nadidu kina agho yira agonu ya kong kindi ni, aba yira si Onong ni agha aipang nga, iYahaya ba ju bo iminimini. 30 Ni AFarisiyawa kina aghomee umee iMusa ba toro bo imumani Onong wang bo si aju, ka ata yira bo ni iYahaya ju bo iminimini ba. 31 Ikembo ni ki mara Ajiya akuakuari wo? Ashi na nyi? 32 Kini ano bo ni aci ka anyu oko la ize, asu yoro ace bo, nasu teri si, 'Iyi peni igbee, inu ta ya no ba, ayoo taa ate ukpo, inu ta ci nu ba.' 33 Uwe ni, iYahaya agho uju iminimini ba ni, aka ra la ubiredi ba, akarasa amusumu ikolo na ashe ba, ni inu se teri si, 'Ashi kina ushe.' 34 Ano Ajiya we naya ba, asu la na sa, inu so teri si, 'Agho bra ula, agho usa ikolo na ashi, aghikyo agho yira agonu kina agho uvulu.' 35 Kindi ni uye ukyuu, yeni si utra Onong na Aipang nga kukushi ano nga." 36 Ace aBafarisiye yoro nga ula imila. Aba ghila ona aBafarisiye, ki ya cica koka imila. 37 Ace ayiri ki ifong, aghila vulu, a kong ni iYesu so la imila ko ona aBafarisiye ni, ava ba ni ace anibom na anyi uvong. 38 Aba titara ko tumu ko oka ifra nga, nasu ci. Ayiri nga ba gheli nga ifra ko. Aba cra nga ko ni ufilikwe nga, ki keni nga, ni asa ba shii anyi uvong nga ki coo nga ki ifra. 39 aBafarisiye na ayoro ula imila ya nu kindo ni, aba kpa kide ikwyi nga si, Ata wasi Ajiya ri ni agho pii ko oto Onong nga ni, ata ko ye aghomani asu cira nga, kina igho ayiri. Si asa aghila avulu." 40 IYesu ba yira si, "ISaminu, iwang yeni ngo upii." Aghomee, ime so hwiri ngo." 41 IYesu ju si, "Ace Ajiya apai na ayii bo uta no ufe. Agha aye ni, ayii nga adinari araji ato, ada aghoni ishito. 42 Aya bira bo obiya ba ni, aba shee bo ya ka apai bo. Kide bo ka apai bo ni, inga ki cee no uyoo nga?" 43 ISaminu ba yira nga si, "Ku nu mi ni, aghomani aya nga uge." Aba ju si, "Ingo teri na biboro." 44 Aya tee kukushi ayiri ni, aba ghulu iSaminu si, "Unu ayiri ri? Ighila ona ngo, ingo taa ma mi nga amusumu uhuru ifra ba, inga shiri mi na ayiri nga ki ifra ki cira mi na ufilikwe nga. 45 Ingo ta keni mi nga ba, anga ni, ko ghila mi ni ata ya nga keni mi ifra ba. 46 Ingo ta coo mi nga anyi ka erekwe ba, inga coo mi anyi uvong ki ifra. 47 Kindi ni, ime so teri ngo, avulu nga nagigang ra ni a kpa nga ko, ka ayeni uyoo nagigang. Aghomani a kpa nga ko nazii ni, uyoo naziwu ni ayeni." 48 Aba teri nga si, "a kpa ngo avulu ngo wu." 49 Agho la kini nga ba teri ace bo, "Inga

shi nga na aso kpaa avulu?” 50 IYesu ba teri ayiri si, “Uma aipang ngo foo ngo. Kyaiyang ni ikwyifu.”

8 Aya Kpee ni iYesu va ghila ide ufong kina anorifong nasu teri upii ila ididuma eregom Onong. Agho usho naapai ni ashi kini nga, 2 ace ayiri mani awuli bo ushee usulusu kina idumu. Kide bo ni, uMaryamu (aghomani ace agho bo yoro nga si iMagadaliya), aghomani awoo nga ushee utinsara wo, 3 IYuwana ayiri iKuza, aghotina aghaghe ona iHiridus, kina iSuzanatu, kina ace agho bo nagigang mani ashe bo ni ugo uma bo. 4 Umani ajiya nagigang adugo curu, aba ka ufonufong ukushi iYesu, avasa ma bo ighang upii si. 5 “Ace agho wuu kya oka upila igho. Ashi kide uta ni, ice igho va kpaa ko utra, ava tina yo, anurunu ayaya va tara yo ko’ 6 Ice va kpaa ka atii. Iya ta ikumu ni iva hwiya yo, ba ololol. 7 Ice va kpaa kide akara, iva mighi kukuyeng, akara va meni yo. 8 Ice va kpaa ki erebo ididuma, ava fono, ki sa ikir ajilaji.” Aya teri kindi ni, ava sang ewuyue ki teri si, “Aghomani ashina atong kong ni, a kong.” 9 Aghoyii nga va ghulu nga ikembo ni ighang upii yeni. 10 Ava teri si, “Inu ni, ama nu si inu ye eghegeghe oka eregom Onong. Uwe ni aghoshe ni sai ni ighang upii, unu ni anu, na aki kpele bo ba. Okong ni, na ki kong na ki kpele bo ba. 11 “Ni, ighang upii yo shi, igho yo shi upii Onong. 12 Igho mani ikpaa ko utra iyo shi aghomani a kong upii Onong, ni Ishee ba ki ma kpaa upii wu ka ikwyi bo, ka ba ma aipang na peni ufoo bo ba. 13 Unga ayo utii ni iyo shi aghomani atoro kong upii Onong ni, aka yira ni ikwyifu. Abo ni, ashi bo ni akang ba. Aka ma aipang anirawi naji ni, akyua umra ni, na ka kpaa. 14 Igho mani ikpaa ka akara ni iyo shi aghomani a kong upii, ana golo ni, igere asing, kina uyoo ufe, na uyoo okong ododoma asing la erekyuo bo uwu sa ni ara ma bo ikolo ba. 15 Igho mani apila ka erebo ididuma ni iyo shi aghomani a kong upii, na yira kini ikwyi iye ididuma, amor ki ma ikolo. 16 “Ba aghomani aki ta agbolimo ka fogha ya ni ublikyo, ko na akyo yo ka tata icuru. Kayi, sai na tiya ko ka mani aka tighau, ka agho ghila nu uyeri. 17 Ba imumani afuwa ya mani aki fomomo bo ba. Ba imumani ateri kide tii mani aki kong bo ba. 18 Kindo ni inu sa atong ko kong, ka aghomani ashi ni yo na aka va kimi ngau. Aghomani ashi ni yo ba ni, ko ani mara asu sa ikwyi ni yo ni, aka va yira wo.” 19 Ayuru nga kina anayuru nga aba ukushi nga, na ara bira bo ufuma ukushi nga ba ka Ajiya fo agho.

20 Ace agho va teri nga si, “Ayuru ngo kina anayuru ngo ting ka sing, awang nu ngo.” 21 Na va teri bo si, “Agho kong upii Onong, kiva ju, na abo shi ayuru mi, kina anayuru mi.” 22 Ace awii ni aghila ide ogbolo kina atina nga. Ava teri bo si, “Ima bulu Uda ugee ighong.” Ava sisang ki wolu. 23 Ashi kide ukyeng ni omomo va kpaa iYesu wo. Ba irishu ni uwuru va sang ka ighong, ogbolo va deri koghilawu ide na amusum, aghila bo ubura ikwyi. 24 Avasa ya shang nga, ki teri nga si, “Agho ona, Agho ona, ayo ki kpuru yi.” Ashira, ki gere uwuru kina iyagha amusum. Ava nyenyeri, uka va komo na kikir. 25 Ava teri bo si, “Kyu uma aipang nu wu?” A kong erebata ava woo ica, asu teri ace bo, “I nga shi ko kawo ni, uwuru na amusum na so ma bo upii, nasu yii ima teri nga?” 26 Aya fuma erebo Agarasinawa ingo mani ishi na avo igbang kina ifong aGalili. 27 No ufuma iYesu ni, ace aghomani ashi ni ushee kunu kide ifong ki sa nga asho. Aka somo uma ba, ashi nu ona ba, aci kide na alor. 28 Aya nu iYesu ni ava gyo a kpa, ava kpaa kite nga ki sang ewuyue ki teri si, “Ikembo lo ngo kini ime, iYesu Ano Onong agho cee no ughoghe? Imo so shoro ngo, ba ju mi ubibi ba.” 29 Ateri kindi ki iYesu ko teri ushee usulusu sa aya ajiya nga yaa. Agolo nagigang ushee nga ka gyo nga, na aka dara nga, Alor nga na asara nu uca, na aka kara uloru wo, ushee nga ka kela nga na kyaa aghumu. 30 Ni iYesu va ghulu nga, “Ikembo shi uca ngo?” Ava teri si, “Na pam,” ko ushee ko ghila nga na pam ide erenoma nga. 31 Avasa shoro nga ka ma sa bo ka kpaa kide uhwo okong olo ba. (Abyssos g12) 32 Ni oka ni ace idir alade aso cee ka ta noo upang, avasa shoro nga si aya bo ka ghila ide bo. Avasa ya bo ya. 33 Ni ushee nga va sher Ajiya nga, ki ghila bo ide alade. Idir vasa vula kaya ugbana ki kpaa kide ughong, ava kpurubu kide na amusum. 34 Aghocce alade nga nu ima ri eba ni, ava ti bo, ava ya teri ima ri ebani ki ide ifong kina anorifong. 35 Ajiya vasa kunu, ki ma nu ima ri ba. Ava ba oko shi iYesu, avasa nu aghomani ushee nga ya nga, aci kite iYesu, kina uma ugo, ashi ni ijiya nga. Avasa kong erebata. 36 Aghomani aju ima kaya ica bo ni, ava teri bo mani asa ni agho shi no ushee nga peni okyuo. 37 Ajiya nadidu ki erebo aGarasinawa vasa shoro iYesu na sheri bo ya, ki erebata nagigang kpeno bo wu. Avasa ghila ogbolo ki vuwa nga. 38 Aghomani ushee nga ya nga ni, ava shoro nga ka kyeng ni nga. Ava shira nga si, 39 “Vuwa ngo aca, ya teri igho uma okokong mani Onong ju ngo.” Ava ghimu ifong nadidu

kiya tɛri uma ɔkɔkɔŋ mani iYesu ju nga. **40** Ni, iYesu ya vuwa ni, aghɔ bɔ ma sa nga ashɔ nadidu bɔ na sɔ sha nga. **41** Na ace Ajiya wɛ na yɔrɔ nga si iYayirus, ace aghɔtina aghaghe ɔkɔ takwyue aYahudawa, aba ki ma kpaa kite iYesu, ki shɔr nga ka kyaa ɔna nga. **42** Ashi na anɔ anayiri ayeng, ashɔ kina anyi ɔshɔ na pai, ashɔ ka anyu ukpo. Akyeng ni, Ajiya nagigang sha dara nga, **43** Na ace ayiri mani akɔ la anyi ɔshɔ na pai na asɔ nira ayi, akɔ pii imumani ashɔ ni yɔ ko kang, ba aghɔmani abra ma nga ɔkyuo ba. **44** Aba utumu nga, ki piya ifila igbang nga. Kɔ kadu unira ayi nga va tara wɔ. **45** Ni iYesu va ghulu si, “inga piya mi?” Ni kwinga ya la inang wɔ ni, iBitrus va tɛri si, “Aghɔ ɔna, Ajiya bɔ nagigang yii ngo, asɔ mɛni ngo.” **46** Ni iYesu va tɛri si, “Ace aghɔ piya mi, ki imɛ kɔŋ ni ɛrɛkyuo kunu kidɛ ɛrɛnɔma mi.” **47** Ayiri nu ni ba ɔkɔ shɔr ba ni, avasa yini ki ba kina utagha ɛka, ava kpaa kite nga, ki yeni kite majiya ima usa mani anga piya nga, ni ma anga lɛni ki iriɛ. **48** Avasa tɛri nga si, “Anɔ mi, uma aipang ngo wu ulɛni ni ngo. Kyeng ni ikwyifu.” **49** Ashɔ kidɛ upii ni, ace aghɔ vasa ba kɔ ɔna iJarusa aghɔ atina aghaghe ɔkɔ takwyue aYahudawa, ki tɛri si, “Anɔŋ kɔ kpoo. Ma sɔ ma aghɔmɛ utina ɔba ɔna ngo ba.” **50** Ni iYesu ya kɔŋ kindi ni, avasa yira ki tɛri si aghɔ utina aghaghe ɔka ta akwyi aYahudawa, “Uma kɔŋ ɛrɛbata ba. Kpaa ki ikwyi, aki ba akyuo.” **51** Aya fuma idɛ ɔna ni ara ya nga na ace aghɔ ghila ni nga ba, sai iBitrus, kina iYahaya, kina iYakubu, kina ate anɔ na a yuru, **52** Ajiya nadidu sɔ ci kɔŋ ukpo anɔ. Ni iYesu va tɛri si, “Inu ma ciba. Ara kpo ba, asɔ mɔru wu.” **53** Avasa sra nga ungo jer amra, ka abɔ ye sa akɔkpo. **54** Ava kpɛnɛ avɔ nga, ki yɔrɔ nga si, “Anayiri, sisang.” **55** Aghing nga va vuwa, ki iriɛ ukadu ni ava sisang. Ava tɛri si ama nga imila. **56** Aghɔjee nga va woo ica. Ava tɛri bɔ si ama tɛri ace aghɔ ima ri iba ba.

9 Avasa curu ɔshɔ na pai ra ki ma bɔ ɛrɛkyuo kina uloru abugu kaya ushɛ, asɔ va wuli idumu, **2** Ava tuma bɔ si aya tɛri upii ɛrɛŋɔŋ ɔnɔŋ, asɔ sa aghɔ shi bɔ akyuo ba ka lɛni. **3** Avasa tɛri bɔ si, “Ama kpaa icima ka go kɔ kyeng bɔ ba, ko ashɔ, ko ipa, ko imila, ko ufe. Ama kpaa uma ugo pai ba. **4** Nadidu ɔna mani uya shulu wɔ ni, uci kukadu sa agɔlɔ usang nɔ ya ju. **5** Nadidu aghɔmani ara yira nɔ ba ni, insi ɔki ya ɔna ni, ɔsi zuru aɔ ifra nɔ kɔ yeni amaa uwo ivɔ nɔ ka ya akwyi bɔ,” **6** Ava sisang ki ghila anɔrɔfɔŋ asɔ tɛri ila ididuma, na sa lɛni na dumu kwabi. **7** Ni, agom

iHiridus aghɔ go ɔgyɛ ɛrɛŋɔŋ a kɔŋ imumani asɔ ju nadidu, ava bra ikwyi nga nagigang, ka ace aghɔ sɔ tɛri si iYahaya aghɔ uju iminimini nga na ashang kɔ ukpo. **8** Ace aghɔ bɔ ni ava tɛri si iLiya nga kunu. Ace aghɔ bɔ ni ava tɛri si ayayeng kidɛ Atina ɔnɔŋ adaa akyua nga sisang. **9** Ni iHiridus va tɛri si, “iYahaya ni Imɛ kyua nga ɛrɛkwɛ wɔ. Inga shi kɔ kaa ni ihwiri uma kaya ɛrɛkwɛ nga?” Ava wang unu nga. **10** Atina iYesu ya vuwa ni, ava tɛri iYesu ima ra abɔ ju. Ava kpaa bɔ ka yayu bɔ ki kyabɔ ice ifɔŋ si aBetsaida. **11** Ni, aya nu kindi ni ikir bajiya nga va yii nga. Ava sa bɔ ashɔ nɔ uba, ki tɛri bɔ upii ɛrɛŋɔŋ ɔnɔŋ, ki wuli idumu aghɔmani ashɔ bɔ akyuo ba. **12** ɔnɔŋ uta ya kpa wɔ ni, ɔshɔ na pai va ba ayayo, ki tɛri nga si, “Shira ajiya, ka aghila idɛ ifɔŋ ayayo, ashulu ka wang ɔka nyɛ kina imila, ka ɔka mani iyi shiwu ni ɔshiwu ayayo na ca ba.” **13** Ni ava tɛri bɔ si, “Inu ma bɔ imila.” Ava tɛri nga si, “Ima ra iyi shi kɔŋ ni ira wolu yɔ ubiredi ɔtɔŋ kina itagbo ipai ba, si iyi kyaa ki ya ghɛ ajiya ri imila nadidu bɔ.” **14** Aghɛmɛ fɔma aji ushɔ atɔŋ. Ava tɛri atuma nga, “Utɛri bɔ si acica kaga gimi kaga gimi, kogba ugimi aghɔ ishitilitong.” **15** Kindi wu na avasa ju, avasa bɔ na cica nadidu bɔ. **16** Aya kpaa ubiredi ɔtɔŋ kina itagbo ipai, ava sang ica ka yaya, ki sa ɔnɔŋ iza, ava wraa, ki meri atuma nga, na sha meri ajiya. **17** Nadidu bɔ la ki shuu, na sa yeri akumu umani ashɛ wu ɔkɔrɔ ɔshɔ nɔ pai. **18** Ace awii na asɔ shɔr ɔnɔŋ kaya yu nga, atina nga va ba ɔkɔ shi nga. Ava ghulu bɔ, si, “Inga na ajiya tɛri si imɛ shi?” **19** Ava yira si, “iYahaya aghila iminimini, ace aghɔ bɔ ni, Iliya, ace aghɔ bɔ ni, ayayeng kidɛ aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔŋ adaa akyua nga sisang.” **20** Ava tɛri bɔ si, “Ni inu ni, inga ni ɔka tɛri si imɛ shi?” Ni iBitrus va yira si, “iKristi anga ɔnɔŋ.” **21** Ava gɛr bɔ sa ama tɛri ace aghɔ upii ba. **22** Atɛri si, “iYiya yɔ Anɔ ajiya kɔŋ ɔlɔ atataki, aghɔ go ɛrɛŋɔŋ kina agha akakɔŋ afirist kina aghɔmɛ umɛ iMusa atɔrɔ bɔ nga, ki ta kɔ umani aki pii nga wɔ, awii itai na va sisang.” **23** Ava tɛri bɔ nadidu bɔ, “Nadidu aghɔmani awang yii mi ni, sa a tɔrɔ ɛrɛkwɛ nga, na akpaa ukumu ɔshɛ kwagba awii, ka yii mi. **24** Nadidu aghɔmani awang ɔkyuo nga ni, aki taa wɔ. Nadidu aghɔmani a taa ɔkyuo nga ka ya ɛrɛkwɛ mi ni, asɔ wang wɔ ka peni ba maa. **25** Ikɛmbɔ shi ɔɔɔɔma ajiya apeni asing na taa ɔkyuo nga, kɔ ka anyu ɔkyuo nga? **26** Nadidu aghɔmani a kɔŋ ighong uyeni mi kina upii mi, Anɔ ajiya ma ki kɔŋ ighong uyeni nga insi aya ba kina ujɔɔ nga, kina

nga Ate, kina nga aghing uyer atuma nga. 27 Isò tẹri nọ aipang, ace aghọ ting kọ ke na ki kpo bọ ba sa anu ẹrẹgom Ọnọng.” 28 Awii ananari ya wolu bọ ni, iYesu kpaa iBitrus, kina iYahaya, ni iYakubu, a va kila upang kaya shọr Ọnọng. 29 Ashi kide upii nọ Ọnọng ni, ibate nga tee, uma ugo nga va ba ufufugu, nọsọ kpaa ica. 30 Ba irishu na agha pai sọ pii ni nga, iMusa kina Iliya. 31 Ayeni ujoọ nga, na sọ tẹri uki hwura ukyya ayaya nga, mani aki kpoo ka Urushelima kono umani Ọnọng kyo ni. 32 Ni iBitrus kina aghomani ashi kini nga, omoo tii ki de ica bọ, na aya sisang ni ava nu ujoọ nga, kina agha pai na ting ni nga. 33 Ajiya ya sang bọ ni, iBitrus va tẹri iYesu, “Aghọ ọna, ukpaa nọ umani iyi shi kọ keẹ. Ima ta asọ atai, iye inga ngo, iye inga iMusa, iye ni inga iIliya.” Ara to ye ima ra asọ tẹri ba. 34 Asọ tẹri kindi ni amọ va ba ki ma fuga bọ ya. Na ava kono ẹrẹbata. 35 Ava kono ice ẹrẹwyue kide amọ, ni tẹri si, “Adawo nga shi Anọ mi anga uhwu hwiya, okono nga.” 36 Ẹrẹwyue ya kpẹ upii ni, ava nu iYesu ka yayu nga. Ava komo. A wi ra ni ara tẹri bọ ace aghọ ima ri anu ba. 37 Ikyua ya yeri ni ava shulu ka aya upang, ikir majiya va ma takwyue ni nga. 38 Na ace aghọ kide ajiya nga va yoro, ki tẹri si, “Aghomẹe, isọ shọr ngo nu anọ mi kina ica ahwoo, ka anga ka yayu nga. 39 Awẹ ni, ushẹe ka kila nga, aka waa akpa ba uye ba. Ushẹe nga ka gyo nga, ẹrenoma nga ka tagha, anyu nga ka hwuru ofo. Akara sheri bọ nga ba sa a fila. 40 Imẹ shọr atina ngo ka awoo nga wọ, na ara bra bọ ba.” 41 Ni iYesu va yira nga si, “Inu ofono akyua ri ongo ta uma aipang, aghọ toro bọ okono, sa agba awii ni iki ci ni nu, ni okono ni nu? Ba na anọ ngo kọ keẹ.” 42 Asọ ba ni, ushẹe nga vasa sang nga ki gyo ki ẹrẹbọ na lip, ẹrenoma nga sọ tagha. Ni iYesu va ger ushẹe usulusu, ki leni na anọ, ava ma ate anọ nga. 43 Nadidu na va wọ ica ni ẹrẹkyuo Ọnọng. 44 Tara ni upii ri ghila ide atono nu. Aki ma Anọ Ajiya ka ajiya.” 45 Ni ara kpẹ bọ upii ri ba, ashọ wọ ka ma nu ba. Abọ ni ahwiri ẹrẹbata ughulu nga upii. 46 Inang va sang ki ẹdẹbọ kaya inga shi aghaghe kide bọ. 47 Ni iYesu ya kpẹle ima shi ki ide ikwyi bọ ni, ava kpẹne avo ace anọ ji ki waga nga ayayo ni nga. 48 Ava tẹri bọ si, “Nadidu aghomani ayira anano ri ko ocami ni, ime na yira. Aghomani ayira mi ni, ayira aghomani atuma mi wodu. Aghomani ashi na ji kide nu anga shi aghaghe.” 49 IYahaya va yira nga si, “Aghọ ọna, inu ace aghọ na awili ushẹe nọ uca ngo, iyi vasa kla nga, ka ashi ni iyi ba.” 50 Ni iYesu va tẹri bọ si, “Uma kla nga ba.

Nadidu aghomani ara toro nu ba ni, anga nu nga.” 51 Agoło oyira nga ka yaya aya ba ayayo ni, avasa ikwyi nagigang nọ ukyya Urushelima. 52 Ava tuma aghotina nga na asọ kyeng kite nga, avasa wolu ki ghila ace aghọ aSamariya kaya keri nga ya. 53 Na ASamariyawa va toro bọ uyira nga, ka ọsa ikwyi nga ni nadidu kaya Urushelima wọ nọ shi wọ. 54 Ni atina nga iYakubu kina iYahaya aya nu kindi ni ava tẹri si, “Aghọ ọna, uwang si iyi tẹri ugha kọ ushulu ka ayaya kọ ma ghẹli bọ kọ? 55 Nava tee, ki wang bọ ọrang. 56 Ava wolọ, ki kyabo ace anifong. 57 Asọ kyeng kọ utra ni, ace aghọ va tẹri nga si, “Iki yii ngo nadidu oka mani okikya.” 58 IYesu va tẹri nga si, “Ava aghumu kina afono bọ, unung kina ẹrisogo bọ, uwẹ ni Anọ Ajiya ashi nga kina oko somo ẹrẹkwẹ ba.” 59 Avasa tẹri ace aghọ si, “yii mi.” Ava tẹri si, “Aghọ ọna, yami kiya naa ate mi.” 60 Ni iYesu va tẹri nga si, “Ya aghokpuru ka nira anayuru bọ aghokpuru. Ka ingo ni, kya kọ ya tẹri ẹrẹgom Ọnọng.” 61 Ace aghọ va tẹri si, “Aghọ ọna, iki yii ngo, zono yami kiya shira ajiya mi.” 62 IYesu va tẹri nga si “Aghomani asọ wuu kina ihwari uwuu ni, na asọ kyoo utumu ni, ara kpaa kina ẹrẹgom Ọnọng ba.”

10 Aya kpẹ kindi ni Ọnọng va hwiya ace aghọ bọ agha ishi itinsara na apai, ki tuma bọ aya pilapai, ka lite ukyya ofonofono kini ika mani anga ma ki kyaa. 2 Ava tẹri bọ si, “Ucuru ija shi nagigang, na aghọ ju utina shina ji. Kindi ni ushoro Ọnọng ucuru ija ka tuma aghotina kide ija, ka ma ju nga ucuru ija. 3 Ni, ọsi wolu! Uwe ni ime tuma nu kini anọ atem ka biyating ava aghumu. 4 Uma kpaa ipa nọ ufe ba, kọ ipa, kọ akpo. Uma bili kototang na ace aghọ kọ utra ba. 5 Nadidu ọna mani oghila ni, oso tẹri si, ‘Ikwyifu ka ajiya ọna ri.’ 6 Insi aghọ shi ni ikwyifu shi kide ọna ri ni, ikwyifu ki peni nga. Insi ba aghọ ba ni, oki wuwa ukushi nu. 7 Inu cica kọ ọna, nọ la nọ sa nadidu igho ima ra ama nọ, ka aghotina kpaa kina oka nga. Uma ka tili ika ushulu ba. 8 Nadidu ifono mani oghilani, insi ayira nọ ni, ola nadidu igho ima ra abano. 9 Inu leni na adumu ushi kide ifono, inu sa va tẹri bọ si, ‘Ẹrẹgom Ọnọng ya ba ayayo nu.’ 10 Nadidu ifono mani inu ghila ni ara yira nọ ba ni, inu sọ ghila itra bọ nọ tẹri si, 11 ‘Acọ ifono nọ umani ashi ki ifra yini, izara nọ ya. Nadidu kindi ni uye si ẹrẹgom Ọnọng ya sọ ba.’ 12 Isọ tẹri nọ, awii ra ni, aki cee nọ okono ahwoo aSodom kini ididu ifono.” 13 “Olo ngo, aKorasinu! Olo ngo aBetsaida. Kina uma usa uwo ica mani aju kide

nọ, ọbọ ni aju ka aTaya kina aSidon, ada kọ la ukpaa aiwu, acii kina uma ikwyi ibibi kina ọtong. **14** Na awii ashuwa ni, aki cẹri nọ kọng ahwoo aTaya kina aSidon ki cẹẹ nọ. **15** Ingo aKafarnahum, ujọọ ngọ ni aki ju kaya ẹremọọ? Kai, ingo na ki feni ngọ kide ugha. (Hades g86) **16** "Nadidu aghomani ahwiri nọ ni, ime na ahwiri. Agho toro nọ ni, ime na toro. Nadidu aghomani a toro mi ni, aghomani atuma mi nga na toro." **17** Ishi itinsara na apai vuwa ni ikwyifu, na aso teri si, "Agho Ona, usheẹ ma so kọng yi kaya nọ uca ngo." **18** Ava teri bo si, "Ime nu Isheẹ na akpaa ko ba ka yaya kini osuma ugha ni. **19** Uwe ni, ima nọ ẹrekyuo tina iyoo kina inang, nọ va shi ni ẹrekyuo ka ẹrekwẹ agho toro nọ, ni ba imumani iki peni nọ ba. **20** Nadidu kindi ni, uma ju ikwyifu si usheẹ so kọng nu ba, inu ju ikwyifu si awoo uca nọ ka ayaya." **21** Agolo ra ni ava ju ikwyifu nagigang kina Aghing Onong, ava teri si, "Isa ngo iza Ate, Ate ayaya na ẹrebo, ko sho omari ukushi aghina uye kina okpeli, ovasa yeni aghomani ayebo ice ima ba. Ime sa ngo iza Ate, ka udi woshi umani ingo cee nọ okong ododoma. **22** Ko iligba ima ni Atemi nga ma mi. Ba aghomani aye si inga shi anọ sa Ate, ko na aye Ate sa Anọ, kina aghomani Anọ wang yeni bo." **23** Ava tee kukushi atuma nga, ki teri bo ko yuyi si, "Anyu adaduma shi ki ica mani inu ima ri inu nu. **24** Iso teri nu, agho pii ko oto Onong kina agom nagigang wang nu ima ra inu nu, na ara nu bo ba, awang va kọng imumani inu kọng, na ra kọng bo ba." **25** Ace wii ni aghomeẹ umee iMusa va sisang ki titara na aso mra nga, ki teri si, "Aghomeẹ, ikembo ni ki ju ki peni okyuo onga mani ushi wu na mara ba?" (aiOnios g166) **26** IYesu va teri nga si, "Ikembo shi kide umee iMusa? Uka pila na nyi?" **27** Ava yira nga si, "Yoo Onong ngo kina ikwyi ngo nadidu, kina okyuo ngo, kina ẹrekyuo ngo, kina utiling nadidu. Ni va yoo ayikyoo uci ngo kini ẹrekwẹ ngo ni." **28** IYesu va teri nga si, "Ingo yira na biboro. Ka ju kindi, oki lang." **29** Ajiya nga, wang hwuru ẹrekwẹ nga ni, iva teri iYesu si, "Inga shi ayikyoo uci mi?" **30** Ni IYesu va yira nga si, "Ace agho nga sang ka Urushelima na aki ya Ayeriko Na ayi vasa dara nga, ki wuru nga uma wo, ki tara ma nga uca ububi, ava wolu ki ya nga okyuo ukushi Onong. **31** Ukadu wo ni ice ifirist va yii utra. Ava nu nga ni ava yii udaa esheẹ ki wolu ila nga. **32** Kindi ni ace aBalawe, ya foma oka ki nu nga ni, anga ma va yii udaa usheẹ, ki wolu ila nga. **33** Ata icuru ni utra va ba na ace agho aSamariya kukushi nga. Aya nu nga

ni, ahwoo va kpenẹ ngau, **34** ava kya ukushi nga, ava lolu nga irinyuru, na sha coo nga anye kina amusum ikolo ashi. A va kpaa nga kaya iZaki nga, ki kya ni nga ona nga ki ya wang nga okyuo. **35** Ikyua ni ava kpaa adinari apai ki ma agho kang, ki teri nga si, 'Awang nga okyuo wo, nadidu ima ri upii ni kutumu idi ni, insi iya vuwa ni iso ma nga ya.' **36** Ni, kide aya tai ri ni, inga ni unu ni atee anayuru aghomani ayi ca?" **37** Ava teri si, "Aghomani a yeni nga ahwoo." Ni IYesu va teri nga si, "Ingo ma, kya ko ka ju kindi." **38** Aso kyeng ni, ava ghila ace anifong, ace ayiri agholo ca iMarta ava yira nga ka ona nga. **39** Ashi kina anayuru agholo ca si uMaryamu, aghomani acica ki shite Ate aso hwiri upii nga. **40** iMarta ni apii Utina kpaa nga ikwyi wu, ava kya oko shi nga, ki teri nga si, "Ate, ora nong ni, anayuru mi yami ni so ju utina ka yayu mi ba? Teri nga si ashe mi ko." **41** Ni Ate va yira nga si, "iMarta, iMarta. Ikwyi ngo tee nọ uma nagigang. **42** Ima iyeng yu na wang. UMaryamu hwiya ima ididuma, na ki ba yira bo yo ko ba."

11 Ace awii ni IYesu so shor Onong ko uce uka. Aya kpe ni, ace agho kide aghoyii nga ba teri nga si, "Ate, mee ayo upii nọ Onong, konọ mani iYahaya mee aghoyii nga ni." **2** Aba teri bo si, "Insi inu so pii nọ Onong ni, inu teri si, 'Ate yi ka yaya, ta ni ajoo uca ngo, ẹregom ngo ba, **3** Ma ayo imila aidi kina kwagba awii. **4** Kpaa ayo uvulu ko, konọ umani ayo ka ko shee aghomani aju ayo uvulu. Ba ya ayo kiyi kpaa kide umara ba.'" **5** IYesu ba teri aghoyii nga si, "Aba ju si agha aye nu shina aghikyo, ni aba kyaa ona nga na abiyate atii kiya ju si, aghikyo, kilikulu ma mi uta Imila, **6** ka ace aghikyo mi shi ka utra ukeng na aba na acii kina ime, ni ime ta shimi na imumani ime ki ma nga ba.' **7** Ni agho shi kide ba yara si, 'Ba duma mi ko ba. Aku ta anyu uboo ya, na anọ mi shiya kini ime ka ya icuru. Ime taki brami usang ka ime manọ ice ima ba.' **8** Ime so teri nu, ime ye ni aki boọ sang nga ka ma nga imila si asa ayikyo nga ba, aki sang ka ma ajiya nga ima umani awang ka doro ko ca anyu boọ. **9** Kindii ni, Ime so teri nu, shoru, aki ma ngo. Wang, ingo ki peni; hwura, aki fumu ngo anyu uboo. **10** Aghomani ashoro ni aka ma nga; aghomani awang ni aka peni; Na aghomani a hwura ni, aki fumu nga anyu uboo. **11** Agba Ate nga kide nọ, anọ nga ki shoro nga itagbo na sa ma nga iyoo? **12** Ta aki shoro nga A kpa, asu ma nga inang? **13** In kini inu aghomani inu shi

agha akakiya ye uma anọ nu uma udọdọma, inu ye ni na nyi wu ni Ate aYaya ki ma wu, aki ma aghọmani ashọr nga Aghing Ọnọng.” 14 Ace awii ni, IYesu sọ woo agbatọng nọ ushẹẹ kọ ka ace ajiya ni. Ishẹẹ nga ya kunu ni, agbatọng va peni, ajiya va woo ica. 15 Ace aghọ bọ ba tẹri si, “Erekyuọ uBalzabul agom nọ ushẹẹ wọ na asu wuru ushẹẹ wọ.” 16 Ace aghọ bọ ghulu nga ka amra nga, ava wang mani a yeni bu ace amaa ka ayaya. 17 Anga ni aye ima ushi kide ikwyi bọ, aba tẹri bọ si, “Eregom mani ikau oka upai, ita ki tarau wu ba. Kindi ni, insi ọna mani okau oka upai, oki kpaa wu. 18 Insi ishẹẹ kau oka upai, na nyi wu ni eregom nga ki shi na akyuọ kọ? Inu si akyuọ uBalzabul kọ ni ime sọ wuru ushẹẹ kọ. 19 Insi akyuọ uBalzabul wu ni ime sọ wuru ushẹẹ wu ni, aghoyii ngo ni? Akyuọ inga wu ni ibọ so wuru wu? Kindi ni, abọ kọ wa ashuwa. 20 In kini ime woo ushẹẹ ni erekyuọ Ọnọng ni, eregom Ọnọng kọ ba ukushi nu. 21 Insi ajiya umani ashina erekyuọ loru abuu nga nagigang ni, asu sha ọna nga, uma ọnanga ki ci ila bọ. 22 Insi aghọ cẹri nga ni erekyuọ okoro ni nga, ki va ca nga ni, ajiya nga sọ yeri uma okoro nga mani asa erekyuọ ni bọ, ka va kau uma na ayeri, 23 Aghọmani ashi anga mẹ ba ni, ashi asho mi. Aghọmani aka shemi nga ucuruwu ba ni, ufuruwu nasu ju.” 24 “In kini ushẹẹ ususu kunuwu kide erenoma ajiya ni, ika kya wu oka mani amusumu shibọ ya ba na sọ wang oka uwuru. In kini a peni nga ba ni, aki ju si, ‘Imẹ ki vuwa mi ọna ni ime kunu wu.’ 25 In kini aya ba ni, aki ba peni ọna ni akọ yeri wu ki kyeri wu. 26 Aki vuwa nga ka ya yer uce ushẹẹ utinisara unga umani ucer nga na akakiya, na aki va ba ka ba ci kọ okaa. Kindi ni uci nga ki cẹr akyua ni ububi.” 27 IYesu sọ tẹri uma kindi ni, ace ayiri kide ikir baiya ba sang erewye ki tẹri nga si, “Ọnọng ta ayuru mani ajee ngo ki cee ngo anyu adaduma.” 28 IYesu ba yara si, “Aghọmani aka kọọ upii Ọnọng ki ba yii wu acee nu peni anyu adaduma.” 29 Ikir baiya ya kheme ni, iYesu ba ju si, “Akyua akakiya wudi ri. Awang si ayeni bọ amaa, aba yeni bọ ace amaa ba bam ni anga iYunusa. 30 Kono mani iYunusa ni amaa nga ka ajiya aNineba, kindi wu na anọ ajiya ki shiwu ka akyua ri. 31 Awii ashuwa ni, ayiri agom iSheba ki sang kina ajiya akyuakyuari ri ka yeni si ata ju bọ na biboro ba, ka aba ka uce uka atatọ na giga ka aba kọọ umẹ uye iSolomon. Ni aghọmani acẹr iSolomon wẹ kọ ukadii. 32 Awii ashuwa ni, ajiya Anineba aki sisang kina ajiya akyua ri, ka yeni bọ si ata ju bọ na

birbu ba, ka ibọ sher uvulu ya ni odomo iYunusa. Aghọmani acẹr iYunusa wẹ kukadii.” 33 “Ba aghọmani aki ta ugha ka agbilimọ na shọ wọ ba, ko na fuga kina ublikyo. Kayi, asọ tiga kaya ima utiga, ka aghọ ghila nu uyeri. 34 Ica yọ shi agbilimọ erenoma. Insi ẹca ngo shi ikyuọ ni, nadidu erenoma ngo ki shi na uyeri. Insi Ica ngo shi kina udumu ni, erenoma ngo ki shi ni iting. 35 Kindii ni, ingo so kra ta uyeri ngo ni iting yọ ni. 36 Insi erenoma ngo nadidu shina uyeri ni, uce uka shiwu na iting ba ni, ọsọ ta uyeri nadidu, ọsọ ta uyeri ki ghimi ngo kono umani agbilimọ ka ta uyeri kaya erenoma ngo ni.” 37 IYesu ya kpẹ upii ni, ace aBafarisiye va yoro nga ula imila. Aba kya uka ula imila ki ya cica ka la. 38 Na aBafarisiye ba wo ica nu mani IYesu kpene ula imila ba uhuru ivọ nga kono mani abọ ko gheli wu ni. 39 Ate ba tẹri nga si, “Inu aFarisiyawa ni, inu ka hwuru utumu iwoo kina iso, ni kide no ni uder ajiya wu kina akakiya. 40 Inu abo! Inu ye nu si aghọmani aju utumu nga ju ide ba? 41 Inu ma aghọmani ashi bọ ni ima ba ima ni ushi kide, na didu uma ki ba na pipar kukushi nu. 42 “Ọlọ nu, aFarisiyawa! Uwe ni, uka ma Ọnọng ima iye kide usho, okyulo, aya kina uma ere nang. Inu ta dumanọ na uju aipang kina uyoo Ọnọng ba. Ọmari bọ si umani inu so ju, basi ashe uce ya ba. 43 Ọlọ nu, aFarisiyawa! Uwe ni, inu ka yoo na ama nu uka uci ododoma kide okọ takwyue aYahudawa, kina ubili ika ize. 44 Ọlọ nu! Inu shi kini alor bọ angọ mani ajiya keng ka ya na ata ye bọ ba.” 45 Agha aye kide aghomẹ umẹ iMusa ba yira nga si, “Aghomẹ, Insi ingo tẹri kindi ni, iyi ma ni ingo cira yi.” 46 Ni iYesu va yira si, “Inu aghomẹ umẹ iMusa, ọlọ nu! Ka inu kpẹ ajiya akpara na pam mani aki bira bọ uko ba, inu ta taa nọ bọ avo ka inu shẹbọ kọ wọ ba. 47 Ọlọ nu! Ka inu ka vra alor anga aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng mani anirakpẹ nọ pili. 48 Ushi ra ni inu ki ba yira umani anirakpẹ nu ju. A pili aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng, inu sa tumu bọ alor. 49 Kindii ni, amra Ọnọng si, ‘Iki tuma bọ kina aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kina aghotina Anọ Ọnọng, ka pili ace aghọ bọ, na ma ace aghọ bọ ọlọ.’ 50 Uwu sa ni aki ma ajiya akyuakyuari ọlọ nọ umani a pili aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kọ kpaa ka kyua na akeri asing kọ, 51 Kọ kpaa ka ayi Abila kina anga uzakariya, Aghọmani apii ka biyatẹ agoo kina uka upipar kide ọna Ọnọng. Isu tẹri nu, ayii bọ shi kaya akwyi nu. 52 Ọlọ nu, aghomẹ umẹ iMusa! Inu kpaa aca ufumu ọna uye, inu ka kyakwyi nu ni, inu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu

aghô wang ughila ka ghila ba.” 53 IYesu ya kunu kô kadu ni, aghômêê umêê iMusa kina aFarisiyawa ba dëê kô mênî nga nagigang, asô pura nga ka peni uma nagigang, 54 asô sha ka kpênê nga kidê upii nga.

12 Agolô ra ni, ikir baijiya nagigang curu na sô tang ace bô, iYesu ba kpênê upii kina aghoyii nga, asi, “Inu ju na bribô kina uyisti aFarisiyawa, aghô ju unu ica. 2 Ba imumani afugaya ni iki kunu yô ba, ko ni imumani ashô yô ni aki ye bô ba. 3 Imumani inu têri kô uyuyi ni sa a kông yô ka ayayê. Imumani inu têri kidê idê igunu ni, aki gyoo a kpa wu ka yaya ôbôô ajiya na pam ki kôô. 4 “Inu ayikyo mi, imê so têri nu, inu ba kôô êrêbata aghô pii êrênôma ba, in kini akpêê upii ni, ba imumani aki bra uju ba. 5 Imê ki têri nu aghômani inu ki kôô êrêbata nga. Inu kôô êrêbata aghômani insi apii ni, asi ni akyuô ufeni kidê ugha. Imê so ba têri nu, anga si aghômani inu ki kôô êrêbata nga! (Geenna g1067) 6 Ba aka gbara anurudêri atô na anei apai ba? Nadidu kindô ni, Qnông ta yuu nga agha ayaye kô ba. 7 Ingô ni, kina ufilikwê ngô nadidu ni aku pila bô. Inu ba kôô êrêbata ba, ka inu cêr Anurudêri na umani a wang nagigang!” 8 “Imê so têri nu, nadidu aghômani ayeni kite ba ajiya si inga yira mi ni, Anô Ajiya ki kô yeni si inga yira nga kite atuma Qnông. 9 Aghômani a yeni si inga tórumi kite ba ajiya ni, imê kiku yeni si itôrô mi nga kite atuma Qnông. 10 Aghômani kpaa êrêkwuyê nga kini Qnông nga ni kaya Anô Ajiya ni, aki yira nga uvulu nga wu, nadidu aghômani akpaa êrêkwuyê nga kini Qnông nga ni ka ya Aghing Qnông ni, aki yira bô ôlôkpaa nga ba. 11 In kini aba ni inu kite uka ta akwyi aYahudawa, ko ite agha utêri ashuwa, ko ite agha ite ni, inu ba mênî ikwyi nu na imumani inu ki têri ba, ka inu woo akwyi nu kô ba, 12 ka Aghing Qnông ki mêtê nu imumani inu ki têri ka agolô ra.” 13 Ace aghô kidê ikir ba ajiya têri iYesu si, “Aghômêê, têri anayuru mi si akau uma ungômani ate bayô kpoo ki ya ayô na ama mi ôka mi.” 14 IYesu ba têri nga si, “Ayul! Inga sa mi ni imê ba nu aghô ashuwa ko ni imê kau nu imumani ate nu kpoo ki ya nu?” 15 Aba têri bô si, “Inu sa kra, inu ju atatôô kina kô iligba ahwula, ka ba upeni uma wô sa upeni ôkyuô ba.” 16 A va ma bô ila ki têri si, “Ija ace aghônô upeni ju imila nagigang. 17 A va têri kidê ikwyi nga si, ‘Imê ki ju na nyi? Ôka mani iki sa uma aghumu mi wô ki lara.’ 18 A va têri si, ‘Imumani imê ki ju ye, imê ki pulu afô mi wô, ki vra ace akakông, ki sa uma aghumu

mi kina uma mi kidê. 19 Imê ki têri êrêkwê mi si, “Imê shi kina uma na pam mani imê ki kôô ôdôdôma wu anyi kina anyi. Tara ni iwuru, ni sha la, ni sha sa, ni ju uvra mi.”” 20 Qnông ba têri nga si, “Ingô abo! Atii ri ni aki yira ôkyuô ngô wô. Uma umani Ingô curu êrêkwê ngô ni ôki tee unga inga?” 21 Umani, aghô curu upeni êrêkwê nga shi wudu, ashi na upeni kukushi Qnông ba.” 22 IYesu ba têri aghoyii nga si, “Uta kindi ni Imê so têri nu, Inu ba bra ikwyi nu ni ôkyuô nu ba, ima ni inu ki la; ko imumani inu ki sômô ki êrênôma nu. 23 Ka ôkyuô cêri imila, êrênôma ni icêri umugo. 24 Inu kra uunu! Aka pila bô ba na acuru bô ba, ashi bô na afô ba, kindi ni Qnông ka ma bô imila. Utina nu cêr unga uunu nagigang! 25 Inga kidê nô ni ubra ikwyi nga ki bra ukhimi agolô kô ôkyuô nga? 26 Insi inu bra nô uju ima jii kindô ba ni, ikêmbô sa ni inu sô bra ikwyi ka aya uma ôkôkông ushê? 27 Unu kra umani ufuru ka fônu, aka ju bô utina ufufugu ba, ko ônga ususugu, kindi ni, imê so têri nu, ko iSulemanu, kina ôla irinôfônô nga ni, asônô kô sômô nga uma umani ucêr unga ayayeng bô ba. 28 In kini Qnông ka fiya ôbông aghumu kindô ni, unga umani Ushi wu kaidi ni, ikyua ni aki sa bôô kidê ugha, inu bô ni aki tô ya nu ya? Inu aghô ma aipang na jêê! 29 Inu ba bra ikwyi ni imumani inu ki la ba, kini umumani inu ki sa ba. 30 Ajiya asing aghômani ashi bô aYahudawa ba so wang ighô nu uma ri, inu ma ni, Ate nu ye si inu wang bô. 31 Inu sa ikwyi nu ka umumani ushi unga êrêgôm Qnông, asô kimi nu udibi uma wô. 32 “Inu ishû ajaji, inu ba kông êrêbata ba, ka Ate nu hwiri uwhai uma nô ôka kidê êrêgôm nga. 33 Inu gbura umumani inu shini bô, kô inu ma aghila amir. Inu wang akwyi nô ipa nô ufe umani ika bayô ititang ba, upeni mani ôka kpêri bô nga ba ka yaya, ôka umani ba ayi mani aki ba, ba iriyi mani iki bra wô ba, 34 Uka umani upeni ngô shi wu ni, ôka wô ni ikwyi ngô shi wô.” 35 “Inu lolu abuu nu, agbilimô nô sô la ugha. 36 Inu ba kini aghô ci sha aghô ôna bô ka vuwa ka ôna agya ubiya wô ni, in kini a hwura anyu ubôô ni na asô fumu. 37 Ôki shi uduma kukushi agira mani aghô ôna bô kô vuwa ka ba peni bô na ci na zizal. Imê so têri nu aipang, aki loru abuu nga, ka têri bô si acica ôla imila, aki sa ka ama kô aligba agra nga imila. 38 Agra ra ki shi agha anyu adaduma insi aba kina abiyatê ating, ko kina ikwyating, ka peni bô na zizal. 39 Inu ye si, aghô ôna ta ye akua umani ayi ki ghila idê ôna nga ni, ata ki ya nga ya ka ghila ba. 40 Inu ma so ci

na zizal, ka agolo mani inu ta sanu ikwyi wo ba ni, Anọ Ajiya ki ba.” 41 IBitrus ghulu si, “Ate, idi igho ighang upii ni, ayo bo ta nadidu ajiya wo?” 42 IYesu ba yira si, “Inga shi agira aipang anga uye ukyuu, mani agho ona nga ki ma nga uko ona nga, aka ma agira ushe imila bo kide agolo?” 43 Agira anyu adaduma nga aghomani agho ona nga ba peni nga ni asu ju utina nga. 44 I me so teri nu aipang, aki sa adidu agira ukra uma nga nadidu. 45 Insi agira nga va teri ikwyi nga si, ‘Agho ona mi ki tre wo no uba,’ na sa dege kuca agira ba ghimi kina ayiri, na asa ghila ula kina usa ki vra, 46 Agho ona agira ra ki ba, awii ni ata sa nga ikwyi wo ba, ko akyua mani ata ye nga ba. Ki wuwa ka awii mani ata sa nga ikwyi wu ba, aki ca nga nagigang. Ka ba sa ulo kina agho umani ashi bo na aipang ba. 47 Agira umani aye imuwang agho ona nga ni ata ju nga uci na zizal ba na ata ba ju nga ba ni, aki ju nga uca nagigang. 48 Aghomani ata ye nga imuwang agho ona nga ba ni, insi aju imumani ima uca ni, aki ca bo nga nagigang ba. Nadidu aghomani ama nga uma na pam ni, aki wang uma na pam kukushi nga, Aghomani ama uma upam nagigang ni, aki wang uma upam nagigang kukushi nga. 49 “Ugha wu ni ime ba usa ka sing. Uwang mi ni, ata ko ta wu! 50 Ka ime shi kina iminimini agna ulo mani aki ju mi, ime kpaa sa aki ju mi nga! 51 Inu kpaa si ime ba na uci okyuo wu ka sing? Kaa yi! Ime so teri nu, ukau akwyi bajiya wu ni ime ba wu. 52 Ko kpaa ka kyakyuari ni, ona ugna agha atong ki kau uka upai, agha apai ki la inang kina agha tai, agha tai ki la inang kina agha apai. 53 Ate ki la inang kina anọ nga, anọ ki la inang kina ate nga. Ayuru kila inang kina anọ nga, anọ kila inang kina ayuru nga. Akeri li la inang kina abiya nga, abiya ki la inang kina akeri nga.” 54 IYesu ba teri ajiya si, “Insi inu nu uyuu aviya ka iriwura ni, inu ka ju si, aviya ki kpaa, aki ba kpaa. 55 Insi inu ba nu uyuu ka use ila nusang ni, inu ka ba ju si, aki ju oci. Asu ba ju. 56 Agho ju unu ica! Inu bira unu ushii asing, inu ta bira no ukpi amra adi akyua ba kukushi nu ba? 57 Ikembọ sa ni inu ta ki ju nu imumani isi iduma ba? 58 Insi ayikyo okoro ngo kyaa ashuwa ngo ni, ju ka inu yira ace ko tra, ingo ba togo ngo ni, aki kyaa ni ngo ki ite agho teri ashuwa. Agho teri ashuwa ki kyaa ni ngo kukushi agha anirashi. Agha anirashi ki ta ngo kide ubo itii. 59 Ime so teri nu, Ingo taki kunu ngo ko ukadu ba si ingo ja imumani asa ngo, ba imumani iki se.”

13 Akyua ra ni aghomani so ko oka ma iYesu nga ila agho aGalili mani iBilatus asa si aya pii, ayii ma zo go ya na no mani awa ifuu wo. 2 IYesu ba yira bo dita bo inu du kpaa si adi aGaliliyawa cee ushe ma agho aGalili nu uvulu, no umani a ko kong olo? 3 Ime do taa nu, kayi, inkini inu la no ukpaa mani nadidu nu nudo kpuru nu kini ibo ni. 4 Inu kpaa si usho nunanari le agho mani ovra kpa ka ya bo ka uSiluwam, ko kyo nu a pyi oshe ma ajiya ngo Urushelima nu uvulu? Kayi. 5 Ime do ta no ushiwudu ma, inkini inu lanu ukpaa ma ni, inu do kpurunu kini ibo ni. 6 Ama do ma bo ighang upii do taa bo ni, ace aghimi sa no osho uweng mani a pra ka ide owra nga abo kala ikolo ada peni nga ma. 7 Ada do taa agho keri ija, ngo nu aidi anyi atai wuji ime do kyeng wang ikolo osho mi daa peni mi ma. A kpa da naa wo. Ikembọ sa ado dala oka ki lilo. 8 Ada yila nga di taa ni atina mi, yawoya mi kyele yo ka anyi ayi, mi sa culu wu elebo, 9 inkini asa nga ikolo ka anyi ki ba ma ni, ado kpa ko. 10 Ace awii ni iYesu so mee ko uce oka otakwyi aYahudawa ka Awii uwuru bo, 11 ace ayiri mani aghing Isho sa nga ugunu anyi usho na ananari, aku gamu nga, aka bra nga tara na kikya ma. 12 IYesu ya nu nga ni, ava ayoro nga di taa nga, ayiri akau ngo nu ugunu ngo. 13 A ciya nga avo ka didu akyua asisang ki bre Onong. 14 Agha akakong oko takwyue aYahudawa kong anang, mani iYesu ma ayiri la okyuo ka wii uwuru aYahudawa, ada taa ajiya, ayo so na awii mani ala atin mani ayo kyeli utina, inu ba ka dalawii la nama manọ okyuo, ba awii uwuru li ma. 15 Ate yila nga di taa, “Agho ju unu ica! Kwinga kide nu aka shii nga inaa nga ko izaki nga ko uka mani aka lor bo, na kya niyo naya ma yo amusum ka awii uwuru ma? 16 Ushiwo duma ma ayiri li agho ute Ibrahim mani Isho lor nga anyi usho na ananari, ushi wo umani ashii nga ko dudii olo ka awii uwuru ma? 17 Aya taa nido ni aghomani atoro bo nga kong igho, nadidu ajiya kong ikwyifu no ima ododoma mani ado ju. 18 IYesu taa bo, “Eregom Onong lilee ike? Ikembọ ado malaa ko? 19 Iso lilee ikir Ikpo mani ace agho pila kide uwra nga, a fonu di cii osho, anelinu ma taa aso bo kaya osho.” 20 Ava teri bo si “Ikembọ mi ki malaa eregom Onong ko? 21 Iso lilee uyisti mani ace ayiri a kpa dzo ka iribii alkama imu mara itai, so peni uyisti nga nadidu.” 22 A kpeno utra kyaa nga efefefong na anefefong, ado mee Ajiya, na ta kyaa nga Urushelima. 23 Ace agho taa nga ni Ate ma ayo aghomani ado peni ufoo ni ado shi bo agho ma? Ada taa bo ni. 24 Inu

ma ɛrɛkyuɔ kɔ ghila anyu mumɛni, imɛ dɔ taa nu ajiya na pam aki wang mani aghina, adɔ bra bɔ ma. 25 In kini ate ɔna ghina di fowa anyu ubɔɔ, nudo tra kɔ sosing nudo hwura anyu ubɔɔ ngo dɔ taa ni Ate ma ayɔ, fɛmɛ anyu ubɔɔ, adɔ yila bɔ na taa ni, “Imɛ ye mi ɔka mani inu ghala ma. 26 Kadu inu dɔ taa ni, ayɔ la di sa ni ngo, ingɔ mɛɛ ki ifɔng ma ayɔ. 27 Adɔ taa ni, imɛ ye mi ɔka mani inu ghala ma. Inu sang nɔ kɔ shi mi nadidu nu, inu aghɔ ju akakhiya. 28 Inu dɔ ci, nɔ ghula ayiri nu, awii umani inu nu iBrahim, kina iShaku, kina iYakubu, na aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng nadidu ka ɛrɛgɔm ɔnɔng, inu akwyue nɔ ni, adɔ kra nɔ. 29 Ajiya dɔ ba ka ushii ɛlɛpuwa na ushii awura, kina ushii dɔ juwa, na khikha ula imila ka ɛrɛgɔm ɔnɔng. 30 Aghɔmani asɔ aghɔ utumu dɔ tee aghɔ ite, aghɔ ite dɔ tee aghɔ utumu. 31 Kidɛ akyua ra ace aFarisiyawa ba di taa nga ni, “Sisang kajii kɔ kyang ice ifɔng, ki iHiridus wang pii ngo wɔ” 32 Aterɛ bɔ, “Inu kya ya taa ava ghumu la, ngo nu midu wulu ushɛɛ kaidi, adumu peni ɔkyuɔ, ikyua kindii, awii atai ni imɛ dɔ kpɛ utina mi. 33 Nidɔ ni imɛ dɔ lite nɔ kyeng mi aji ne ikyua, na adawii, ushi wɔ ɔdɔma mani apii aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng kɔ uce ɔka ma sa Urushelima. 34 O! Urushelima, O! Urushelima, aghɔmani apii aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng, afɛɛ aghɔmani atuma bɔ kɔ shi nu, ɛlɛmɛ kɔ me wang culunu mani ananu ka culu anɔ nga kidɛ ashɔɔ nga, nu turo nu. 35 Uwuji aya nu ɔna nu kinedo ba aghu ba, imɛ dɔ ta nu, nu ki va numi ma sai awii mani Inu ma, anyu adaduma kushi awo mani akin kidɛ ɛcuwa Ate.

14 Ace awii wuru aYahudawa ni, aghila ɔna ace agha aghaghɛ aFarisiyawa ka aya la imila, ajiya ba sa nga ica. 2 Ace aghɔ udumu ufɔɔ ɛrɛnɔma shi ka ite nga. 3 IYesu ghulu aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa kina aFarisiyawa si, “Qsɔ ɔdɔma ni ama ɔkyuɔ ka awii uwuru aYahudawa ta na nyi?” 4 Ava kɔmɔ, iYesu va kpɛnɛ nga ki ma nga ɔkyuɔ, ki shira nga na sang nga. 5 Aba terɛ bɔ si, “Inga kidɛ nɔ, aghɔ shi na anɔ ko izaki ni ikpaa kidɛ uhwo ka awii uwuru aYahudawa, na aki woo nga ba?” 6 Abra bɔ uyira upii ba. 7 IYesu taa ighang upii aya nu ni aghɔmani ayɔrɔ bɔ usra agya na asɔ wang ɔkɔ cica ɔdɔdɔma agha kakɔng, ada taa bɔ si. 8 Inkini ace aghɔ yɔlɔ ngo ka agya ubuwa ni, ma khikha kɔ ɔka ɔdɔdɔma ma, peni aghɔ kɔ dɔ yɔlɔ ace aghɔmani acɛɛ ngo nɔ ɔghughɛ ni, 9 Aghɔmani ayɔrɔ nu ka pai nu amado ba na ta ni,

ngo ma awawo ɔkɔ khikha, ɔdɔdɔma ingɔ dɔ kɔng ighɔng, adɔ taa ngo ya khikha kɔ ɔka mani ufuma wɔ ɔwɛ na ɔdɔdɔma ma. 10 Inkini ayɔrɔ ngo agya kya ya khikha kɔ ɔka mani ushi wɔ ɔdɔdɔma ma, kadu wɔ ni inga agho mani ayɔrɔ nɔ agya ba ni, inga dɔ taa ngo ayikyɔ, ma khikha kawɛ. Kadu ngo dɔ pini uɔɔ ngo ka shite aghɔ mani ngo kyeng ni bɔ. 11 Aghɔmani ajɔɔ ɛrɛkwɛ nga ni, aki shuu ni kɔ, aghɔmani ashuu ni ɛrɛkwɛ nga ni adɔ jɔɔ nga. 12 Ataa aghɔ yɔlɔ nga agya, inkini ngo dɔ yɔlɔ ayɔɔ ula imila ta agya ni, ma ka yɔlɔ ayikyɔ ngo ma, ta anayuru ngo, ta awo ute ngo, ta anapai ngo, ta aghɔ shi ni ufe, kpɛɛ ni ibɔ ma dɔ yɔlɔ ngo, da dɔ ju ngo. 13 Inkini ngo dɔ yulo agya, yɔlɔ agho lamiri, agho kyeng ugunu, aghɔ shina ɔhua ɛlinema, kana aghɔ shi afoo. 14 Kini dɔ wɔ Ingo dɔ pini anyu adaduma, ka ushii aghɔmani ashi bɔ na utra mani adɔ ma ngo kɔ ma. Adɔ ma ngo ka awii mani aghɔ kpuru kidɛ ɔnɔng dɔ sisang. 15 Aya kɔng nidɔ ni, ayayi kidɛ akikyo ula nga yila di taa iYesu, anyu adaduma kukushi aghɔmani adɔ la imila ni ngo kidɛ ɛrɛgɔm ɔnɔng.” 16 Ataa nga, apya ghɔ yɔlɔ agya aghɔghɛ ayɔrɔ ajiya na pam. 17 Akyua agya ya ba ni, ada tuma agira nga, ataa aghɔmani a yɔlɔ, ayɔ kpɛɛ keli kwiɛ. 18 Nadidu bɔ dɛɛ aghɔ wa ifra aghɔ sice tane, “ameghe ebiya me wee ya nu yu. Kilikɔlu ayamiya. 19 Ada ghɔ taa si imɛ ghɛ inaa uwuu itɔng imɛ dɔ kyaa mi ya mala bɔ, mi dɔ shɔlɔ ngo ya mi ya. 20 Ada ghɔ taa si, mi kɔ vo ayiri, imɛ dɔ bra mi ba ma. 21 Agira da vra di ma taa Ate ɔna nga ila, Ate ɔna nga da kɔ anang, ataa agra nga, kunu kishang ngo kpɛnɛ itra ifɔng kina anila apuwa ngo ya yɔlɔ aghila amir, agunu, afoo na aghɔ huwa ɛlɛnɔma. 22 Agira da taa, ‘Ate ɔna, ima umani ngo taa ni akɔ kpɛɛ, ɔka va shɛ wɔ.’ 23 Ate ɔna ta agira nga, akunu na kya itra ikikɔng, kina itra ufɔng ɔfisi, aculu ajiya na ma ghina, na tii ɔna mi. 24 Imɛ dɔ taa nu, ko agha yayi kidɛ aghɔ umani imɛ da yɔlɔ bɔ adɔ ko ghɛli agya mi ma. 25 Ajiya nagigang dɔ kiyii nga. Aba tee di taa bɔ. 26 “Aghɔmani adɔ ba ushi me ni, sa ayoo mi di pyɛ Ate nga, na ayuru nga, na ayiri nga, na anɔ nga, na anayuru nga ayiri na aghɛmɛ, ɛɛ, kina ɔkyuɔ nga ba ni, adɔ bra nga uteɛ atuma mi ma. 27 Aghɔmani A kpa nga ukumu ɔshɛ nga di kiyii mi ma ni, adɔ bra nga uteɛ atuma mi ma. 28 Inkini ace aghɔ nu awii vra ɔna ayaya ni, ba adɔ khikha da kala ta asɔ na ufe umani ɔdɔ ma nga na kpɛɛ utina ma? 29 Insi ama kɔ ta ɛlɛkpa uvra, inkini ama dɔ kpɛɛ nga ma, ajiya dɔ

sala nga. **30** Ni adɔ taa si cɛr! Awɛ sang uvra ama dɔ kpɛɛ nga ma. **31** “Agba agɔm nga wang kyaa ɔkɔrɔ kina ace agɔm, adɔ zɔnɔ khikha na kala ta inga agha ajiya aji ushɔ dɔ bra ɔkɔrɔ na agha ajiya aji ishɔ ipai ma? **32** Inkini adɔ bra nga ma ni, adɔ tuma kukushi bɔ na ashi atɔɔ da ama akwɛ bɔ. **33** Ushi wu du nadidu aghɔmani asheɛ nga ima mani asɔ kini yɔ ma, adɔ bra nga utee aghɔyii mi ma. **34** Unyɔ sɔ ɔdɔma inkini ɔdɛdɔgɔ wɔ kpɛɛ wɔ ni, nanyi wɔ ni uhwai dɔ vuwa wɔ? **35** Unyɔ shina fabɔ ni ba imumani adɔ ju nu bɔɔ ma ka ibiya, ta utaki, adɔ naa wɔ, aghɔ umani asɔ na atɔng ɔkɔɔ na kɔɔ.

15 Nadidu aghɔ yila agonu na aghɔ shi na uvulu a yiri ba ukushi iYesu ka kɔ nga. **2** Afarisiyawa na aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa laa kɔ yeni ubra ikwɛi na asɔ taa, adidi ajiya sɔ yila aghɔ vulu, adɔgɔ la imila ni bɔ. **3** Ni iYesu ba taa bɔ ighang upii, **4** Inkini ace aghɔ kidɛ nɔ sɔ na analatɛmi aji, ayi vuu nga, adɔ ya ishɔ lara ushɔ na lara ushɔ kɔ ɔka mani aka lor bɔ, nayawang mani uvuyo, saya peneyo ma? **5** Inkini apeni yɔ, adɔ kpa ayɔ ka ya uvunga, ni ikwɛifu. **6** Inkini avuwa ba dɔ ɔna, aki culu ayikyo nga na aghɔ cicɛ nga ɔkoyeng natabu, nushimɛ nu ikwɛifu, migu pene anatem me mani uvu yo. **7** Imɛ dugotanu, Ushi wu du, aki peni ikwɛifu ka yaya, kaya aghɔ uvulu yayi mani alokpa, kɔ cee aya usho na ulara usho mani ashi yɛr na awang la ukpaa ma. **8** Ta agba ayiri nga, amashi ne ɛfɛ azurfa usho, ama naa uzee, aki tanga ugha ka ɔgblimɔ nayeli ɔnaa ma, aki ma ikwɛi ko wang yo, nama peni yo ma? **9** Inkini ama peni yo, aki culu ayikyo nga na aghɔ cicɛ nga ɔkayeng ka dɔ taa bɔ si, “nu shemi nu ikwɛifu, ɛfɛ mani minaa la migu peni yo. **10** “Ushiwudu mido ta nu, ima ikwɛifu kukushi Atuma ɔnɔng ka yaya inkini aghɔ uvulu yayi lɔkpa.” **11** Amado tabu, apya aghɔmani asɔ na anɔ analaghɛmɛ apai. **12** Anaji ta ate bɔ, ate mi, ma mi mame ɔka mani aka kau inkini aghɔkpo ni, atee da kau bɔ imumani asɔ neyo. **13** Aya ala nalawe najii anaji da culu ɔmanga, A kpɛnɛ ɔtra atakya nga ifɔng mani usoto, kadu aya volu ima nga kashi kuu wuru. **14** Aya kpɛ volu imumani asɔ neyo nedidu ɛdɛfu ma kpaa ka ifɔng, amiri da kpɛnɛ nga. **15** Akya kiya ma ɛrɛkwɛ nga kukushi ace aghɔ ifɔng kuu tina, adu aghɔ dado ma nga ɔcee Alede. **16** Awang mani atii afunga ne imila mani adogu ɔcee alede neyo, apeni bɔ aghɔ ma nga imila ma. **17** Ijiya nga ya vuwa adadota, aghami bɔ kidɛ agira ate mi

mani asɔ nu imila na pam na aka la di nirawɔ, imɛ wɛ ni dafo wang pii mi. **18** Imɛ do sisang, ka imɛ ya peni ate mi, ki ta nga, ate mi, imɛ vulu kukushi aghɔ ayaya kina ingo. **19** Imɛ da ma mi mani ayɔrɔ mi anɔ ngɔ ma, kpami lilɛ ace agira ngɔ. **20** Asisang, dikyaa ushi ate nga. Ashi atɔɔ ni, ate nga nu nga na aba kɔng ahoo nga, ati ki kyaa ukushi anɔ, ate nga sang ki ya kpɛnɛ nga, alakɔ kɛni nga. **21** Anɔ tanga, ate mi, mivu aghɔ shi ka yaya, imɛ vuu ngɔ, imɛ ma mi ayolomi anɔngu ma. **22** Ate nga taa agira nga, ‘Kaisha, ya kpaa ugba mani ucɛɛ nɔ ɔdɔdɔma, nama sɔmɔ nga, nu sɔmɔ nga animaa kina akpɔ **23** Aba na ɛna mani acɛɛ no omala nama wa, nayɔla, na ayɔ ju ikwɛifu. **24** Ka anɔ mi ri ni aku kpo nga awii na ya vuwa, aku vuu nga diya vra,’ aba ju ikwɛifu nagigang. **25** Anɔ akɔng nga shi kaya ibiya. Aya ba ayayo nidɔna ni, aba kɔng na asu sra agya na aya. **26** Ada yulo ace agira aca, aghulu nga ikɛmbɔ doguba? **27** Ata nga anayuru ngɔ sa, “Owɔ ni ate ngɔ wa ɛna mani acɛɛ nomala mani atakwɛi ni nga na asakyo. **28** Aghakɔ kɔng ana, atɔrɔ nga ughila, ate nga kunu dila kɔ bobale nga. **29** Ayira ate nga ditani, “Kala, ɔghɛ anyɛ mani mi kyili ngɔ otina, mikodu tɔrumi ima uta nguma, dunedo, ngɔ kɔ maminga annanima ma, miya sra agya na ayikyo mi. **30** Anɔngu we ya ba, aghɔmani aya la ɛfengu nedu ngɔ mani asɔ niyo kaya ayiri ijirija avuwa, ngɔ wanga ɛna mani opyi nomala. **31** Ate nga tanga, anomi kwagbawe ngɔ sɔni ni mɛ, nedu ima mani misoneyo ɔnga ngɔ wu. **32** “Oso duma mani ayɔ sa agya ni mani ayɔ peni ikwɛifu, mani anayu ngɔ adakupko, ka kyua ri ni akɔ vuwa, adako vulunga kyaukyuari ni apeni nga.”

16 IYesu vasa tɛri aghɔyii nga si, “Akɔ ju ace aghɔlɔ ufe ngɔ mani ama aghɔ utina aghaghe nga uma si akyogho nga ya. Kɔ utumu na vasa ba nga kini ila mani aghɔ utina aghaghe nga sɔ furu uma aghɔ ɔna kɔ. **2** Aghɔ ɔna vasa yɔrɔ aghɔtina aghaghe nga ki tɛri nga si, ‘Ikɛmbɔ ni sɔ kɔng kindii kaya ɛrɛkwɛ ngɔ? Kɔ ngɔ kisɔ shin aghɔtina aghaghe mi ba.’ **3** “Aghɔtina aghaghe vasa tɛri ki ikwɛi nga, ‘aghɔ ɔna mi ki kla mi kutina, ɛkebɔ ni imɛ ki ju? Imɛ wɛ ni ishimi kina akyogho uwuu ba, ni mɛ hwiri ighong kishɔlɔ. **4** Yauwa! Imɛ ye imumani imɛ ki ju, peni a klami kɔ otina mi ni, ajiya sɔ yira mi ki irina bɔ.’ **5** “Avasa yɔrɔ Ajiya mani ate ɔna nga yii bɔ ita, ava ghulu aghi ite si, ‘Imɛ kɔ na agho ɔna yii ngɔ?, **6** Avasa tɛri si, ‘Agarwa na anyɛ aji. Aghɔtina aghaghe

vasa tēri si awooke, kai shang igho ishō itōng.’ 7 Avasa tēri aceghō, ‘Ngō ni, Imē kō na yighi ngō?’ Inga vasa ter si, ‘A buhu nga alkama aji yō. Aghōtina aghaghē vasa tēri si, ‘Yira awo, kōghō ishō nanari.’ 8 “Agho ɔna vasa jōo aghōtina aghaghē aghō taa aipang ka aju amira. Ka agha asing kō bra ukeng na ajiya bō ka asing ri kina amira ki gina ajiya uyeri kō.” (aiōn g165) 9 IYesu vasa lite nō tēri si, “Imē sō tēri nō, inu ju utina nu peni nu kōnō peni akwyinō aghikyo kō. Kin dinipeni upeni kpēē bō ni, aki yira nō ki irina ingo taa amaa. (aiōnios g166) 10 Agho mani amaa na ama ni nga (aminci) ki ima shi naji ni, aki bōrō mani nga ki ma ighighē. Agho taa aipang ba ki ma shi naji, aki bōrō shi aghō ta aipang ki ma ighighē. 11 In peni nu taa aipang kō upeni asing ri ni, inga ki ma nō ɔkyōu upeni aipang ni? 12 In peni nu ra ju naipang kina akpara aceghō ba ni, inga ki manō imumani shi nga nu ni? 13 Baa agira mani aki bra ju irigira akyote apai, ko a tōrō nga ayeng, na ayoo ayeng, ko na ju ayeng aipang, na tōrō ayeng. Uki branō sa ikwyi nu kō yii ɔnōng nō sa va sa kō wang ka kyua ayeng ra ba.” 14 Ushi kindō aFarisiyawa aghō uyoo efe bō ni kōkōng imumani IYesu tēri ni, avasa ta ishōmō. 15 Ama ni IYesu vasa tēri bō si, “Inu bō shi aghō ki yeni ki ite majiya si, inu na aghaipang bō. Amma ni ɔnōng’ye ikwyi nō, ɔmamani Ajiya yōo na ma bō agirma ni, ɔbō ni ɔnōng ka wang nu ba. 16 “Umēē iMusa kinō unga aghō pii kō ɔtō ɔnōng kōni ajiya sha yii ki ma ta kō nga kyua iYohana aghina Abaptisman. Amma ni ata kō mani ateri ila ididuma inga ɛrēgōm ɔnōng, kwinga sōsher naigang ka peni ughilau. 17 “Kindō ni uki gina nō yuyo nō umani ayaya kini ɛrēbō pulu wu, mani ateri si iwoo iye vulu yō.” 18 Du Awo mani ashira ayiri nga kiva avō ace ni, aju zina awo mani avo awo mani ashira nga inga mani aju azina. 19 Aju Ace aghōlō ufe, aka tsomo ugbang shino ufe, ngō shina amusumu aseseng gheng, aka la imila diduma kōligba awii. 20 Ka nyu ɔna nga ni ace aghina amir shiwu na yōrō nga si Ilazarus, awo mani nididu ɛrēnōma nga sonu igunu. Aka ba ni nga kwaligba wē ki ma yii nga. 21 Anga ni aka wang la imila ko na wa si ngō mani ekpaakaye tebura yōlō ufe yō. Anirava ma ka kyaa kiya ghēli irinyuru nga. 22 “Eshi dō ci na aghina Amir ra vasa kpoo nga, atuma ɔnōng vasa kpaa nga ki kyaa bō kukushi Ibrahim kō. Aghōlō ufe vasa kpo nga, avasa na nga. 23 Akyā ɔna ugha adokong ɔlō, avasa shang ɛrēkwyuē nga ka yaya ki nu Ibrahim

ka too, kina Ilazarus. (Hadēs g86) 24 Avasa yōrō ki tēri si, ‘Ate Ibrahim, ko ohomi, ngō tōma Ilazarus ka ata anevo nga kidē amusum ka ta mi ka ireghēmē ki imē kōng ogheng, ki imē sō kōng ɛrēnōma kidē ɔghari’. 25 “Ibrahim vasa ter nga si, shuni fa anō mi, Akyua mani ngō shika ayasing ri ni, ɔshi kina uma ɔdōdōma, Ilazarus ko ɔlō, awuji asō kōng ododuma, ɔngo sōkong ɔlō. 26 Diduwuma ni, ka biyateng mayo kini inu ni, uho ɔghoghe ɔkyōkuyo nagigang, na kyer mani acayō ki bira bō gina ki kyaa ɔkōushiya ba, acawō kōnō ma gina kōta ɔkōshiya ka ba ɔkōdu.’ Unu ma nudo buranu gana diba ushimayoma. 27 “Awo shine efe ba tēri si, ‘Ngō ate, imē sō shōrong, tōma nga ka akya ɔna ate mi. 28 Imē so na anayu atōng aniragheme, akya kaya pighi ni bō, abu ma kōnō ma ba ɔkōkong ɔlō ɔgigang riba. 29 Ibrahim ba tēri si, Ai na anayur shi kōnō umēē iMusa kina awō anga aghō pii kō ɔtō ɔnōng, akōng uma umani ateri bō.’ 30 “Aghōnō upeni vasa yira si, kayi ate Ibrahim, insi ace aghō sisang ka lōr ki kyaa ukushi bō ni, aki lōkpaa.’ 31 “Ibrahim vasa tēri si, ‘Inkini a kōng bō umēē iMusa kina nga mani aghō pii kō ɔtō ɔnōng sō tēri ba ni, kō ni awasi ace aghō sang kidē aghōpko ni, aki kōng bō nga ba.

17 IYesu tēri aghōyii nga si, “Ima usa uvulu ni iyi ya ni iki ba, nedo ni, ɔlō, aghōmani anga sa ukpaa! 2 Numana ace aghō nu sa ayayi kidē abe ananō uvulu, ɔki pēē nga ni agira nga utii uhwo wu ko ɔmōo nga, na fēni nga ka ɛrēyēma ighighē. 3 Inu kala ɛrēkwē nu, inkini anayu vuu ni, yeni nga ubira ikwyi ngō, inkini ala ukpaa ni ya nga ya. 4 Inkini avuu iri tinsara ka awii yayi ni, aba vuwa iri tinsara dimata si, ‘Imē lōkpaa,’ ɔsō mani ingō ya nga ya.” 5 Atina iYesu tēri Ate si, “Kimi ayō uma aipang kō!” 6 Ate ɔna yira si, “Insi inu sina uma aipang na ji kini ikir ikpo ni, inu sō tēri udii ɔshē, ‘Ya ukadi kō kya ngō ɛrēyēma ighighē,’ Aki ju ima uteri ngō. 7 Insi ace aghō kidē nu ni asi na agira uwuu ko uce atēm ni, a toro kō vuwa ka aghumu ni, aki ju nga si, ba kō ba cica kō la imila?’ 8 Aki tēri nga si, ker mi imila ɔghē ka imē la mē sa, somani ingo ya dola ɔngango ma?’ 9 Adodu sa agira la izaanō mani aju imumani ateri nga? 10 Ushi wu du, inkini inu ju nēdu imumani ateri nu, inu ju si, ‘Ayō ni agira bō, ayō ta mayi ba, ayō ju imumani ayō bra uju.’ 11 Ace awii ni iYesu la ite nu ukeng kyaa Urushelima ni, aba ghila ka amaa aSamariya kina aGalili. 12 Aya sang ughila ace anifōng ni, aghimi ushō aghōnō ubili vasa ba peni nga, atēng ka atatōo. 13 Asa shang iliwye

ki tēri si, “Ate Ọna iYesu, kọọ aho mayo,” **14** IYesu ya nu bọ ni, aba tēri bọ si, “Inu kya ukushi afirist ka anu nu, adogo keng ada ba na pupar. **15** Ayaye kide bọ ya nu na apeni ọkyuọ ni, aba vuwa nga na sọ brẹ Ọnọng na iliwye ighighe, **16** Aba kpaa ka afra iYesu, adogu sa nga elenau. Inga ni agho aSamariya nga. **17** IYesu yila nga dita, “Ba agho usho bọ mi ma bọ ọkyo ma? Ki alara usho ushe wu? **18** Apeni bọ agho mani aki vuwa da ama brẹ Ọnọng ma, agho biba ri nga ka ayayu nga? **19** IYesu ta nga, “Sisang ka ingo ki kyeng ngo, uma aipang ngo ma ngo ọkyuọ. **20** Ace akyua ni, aFarisiyawa sa ghulu iYesu nga akyua mani erẹgom Ọnọng ki ba wu, ayila bọ si, Erẹgom Ọnọng ni, aki nu bọ wu ne ica ma. **21** Aki tēri nga bọ si, ‘Awuji ma,’ Ta awudu ma, erẹgom Ọnọng shi kide nu wu.” **22** Aba tēri aghoyii nga si, “Akyua ki ba angọ mani inu du wang unu awii yayi kide awii Anọ Ajiya, inu du nunu ma. **23** Aki tēri nu si, ‘awuji,’ ko ni, ‘awudu!’ Inu ma kyaa ma, inu ma kiyi bọ ma. **24** Kono umani inyigha ka tsuma ki ma uyeri, kusang ka udi uka ki kya wu uda uka, umani uki shi wudu awii mani Anọ Ajiya ki ba wu. **25** Uma ri ta kọ ba ni, sa azono mọr awiya, ka ajiya akyua ri ba tọ bọ nga. **26** Kono umani uba ka akyua iNuhu ni, umani udoshi wudu ka kyua uba Anọ Ajiya. **27** Ajiya so la, na sa, na ju ọbuwa, aki ma ọbuwa, ka ama fuma awii umani iNuhu ghila nga ọgbọlọ wu, anitsum nọ ugya sa ba ki ma pili bọ nadidu bọ. **28** Umani aju wudu ka akyua iLutu, ajiya ki shi kọ la, na sa, gheli, na gbara, na pila, na ọvura. **29** Awii mani iLutu kunu nga ka aSodom ni, ada shi ugha na ọteghẹ ugha ka yaya, uma pili bọ nadidu bọ. **30** Umani uki shi wudu ka awii uba Anọ Ajiya. **31** Awii ra ni aghomani asọ ka ya ubọ na, uma nga sọ kide ubọ ni, ama shulu ka aya kpaa mọ ma. Kindo na aghomani ashi ka aya ibiya, ama vra ma. **32** Inu Shuni na Ayiri iLutu. **33** Nadidu aghomani awang kyo ọkyuọ nga ni, aki peni bọ wu ma. Aghomani ama ọkyuọ nga ni, aki kyo wu ya. **34** Imẹ so tēri nu, aya pai do shi kaya iculo iyi, aki kpaa agha yayi naya agha yayi ya. **35** Ayiri apai ki shi ko uhọ kọ ukuyi, aki kpaa ayi naya ayi ya. **36** Aki nu ajiya apai kaya ibiya, aki kpaa ayayi na ya ayayi ya. **37** Aghulu nga si, “Kabi wu, Ate?” Ayira bọ si, “Uka mani okong sọ ni, ukadu wu ni eghavu ka culu wu.”

18 IYesu ma bọ ice ighang upii di ta si, usọ udu mani aka pii nọ Ọnọng, ama kla ma. **2** Asi, “Ace agho tēri ashuwa sọ aghomani aye nga Ọnọng ma ka

ice ifong, aka duma nga na ajiya ma. **3** Ka ifong ni, ace ayiri agho ukpo la ko keng ushi nga, na shoro nga si, ‘Ghila abiyating mayo kina ashomi.’ **4** Azono toro nga, amada vra di ta ka ikwyi nga si, ‘Kono umani ime ka tẹ mi erẹbata Ọnọng ma, imi ka ba damami na ajiya ma, **5** Umani ayiri ri kọ dama mi wu ni, ime do ghila abiyatng bọ, ama la ko damami ma nula kukeng ma.” **6** Ate ba tēri si, “Inu kọ ima umani agho uteri ashuwa ater ri tēri! **7** Ọnọng du ma nga ajiya nga mani anga huwa na aka ci atii kina atono imumani awee ma? Ado va ki laa nga kọ shebo kọ? **8** Imẹ do ta nu, aki womo ughila abiyating bọ. Ni, Anọ Ajiya yọ ba ni, aki ma peni uma aipang ka sing ri?” **9** IYesu va ma idi ighang upii ka aghomani A kpa akwyi bọ si ibo ni agho ju aipang bọ, na aka jer ajiya ushe, asi, **10** “Ace ajiya apai ghila ọna Ọnọng ka aya pii nọ Ọnọng aghaye kide bọ ni ubafarisiye bọ, ada aghaye ni agho yira agonu nga. **11** Ubafarisiye ba sisang ki pii nọ Ọnọng ka erẹkwe nga na asu ju si, ‘Ọnọng, ime sa ngo elenau, nọ mani ime shimi lile ọshe ma ajiya ma, agho dara itra, agho ju uma ububi, agho wang ayiri, mi shimi lile ọshe ma yira agonu ri ma. **12** Imẹ ka kpene anyu mi elapai kide awii atinsara, imi ka ma ima iye kide usho nadidu imumani ime peni.’ **13** Ni, agho yira agonu ra tara ka atatọ, ashang nga ebice nga ka ayaya ma, ashi kọ kha ekọ nga, ado ta si, ‘Ọnọng, ko ohomi, ka ime ni agho uvulu nga!’ **14** Imẹ do ta nu, ajiya ri avuwa nga aca nọ utomu ikwyi ka ibate Ọnọng. ka nadidu aghomani ashang lekwyi nga ni, aki shulu ni nga, aghomani aka shulu ni lekwyi nga ni, aki shang nga.” **15** Ace agho bọ ba nga na anọ ajaji bọ ka ama piya bọ, aya nu nedi ni aghoyii nga yeni bọ ọbira ikwyi. **16** IYesu ba yolo anọ ajaji kushi nga, ki ju si, “Inu ya anọ ajaji ka ba ushimi, inu ma kara bọ ma, erẹgom Ọnọng ni Inga igho bọ kọ. **17** Apapang ni ime do ta nu, aghomani ayila nga erẹgom Ọnọng lile ọshe mani anọ ajaji ka aju ma ni, aki ghila nga erẹgom ma.” **18** Ace agho ite ma ajiya ghulu nga si, “Aghomee adaduma, ikembọ ni ime duju ki ime ki ime peni ọkyo ni Ushi wu na amara ba?” (aiōnios g166) **19** “IYesu ba ta nga si, ikembọ sa ni ingo du yolomi agha adaduma? Ba ace agha adaduma, Ọnọng nga ka yayu nga. **20** Ingo ye imumani Ọnọng ta, ma wang ayiri agho ma. Ma pii agho ma. Mayi ma. Ma ta ater kaya agho ma. Ma ate ngo kina ayuru ngo elẹhuakọ bọ.” **21** Ada tasi, “Imẹ kuju umali ni ime doshi anano.” **22** IYesu ya ko nedi ni, ata nga si, “Ima iyiye she ngo, gbal a imumani ngo sọ neyo nadidu, ka

ingō kau aghō shi namiri, ingō du peni upeni ka yaya. Ingō dado ba ngō ma kiya mi.” **23** Aya kōqō nedi ni, ikwiyi nga bira yō, ashi aghōnō upeni nagigang. **24** IYesu ya nu nedu ni, ata si, “Uki shi nu ulo mani aghō upeni ghina ẹrẹgōm Onōng! **25** Uki piyē ni uyuyo mani urakumi ghina ọfōng alura, mani aghōnō upeni ghina ẹrẹgōm Onōng.” **26** Ajiya ya kōqō nedi ni ada ta si, “Inkini ushiwudu ni, inga ki peni ulē wudu? **27** IYesu yira bō dita si, “Uma umani ula lekyō ajiya ni, ula bō ẹlẹkyō Ọnōng ma.” **28** IBitrus ta si, “Ayo kō ya uma umani ayo shini bō ya, ayo ki yii ngō.” **29** IYesu ta bō, “Aipang, mi do ta nu, aki peni bō aghōmani ado ya ọna, ta ayiri nga, ta anayuru nga, ta aghō biye nga, ta anō nga, kaya ẹrẹgōm Onōng, **30** Na alar upeni imumani ipiyē ididu ka kyuali, ka yaya aki peni ọkyuo nō shiwu na amara ma.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ada kpaa ushō na apai li ki kya uhwo, dita bō si, “Uwuji, ayo ki kya bō Urushelima, nadidu uma umani awōqō kaya Anō Ajiya, ka awō ma aghō pii kō ọtō Onōng ni iki hura. **32** Aki gbala nga kukushi aghōmani ashi bō aYahudawa ba, na sila nga, aki ju nga ububi, aki taa nga akpe. Aki kēr nga na aiwili, ka apii nga wu. **33** Awii itai ni, aki sang.” **34** Aghoyii nga ta kpelē bō ima iyye kidē nō uma ri ma. Ashō wu nō ima, ni ata kpelē bō imumani asō taa ma. **35** Aya ba ayayo na aYeriko ni, ace afo ci ka uhwo utra adō shōr. **36** Aya kōqō na ajiya na pam so wolu ni, ada ghulu si ikēmbo ki ba. **37** Ataa nga si iYesu anga aNazaret nga sō wolu.” **38** Ada shang ẹlẹwyi di taa si, “IYesu Anō uDauda, kōqō ahomi!” **39** Aghōmani ashi kite nga yeni ọbira ikwiyi, ni aba ta A kpa ki kimi wu, “Anō uDauda, kōqō ahomi!” **40** IYesu da tara di taa si “Aba ni nga kushi nga, aya ba ayayo ni, aghulu nga si, **41** “Ikēmbo ni ingō wang si imē ju ngō? Afoo da yira nga di taa si, “Ate, imē wang mani mi peni ukyoo uka.” **42** IYesu taa nga, “Yila ukyoo uka! Uma aipang ngō ma ngō ọkyuo.” **43** Ka akyua ra ni, apeni ukyoo uka, akiyii iYesu, adogo brẹ Onōng. Ajiya nadidu ya nu nidō ni, a brẹ Onōng!”

19 IYesu ghila idē ifōng Ajeriko na asō woru ya. **2** Ace ajiya shiya aghōnō uca si iZakka agha aghaghē uyira agonu, ashina upeni. **3** A wang mani inga ta nu iYesu, ni ata bra nga ba ka agna ni ashi agbabgbulu, ka ajiya shiya na pam. **4** Aba lite ki ya kiya nga aya ọshē uwe ka anu nga ka udu utra kō ni iYesu ki ba wu. **5** IYesu ya fuma uka ni, aba sang ẹrẹkwē ka yaya ki tērī si, “IZakka, shulu kaishang ka

iyyi ni ọnang kō niki shulu wō kaidi.” **6** IZakka ba shulu kaishang ki yira nga ni ikwiyi. **7** Ajiya nadidu ya nu kindi ni, aba dēr kō tērī uma, aba tērī si ọna aghina avulu kō ni ashulu kō. **8** IZakka sisang ki titara, ki tērī Ate si, “Nu, Atel! Ukadii ka kyuari, iki kau upeni mi ka biyating ki ma aghina amir, aghōmani ikula akpara nga ni, iki biya nga sōri nari ka ya imumani isala.” **9** IYesu ba tērī nga si, “Aidi ni, ufōo ba ọna ri, ka anga ni anō Ibrahim nga. **10** Ka Anō Ajiya ba ka aba wang imumani ivulu yō, ka afoo yō.” **11** Asi kidē uhuri uma ri ni, iYesu ba lite nōtērī bō ice ighang upii, ka aya sang ufuma Urushelima, Ajiya huri kini ẹrẹgōm Onōng ya sō ba yayō ni. **12** Avasa tērī bō si, “Akuju ace Ajiya na ajee nga ka ọna ẹrẹgōm na ki kyaa ice ifōng ititōghō kaya ma nga ẹrẹgōm, na avuwa. **13** Aba yōrō aghō ushō kidē agira nga, ki ma bō apam ushō, aba tērī bō si, “Inu tiliwu sa imē ya vuwa.” **14** Ni Ajiya ifōng wang bō nga ba, na aba tuma atina kō utumu nga si, ‘Ayo ta wang yi si ama ajiya ri ẹrẹgōm bayō ba.’ **15** “Aya lo nga ẹrẹgōm ni, aba vuwa nga aca. Asa tuma na agira na ama bō ufē ra, ka nu ta atiliwu ki peni ima kaya. **16** Aghi ite ba ki ba ju si, ‘Ate, upam uye ngō ma apam ushō.’ **17** Aba ju si, ‘Agira adaduma! Insi ingō ju aipang kaya ima uji ni, imē sō ma ngō ẹrẹgōrō ufōng ushō.’ **18** Agha ipai ya ba ni, aba ju si, ‘Ate, upam uye ngō ma apam atōng.’ **19** Ate ọna ba yira si, ‘Ingō mani, iki ma ngō ufōng utōng.’ **20** “Ace agira va ba ki ba tērī si, ‘Ate, upam ngō we! Imē kyo wu kidē ugēē ugayuto ki shō. **21** Ki huri ẹrēbata, ka ingō ni ice ighō ajiya yō, utili ni ngō lō. I ngō ka ba wang uma ijirija, ingō ka curu ọka umani ura pila ngō ba.’ **22** Avasa tērī nga si, ‘Ingō ni agira ababi ngaa! Imē ki ju ngō ashuwa ka ya imumani ingō tērī kina anyu ngō. Ingō ye si imē ni ajiya nga nu utili kini imē lō, aghō wang uma ijirija, imē ka va curu ku uka umani ira pila mi kō ba? **23** Insi ingō ye kindi ni, ikēmbo wu sa ni ura sa mi nga ufe kō uka ukyuru ufē wu ba, insi imē vuwa ni imē peni ice ima ka ya nu ufe ba?’ **24** Avasa tērī ajiya mani ating kōka si, ‘Uyira aghō upam uyeng ka ama aghō apam ushō ra.’ **25** Avasa yira ki tērī nga si, Ate, ashina apam ushō!’ **26** Aba yira si, ‘Imē sō tērī nu, nadidu ajiya mani ashi kini ima ni, aki kyimi nga wu. Aghōmani ashi ni ice ima ba ni, animu mani ashi ni yō ni, aki yira kō kuku shinga. **27** Aghōmani atōrō mi kina agho mani awang bō si iju ẹrẹgōm ka ayakwiyi bō ba ni, inu ba ni bō kōkēē ka pili bō kō ki temi.”’ **28** IYesu ya tērī kindi ni, avasa lite ki kyaa Urushelima.

29 Aso fuma aBetafaji kini aBetani ka ikyor ugbana Uzaitun ni, avasa tuma atina nga agha apai, 30 Ateri bo si, “Uya ghila efong ite nu ra, insi inu fuma ni, inu ki ya nu ace anọ izaki ni agho ko kila nga ba na alor. Ni usa shii ko bau kokee. 31 Insi ace agho ju si, ‘Ikembo sa nusọ shii anọ izaki ni, teri nga si Ate nga wang.’” 32 Aghomani atuma ba woru kiya nu kono mani iYesu ateri bo ni. 33 Aso shii izaki ni agho anọ izaki ba ghulu bo si “Ikembo sa na aso shii izaki?” 34 Aba teri si, “Ate wang ko.” 35 Aba kyaa ni nga kukushi iYesu, a feni ugbang bo kaya anọ izaki ki tiya iYesu ya. 36 Aso kyeng ni, ajiya ba ta ugbang bo ko utira. 37 Aya sang fuma Urushelima ni, uko mani utira shishiri uka ugbana Uzaitun, ni ikir aghoyii ba ni ikwyifu na so bre Onong ni ewuyue ighighe ni uma usa uwo ica na anu, 38 “Anyu adaduma ka agom na aki ba kide no uca Ate! Ikwyifu shi ka yaya, ujo kukushi Onong!” 39 Na ace afarisiyawa ashi kide ikir baiya vasa teri nga si, “Aghomee, ger aghoyii ngo!” 40 Ava yira si, “Ime so teri nu, insi ajiya mi komo na kikiri ni, atighi ki ca kpaa.” 41 Aya fuma ayayo ki nu ifong Urushilima ni, aba ci ni ifong. 42 Ime ko teri si, “Insi inu ye imumani iwang sa nu peni utomu ikwyi, ni asho wo ki ica no. 43 Akyua ki ba no mani asho nu vra irivii ka ghimino, ka adara nu ko iligba ikyor. 44 Aki ta no ki erebo, inu kina anọ nu nadidu, aki ya bo uce utighi kaya uce ba, ka inu ta yira nu si Onong ki ba oka ushi no ba.” 45 IYesu vasa ghila ona Onong na aso kla agho gbra uma. 46 “Akọ woo,” ateri bo si, “Ona mi ki shi ona upii no Onong, ni inu ko sawo no tee oka agho dara itra.” 47 Ko agbawii aka mee bo kide ona Onong. Ni Afirist akakong kina aghomee iMusa, kina aghite ma Ajiya awang utira mani apii ngau. 48 Ni ara peni bo ba, ko upii ghila ikwyi akwinga mani shi ko kadu.

20 Ace awii ni aso mee ajiya ko ona Onong na teri bo ila ididuma, afirist akakong kina aghomee iMusa, kina, agho akakong ona Onong, ba ukushi nga. 2 Ateri nga si, “Ter ayo ebga erkyuo ngo du ju diji ima go,” inga ma ngo diji erkyuo?” 3 IYesu yira bo si, “Inga ma wang ghulu bo upii. Nutami, 4 Ubaftisma mani iYahaya ju ngo ayaya go, ta ngo ajiya ko?” 5 Asa pughe na ace bo, ki tersi, “Inkini ayo tersi, ‘Oghala ka yaya’, aki tersi, ‘Ikembo sa nu manọ aipang nenga ma?’ 6 Inkini ayo tersi, ‘Okoshi Ajiya,’ ‘Nedu Ajiya ki tayo kina otighi, ka Ajiya yira si iYahaya so agho pii ko oto Onong.’ 7 Kin nu a tersi, ‘Abo yebu oka mani

akunuu ma.” 8 IYesu tersi, “Ngama ki terbo ma ta egba erkyuo nga so ju uma ri ma.” 9 Asa ter Ajiya diji ighang upii, Ajiya pra ebiya ada ma a piya awo wu uta yo asa kunu uking diya tere naghe gang. 10 Oghe curu imila ya ba ni, ada tuma agira nga kushe awo mani ado kyeli abiya, mani ni ama nga anele ekolo ngo ebiya. Awo keli ebiya da kaa nga di kara nga avura a vura avo ijirija. 11 Asa tuma ace agira, amma ni aya va kpeni nga di kaa nga, ki ju nga ububi avura avo kijirija. 12 Asa va tuma ngo atai, asa sa nga ugunu ada feni nga nau. 13 Agha ija ba teri si, ikembo ni ime su ju? Ime ki tuma na anọ mi, aghomani mi yoo ta aki nu okpotoro nga ni. 14 Agho yira uta ija ya nu nga ni, avasa teri ace bo si, “Aghomani aki lara ni ija we, tara ni pii ngau, ka ija tee aghamayo!” 15 Avasa feni nga ko tumu ija, ki pii ngau. “Ikembo ni agho ija ki ju bo? 16 Aki ma pughe awo keli abiya na ma ace agho bo abiya.” Ajiya ya kong kin dini avasa tersi, “Onong maya ama lele kindi ba ma!” 17 Amma ni iYesu sa bu ekah di wulu bu, ekyamu na teri ki mamana awo la, “Oteghe mani awo vra tobo owo cee no ododoma?” 18 “Nadidu aghomani A kpa kaya utii la aki wula nga awawu, awo mani ni otee la kpaa ka ya nga aki hong.” 19 Aghomee upii iMusa kini ifirist adogo wang utra A kpeni nga, aye ataa diji ighang upii kaya bo wo amma ni akung erebata Ajiya. 20 Ala ko kyu nga, ada tuma awo sa eca ada ju lalei agho apapang. Asa ikwyi mani a pkani iYesu kaya peye mani ataa mani a ta nga kayelivo agho ite. 21 Agho mani atuma aghulu nga, “Aghomee, ayo yisi ngo do pughi kini omer imumani so aipang ngo shi ngo no wang elekyye ma ngo do mee oira Onong na aipang. 22 Osọ duma ayo ma ukaisar efee erebo ta ayo ma ma ba?” 23 Amma ni aya pkre amarabu asa terbu, 24 “Yeni mi udinari. Ibice inga wo so ka ya? Ateri si ukaisar. 25 Ada terbu si nu ma ukaisar ima ni so ngo ukaisar nudi ma Onong ima ni oso ngo Onong.” 26 Abra bu pkane nga nu uvu kaya opughi nga ma kide ma Ajiya. Ada vasa ko wica ogere opughe nga, asa borọ komo. 27 Ace aSadukiyawa, awo mani ateri ba usang ka olor ba, asa ba kukushi iYesu nu uwulu. 28 “Aghomee,” iMusa wosi, insi ajiya kpo kiya ayiri nga na ashi nga kina anọ ma, anayuru nga so vo nga ka apeni anọ.” 29 Na, ako ju aca Ajiya atinsara. Erkywue kong kovo ayiri amma na akokpo, a jer anọ ba. 30 Agha ipai vasa vo ayiri kuma, avasa kpo ba anọ ba. 31 Agha itai ma kindi. Ava ju si nai dubo ka ti ni sara

avoo ayiri ra, ava kpurubu ba anọ ba. **32** Aya kpẹẹ ni, na ayiri vasa kpọ. **33** Ka kyuarị ni, kọ sang alọr, ayiri ki shi ngọ nga? Ka akọ voru nga ka tinsara bọ.” **34** IYesu vasa teribu si, “Ajiya asing reni ka voru ayiri, aka va ma ayiri ubọwa. (aiñ g165) **35** Amma ni aca aghọ bọ aki wang usang alọr, ka va ci sang alọr uki ba aki voru bọ ayiri ba, aki va ma bọ ubọwa ni bọ ba. (aiñ g165) **36** Aki va kpuru bọ ba; asọ kina atuma Ọnọng bọ ni. Asọ Anọ Ọnọng, donma asọ anọ sisang ka alọr. **37** Ki, iMusa nye ni ka yaye si, agho mani akpobu na ki sisang. Ila ushi uzuzi mani ula ogha, apii ka yirkwi Ate si, ‘Anga shi Ọnọng Ibrahim, Ọnọng Ishaku, kini Ọnọng iYakubu.’ **38** Inga shi nga Ọnọng agho kpuru wu ba, Amma ni Ọnọng agha kyo, kọ shi nga kwinga sa awo kyo.” **39** Ace aghomẹe iMusa ava peni ki tẹri si, aghomẹe uter na ki kya!” **40** Kin dini apeni bu awo wulu uce upii ba. **41** IYesu terbu, “Ikembọ sa ni aki tẹri si ukristi anọ udauda nga? **42** Udauda ki kirekwuyẹ nga ter ka awo uZabura si, “Ate ayaya tẹri Ate ọna mi si, “Cica ka avọ lami, **43** Si imẹ sa agho tọrọ ngọ ka ata efrang.” **44** “Udauda vasa yulo nga ‘Ọnọng.’ Aki ju na nyi ka yurọ nga si anọ udauda?” **45** IYesu tẹri aghoyii nga ki tema Ajiya si, **46** Uju na brẹbọ kina aghomẹe iMusa, agho wang sọru ugband kokong na ki goru, awang si abili bọ ka ika ula ize, awang si ama bọ ikọci ẹdiduma ki ka takwyuẹ aYahudawa, kini ekọci ẹdiduma ka ọka agya. **47** Abọ shi agho la akpara ayiri mani aghimibọ kọ kpurubu, naka pii nọ Ọnọng ki gbigbang ka nu bu. Aki ju bọ aleshuwa ababi.”

21 IYesu sang rikwyẹ ki nu ace aghonọ upeni na sọ ma uma kide upeni bọ kọka ukyuru uma ọna Ọnọng. **2** Avasa nu ace ayiri mani ashina amiri na aghimi nga kọ kpoo aba ọsa anini apai na ra fuma ọkobo ba. **3** IYesu vasa tẹri si, “Imẹ sọ tẹri nu aipang si, imumani aghilamiri aghomani aghimi nga kọ kpoo ra asa ni, ucer unga aghoshẹ na didu. **4** Ka inu ma naidu nu kide nọ upeni bọ kọ, ni anga kide namir nga ni ama imumani ashi ni yọ ya nadidu kọ uci nga.” **5** Ace aghoyii iYesu vasa tee aghọ upii kaya ọna Ọnọng, nọ ukyer mani aju na atii adaduma, kina ighonọ uma mani ama. IYesu vasa tẹri si, **6** “Kono mani inu sọ kyoo kakyakya ri ni, akyua ki ba nọ mani ba uce atii mani aki ya ka ya uce ba, kogba ni aki yiniwu kaya uce.” **7** Avasa ghulu nga si, “Aghomẹe agba awii ko nudi ki ba wu? Agba amaa nga niki nu ka kyua mani udibi uma sọbawu?” **8** Avasa tẹri bọ si, “Inu ju naibor,

ace aghọ ba ghimi nu ba. Ka Ajiya nagigang ki ba ki dinọ uca mi, aki tẹri si, “Imẹ shi ingal’ Akyua ya sang uju. Inu ba yii bọ ba. **9** Inu ba kono ẹrẹbata ba ipeni inu kono ila ọkoro kini ọbira ikwyi ni. Iyi ya ni ummari ki kyo uba, ni amara sọno kọ sa nga uba ba.” **10** Avasa lite nu tẹri si, “Ẹrẹbong ki koro kini ẹrẹbong, ẹrẹgom kini ice. **11** Aki ju zur ẹrẹbọ ububi, kini idafo kina idumu ibibi. Aki nu uma lo ẹrẹbata kina uma sira uwo ica ni ọsọ ba ka yaya. **12** Uma ri tawu ba ni, aki kpẹnẹ nu, kaya lolu ka aju nu ububi. Aki kyaa ni inu kite ukọ shor Ọnọng ka asa nu kọ bọọ itii. Aki kyaa ni inu kukushi agom kina aghọ ite kide nọ uca mi. **13** Udiwu ki manọ agolo uteri ice ima ka ya ẹrẹkwẹ mi. **14** Kin dini, ucinuye ki ikwyi nu nakwya soshivu si aki peni nu ubira ikwyi kọ mani usọ darakwyinu ba. **15** Iki manọ ighang kini uye ukyuu mani ba ajiya ayeng kide aghọ shi kọ ju irisho kini nu ba, aki bira bọ tẹẹ upii ko na linang kini ima uteri nọ ba. **16** Ate nu, kina anọ nu, kina ute nu, kina ayikyo nu aki ta nu tumu, ka vasa ka pili ace aghọ nu. **17** Kwinga ki toro nu ko uca mi. **18** Kindu ni ba ajiya ayeng kide nu mani ufilikwyi nga ki vulu ba. **19** Peni ubira umor ni, uki lang. **20** Du akyua mani inu nu aghomani akpo na ghimi Urushelima ni, uki kpẹlẹ si akyua sọba mani aki puluwu. **21** Kin dini aghomani ashi kide aYahudiya ni, ati bọ ka kyabọ ayanokong kono. Aghomani ashi kide ẹfung na kunubọ, aghomani ashi ka ufung fisi ni aba aghila idefong ba. **22** Ka akyua anang Ọnọng ya ju ka ahura imumani akọ woo. **23** Ima ẹrẹbata yọ na ayiri shina afo kina ayiri go anọ kaidu akyua ra! Ka ọlọ ububi ki ghila ẹrẹbong, anang Ọnọng ki shulu kaya akwyi bajiya. **24** Aki pili ace aghọ bọ na anyu ikuma, ka va kpẹnẹ ace aghọ bọ, ka kyabọ iri gira kucenu ufong. Aghomani ashi bọ aYahudawa ba ni aki ju Ajiya Urushelima aikiya, sa akyua ya fuma. **25** “Aki nu umumani umẹẹ ẹrẹbata kaya ẹrẹmoọ, kini upẹẹ kini ẹyẹẹ. Ajiya aya sing ki ba zọ bọ ni ẹrẹbata kono uvila ogya kide avong ni. **26** Ajiya ki peni ayi ukpaa ni ẹrẹbata, aki kono ẹrẹbata kono kyoo umumani ọsọ ba kini yi ka sing ri. Ka aki zuru aya ẹrẹmoọ. **27** Akyua ra wu ni aki nu Anọ Ajiya na sọ ba kide amọ kini ẹrẹkyuọ nọ ujọọ ughoghẹ. **28** Insi uma ri dẹkọ ba ni, titara kọ shang akwyẹ nu, ka ufo nu ya ba ayayo.” **29** IYesu vasa ma bọ ice ighang upii si, “Inu kra ushi uweng kina ashi nadidu. **30** Insi aya sọ ju afa asasa ni, inu ka kyakwyino ka kpẹlẹ si ẹrẹkpẹrẹ yasọ ba. **31** Kin diwuni, insi inu nu ighọ nu uma ri nọ ọsọ ba ni, inu

ye si ɛrɛŋɔm ɔnɔŋ yaso ba. **32** “Aipang ni sɔ tɛri nu Ajiya aikuari ni, aki kpuru bu ba sa uma ri naidu ba kaya ica bɔ **33** Ayɛrimɔq kina asing aki puluwu, ni upii mi ki puluwu ba. **34** “Uci nu ye, Inu ba ya ula kina vura kuma, kina ubira ikwyi asing ukpaa nu ikwyi kɔ ba, Kɔ umani awii ra ki ba ba uye ka ma kpaa nɔ kini ayi nga ni. **35** Ka ki ba kaya ɛrɛkwɛ kwinga mani aci ka sing ri naidu. **36** Ci nu ye, nu sa pii nɔ ɔnɔŋ ko gbakyua kɔ peni akyuɔ langkɔ kɔ umumani ukibani, kɔva tetara kite Anɔ Ajiya.” **37** ko gbawii ni, iYesu ka mɛɛ kide ɔna ɔnɔŋ, ni ipeni uka ba ugheni, aka kunu ki kyaa ayi tili na uzaitun kiya nyeri kukɔdu. **38** Na ajiya nadidu ba kataating ka ba kɔŋ nga kide ɔna ɔnɔŋ.

22 Akyua usra agya ubiredi umani uka sang wu ba na aka yɔrɔ si agya ubulu ya sɔ ba, **2** afirist akakɔŋ kina aghɔmɛɛ iMusa sɔ wang umani asɔ pii iYesu wu, na huri ɛrɛbata bajiya. **3** Ishɛɛ vasa ghila idɛ ikwyi iYahuda aghɔmani ayɔrɔ nga si Iskariyoti, agha yeng kide atina ushɔnapai ra. **4** Avasa kyaa kiya peni kina agha kakɔŋ afirist bɔ kina agha kakɔŋ usha ɔna ɔnɔŋ bɔ umani aki ma iYesu kukushi bɔ. **5** Avasa kɔq ikwyifu nagigang, avasa yira si aki ma nga ufe. **6** iYahuda vasa yira imumani atɛri, avasa lite kɔŋ wang utira mani aki ma iYesu na aghɔ ba shiya ba. **7** Awii usra agya ubiredi ni uka sang wu ba ya ju ni, aki wa itimi agna usra agya ubulu, **8** iYesu vasa tuma iBitrus kini iYohana ki tɛri bɔ si, “Ukya kɔ ya kyer imila agya ubulu ki ma la.” **9** Avasa ghulu si, “Kabi wu nuwang siya kyer imila wu?” **10** Avasa tɛri bɔ si “Insi ingɔ ghila idɛfɔŋ ni, uki nu ace ajiya na go iwoo na musumu. Inu sa yii nga kɔ kyaa ɔna mani aki ghila. **11** Uɛri aghɔ shinɔ ɔna si, aghɔmɛɛ nga tuma nu si ayɔ ba ghulu ngɔ si, “Ki ubɔq mani imɛ kina atina mi kila imila agya ubulu wu?” **12** Aki yeni nu uce ubɔq ayaya naku ker. Ukɔdu ni aki ju akywikeu.” **13** Avasa kya kiyanu akywike kɔŋ mani iYesu tɛri bɔ ni, avasa ker imila agya ubulu. **14** Akyua ya ju ni, iYesu vasa cica kina aghɔ utina nga ka la imila. **15** iYesu vasa tɛri bɔ si, “Imɛ kɔ sa ikwyi nɔ ukila adi agya ubulu kini nu ni sa ukɔŋ ɔlɔ! **16** Imɛ sɔ tɛri nu, imɛ ta ki sɔ lami ice imila ba sa ahwura wɔ ka ɛrɛŋɔm ɔnɔŋ.” **17** Avasa kpaa igbohu ki sa ɔnɔŋ iza, ki tɛri si, “Inu yira, kɔ kau kide nu. **18** Imɛ sɔ tɛri nɔ si, ku kpaa kakyaukyau ri ni ikisɔ sa mi adibi akuma ikɔlɔ na asɛ ba sa ɛrɛŋɔm ɔnɔŋ ya ba.” **19** Ava kpaa ubiredi ki sa ɔnɔŋ iza, ki wirau, ki ma bɔ, ki tɛri

bɔ si, “Udikɔ shi ɛrɛnɔma mi mani aki ma kaya nu. Uka ju kindi kɔ ushuni kini mɛ.” **20** Kindi wu ni aya kpɛr ujibi ni ava kpaa igbahu, ki tɛri si, “Idi igbahu ni utaa anyu ɔsɔsau kini ayi mi na nau kaya nu. **21** Ni aghɔmani aki gbara mi wu sɔ la kini imɛ! **22** Anɔ Ajiya ki kpoo kɔŋ umani akyoni, ni ɔlɔ aghɔmani agbara nga wu!” **23** Atina nga vasa ghulu ace bɔ ta inga kide bɔ ki ju kindi ni. **24** Inang vasa ghila idɛ bɔ kɔmani inga ki cɛr ni ughɔghɛ. **25** iYesu tɛri bɔ si, “Agɔm Ajiya mani aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba ni, aka yeni Ajiya bɔ ɛrɛŋɔrɔ, kumani akyote bɔ ka yɔrɔ akwyi bɔ si aghɔ fo ajiya.” **26** Ni inu shinu kindɔ ba. Si ni, tara na aghakɔŋ kide nu tɛɛ ananɔ, akyote ni, atee agira. **27** Inga cer kini ɛrɛŋɔrɔ kide nu, aghɔmani acica na asɔ la, ta aghɔmani aka ya ma bɔ imila? Ba aghɔmani acicaa na asɔ la nga ba? Ni imɛ wɛ kini aghɔ kau imila nga ni. **28** “Inu bɔ tara kini imɛ ka kyua na asɔ mara mi kɔ. **29** Kɔŋ mani Ate mi ma mi akyuɔ uju ɛrɛŋɔm ni, kindiwu ni imɛ sɔ kɔ ma nu, **30** kɔ inu la nɔ sa kini imɛ, kuka ɛrɛŋɔm mi, ka inu ju ashuwa kaya ite ushɔni ipai Israila. **31** “iBitrus, iBitrus! Kɔŋ mi! Ishɛɛ wang si aya nga ka aɛr ngɔ kini alkama ni. **32** Ni isɔ ushɔr ɔnɔŋ iBitrus, ka umaipang ukushi ɔnɔŋ kɔŋ ma laraba. Ipeni ba vuwa ni, nɔ kpɛnɛ Anayuru ngɔ ikwyi.” **33** iBitrus vasa tɛri si, “Ate yi naidu, iki yighing kɔni ubɔq iting kɔ nikikya ni ngɔ. ipeni ukpo wu ni, iki kpo mi ni ngɔ **34** iYesu vasa tɛri iBitrus si, Isɔ tɛri ngɔ, iBitrus, akɔr ta kɔ tari wyi kina ating aidi ni, ukite si uyemi nga ba sɔ iri tai!” **35** iYesu vasa ghulu atina nga si, “Akyua mani ituma nu ba ufeni, ba imila, ba akpɔ, inu wang ice ima ni inu peni nu ba?” Avasa yira si, “Kaayi!” **36** Avasa tɛri bɔ si, “Ni naikyuar ni, nadidu aghɔmani ashi ni ufe, ko imila ni, asɔ kpaa ka ago, kini aghɔmani ashi ni ikuma ɔkɔrɔ ba ni, agbira igbang nga ka agɛ. **37** Imɛ sɔ tɛri nu si, upii ɔnɔŋ mani akɔ woo tɛri si, ‘Azɔq nga kide aghina avulu, iyi ya yɔ ni ahura kaya ɛrɛkwɛ mi.” **38** Atina vasa tɛri nga si, “Ate, ukuma ɔkɔrɔ upai mi bɛ kɔkɛɛ.” iYesu vasa tɛri si, “Uma ya.” **39** iYesu ya ifɔŋ ighigɛ, ki kila ɛkung na shi zaitun kɔŋ mani akɔ ghɛli wu ni. Atina nga vasa yighi nga. **40** Afuma ɔkani, avasa tɛri bɔ si, “Unu shɔr ɔnɔŋ, ukɔŋ ma kpa kide oghɛmi Ishɛɛ ba” **41** Avasa lite ki ju atɔq kini bɔ, kini ikang ufeni ɔtighi, avasa kpikpo ki shɔr ɔnɔŋ. **42** Avasa tɛri si Ate, peni oyira shɔr mi ni ukpami asong riwu. Amma ni ba uwang miwuba, si unga ngɔ niki yighi.” **43** Kindi ni avasa nu atuma ɔnɔŋ avasa kunu

ka yayankikipini nga ikwyi. **44** Ashi kidê kông ubini nagigang ni, avasa lite kông shor Qnong, ki ta kumani udung sô shulu nga kini ayii bô ni. **45** IYesu ya sang kuka shor Qnong ni, avasa vugu kumani atina shiwu, aya penibô na asô mör ni ikwyi ibibi. **46** Avasa terti bô si, “Ikembô ba na asô moo? Inu sisang, kô inu pii nô Qnong ka inu ma kpaâ kông ghimi ishêê ba.” **47** Ara tô yuru anyu ba ni, ikir ma ajiya ye avasa ba. IYahuda, agheyeng kidê ugho shona apai, nga ba ni bô. Avasa yini ayayo kini iYesu ki keni nga. **48** Ni iYesu vasa terti si, “IYahuda, ughoni ukeni kô nu ki ma anô ajiya kô lè?” **49** Atina mani ashi ni nga ya nu kindi ni avasa ghulu iYesu si, akyote iju kini umô kô?” **50** Aghaye bô ba wa agira ifirist ighighê ki kpaâ nga otông ila wu. **51** Amma ni iYesu vasa terti bô si, “Ayaya.” Avasa piya utung ajiya mani A kpa, ki deriya. **52** IYesu vasa terti afirist akakông kina ajiya shii ɔna Qnong, aba ka ma kpene nga, “Unu kunu umakor, kina ashi kina agho pili ajiya nga ni?” **53** Kwagbakya nishi kini nu kidê ɔna Qnong, ura kpene mi ba. Amma ni adikyua shi nga nu, erêkyuô iting.” **54** Avasa kpene iYesu ki wolu kini nga, ki kyaa ni nga ɔna ifirist ighighê. IBitrus sha yighibô ka tatugho. **55** Ayakô ta ugha ka aican ɔna, ki cicani, iBitrus vasa cica kidê bô. **56** agha yeng kidê anirayiri dunaa mani ju utinaya ni anu nga na cicaa ka ayayo ugha ni, asa nga ica ava terti nga si, “Ai, Ajiya ri ni, ashi kini iYesu!” **57** Amma ni iBitrus linang ki terti si, “Ayiri! Imê yemi nga ba!” **58** Anakyua najini, ace ajiya kpelê iBitrus, ava terti si awê mani agheyeng nga kidê ajiya ri!” Amma ni iBitrus adôr nu terti si, ita yemi nga ba. **59** Aju awa ayeng ni ace ajiya vasa terti si, “Aipang na ajiya ri ashi kini nga, ka shi aghô aGalili nga.” **60** Amma ni iBitrus vasa terti si, “Ajiya! Ita yemi imumani sô terti ba!” Asônôtô yuru anyu nga ba ni Akôr vasa tariwyi. **61** Aghô ɔna vasa teghi ki nu iBitrus. Akyuarawu ava shuni imumani akyote terti nga ni, “Na tô mani akôr tariwyi kina ating aidi, ukiteri si uyemi ba sari tei.” **62** Avasa kunu asing, kiya ci nagigang. **63** Ajiya mani asô sha iYesu vasa kali nga kiva ca nga. **64** Avasa lor nga ica ya na asô wulu nga si, “Ju amô aghaghe, inga cang ni!” **65** Avasa lite kông kpaâ erêkyuwê nga kini Qnong nga ni. **66** Ikyua yayer ni, akyote ajiya kina aghakakông afirist kina aghomêê iMusa acur, na ava kyaa ni iYesu kukushi bô. **67** Ava terti si, “Terti yi insi ingo shi uKristi” avasa terbô si “Insi terti ni, inu taki yira nô imumani aterti mi ba, **68** Ipeni ighulu nu ni ukigerimi ba. **69** Amma ni kô

sang kakyuari ni, Anô ajiya ki cica kavô ila Qnong aghushina erêkyuô.” **70** Naidubu vasa terti si, “Ashe ko ingo na Anô Qnong nga?” Ava yira si, kông mani uterini “Uteri si imeê.” **71** Avasa terti si, “Ikembô ni inu wang si akông? Ai, iyi kakwyakwyi yi kông imumani a terti kina anyu nga!”

23 Ikir ajiya vasa sisang ki kyaa ni iYesu kite iBilatus. **2** Avasa teghi aghô jugna asili ki terti nga si, “Ipeni nga na asô zogho ajiya yi kô, asô terti bô si ama biya Ikaisar agonu ba. Avasa terbô si anga shi Ukristi, Agom.” **3** IBilatus vasa ghulu si, “Ungo shi Agom Ayahudawa?” IYesu vasa terti nga si, “Uteri ngo wudu.” **4** IBilatus vasa terti afirist akakông kina ajiya si, “Imê ni ira penimi ajiya ri kina avulu ba.” **5** Avasa teghi aghô meni nga si, “Umêê nga wu ni asô shang ikwyi majiya wu ki ifông Ayahudiya. A kpaâ ka erêbô aGalili, ki ma ta kôkêê.” **6** IBilatus ya kông kindi ni avasa ghulu nga si, “Anga ni aghô aGalili nga lè?” **7** Aya kông si iYesu kunu ki isii mani iHiridus shi ni erêgorô kô ni, avasa tuma ni iYesu kukushi iHiridus, ka akyua ni iHiridus shi uko Urushelima. **8** IHiridus ju ikwyifu nô unu iYesu, ka aiwuu ni akô sa ikwyi unu nga, kaa kông ila iYesu kumani awang nu uma uwo ica mani iYesu ki ju. **9** IHiridus vasa ghulu nga ipii nai gang, ni iYesu raa terti icima ba. **10** Afirist akakông kina Aghomêê iMusa vasa bitê ki ma terti asili kaya erêkwê iYesu. **11** IHiridus kina aghina akpô nga awang jer nga amira, ki sila nga, ki kla nga, ki vasa sômô nga igbang, ki vu ni nga ukushi IBilatus. **12** Awii rau ni iHiridus kini iBilatus teghi Aghikyo ace kô, akyua ni ashi asho. **13** IBilatus curu aghakakông afirist, kina agom ajiya kina ajiya naidu, **14** ki ter bô si, “Inu bami na ajiya ra si asô zogho ajiya wu. Aikyuari ni, ime ghulu nga kite nu, ira peni mi nga kina avulu ice ima ba. **15** IHiridus kindô. Uwô sa ni aba ni nga kukushi yi. Bi mumani ajiya ri ju, ni ifuma mani apii nga wu ba. **16** kin dini ime ki ju nga aiwôro na asô shernga.” **17** Kôgba agya bulu ni iBilatus akasheri ajiya ayeng kô bôô iting, agho mani ajiya ka shorni. **18** Ni avasa shang erêwyuê nadidu bô ki terti si, “Alite ni nga, na asô sher Ibarabas!” **19** (Ka akyua ni asa sômô iBarabas kô ubôô iting ka avulu nô umani ashang ajiya ikwyi, mani ba Igô ki ifông ba, ki ta kô mani apii ajiya.) **20** IBilatus vasa kimi upeni kini bô, ka nga awang sheri iYesu. **21** Amma ni alite nô shang awyuê bô na soju, na terti si, “Agara nga Kaya ukumu ushi! Agra nga

kaya ukumu oshel!” 22 IBilatus vasa vòlò utèrì bọ unga itai, “Ikembò ba ni aligba avulu nga ajiya ri ju? Imè ni ira peni mi nga kina avulu mani, amò mani apii nga kọ ba. Ikisa ka aju nga aiwọrọ, na asọ sheri nga.” 23 Amma ni avasa titara naigbong, na asọ meni nga si, sa agra nga kọ ukumu oshẹ. Aya taka kọ tutumu ni avasa bra nga. 24 IBilatus vasa wa ashuwa mani ibọ wang. 25 Asher ajiya mani awang si asher, aghọmani afeni kidi ubọ iting kaya avulu mani ahang ikwyi kọnọ upii ajiya. Amma ni IBilatus ma iYesu kukushi bọ ka aju nga imumani awang. 26 Ayila akpọ sọkeng ni iYesu, avasa takwyue naca agho mani a yur si iSiman, ajiya aSayirin, asọ ki ba ka anifong. Avasa kpininga, ki sa nga ukpa ukumushi ka yighi iYesu kọ tumu. 27 Ajiya nagigang asha yighi nga, kide bọ na ayiri shiya na asọ ci nga wu. 28 Ni iYesu teghi ki tẹri si unu ayiri Urushelima ma ci ni mẹ ba, uci na akwyi nu, kina anọnọ. 29 Akyua ki ba mani ajiya ki ter si, ima ikwyifu, aghumani asonọ ujee bọ ba, na sonọ sabu iriyere bọ ba, asonọ worbu anọ ba.’ 30 Aidu akyau, “Ajiya ki tersi, atighi “Kpaa kaya akwii yi! Aki tersi itili si, yuru yi yaa.” 31 “Ipeni asọ ju kini kukushi ushi lalor ni, Aki ju na nyi kọ ushi mani okọ hugha wu?” 32 Avasa kya kina ajiya apai mani avulu ni sa ki pighibo kini iYesu. 33 Aya fuma okọ mani ayoro “Igbo erẹkwe,” Avasa gra nga kaya ukumushi ku akadu, kina ajiya pai mani avulu ra, agha yeng ka avo la nga agha yeng ka avo ipro ma nga. 34 IYesu vasa tersi, “Ate mi, esọ shor ngo kpaa bọ uvulu kọ, ka aye bu imumani asọ ju ba.” Avasa kọ ace bọ ugbang nga kọ hugha ace bọ. 35 Ajiya vasa titara na asọ kogho. Akwyite kuma ni asọ keli nga, asọ tẹri si, “Afor ace agho, afor arikwyi ni, ipeni nga shi Ukristi anga Onong Mani Ahughal” 36 Kina aghina akpọ ni asọ kali nga, kono ukeng kushi nga nọ mее nga amusumu kpikpam anga ikolo na shi inabi. 37 Avasa tẹri nga si, “Ipeni ungo shi Agom Ayahudawa ni, nosọ fo erẹkwe ni!” 38 Ka aya ni nga ni awọ ice iwọ si, ANGA SHI AGOM AYAHUDAWA. 39 Agha yeng kide aghina vulu mani agra kọ ukumu shi ni, atẹri nga upighi jer amira, atẹri si “Ungo shi aghofoo ra ba? Nosọ fo erẹkwe kini yini!” 40 Amma ni agha yeng ger adagho ki tẹri si, “Ushin ni erẹbata Onong ba le? Ungo mani awang ashuwa iki kya kini imumani uju ni? 41 Iyi ni, aju yi iki kya kini imumani iyi ju. Amma ni inga ni avulu ike nga na ju?” 42 Avasa tẹri si, “Ingo iYesu, shuni kini ime akyua mani oghila eregom ngo wul” 43 IYesu vasa tẹri si, “Iyiya ni so

teri ngo si, aidi ri ni uki cicaa kini imɛ ɔkɔ ɔka uwuru ka ayaya. **44** Kina bughating atinɔng, iting vasa yuru ɛrɛbɔ ya, ki ta ka akyua itai ngo ɔghɛ. **45** Ɔnɔng sɔ ta wu ba. Ugyauto mani asunu ka anyu ubɔ ɔna Ɔnɔng barawu ika ipai. **46** iYesu vasa shang ɛrɛwyuɛ kina akyoghɔ ki tersi, “Ate! Idɛ ivɔ yɔ ni ɛsɔ ma aghing mi kɔ.” Ateri kindi ni avasa wagha ufeni nga unga amaa na ki kpoo. **47** agha aghaghe aghina akpɔ Aroma mani ashi ku akadu anu imumani ebani, avasa jɔɔ Ɔnɔng ki teri si, “Iyiya, ajiya ri ashina avulu ba!, **48** Ajiya mani acurni ka ma kyoo anu imumani ebani, naidubu vasa vugubɔ acani asɔ ca ikɔ ki ididu bira ikwyi. **49** Nadidu ajiya mani aye iYesu ni, kina ayiri mani ayighi nga kɔma ka aGalili, Aitara ka tatugho na asɔ kyoo. **50** Ace ajiya shiwu na ayɔrɔ si iYusufu, anga ni ashi ki ifɔng Arimatiya kisighi aYahuda. Inga ni ajiya adaduma nga, aka ju aipang. Asɔ sha uba ɛrɛgɔm Ɔnɔng. Inga ni agha yeng nga kidɛ aghakakung Ayahudawa, amma ni ara kɔng ɔdɔdɔma imumani akyosa aki ju kuma najuba. **52** Avasa kya kushi iBilatus ki ya shɔr sa ma nga ɔkɔng iYesu. **53** Avasa shulu kɔnɔ ɔkɔng, ki lor ugyauto alilin, ki sumɔ ka ace alɔr mani atumu ki irihu utighi, ɔkɔɔ mani asɔnɔ sa bɔ ace aghu ya kidɛ ba. **54** Awii ra ni angɔ ju uma kɔ, ka Awii uwuru aYahudawa ya sɔ ba. **55** Ayiri mani akyeng ni nga kusang ka aGalili awolu kini uyusufu ka aya nu ukɔ mani alɔr nga shiwu kɔnɔ mani asɔmɔ ɔkɔng iYesu kidɛ. **56** Avasa vuu bɔ aca, kiya wang ima uvɔng kina anyɛ ucoo, Awii uwuru aYahudawa ya ju ni, avasa wuru kinɔ mani umɛɛ iMusa teri bɔ ni.

24 Kini ikwyating awii ayeng kidē awii atinsara ni, ayiri kya uka alor kina uma uvong mani aba ni bō. **2** Aya ba ni aba peni na akō yini utii wu ka nyu alor nga. **3** Avasa ghila idē, ni ara nu bu ukong IYesu Ate ba. **4** Ashi kidē ubira ikwyi bō kō ni, avasa nu ajiya apai na ating ka yayo ni bō, nō gbang ufufuu nu ɔsō ma uyeri kini ɔsoma aviya ni. **5** Kidē ɛrɛbata ni ayiri vasa shulu na akwyi bō ki ɛrɛbō. Ajiya nga vasa tɛri bō si, “Ikembō sa nusō wang agha akyuō kidē aghokpur? **6** Ashiya kō ukawē ba, akō sisang. Ushuni ni imumani atɛri nō ka kyua mani ashī ka aGalili. **7** Atɛri si, ‘Iyi ya yō ni ama anō Ajiya kavō ajiya aghina avulu, ka gara nga kaya ukumu ushi, awii itai na aki sisang.’” **8** Ayiri vasa shuni nō upii nga. **9** Aya vuu ka alor nga ni, Avasa tɛri aghō shona ayeng kina ushē ajiya nadidu uma ri. **10** Ayiri mani atɛri atina iYesu

uma ri ni, UMaryamu iMagadaliya nga, kina iYowana, kina umaryamu ayur iYakubu, kina ace ayiri mani ashi kini bọ. **11** Amma ni atina iYesu kpaa upighi ayiri ra kini upighi ejirjauni, kin dini ara ma bọ kinọ wu ba. **12** Ni iBitrus vasa sisang kaishang Ki kyaa uka alọr nga nọ uti. Kiya kpikpo, ki tẹni idẹ, ki nu ughauto alilin na kyo kọ uhọ uyeng. Avasa vuu aca asọ dira imumani iba. **13** Kaidu awii ni ajiya apai kide aghoyii iYesu ni asọ kyeng aki kyabọ ace anifong mani ayoro si Imawus, kuma ni ototo efong kini Urushelima fuma ukilomita usho na iye. **14** Asọ tẹri ila kina ace bọ nọ uma umani okọ ba. **15** Asọ tẹri ila na asọ pii na ace bọ ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa yini ayayo kini bọ na asọ keng ni bọ. **16** Ni avasa yuru bọ ica bọ ya, ba aghomani anu nga ba. **17** Avasa tẹri bọ si, “Igba ila yọ ni inu sọ tẹri kina ace nu?” Avasa titara nai ki, ki shighi ubetẹ bọ wu. **18** Agha yeng kide bọ, ayoro nga si iKiliyobas, avasa yira nga si, “Ashe, kọ ungo ka yayung nga shi akyeng kọ Urushelima ni ingo ta ye ngo umumani uba ba ki idẹ na awii ri ba?” **19** Avasa tẹri bọ si, “Uligba uma?” Avasa tẹri nga si, “Umumani uba kini iYesu agha aNazaret. Anga ni agho pii kọ ototo Onong nga, uma uju nga konọ upii nga shina akyuo naigang kukushi Onong kina ajiya na didu. **20** Afirist akakong kina agho ite yi gbira nga kọ ki wa nga ashuwa ukpo, ki ba gara nga kaya ukumu ushi. **21** Iyi sa go ikwyi ka kyua si Onong ki fo Israla! Uwe ni, aidi wu shi awii itai nọ mani uma ri ba. **22** Bang kin dini ace ayiri kide yi ju uma umani usa erabata. Ka akyaa alor kini kikyuating, **23** na ara nu bu erenoma nga ba, avasa vughu ki ba tẹri yi si aju bu amo aghaghe, abo nu atuma Onong mani atẹri bọ si asha akyuo. **24** Ace agho kide bayo kyaa alor nga kiya peni konọ mani ayiri tẹri ni, na anga ni ara nu bu nga ba.” **25** iYesu vasa tẹri bọ si, “Inu abo, ikwyi nọ ka kpele yọ upii agho pii kọ ototo Onong ba kaisa ba! **26** Ba iyi ya yọ ni anọ ukristi sa awiya uma ri ba, ka va ghila nga ujoro nga ba?” **27** Avasa yeni bọ nadidu imumani aworo upii Onong ka ya erekwe nga, kọ sang kọ meẹ iMusa ki ma ta koshe atina nadidu. **28** Asọ fuma anifong mani aki kya bọ wu ni, iYesu vasa ju kina aki walu ni, **29** Na avasa meni nga ki tẹri nga si, “Cica kini yi, ughẹ kọ ju, onong we nu kọ kpau.” Avasa keng ni bọ kiya shulu kọ ona bọ. **30** Acica na asọ la imila, avasa kpaa ubiredi ki sa Onong iza, ki wurau ki ma bọ. **31** Ka kyua ra ni ica bọ vasa yemi, avasa kpele nga. Na aba asheẹ nga. **32** Avasa tẹri ace bọ si, Ikwyi ta fo yu ka kyua mani asọ

pii kini yi kọ utira, asọ yeni yi upii Onong mani aworo ba?” **33** Avasa sisang kaishang ki vuu bọ Urushelima. Kiya peni agho usho nayeng na aku curu kọ uka uye kina ace ajiya, **34** asọ tẹri bọ si, “Kaipang, Ate sisang! Ayeni erekwe nga ukushi iBitrus!” **35** Agha pai ba ma ila imumani iba kọ utira, konọ mani akpili nga ka akyua na asọ wura Ubiredi. **36** Ashi kọ pii kaya uma ri ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa titara ka bighating bọ, ki tẹri bọ si, “Utomo ikwyi ba kukushi nu!” **37** Erabata ba kpenẹ bọ wu ba tee agho taa erenoma, ahuri konọ ahwo nga ni ibo kyoo ni. **38** Asa tẹri bọ si, “Ikembo sani inu sọ ju ikwyi ibibi kindi, urava manọ aipang kide ikwyi nu ba? **39** Inu nu ivọ mi kini ifra mi, imeẹ ki kirekwyue mi. Inu piya mi, ki kong, ka ahwu shi ni inoma konọ ugboho ba, konọ mani inu nu ni ime shini yọ.” **40** Aya tẹri kindi ni, avasa yeni bọ ivọ nga kini ifra nga. **41** Na asọ shi na ako ma bọ aipang ba kini ikwyifu kina uwo ica, avasa tẹri bọ si, “Oshini imila kokeẹ ri” **42** Aba ma nga iciri itagbo ufifor. **43** Ayira ki la, abo ni asọ kyoo nga. **44** Aba tẹri bọ si, “Udibi bọ shi umumani ime pii kaya ka kyua umani ishi kini inu, si iyiya ni ahwura uma umani aworo kaya erekwyue mi kide umee iMusa kina aworo agho utina Onong kina Aworo Ate.” **45** Aba yemi ikwyi bọ na ba kpele kini upii Onong mani aworo, **46** Aba tẹri bọ si, “Kindi wu na woo si iyi ya yọ ni Ukristi sọ kong ububi, ka awii itai na asọ sisang ka alor. **47** Kindi wu ni aki ma ajiya ayasing ila Onong olokpaa kina yira olokpaa nọ uma ububi mani ako ju wu. Aki kyo ju kọ Urushelima. **48** Inu bọ shi agho ki tẹri udubi uma. **49** Uwe ni, ime ki tuma nu konọ imumani Ate mi ta anyu ni. Ni inu zono sha kide ifong, sa ama nọ erekyuo uju ka yaya.” **50** Aba kunu kini bọ ki kyaa ayayo na Abetani. Ukoḍu ni asa sang ivọ nga ki ma bọ anyu adaduma. **51** Ashi kide uma bọ anyu adaduma ni, asa ya bọ, na asa kpaa nga ki kyabọ ayaya wu. **52** Abọ ni ajoro nga, na asa vuubọ Urushelima kini ikwyifu nagigang. **53** Ko agbawii ni, ashi kide ona Onong na bre Onong.

IYahaya

1 Kọ kpaa ka akyua ni ighang shi kọ, ighang ni ishi kina Ọnọng, ighang ni, Ọnọng nga. **2** Anga shi kina Ọnọng kọ kpaa ka akyua. **3** Nadidu uma ba kukushi nga, ni ba imumani aker nadidu ingo mani aker bọ yọ kini nga ba. **4** Ighang yọ shi ẹrẹpiya ọkyuo, ọkyuo wọ shi uyeri ka ajiya nadidu. **5** Uyeri sọ taa kide itii, ni itii ta bra yọ la akyuo nga ba. **6** Ace ajiya shi kọ, aghoṇo uca si iYahaya aghomani Ọnọng tuma nga. **7** Ka aba teri ajiya aipang kaya uyeri, ka ajiya nadidu ma aipang ni nga. **8** Anga shi uyeri ba, aba ka aba yeni uyeri. **9** Uyeri aipang umani uka ma uyeri ka ajiya nadidu ki ba ide ashi ri. **10** Akyua ni, ighang shi kọ ka ashi, kina umani kini inga wọ ni aker ashi wọ ni, ashi ta ye wọ ngaa ba. **11** Aba upra umumani ishi inga nga, ni ajiya nga ta yira bọ nga ba. **12** Nadidu aghomani ayira nga, ki ba va ma aipang nọ uca nga ni, ama bọ ẹrẹgoro na atee anọ Ọnọng. **13** aghomani ajee bọ, basi na ayi ba, ko uwang ẹrẹnoma ko uwang ajiya, unga Ọnọng kọ. **14** Ighang ba tee ajiya ki ci kide bayo. Ayọ nu ujọo nga, ujọo unga Anọ aye anga Ate, ashi ni ikyua kina aipang. **15** IYahaya teri aipang kaya nga, ki ba sang ẹrẹwyue ki teri si, “Adii agho ri nga shi aghomani ime sọ pii kaya nga ka akyua ni ime si, ‘Aghomani aki ba kọ utumu mi cẹ mi, ka ashi ite mi.’” **16** Inu ikyua nga wọ sa ni ama ayọ oka yi nadidu yi kwaligba akyua. **17** Ọnọng ma umẹe ka avọ iMusa ni asi ma unu ikyua kina aipang ka avọ iYesu Aghofoo. **18** Ba ajiya na akọ nu Ọnọng ba. Anọ aye nga aghomani Ọnọng ngaa, aba shi kina Ate ayaya nga yeni ayọ nga ni. **19** Upii aipang ni iYahaya yeni wẹ ka akyua umani aYahudawa tuma afirist kina aLawiyawa ka Urushelima ka aya ghulu nga si, “Ingo si inga?” **20** IYahaya ta la nga inang kọ ba, ateri ka ayaye si, “Imẹ shi Aghofoo ba.” **21** Aba ghulu nga si, “Ingo shi inga? Ingo shi Iliya?” Aba yira bọ si, “Kayi, Imẹe ba.” Ingo shi agho pii kọ ọto Ọnọng ra?” Aba yira si “Kayi.” **22** Aba teri nga si, “Ingo shi inga? Yira ayọ upii umani ayọ ki ya teri aghomani atuma ayọ. Ikembọ nọ ingo sọ teri ni ẹrẹkwyue ngo?” **23** Asi, “Imẹ ni ẹrẹyue yoro wọ ka aghumu, ‘Inu ker Ate ayaya nga itra kono umani agho pii kọ ọto Ọnọng Ishaya teri ni.’” **24** Ni ace aFarisiyawa umani atuma **25** ba ghulu nga si, “Insi ingo shi Aghofoo ko Iliya ko agho pii kọ ọto Ọnọng ra ba ni, ikembọ sa ni ingo sọ ju iminimini?” **26** IYahaya ba yira bọ si, “Imẹ ni, ika ju iminimini na amusum, ace agho shi kide nu ni inu ta

ye nu ngaa ba. **27** Anga ki ba kọ utumu mi, aghomani ita maa mi ni ishii ani na akpọ nga ba.” **28** Nadidu uma ri ba ka aBetani wọ, ka ubuu ẹrẹyema aYodan. **29** Ikyua ya yee ni, aba nu na aki ba nga ukushi nga. Aba ju si, “Itimi Ọnọng wẹ agho kpaa uvulu ashi nadidu! **30** Aghomani ime teri si, ‘Ace agho ki ba kọ utumu mi na acee mi, ka ashi kọ na akọ jee mi nga ba.’” **31** Akyua ni ime kọ ye mi nga ba, ni ime ba ni ime sọ ju iminimini na amusum ka ayeni ngaa ka ajiya Israila.” **32** IYahaya ba yeni nga si, “Imẹ nu Aghing kini ikhimi kọ ni iso shulu ka yaya ki ba cica ka aya nga. **33** Akyua ni ime ye mi ngaa ba, Ọnọng na atuma mi uju iminimini na amusum nga teri mi si, ‘Aghomani ingo nu na Aghing Ọnọng shulu ki cica ka aya nga ni, anga shi agho uju iminimini na Aghing Ọnọng.’” **34** Imẹ ẹrẹkwyue mi nu kindo ki ma aipang shi ajiya ri ni Anọ Ọnọng ngaa.” **35** Ikyua ya yee ni, iYahaya ting kọ kadu kina agha apai kide aghoyii ngaa. **36** Aba nu iYesu na aso wor, na aba ju si, “Nu, itimi Ọnọng wudu!” **37** Aghoyii ngaa agha apai ra ya kọo upii nga ni, aba yii iYesu. **38** IYesu ya tee ki nu na aso yii ngaa ni, aba ghulu bọ si, “Ikembọ ni inu sọ wang?” Aba teri nga si, “Aghomẹe, abi wọ ni ingo ci kọ?” **39** IYesu ba yira bọ si, inu ba ka inu ba nu.” Ava ba ki ba nu uka uci nga, ni ava ci ila bọ kini inga ka awii ra, aci kọ ukadu kini nga ki wiya ya. **40** Andrawus, anayuru iSiman iBitrus shi aghaye kide agha apai na ayii iYesu nọ umani akọo upii iYahaya kaya iYesu. **41** Andrawus zono wang anayuru nga iSiman, asi, “Ayọ kọ peni Aghofoo, iKristi.” **42** Aba kyaa na iSiman kukushi iYesu. IYesu nu nga na asi, “Ingo shi iSiman anọ iYahaya. Aki yoro ngo si iKefas ko iBitrus, angọ yeni si utii.” **43** Ikyua ya yee ni iYesu wang kyaa aGalili ni, aba ya peni iFilibus ki ju nga, “Yii mi.” **44** iFilibus ni agha aBetsaida ngaa, ifono Andrawus bọ kina iBitrus. **45** iFilibus ya peni iNataniyel ki teri ngaa si, “Ayọ peni ajiya umani awọo ila nga kide umẹe iMusa, kina ẹrẹwọ agho pii kọ ọto Ọnọng, iYesu agha aNazaret, anọ iYusufu.” **46** iNataniyel ba ghulu si, “Iligba ima ididuma yọ ki kunu ka aNazaret?” iFilibus ba ju nga si, “Ba kọ ingo ba nu.” **47** IYesu ya nu iNataniyel na aki ba ukushi nga ni, aba ju si, “Nu agha Israila aipang, aghomani ashi na ateri kide nga ba.” **48** iNataniyel ba ghulu iYesu si, “Abi wọ ni ingo yemi kọ?” IYesu ba yira nga si, “Imẹ nu ngo ki ẹrẹpiya oshẹ uwe na iFilibus kọ yoro ngo ngaa ba.” **49** iNataniyel ba yira iYesu si, “Aghomẹe, ingo shi Anọ Ọnọng! Ingo shi agom Israila!” **50** IYesu ba yira nga si,

“Ingo ma aipang kọ nọ umani ime teri ngo si, ime nu ngo ki erēpiya oshē uwe? Ingo ki nu uma umani uceē kindo.” 51 IYesu va khimi uteri nga kọ si, “Aipang ni ime sọ teri nu, inu ki nu ayaya na ashi aye, atuma Onong ki shi kọ kila na ashulu kaya Anọ Ajiya.”

2 Awii itai ni, asa sra agya ubiya ka aKana anga aGalili. Ayuru iYesu shiya kọ ukaa. 2 Akọ yorọ iYesu kina aghoyii nga agya ubiya. 3 Amusum ikolọ na ashe ya kpee bọ ni, ayuru iYesu ba teri ngaa si, “Amusum ikolọ na ashe bọ kpee bọ.” 4 IYesu ba yira ngaa si, “Ayiri, ikembọ sa ni ingo ba ukushi mi? Akyua mi ta kọ ba wọ ba.” 5 Ayuru nga ba teri agira nga si, “Inu ju imumani asa nọ uju.” 6 Akyua ra ni, ukyo na amusum utin uguna umani aker na atii ni aYahudawa ka hwuru irighe wọ shiya kọ ukaa. Kologba ka la ima umra amusum araji. 7 IYesu ba teri bọ si, “Sa amusum kọ ukyo na lilai. Aba sa ya ki tili wọ na lilai. 8 Aba teri bọ si, “Ka akyakyua ri ni, inu vo ace ka inu ya ma agha aghaghe na agya.” Aba vo amusum ki ya ma ngaa. 9 Agha aghaghe na agya ya piya amusum ki kọ ni akọ tee anga ikolọ na ashe ni ata ye ngaa uka umani aba ni bọ kọ ba, (agira ye uka umani avo amusum wọ), agha aghaghe agya ba yorọ agheme asasa ki kyaa ugee uye kọ, 10 ni asi, “Kwinga ka zonọ uma amusum ikolọ na ashe adaduma, na atọ ba na angọ umani ata fuma bọ adidu ba insi akyeng kọ sa ki shuu ni. Ingo ni ingo sọ amusum ikolọ na ashe adaduma, akyua ri kọ ni ingo woo kọ!” 11 Udii wọ shi ima usa uwo ica iye ni iYesu ju ka aKana anga aGalili, ki yeni ujoọ nga; ni aghoyii nga ma aipang ni ngaa. 12 Aya kpee ni, aba wor kyaa aKafarnahum kina ayuru nga, kina anayuru nga, kina aghoyii nga; aya ci kọ ukadu ki la anirawii wọ. 13 Akyua usra agya ubulu aYahudawa ya ba ayayo ni, iYesu ba kyaa Urushelima. 14 Kidē Ona Onong ni, aya peni ni ajiya sọ gbara inaa kina atem kina ukhimi, ni agho user ufe shi ka atebur bọ. 15 IYesu va ker i aiwili na anii, ava kla bọ nadidu bọ kina atem kina inaa kidē Ona Onong. Ava naa ufe umani agho user sọ ju ki vila atebur nga kọ. 16 Aba teri agho gbra ukhimi si, “Inu kpaa uma nu wọ kọ ukadii! Inu ba tee nọ Ona Ate mi uka la ize ba!” 17 Aghoyii nga wa shuni sa awọ si, “Usa ikwyi uyoo ona ngo sọ la kono ugha wọ ni.” 18 AYahudawa va ghulu ngaa si, “Aligba amaa uwo ica ngaa ni ingo ki yeni ayọ ungo umani uye ni erēkyuo ni ingo ju uma ri kọ?” 19 IYesu ba yira bọ si, “Inu pulu Ona Onong ri kọ, ime ki shang wọ kidē na

awii atai.” 20 AYahudawa ba ju si, “Akpaa anyi ishinari na atin na asọ vra ona Onong ri! Ingo si ingo ki shang wọ kidē na awii atai?” 21 Ni, Ona Onong umani iYesu sọ pii kaya wọ shi erenoma nga. 22 Kọ utumu umani asang kọ ukpo ni, aghoyii ngaa shuni si asa teri kindii; ni ava ma aipang nọ upii Onong kina imumani iYesu sa teri. 23 Akyua umani ashi ka Urushelima ka usra agya ubulu ni, ajiya na pam ma aipang nọ uca nga nọ umani anu uma usa uwo ica na asọ ju. 24 Ni iYesu ta yira nga bọ ba ka aye bọ nadidu bọ nagigang. 25 Ata wang ngaa agho umani aki teri ngaa ima kaya ajiya ba ka aye imumani ishi kidē ikwyi kwinga.

3 Ace ajiya aghono uca si iNikodimus shi kọ, aghaye kidē aFarisiyawa, agha aghaghe aYahudawa. 2 Ajiya nga ba ukushi iYesu na atii, ateri nga si, “Aghomee, ayọ ye si ingo ni aghomee umani aba kukushi Onong ngaa; ki ba aghomani aki bra uju uma usa uwo ica ri ba sa aghomani Onong shi kini ngaa.” 3 IYesu ba yira ki teri si, “Aipang, ime sọ teri ngo, ba aghomani aki bra unu erenom Onong, sa azonọ khimi ujee ngaa kọ.” 4 iNikodimus ba yira ngaa si, “Aki jee ajiya nagyi ni ashi kọ la awii apai? Aki va ghila ngaa idē afo ayuru nga ka aba jee ngaa unga ipai?” 5 IYesu ba yira nga si, “Aipang, ime sọ teri ngo, ba aghomani aki bra ughila idē erenom Onong ba, sa ajee nga na amusum kina aghing. 6 Imumani ajiya jee ni, ajiya ngaa, imumani aghing jee ni, aghing ngaa. 7 Ba woo ica nọ umani ime si, ‘Iyiya ni, sa ajee nọ ka ayaya ba.’ 8 Uwuru ka te ki kya wọ oka nọ uhwiya, ni inu ka kọ ishimi nga, ni inu ta ye uka umani ukunu wọ kono oka ni oki kya wọ kọ ba. Kindii wọ ni aghomani ajee ngaa na aghing shi kọ.” 9 iNikodimus ba ghulu iYesu si, “Nagyi wọ ni udii ki ba kọ?” 10 IYesu ba yira nga si, “Ingo ni aghomee aghaghe nga ki Israila, ni ingo ta kpele ngo uma ri ba? 11 Aipang ni ime sọ teri nọ, ayọ ka pii kaya imumani ayọ ye wọ, ni ayọ sọ ba yeni nu imumani ayọ nu, kindo ni inu toọ nọ oko imumani ayọ teri nu. 12 Ime teri nu kaya uma ashi ri ni inu ta ma nu aipang kọ ba, nagyi wọ ni inu ki to ma aipang kọ nọ uma ni ushi unga ayaya? 13 Ba agho umani akọ kyaa ayaya ba, Anọ Ajiya kayu nga umani asuu ka ayaya ngaa kọ akyaa. 14 “Kono umani iMusa zee iyoo utii uyeri ka aghumu ni, kindii wọ ni iyiya na aze Anọ Ajiya kọ, 15 ka nadidu aghomani ama aipang ni ngaa ni, aki peni okyuo ni ushi wọ na amaa ba. (aiōnios g166) 16 “Ka Onong yoo ashi nagigang ki ma Anọ nga ka

aye, ka aghomani ama aipang ni ngaa ni, aba kpoo ba, na asa peni okyuo ni ushi wo na amaa ba. (aiōnios g166) 17 Onong ta tuma ngaa na Anō nga ka aba wa ashi ashuwa ba, ashi ni, apeni ufoo kukushi nga. 18 Nadidu aghomani ama aipang na Anō Onong ni, aki wa bō ngaa ashuwa ba. Nadidu aghomani ata ma bō aipang ni ngaa ba ni, akō wa nga ashuwa wudu ka ata ma nga aipang nō uca Anō aye Onong ba. 19 Umani ashuwa shi wē, uyeri ghila ashi, ni ajiya cēē nō uyoo itii kina uyeri, ka uma uju bō ni unga akakiya bō. 20 Ka aghomani aka ju akakiya ni atōō ngō uyeri, aka va ba nga oka uyeri ba ka aba nu uma uju nga ba. 21 Aghō ju aipang ka ba oka uyeri, ka anu ka ayayē si uma uju nga ni, Onong ta nga avō wō.” 22 Aya kpēē kindō ni, iYesu kina aghoyii nga ba sang ki kyabō isheē ērēbō aYahudiya. Akpaa akyua na ci kō ukadu, na asō ju ajiya iminimini. 23 IYahaya sō kō ju iminimini ka Ainon ka ayayo aSalim, ka amusum shi ya na pam kō ukadu. Ajiya kyeng na aju bō iminimini. 24 Aju umari na akō ta bō iYahaya kidē ubōō itii ba. 25 Ni aghoyii iYahaya tee aghō la ilang kina ace aBayahude kaya itali uhuru ka ahwuru irighe kōnō umani umēē iMusa yeni ni. 26 Aghoyii ba kyaa ukushi iYahaya aghō uju iminimini kiya tēri nga si, “Aghomēē, ajiya umani inu shi kini ngaa ka udaa ugeē igō Urdun, aghomani ingō ki kirēkwyuē ngō tēri upii kaya nga ra, awudu na asō ju iminimini, ni kwinga sō kyaa ukushi nga.” 27 IYahaya ba yira nga si, “Ba aghomani aki bra uyira ima ba sa ama nga ka ayaya. 28 Inu ka kyakwyuē nu ni inu shiya kō uka ka asi, ‘Imē shi aghōfoo ba, atuma mi ki imē la nga ite wō.’ 29 Aghō shi na ayiri asasa nga shi aghēmē asasa. Ayikyo aghēmē ka tara ka akō ērēwyuē nga, aka kōō ikwyifu nagigang nō okōō ērēwyuē aghēmē. Kindō wō ni ikwyifu mi hwura wō. 30 Iyiya yō ni ajiya nga sō khimi ni imē sa vuu mi utumu. 31 “Aghomani aba ka ayaya cēē kwinga. Aghomani aba ka asing ni, agha asing ngaa, na aka pii kaya uma asing wō. Aghomani aba ka ayaya ni, acēē kwinga. 32 Aka tēri imumani anu ki kōō wō, nadidu kindō ni, ba aghomani ayira ima utēri nga. 33 Ni aghomani ayira uyenī amaa nga ni, a yira wudu si, iyiya ni Onong na agha aipang nga. 34 Ka aghomani Onong tuma ni, upii Onong wō na asō tēri, ka Onong ma nga aghing nga angō umani ashi na amaa. 35 Ate yoo Anō, ama kwikē ki ivō nga. 36 Nadidu aghomani asō ma aipang ka anō ni, ashi na okyuo nō ushi wō na amaa ba. Nadidu aghomani ata yira nga Anō ba ni, aki

peni nga okyuo nō ushi wō na amaa ba, anang Onong ki shi kaya ērēkwyuē nga.” (aiōnios g166)

4 AFarisiyawa ya kōng si iYesu sō pee Aghoyii nga, na asha ju bō iminimini ki gina iYahaya kō. 2 Ni ba iYesu nga ki ēkēkwyuē nga sō ju iminimini ba, aghoyii nga bō. 3 IYesu ya kōng Ila imumani iba ni, ava ya aYahudiya ki vuu nga aGalili. 4 Iyiya yō ni iYesu kyeng idē aSamariya. 5 Ava ba idē ice ifōng ka aSamariya ayōrō si aSaikar. Ifōng shi ayayo kina ērēbō umani iYakubu ma Anō nga iYusufu ka akyua ra. 6 Akadu wu ni irijiya iYakubu shi kō. IYesu ya kiya nō kyeng ni, ava cicaa ka anyu irijiya. Udi ba kina abiyatē atinōng kō. 7 Ace ayiri agha aSamariya va ba uvo amusumu. IYesu va tēri nga si, “Ma mi amusumu ki imē sa.” 8 Aghoyii nga kō ghila bō idē ifōng ka ya ghē imila. 9 Ayiri ra agha aSamariya va tēri iYesu si, “Nanyi wu ni ungō ni aBayahude nga ni ingō ki shōr mi amusum usa, imē aghomani imē shi ayiri aghō aSamariya?” Ka aYahudawa ka kyoo bō aghō aSamariya ba. 10 IYesu va yira nga si, “Ingō ta ye uma Onong, kina aghomani atēri ngō si, ‘Ma mi amusum usa ni,’ ingō ta kō shōr nga ni ata kō ma ngō amusum uma okyuo.” 11 Ayiri va tēri iYesu si, “Agha aghaghē, Ingō shi ngō ni ima uvo amusumu ba, irijiya shi ikyuu. Ni abi kō nō peni adibi amusumu uma okyuo kō? 12 Ta ingō gina ate yi iYakubu le, aghomani aya yi irijiya ni, anga ki kirēkwyuē nga, kina anō nga, kina ikina nga, asa amusumu nga le?” 13 IYesu va yira si, “Aghomani asa amusumu ri ki va kōng idafō na amusumu. 14 Ki nadidu aghomani asa amusumu mani iki ma nga ni, aki sō kōng idafō na amusumu ba ka aya ta kō sang asing. Amusumu mani iki ma nga ni aki tee nga angō uma okyuo umani ushi wō na amaa ba. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Ayiri va tēri nga si, “Aghaghaghē, ma mi adidu amusumu, ki ima sō kōng idafō na amusumu ba, ki imē ma sō ba ukadi uvo amusumu ba. 16 IYesu va tēri nga si, “Ya yōrō aghēmē ngō kō ba ukēē.” 17 Ava yira ki tēri si, “Ita shi mi na aghēmē ba.” IYesu va tēri nga si, “Ingō tēri aipang nō mani ingō tēri si ushi ngō na aghēmē ba. 18 Ka aipang nga shi si, ingō kō biya aghēmē atōng, aghomani ingō shi kini nga ka aikyua ri ni ba aghēmē ngō nga ba.” 19 Ayiri va tēri iYesu si, “Aghaghaghē, imē kyoo ni onō na aghō pii kō otō Onong nga. 20 Anirakpēē nō shōr Onong ki itili ri. Ni inu aYahudawa tēri si Urushelima bō kpaa nō mani jōō Onong kō.” 21 IYesu va yira nga si, “Ayiri, ma

ishor mi ki wolu.” 12 Avasa ghulu nga si, “Inga shi aidi ajiya mani ateri ngo si kpa a ishor ngo ku wolu?” 13 Aghomani a leni ni ngaa ni, ata ye ti inga leni ni ngaa ba, ka ajiya shiya napam ko ukaa, iYesu vasa wolu kide majiya. 14 Ana kyua nazii ni, iYesu vasa peni nga kide Ona Onong, ki teri nga si, “Nu ni, ingo leni! Ni, ma so ju avulu ba, ki imumani icee idi no ububi ma ba ngo ba.” 15 Ajiya nga vasa wolu kiya teri aghakong aYahudawa si, iYesu nga leni ni nga. 16 Kindo ni avasa tee agho ma iYesu olo, ka aso ju udibi uma ka awii uwuru aYahudawa. 17 IYesu vasa teri bo si, “Ate mi so ju utina ko ta kai kyua ri, ime ma ka ju.” 18 Udi upii sa ni aYahudawa khimi uwang iYesu sa apii nga ko. Avasa teri si, “Ba si acee imumani ateri ka awii uwuru aYahudawa ba, ka ateri si ate nga Onong ngaa, ka ama si anga shi Onong wudu.” 19 IYesu vasa yira bo si, “Iyiya, iso teri nu, Ano ka ata ju ice ima, ka yayu nga ba, si imumani anu na Ate ka ju. Ki ididu imumani Ate ka ju, iyo ni Ano ka ju. 20 Ka Ate yoo Ano, aka va yeni nga uma mani inga ki ekerewyue nga ka ju, aki va yeni nga itina mani icee idibi, ka inu wo ica. 21 Konong umani Ate ka sang agho ukpuru ka apeni ikyuo ni, kindo ni Ano shi na akyuo ka agho umani ayoo. 22 Ate ra ju ace agho ashuwa ba, Na va ma Ano eregoro uju kwinga ashuwa, 23 Ka ajiya naidu jo Ano, konong mani aka jo Ate ni. Naidu aghomani ata jo Ano ba ni, aka ta jo ate mani atuma nga wudu ba. 24 “Iyiya, iso teri no, Naidu aghomani aka kong upii mi, kiva ma aipang ka aghomani atuma mi ni, ashi no okyuo utaa amaa. Aki ju nga ashuwa ba, ako bulu ukpo ki peni okyuo. (aiOnios g166) 25 Iyiya ni so teri no, akyua ki ba, ako ba ma, na agho kpuru bo ki kong erewyue Ano Onong, aghomani akong ki lang. 26 Konong mani Ate ki ekerewyue nga ni erapiya okyuo ko ni, kindo ni asa si Ano nga tee erapiya okyuo ko. 27 Ava ma nga eregoro uju ashuwa ki nga ni Ano ajiya nga. 28 Inu ma woo ica na udi upii ba, ka akyua ki ba mani aghomani ashi kide na alor ki kong erewyue nga, 29 Ka akunu. Aghomani aju uma ododoma ki sang, ka apeni okyuo, ni aghomani aju utaa aipang ni, aki sang ka va ju bo ashuwa. 30 Ime ka bra mi uju ima ka ayayu mi ba. Ime so ju ashuwa konong umani Onong teri yi si iyi ju ni. Kindo ni ashuwa anga aipang ko, ki ba ima ushi kide ikwyi mi yo ni iso ju ba, ki ima ukunu kukushi agho utuma mi yo. 31 “Ipeni ime tara erewyue mi ni, ni ima teri mi shi yo aipang ba. 32 Ka ace gho shi wu ni aki tara mi, ni iye si imumani aki

teri kaya erewyue mi ni aipang nga. 33 Inu tuma ajiya kukushi iYahaya, inga vasa teri no aipang. 34 Kindo ni ira toro mi na utara ajiya ba. Ime teri kindo ka inu peni ufoo. 35 IYahaya ni ogbelemo ula ugha ko, ongo uyeri ko, ova ma aipang ko ju ikwyifu naigang konong uyeri nga ka ana golo nazii. 36 Ni ime shi ni anga me agho tara mi anga mani agina agho tara iYahaya ya kaya erewyue mi. Uma mani iso ju, ongo mani Ate mi ma mi si ju, obo shi uma umani uyeni amaa, ate mi ngaa tuma nga. 37 Ate mani anga tuma mi anga ki ekerewyue nga yeni aghomani atara mi. Inu sonong ko kong nu erewyue nga ba, inu sonong ko nu no umani ashi ba. 38 Ighang nga ci yo ki ikwyi nu ba, ki nu ta ma nu aipang kukushi aghomani Ate tuma ba. 39 Inu so shuwa upii Onong, ko ukyoo nu ki ikwyi ki peni okyuo utaa amaa kide bo. Idibi ipii Onong iyo ki tara mi. (aiOnios g166) 40 Kindo ni inu toro no ba oko shi mi ko peni okyuo. 41 “Ime ka ta yira mi ujo kukushi shi bajiya ba” 42 Ki ime ye nu, iva sa ye si inu shi nu no uyoo Onong kide ikwyi nu ba. 43 Ime ba kide no uca Ate mi, inu ta yira mi ba, ipeni ace agho ba kide no uca erewyue nga ni, inu ki yira nga. 44 Nanyi ko ni inu ki ma aipang ka akyua umani inu wang peni ujo kushi ace nu, ni inu ta wang no peni ujo mani ukunu kukushi Onong umani anga shi ka ayayu nga ba? 45 Inu ma teri si iki kyaa ashuwa nu kukushi Ate yi ba. Agho ki kyaa ashuwa nga shi iMusa, umani inu sa ikwyi si anga ki foo nu. 46 Teri si inu ma aipang ni iMusa ni, inu ta ko ma aipang ni ime, ki iMusa wo kaya erewyue mi. 47 Ipeni inu ra ma nu aipang kini imumani awo ba ni, nanyi ko ni inu ki ma aipang ko?”

6 Awii ra ya woru bo ni, iYesu va bulu ki kyaa udae ugee ereyema aGalili, aka ba yoro wo si ereyema aTibariya. 2 Ikir bajiya lite no uyii nga, ka anu amaa no uma umani aso ju na adumu. 3 IYesu va kila nga izize ki cica kina atina nga. 4 Ka akyakyua ri ni, agya ubulu ya so ba ayayo. 5 IYesu ya sang erewyue ki nu ikir bajiya ni, aba teri iFilibus si, “Abi wo ni ayo ki ghe imila umani iki maa ajiya ri ko?” 6 IYesu ghulu iFilibus kindo ka amara nga wo ka aye imumani aki ju. 7 IFilibus ba yira nga ki teri si, “Ufe ipii itin aghotina ki maa yo na aghe imila umani kwinga ki peni na zee ba.” 8 Aghaye kide atina nga aghonong uca si Andrawus, anayuru iSiman iYahaya va teri iYesu si, 9 “Ace ananong we na asi ni agbo ubiredi ito kina itagbo ipai. Ikembo

wọ yi idi ima ki ju na ajiya ri kindii?" 10 IYesu ba ɛri bọ si, "Inu sa ajiya ka acica." Uka ni ɔbɔng shiya nagigang. Aghemẹ va cica, afuma agha araji ushọ atọ. 11 IYesu ba kpaa agbọ ubiredi, aya kpẹẹ usa Ọnọng iza a ni, aba kau aghomani aci, aba bọ nadidu imumani iki maa bọ kọ. Kindii wọ na aju ni itagbo. 12 Aya la ki suu ni, aba ɛri atina nga si, "Inu curu awo na ashe ka aba bra yọ ba." 13 Atina va curu awo ubiredi ki tii ka ọkọọ ushọ nọ upai, awo umani ashe kide agbọ ubiredi utọ kọ umani ajiya kpẹẹ ula. 14 Ajiya ya nu amaa imu wo ica ni iYesu ju ni, aba ɛri si, "Aipang, anga shi agho pii kọ ọto Ọnọng umani asi aki ba asing." 15 IYesu ya kpẹẹ si, ajiya wang kpaa nga ni ẹrẹkyuọ ka ama nga ẹrẹgom ni, aba vuu nga aya izizẹ kayu nga. 16 Ughe ya kpaa ni, atina iYesu ka sang ki kyabọ ẹrẹyema. 17 Akyua ra ni uka ya sang uba ni itii, iYesu sa kọ sang nga uba ukushi bọ ba. Atina va ghila bọ ide ọgbọlọ ki kpẹẹ ubulu kyabọ aKafarnahum. 18 Ẹrẹyema kpẹẹ utiyagha ka uce uwuru ẹrẹkyuọ sọ ẹ. 19 Aya ẹ ki fuma amel atai ko anari ni, aba nu iYesu na akyeng kaya na amusum, asọ ba nga ayayo kina ọgbọlọ. Atina va kọọ ẹrẹbata. 20 IYesu va ɛri bọ si, "Imẹ, ba kọọ ẹrẹbata ba." 21 Aba tọ yira nga kide ọgbọlọ. Kide anakyua ni ọgbọlọ nga fuma uka umani aki kyabọ kọ. 22 Ikyua ya yẹ na ushe bajiya na aci ka uhwo udaa ugeẹ ẹrẹyema ba kpẹẹ si ọgbọlọ uye wọ ba ukaa, akpẹẹ si iYesu ta ghila nga ọgbọlọ kina atina ba, atina nga bọ kyaa kayu bọ. 23 Ace agbọlọ umani aba ka aTibariya tara kọ ka ayayo kina uka umani ajiya la ubiredi wọ kọ utumu umani akpẹẹ usa Ọnọng iza a. 24 Ajiya ya nu ni iYesu kina atina nga shi bọ ya kọ ukaa ba ni, aba ghila bọ ọgbọlọ ki kyabọ aKafarnahum na asọ wang iYesu. 25 Aya nu nga ka udaa ugeẹ ẹrẹyema ni, aba ghulu nga si, "Aghomẹ, agba awii wọ ni ingo ki ba wọ?" 26 IYesu va yira bọ si, "Aipang, imẹ sọ ɛri nu, inu sọ wang ka inu la ubiredi ki suu, ba si inu kpẹẹ si amaa uma usa uwo ica ni imẹ ju ba. 27 Inu ba duma na uwang imila ni ika bra yọ ba, inu ju utina kaya imila umani ishi yọ na amara ba inga uma ọkyuọ utaa amaa. Imila umani Anọ Ajiya ki ma nu yidii. Ka aya Anọ Ajiya wọ ni Ate Ọnọng kọ sa amaa uyenii nga uyira nu." (aiōnios g166) 28 Ajiya ba ghulu iYesu si, "Ikẹmbọ na ayo ki ju ka ayo hwura uma umani Ọnọng wang?" 29 IYesu ba yira bọ si, "Imumani Ọnọng wang si inu ju yẹ, inu ma aipang ka aghomani atuma." 30 Ajiya va ghulu iYesu si, "Aligba amaa uwo ica nga ni inu ki ju ka ayo nu ni ayo ma

aipang ni ingo. Ikẹmbọ ni ingo ki ju? 31 Ananirakpẹẹ bayo la umanna ka aghumu, kono umani awọọ upii Ọnọng si, "Ama bọ imila ka ayaya ka ala." 32 IYesu ba yira bọ si, "Aipang, imẹ sọ ɛri nu, iMusa nga ma nu imila ra ka ayaya ba, Ate mi nga ka ma nu imila aipang ka yaya. 33 Imila Ọnọng yọ ka shulu ka ayaya na asing ọkyuọ." 34 Aba ɛri nga si, "Agho aghaghe, ka ma ayo igho imila ri kwaligba awii!" 35 IYesu yira ki ɛri bọ si, "Imẹ shi imila uma ọkyuọ, aghomani aba ukushi mi ni, aki sọ kọọ nga idafo ba, aghomani ama aipang ni imẹ ni, aki sọ kọọ nga idafo na amusum ba. 36 Kono umani imẹ ɛri nu ni, inu nu mi, inu ta ma nu aipang ba. 37 Nadidu aghomani Ate ma mi ni, aki ba ukushi mi, aghomani aba ukushi mi ni, iki kla mi nga ba. 38 Ka imẹ shulu mi ka ayaya ki imẹ ba ju uyoo mi ba, uyoo aghomani a tuma mi wọ. 39 Uyoo aghomani a tuma ni, imẹ ba vulu agha ayaye kọ kide aghomani a ma mi ba, imẹ sang bọ ka awii usang asing. 40 Ka uyoo Ate mi wọ si, nadidu aghomani asọ kra Anọ ni, ki va ma aipang ni nga ni, ashi na ọkyuọ utaa amaa, imẹ ki va sang nga awii usang asing." (aiōnios g166) 41 AYahudawa va duma kide ikwyi bọ ni iYesu ka ɛri si, "Imẹ shi imila ni ishulu ka ayaya." 42 AYahudawa si, "Ba iYesu wẹ ri ba, anọ iYusufu aghomani ayo ye ate nga kina ayuru nga nadidu ba? Ikẹmbọ sa ka akyakyua ri na asi, 'Imẹ shulu ka ayaya?'" 43 IYesu ba yira bọ si, "Inu shee uduma ki ikwyi nu kina ace nu. 44 Ba aghomani aki bra uba ukushi mi, in ba si Ate umani a tuma mi nga waa nga ba, imẹ ki va sang adidu ajiya ka awii usang asing. 45 Awọọ kide ẹrẹwọ agho pii kọ ọto Ọnọng si, 'Nadidu bọ ni Ọnọng nga ki mẹ bọ.' Nadidu aghomani akọ, ki va mẹ kukushi Ate ni, aka ba ukushi mi. 46 Ba aghomani akọ nu Ate in ba si aghomani a kunu kukushi Ọnọng ba, agna kọ nu Ate. 47 Aipang ni isọ ɛri nu, nadidu aghomani ama aipang ni ashi nọ ọkyuọ utaa amaa. (aiōnios g166) 48 Imẹ shi imila uma ọkyuọ. 49 Ananirakpẹẹ nu la umanna ka aghumu, nadidu kindo ni akpuru bọ. 50 Ni imila umani ika shulu ka ayaya ka nadidu aghomani ala ni, aki kpoo nga ba. 51 Imẹ shi imila umani ika shulu ka ayaya. Nadidu aghomani ala imila ri ni, aki peni ọkyuọ ki ta kọ sang asing. Imila ri ni inoma ẹrẹnoma mi yọ, ingo umani imẹ ki ma ka asing peni ọkyuọ." (aiōn g165) 52 AYahudawa ba tee agho linang kina ace bọ, asọ ju si, "Nagyii wọ ni ajiya ri ki ma ayo inoma ẹrẹnoma nga ka ayo la?" 53 IYesu ba ɛri bọ si, "Aipang, imẹ sọ ɛri nu inkini inu ta la nu inoma

erēnōma Anō Ajiya ki sa ayi nga ba ni, inu shi nu nō ōkyuō kide nu ba wudu. **54** Nadidu aghōmani asō la inōma erēnōma mi, na asō va sa ayi erēnōma mi ni, ashi na ōkyuō utaa amaa, imē ki sang nga kō sang asing. (aiōnios g166) **55** Ka inōma erēnōma mi ni, imila aipang yō, ayi mi ni, uma usa aipang yō. **56** Nadidu aghōmani asō inōma erēnōma mi, na asō va sa ayi mi ni, ashi kide mi, imē kō shi kide nga. **57** Kōnō umani Ate akyuō tuma mi ni, kaya nga wō ni imē sō cē wō, kindii wō ni aghōmani akpaa mi kina imila nga yō ni, aki peni ōkyuō kaya mi. **58** Imē shi imila umani ishulu ka ayaya. Ananirakpēē nu la umanna, nadidu kindō ni, akpuru bō, nadidu aghōmani ala imila ri ni, aki peni ōkyuō ki ta kō sang asing.” (aiōn g165) **59** IYesu tēri uma ri nadidu ka akyua umani asō mēē kide ōkō takwyuē aYahudawa ka aKafarnahum. **60** Ace aghō bō na pam kide aghōyīi nga ya kōō kindō ni, aba ju si, “Udii upii ri ni, ōlō shiya, inga ki bra uyira wō?” **61** IYesu ye si aghōyīi nga sō pii na ace bō kaya umēē nga ni, aba tēri bō si, “Udii umēē bra nu ikwyi wō? **62** Nagyi wō ni inu kōō wō ki ikwyi nu insi inu nu Anō Ajiya na asō kila nga ōka umani aba wō? **63** Aghing nga ka ma ōkyuō. Erēnōma shi wō na akyuō uju ima ba. Upii ni imē tēri nu ni, aghing nga kina ōkyuō. **64** Ace aghō bō shi wō kide nu na ata ma bō aipang ba.” Ko kpaa ka akyua ni, iYesu ye aghōmani ata ma bō aipang ba, kina aghōmani aki gbura na wō. **65** IYesu ba khimi utēri si, “Uwu sa ni imē tēri nu si, ‘Ba aghōmani aki bra uba ukushi mi, sa Ate ma nga akyuō.’” **66** IYesu ya kpēē upii nga ni, ajiya na pam kide aghōyīi ya nga, asō yii bō nga ba. **67** IYesu ba ghulu ushō na apai si, “Inu wang kō sang nu?” **68** ISiman iBitrus ba yira si, “Ate, ukushi inga wō na ayo ki kyaa? Ingo shina upii nō uka ma ōkyuō umani ushi wō na amara ba. (aiōnios g166) **69** Ayo ma aipang, ayo va ye si ingō shi agha upipar Ōnōng ra.” **70** IYesu ba yira bō si, “Imē hwiya aghō ushō na apai, aghaye nu ni ishēē wō.” **71** Asō yeni si iYahuda, anō iSiman Iskariyoti, ka anga ki gbura nga kō, ka anga ni aghaye nga kide ushō na apai.

7 Aya sang ni iYesu ba kigor kide aGalili, ni ata wang nga ukyeng kide aYahudiya ba, ka aYahudawa na shiya kō akadū wang pii nga kō. **2** Awii usra agya nō uzōō aYahudawa ya sang ju, **3** ni anayuru iYesu ba tēri nga si, “Ushi ōdōma ni ingō vuu kyang aYahudiya ka aghōyīi ngō ya nu uma uwō ica nō ōsō ju. **4** Nadidu aghōmani awang na aye nga nagigang ni, aki shō nga

ni uma na asō ju ba. Insi ingō su ju uma ri ni, yeni erēkwyuē ngō ka ajiya ye ngō.” **5** Ka ibō anayuru iYesu ta ma bō aipang ni nga ba. **6** Ni iYesu ba tēri bō si, “Akyua mi kō sang wō ju ba, ukushi nu ni kwaligba akyua shi na kike. **7** Inu ni ashi ki bra wō tōō nu nga ba, imē ni ashi ta wang mi nga ba ka imē ka tēri utina akakiya ni aka ju. **8** Inu wor kya nu uka usra agya. imē ta ki kya mi ba, ka akyua mi kō sang wō ju ba.” **9** IYesu ya kpēē utēri bō udibi uma ri ni, ava zōnō laa nga ka aGalili. **10** Anayuru nga ya kpēē uworu kya bō uka usra agya ni, iYesu va woru kō uyuyi, ata woru nga ka ayayē ba. **11** AYahudawa su wang nga kō ōkō usra agya, asō ghulu si, “Abi kō ni ajiya ri shi kō?” **12** Kide ikir baijiya ni ajiya sō pii na ace bō kaya iYesu kō uyuyi. Ace aghō bō sō tēri si, “Ajiya adaduma nga.” Ace aghō bō si, “Kayi, asō dor ajiya wō.” **13** Ni ba aghōmani abra utēri ila iYesu kide baijiya ba, ka asō hwiri erēbata aYahudawa. **14** Aya fuma abiyatē usra agya ni, iYesu va ghila nga idē ōna Ōnōng ki kpēē umēē. **15** Agha akakōng aYahudawa va woo ica ki ghulu si, “Ikēmbō sa na ajiya ri ye uma nagigang ba si akō kya ōkō upila iwōō ba?” **16** IYesu va yira bō si, uma umani imē sō mēē ni, unga mē bō ba, unga aghōmani atuma mi bōō. **17** Nadidu aghōmani hwiya uju ima ni Ōnōng wang ni, aki ye si umēē mi ba kō ukushi Ōnōng, ba ukushi mi ba. **18** Aghōmani amēē uma erēkwyuē nga ni, awang jōō erēkwyuē nga kō. Ni aghōmani asō jōō aghōmani atuma mi ni, anga shi agha aipang, ni ashi nga ni utaa aipang ba. **19** iMusa nga mēē nu ba? Ni ba ace aghōmani asō yii umēē ba?” **20** ajiya va yira si, “Ingō shi nō ushēē kide ngō. Inga bu bō wang pii ngō kō?” **21** IYesu va yira bō si, “Imē ju ima uwōō ica iye, ni inu woo ica nadidu nu. **22** iMusa ma nu upii si inu sho aghumu, anga kyo uju ba, ananirakpēē bō. Kindō ni unu ka sho ananō aghumu ka awii uwuru aYahudawa. **23** In kini aki bra usho aghumu na anō ka awii uwuru aYahudawa ni ka aju imumani umēē iMusa tēri ni, ikēmbō sa ni inu kōō anaa wō nō umani imē ma erēnōma ōkyuō ka awii uwuru? **24** inu ba tēri ajiya ashuwa ni ima ni inu nu ni ica ba, inu tēri ajiya ashuwa ni ima ushi na birbō.” **25** Na ace ajiya Urushelima tēri si, “Ajiya ri nga na su wang na wang pii nga kō ri ba” **26** Awē ni, asō pii ka ayaye, ata tēri bō nga ice ima ba. Ta agha ite kō yira si anga shi aghōfoo ni? **27** Uwē ni, ayo ye uka ni ajiya ri kunu kō, akyua ni aghōfoo aipang ki ba kō ni, ba aghō ki ye uka ni a kunu kō ba.” **28** IYesu sō mēē kide ōna

Qnong ni, ava sang ereyue si, “Inu ye mi, inu va ye uka ni ikunu ko. Ita bami ni erexyuo erexwyue mi ba. Agho utuma mi ni agha aipang nga, anga ni inu ta ye nu nga ba. 29 Ime ni iye nga, ka ukushi nga ko ni ime kunu ko, anga tuma mi.” 30 IYesu ya teri udibi uma ri ni, ajiya nga va wang utra ukpena nga. Ni ba agho piya nga ba, ka akyua nga ta ko ju wo ba. 31 Kindo ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu, na aso ju si, “Ni, akyua ni aghofoo ki ba ni, aki ju uma uwo ica ka acee uma ni ajiya ri ju ni?” 32 AFarisiyawa koq uma ni ajiya so teri kaya iYesu, ni afirist akakong kina aFarisiyawa va tuma agho sha ona Qnong sa ya kpini nga. 33 IYesu yira bo si, “Akyua ni iki ci kini nu si na zee, akpee ni iki vuu mi ukushi agho utuma mi. 34 Inu ki wang mi, ni inu ta ki nu mi nga ba. Uka ni shiya ni uta ki bra no uba ba.” 35 AYahudawa va pii na ace bo ki ju si, “Abi wo na ki kyaa ko na ayu ta ki peni yi nga ba? Ta aki kyaa ukushi aYahudawa na ku furu bo na shi kina aghomani ashi bo aYahudawa ba ni, ka aya mee aghomani ashi bo aYahudawa ba ku kadu ni? 36 Ikembo na aso yeni na si, ‘Inu ki wang mi, ni uta ki peni mi nga ba?’ Ikembo na aso yeni si ‘Uka ni ime shiya ni uta ki bra no uba ba?’” 37 Awii upra usra agya, angoshi awii aghaghe usra agya ni, iYesu tara ki sang ereyue ki ju si, “Nadidu agho koq usa amusum na ba ukushi mi ka aba sa. 38 Nadidu agho ma aipang ni me ni, ‘Avo mee amusum umee okyuo ki kunu kide ikwyi nga,’ Kono umani upii Qnong teri ni.” 39 IYesu so pii kaya aghing Qnong, anga ni agho ma aipang ni nga ki yira, ka agha akyua ri ni a ta ko ma bo aghing Qnong ba, ka ata ku joq bo iYesu ba. 40 Ajiya ya koq udi upii ni iYesu teri ni, ava ju si, “Aipang, adi agho ri nga si agho pii ko qoto Qnong ra.” 41 Ace agho bo va ju si, “Adi agho ri nga si aghofoo.” Ki ta ka kyua ri, aghofoo ri ni aGalili nga na kunu wo? 42 Ba upii Qnong teri si aghofoo ki kunu kide ute uDauda ba?” Aki va kunu ka aBaitalami, anifong umani uDauda kunu ko ba?” 43 Anyu bajiya va kau kaya iYesu. 44 Ace agho bo wang kpena nga, ba aghomani abra piya nga ba. 45 Agho sha ya vuu bo ni, afirist akakong kina aghite aFarisiyawa va ghulu bo si, “Ikembo sa ni uta ba nu ni nga ba?” 46 Agho sha nga va yira si, “Ba ajiya na ako pii kina ajiya ri ni ba.” 47 AFarisiyawa va teri agho sha si, “Inu ni ako dor nu wudii? 48 Ta ace agho shi wo kide agho ite ko aFarisiyawa ni ama aipang ni nga? 49 Ni ikir bajiya ri ni ata ye bo ice ima ko umee iMusa ba, ibo ni agha anyu ababi bo.” 50 INikodimus

aghomani akyu ukushi iYesu ka akyua, agha aye kide bo, teri bo si, 51 Ko umee iMusa ni avo taki bra bo uwa ajiya ashuwa ba, sa akoq ka anyu nga, ka ye ima ni aso ju.” 52 Ava yira nga si, “Ingosha agha aGalili nga na? Kra ide upii Qnong ko nu, ba ace agho pii ko qoto Qnong na ki ba ka aGalili ba.” 53 Kwinga va kyaa aca.

8 Ni iYesu va wor kya izize na ashe uzaitun. 2 Ni kikyuating ni iYesu va ghila nga ide ona Qnong. Ajiya nadidu va ba bo ukushi nga, ava ko cica na aso mee bo. 3 Na aghomee iMusa kina aFarisiyawa va ba na yiri na akpena nga na anye kina agheme. Ava sa nga na tara ka fate bo. 4 Na ava ju iYesu nga si, “Aghomee, ayiri ri ni akpena nga na nye kina agheme. 5 Ni, umee iMusa teri si ataa igho ri na atii sa akpuru bo. Ni ingo ni ingo teri si ike?” 6 Aghulu nga kindi ri ka mra nga, ka peni uvulu na ki kya ni ashuwa nga. Ni iYesu va kpikpo, ki woq iwog ki erebo na anivog nga. 7 Aya dee ko ghulu iYesu nga ni, ava sisang ki tara ki ju bo si, “Nadidu agho na ashi no uvulu ba ni akyo uta ayiri ri no utii.” 8 Ni iYesu va kpikpo ki dee ko woq ki erebo. 9 Aya koq kindo ni, ava dee ko sang bo ko ukadu ka yila ye, ko kpaa ka agho ite bo ki ta agha azazi bo, ki she iYesu nga ka yu nga, kina ayiri na tai kite nga. 10 Ni iYesu va sang ki tara, ki ghulu nga si, “Ayiri, abi na ashi ko? Ba agho na awa ngo ashuwa ba ni?” 11 Ava yira si, “Ba agho ba.” ni iYesu ju nga si, ime ma ta wa ngo nga ashuwa ba. wor, ni ba khimi uvulu ko ba.” 12 IYesu va khimi upeni na ajiya si, “Ime shi uyeri ashi. Agho yii mi ta ki kyeng nga kide itii ba, aki peni uyeri okyuo.” 13 Na afarisiyawa va ju iYesu nga si, “Ingosha yeni erexwyue ngo shi aipang nga ni ingo yira ko ba.” 14 IYesu va yira bo si, “Ko ni ime yeni erexwyue mi ni, uyira mi ni aipang nga, ki ime ye uka ni ukunu ko, kini uka ni iki kya mi ko. Inu ta ye nu uka ni ikunu ko ba kini uka ni ikya mi ko ba. 15 Unu ka kyua ashuwa ko kyoo ajiya. Ime ni ika ju mi ace agho ashuwa ba. 16 Ko ni ime ki ju ashuwa ni, ashuwa mi ni aipang nga, ki imee kayu mi ba, ka Ate mi na atuma mi shi kini me. 17 Kide umee nu ni awog si, inkini agha pai teri ima iyeng ra ni, iyiyi yo na yira upii bo ka aipang nga. 18 Ime ni ika yeni erexwyue mi, Ate agho tuma mi ni anga shi agha ipai.” 19 Ava ghulu nga si, “Abi wo ni Ate ngo ra shi ko?” iYesu va yira bo si, “Inu ta ye mi nga ba, inu ta va ye nu Ate mi ba. Inu ta ye mi ni, Inu ta ye Ate mi.” 20 IYesu teri upii ri ka akyua na aso mee ka ayayo kono uka ni aka kyo ufe na

aka ma kidë ɔna Ɔnɔng. Kindɔ ni ba aghɔ ukpenɛ nga ba, ka akyua nga ta kɔ ju wɔ ba. 21 Ni iYesu va khimi utɛri ajiya nga si, “Imɛ ki wor, inu ki wang mi, inu ki va kpuru nu kidɛ uvulu nu. Uka ni iki kya mi ni, inu ta ki bra nu kyaa ba.” 22 Udi sa ni agha ite aYahudawa va ju si, “Ushi ni, Aki pii ɛrɛkwyuɛ nga wɔ nu nga ni a ju si, ‘Uka ni iki kya mi ni, inu taki bra nu kyaa ba?’” 23 Ni iYesu va lite nɔ tɛri bɔ si, “Inu shi ka ɛrɛbɔ, imɛ ni ikunu ka ayaya kɔ. Inu ni anga ashi ri bɔ, imɛ ni anga ashi ri nga ba. 24 Ɔwɔ sa ni imɛ tɛri nu si inu ki kpuru nu kidɛ uvulu nu. Ka insi inu ta ma nu aipang si aghɔ ni imɛ tɛri nu si imɛ shi ba ni, inu ki kpuru nu kidɛ uvulu nu.” 25 Ibɔ va ghulu iYesu nga si, “Ingɔ ni inga”? iYesu va yira bɔ si, “Imɛ shi aghɔ ni imɛ tɛri nu kɔ kpaa ka akyua. 26 Uma shi wo na pam ni imɛ ki bra utɛri kaya nu, ki imɛ ju nu ashuwa. Ni imɛ su tɛri ashi uma ni imɛ kɔng kukushi aghɔ na tuma mi kayu wɔ, na asɔ tɛri aipang kɔ.” 27 Ajiya nga ta kpɛlɛ bɔ si asu pii ni bɔ kaya Ate ba. 28 Ɔwɔ sa ni iYesu ju bɔ si, “Akyua ni inu ki zɛɛ Anɔ Ajiya ni, akyua ra kɔ ni inu ki kpɛlɛ si imɛ shi nga. Inu ki kpɛlɛ si ita shi mi kɔ uju kwikɛ nɔ ubra ɛrɛkwyuɛ mi ba, ka imɛ sɔ tɛri ima ni Ate tuma mi kɔ. 29 Aghɔ tuma mi shi kini imɛ, ata shee mi nga kayu mi ba, ka imɛ sɔ ju imumani awang kɔ agba akyua.” 30 Akyua ni iYesu sɔ tɛri udibi uma ri na ajiya napam va ma aipang ni nga. 31 iYesu va tɛri aYahudawa na ma aipang ni nga si, “In kini inu ko umɛɛ mi ni, inu ni aghɔyii mi bɔ anga aipang. 32 Ni inu ki ye aipang, aipang ki ma nu ulang.” 33 Ava yira nga si, “Ayɔ ni anɔ Ibrahim bɔ, ayɔ ta kɔ shi yi agira ace aghɔ ba. Ni ikɛmbɔ sa ni ingɔ sa ju si ayɔ ki peni ulang ni?” 34 iYesu va yira bɔ si, “Aipang, isɔ tɛri nu si, nadidu aghɔ na asɔ ju uvulu ni agira uvulu nga. 35 Agira ka ci nga ka aca ki ta kɔ sang asing ba, ka anɔ ni anga ɔna nga ki ta kɔ sang asing. (aiɔn g165) 36 Kindii ni insi anɔ ma nu ulang ni, inu ki peni ulang unga aipang. 37 Imɛ ye ni inu ni anɔ Ibrahim bɔ, ni inu wang pii mi kɔ, ka inu ta yira nɔ umɛɛ mi ba. 38 Imɛ sɔ tɛri nu imumani imɛ nu kukushi Ate mi, ni inu sɔ ju imumani inu kɔng kukushi ate nu.” 39 Ava yira nga si, “Ibrahim nga shi ate ba yɔ.” Ni iYesu va yira bɔ si, “Awasi inu na anɔ Ibrahim bɔ ni, inu ta kɔ ju uma umani Ibrahim ju. 40 Imɛ ni ajiya nga aghɔ utɛri aipang anga ni imɛ kɔng kukushi Ɔnɔng, ni inu wang pii mi kɔ. Ibrahim ta ju idi ima ba. 41 Kindii ni inu sɔ ju imumani ate nu ka ju wɔ.” Ni aYahudawa va ju si, “Ayɔ ni anɔ useshi bɔ ba. Ɔnɔng nga shi Ate ba yɔ,

anga ashi kayu nga Ate na ayɔ shi ni nga.” 42 iYesu ju bɔ si, “Ata ju si Ɔnɔng nga shi Ate nu ni inu ta kɔ yoo mi, ka ukushi Ɔnɔng kɔ ni imɛ kunu kɔ, agha akyua ri ni imɛ wɛ kɔ kɛɛ. Ita ba mi nɔ ubra ɛrɛkwyuɛ mi ba, Ɔnɔng nga tuma mi. 43 Ikɛmbɔ sa ni inu ta kpɛlɛ nu upii mi ba? Ka inu ta bra nu ɔkɔng umɛɛ mi ba. 44 Inu ni anga ate nu Ishɛɛ bɔ, ni inu wang ju imumani awang. Inga ni aghɔ pili nga kɔ kpaa ka akyua awang nga aipang ba, ba aipang kidɛ nga ba. Akyua na asɔ tɛri atɛr ni asɔ yeni ighɔ nga kɔ, ka inga ni agha atɛr nga, ate atɛr nga. 45 Ni imɛ sɔ tɛri aipang, inu ta yira mi nga ba. 46 Inga kidɛ nu ki bra uyenɛ uvulu nga? In kini aipang nga ni imɛ sɔ tɛri ni, ikɛmbɔ sa ni inu ta ma nu aipang ni imɛ ba? 47 Aghɔ na ashi angɔ Ɔnɔng ni aka hwiri imumani Ɔnɔng tɛri. Ni inu ta hwiri imumani Ɔnɔng tɛri ba, ka inu ni angɔ Ɔnɔng bɔ ba.” 48 AYahudawa va yira nga ki ju si, “Aipang nga nɔ umani, ayɔ tɛri si ingɔ ni aghɔ aSamariya nga aghɔ shi nu ushɛɛ ba?” 49 iYesu va yira bɔ si, “Imɛ ni aghɔ shi nɔ ushɛɛ nga ba. Imɛ sɔ ma Ate mi ughɔghɛ wɔ, ni inu su vuu nɔ ughɔghɛ mi kɔ. 50 Imɛ sɔ wang ujɔɔ ɛrɛkwyuɛ mi ba. Ace aghɔ shi kɔ na nga sɔ wang mi wɔ, anga shi aghɔ tɛri ashuwa. 51 Aipang, imɛ sɔ tɛri nu, aghɔ na sɔ yii umɛɛ mi ni ata ki kpoo nga ba.” (aiɔn g165) 52 Na aYahudawa va ju nga si, “Ka akyua ri ni, ayɔ ma aipang si ingɔ shi nɔ ushɛɛ. Ibrahim kina Atina Ɔnɔng kɔ kpuru bɔ, ni ingɔ si, ‘Nadidu aghɔ na asɔ yii umɛɛ mi ni ata ki kpoo nga ba.’ (aiɔn g165) 53 Ingɔ kpaa kɔnɔ ucɛɛ ate bayɔ Ibrahim ni? Inga ku kpoo, kindɔ wɔ ni aghɔ pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔng kɔ kpuru bɔ. Ingɔ kpaa kini ingɔ ni ingaa ni?” 54 iYesu yira bɔ si, “Inkini imɛ jɔɔ ɛrɛkwyuɛ mi ni, udu ujɔɔ ra ni uma wɔ ice ima ba. Aghɔ na asɔ jɔɔ mi ni anga shi Ate mi, aghɔmani inu sɔ tɛri si anga shi Ɔnɔng nu. 55 Inu ta ye nu nga ba, ni imɛ ye nga. Awasi imɛ tɛri nu si imɛ ta ye mi nga ba ni, imɛ ta kɔ tee agha atɛri kini inu ni. Ni imɛ ye nga, imɛ ka va ju imumani wang si imɛ ju. 56 Ate nu Ibrahim wɛ ni akɔɔ ikwyifu nagigang ka apeni unu ufɔnɔ mi, anu wɔ, ki kɔɔ ikwyifu.” 57 AYahudawa va tɛri iYesu si, “Ighɔ wɛ ni uta kɔ fuma ngɔ anyi ishi itɔng ba, nɔ sɔ ju si ingɔ ye Ibrahim.” 58 iYesu tɛri bɔ si, “Aipang, imɛ sɔ tɛri nu, ata kɔ jee Ibrahim nga ni, imɛ shi kɔ. 59 iYesu ya tɛri udii upii ri ni ava kpaa atii na wang taa nga kɔ. Ni iYesu va sɔ ɛrɛkwyuɛ nga, ki kunu nga kidɛ ɔna Ɔnɔng.

9 IYesu sọ wor wudu ni, ava nu ace ajiya ni kọ kpaa kọ ujee nga ni afoo nga. **2** Na aghoyii nga va ghulu nga si, “Aghomẹẹ, uvulu inga wọ sa ni ajee ajiya ri na shi afọọ ri? Uvulu nga kọ, ta uvulu aghojee nga kọ?” **3** Ni iYesu va yira bọ si, “Basi ajiya ri kọ aghojee nga vulu ba, ni ajee nga afoo ka yeni ubra Ọnọng kọ. **4** Iyiya yọ ni ayọ lite nọ uju utina aghomani atuma mi ni ọnọng shi kọ. Atii ki ba, ni ba aghọ ki bra uju utina ba. **5** Insi imẹ shi ka ashii ni, imẹ shi uyeri ashii.” **6** Aya tẹri kindii ni ava ta akpe ki ẹrẹbọng, ki zọọ ni ẹrẹbọng, nava vo ẹrẹbọng na azọọ ki coo ki ica ajiya nga. **7** Aju ajiya nga si, “Wor, ya hwuru ica ngọ ka amusum ighọ aSiluwam.” Idi ighang ri yọ shi “Utuma.” Na ajiya nga va wor kiya hwuru ica nga, ki vuu ni ica sọ kyoo uka. **8** Agha ayayo nga kina aghọ ka kyoo nga kọ shọr ka akyua, aju si, “Ba ajiya ri nga ka shọr ra ba?” **9** Ace aghọ bọ va ju si, “Anga.” Ace aghọ bọ si, “Kayi, alilẹ ace wọ.” Ni, ajiya nga va yira ki kirẹkwyuẹ nga si, “Aini, imẹ shi ajiya nga.” **10** Ibọ va ghulu nga si, “Aju nagyi wọ ni ica ngọ fọmọ?” **11** Ava yira bọ si “Ajiya na aka yọrọ si iYesu ra nga zọọ ẹrẹbọng ki coo mi ki ica. Atẹri mi si imẹ ya hwuru ka ighọng aSiluwam. Imẹ va kyaa ki ya hwuru ni imẹ tee aghọ ukyoo uka.” **12** Ibọ va ghulu nga si, “Abi kọ na ajiya shi kọ?” Ava ju si, “Ita yemi ba.” **13** Na ajiya nga va kyaa na aghojee nga na shi afoo ka kyua ukushi aFarisiyawa. **14** Awii uwuru aYahudawa kọ ni iYesu zọọ ẹrẹbọng ki fọmọ ajiya ri ica wọ. **15** Kindọ wọ ni aFarisiyawa va ghulu nga si, nagyi wọ na apeni ukyoo wọ. Ni ajiya nga va ju si, “Azọọ ẹrẹbọ ki coo ki ica mi, ni imẹ hwuru, ka akyakyua ri ni imẹ ka kyoo uka.” **16** Ace aFarisiyawa va ju si, “Ajiya ri ni ọkọ ushi Ọnọng wọ na akunu wọ ba, ka aka yii nga ọnọng awii uwuru aYahudawa ba.” Ni ace aghọ bọ ghulu ki ju si, “Nagyi wọ na ajiya ushi nọ uvulu ki ju uma uwo ica kindii wọ?” Ni aghọ bọ va kau. **17** Ni ava khimi ughulu ajiya nga si, “Ikẹmbọ nọ ingọ ki tẹri kaya ẹrẹkwyuẹ ajiya ri, ka ingọ na afọmọ ngọ ica?” Ajiya nga va yira bọ si, “Atina Ọnọng nga.” **18** Aghakakong aYahudawa ni, ata ma bọ aipang si ajiya ri shi afoo kọ kpaa ka akyua ba, ni akyakyua ri ni aka kyoo uka ba. Kindọ ni, ava tuma na aghojee nga. **19** Ava ghulu bọ si, “Adi aghọ ni anọ nọ ngaa? Inu si ajee nga ni ashii afoo? Ni, aju nanyi na asọ bra ukyoo kakyakyua ri?” **20** Ni aghojee nga va yira si, “Ayọ ye si anọ bayọ wẹ ri, ni ajee nga na ashii afoo. **21** Ayọ ni, ayọ ta ye yi unga ni aju na asọ kyoo uka kakyakyua ri ba, ayọ ta ye yi aghọ ni afọmọ nga ica ba. Inu ghulu

nga, ashii nga ananọ ba, aki tẹri na anyu nga.” **22** Aghojee nga tẹri kindii ka atẹ ẹrẹbata aghakakong aYahudawa, ka kọ kpaa ka akyua ni aYahudawa ku ju si nadidu aghọ ni aju si iYesu nga si aghọfoo ni, aki kla nu ka ọkọ takwyuẹ aYahudawa. **23** Ọwọ sa ni aghojee nga ju si, “Ashi nga ananọ ba, inu ghulu nga.” **24** Ni aFarisiyawa va khimi uyọrọ ajiya ni ajee nga na ashii afoo kọ kpaa ka akyua, ki ju nga si, “Tẹri aipang kọ ujọọ Ọnọng. Ka ayọ ni ayọ ye si ajiya ni ama ngọ ukyoo uka ri ni aghọ uvulu nga.” **25** Ni ava yira ki ju bọ si, “Ko ni aghọ uvulu nga, ni imẹ ta ye mi ba. Ima iye yọ ni imẹ ye, akyua nishi afoo, kindi ni imẹ kyoo uka.” **26** Ava khimi ughulu nga si, “Ikẹmbọ na ju ngo? Afọmọ ngọ ica nagyi?” **27** Ava yira bọ si, “Imẹ kọ tẹri nu, inu ta kọọ nu ba. Ikẹmbọ sa ni inu wang va khimi ọkọọ kọ? Ta inu wang kọ tee aghoyii nga ni?” **28** Ava ciya ajiya nga si, “Ingọ tee shi aghoyii nga, ka ayọ ni, aghoyii iMusa bọ. **29** Ayọ tee ye si Ọnọng pii kini iMusa, ni, ajiya ri ni ayọ ta ye yi uka ni akunu wọ ba.” **30** Ni, ajiya nga va yira bọ si, “Aidi ni ima uwo ica ye! Inu ta ye nu uka ni akunu wọ ba, awẹ ni afọmọ mi ical! **31** Ayọ ye si Ọnọng ka kọọ nga aghọ uvulu ba, ni aka kọọ aghọ shọr nga, ki ka va yii upii nga. **32** Kọ ukpaa ka akyua ni aker ashii ni ata kọ kọọ bọ si ace aghọ fọmọ ica aghọ ni ajee nga na ashii afoo ba. (aiṛn g165) **33** Ajiya ri ni, awasi ukushi Ọnọng wọ ni akunu wọ ba ni, ata kọ bra nga uju ice ima ba.” **34** Ava yira nga si, “Ungọ aghoni ajee ngọ kidẹ uvulu, uwang mẹẹ yi ta?” Ni, ava kla nga. **35** IYesu kọọ ila si akla ajiya nga, Aya peni nga ni, ava ghulu nga si, “Ingọ ma aipang na Anọ Ajiya ni?” **36** Ajiya nga va yira si, “Ate, inga shi aghọ? Tẹri mi ki ma aipang ni nga.” **37** IYesu tẹri nga si, “Ingọ nu nga, anga shi aghọ upii ni ngọ.” **38** Ni ajiya nga va ju si, “Ate, imẹ ma aipang.” Ava jọọ nga. **39** IYesu va ju si, Imẹ ghila ashii ri wọ ki imẹ tẹri ashuwa, ka aghoni aka kyoo bọ ba ni apeni ukyoo, aghọ ukyoo ni asa tee afoo.” **40** Ni aFarisiyawa ushi kọ ukadu ya kọọ kindọ ni, ava ju nga si, “Ungọ sọ ju si ayọ ni afoo bọ wudu?” **41** IYesu va tẹri bọ si, “Awasi inu ni afoo bọ ni, inu ta shinu na alaki uvulu ba. Ni, inu si inu kyoo ni, alaki uvulu nu ni ashiiya.

10 Aipang nga ni isọ tẹri nu, aghomani aghila nga ishii na atẹm ka anyu ghila ba ni, aghila ka ace anyu ni, anga na ayi ngaa. **2** Aghomani aghila ka anyu ni, anga shi aghọ shi na atẹm. **3** Aghọ sha atẹm ka fọmọ nga ọka, atẹm ka kọng ẹrẹwyuẹ nga, aka yọrọ

bọ nọ uca bọ. **4** In kini awoo bọ ka asing ni, aka woru kite bọ, atẹm ka yii nga ka aye ẹrẹwuyẹ nga. **5** Aki yii bọ akyeng ba, aki tẹbọ ka ata ye bọ ẹrẹwuyẹ nga ba. **6** IYesu tẹri bọ idi ighang upii ri, ibọ ni ata kpẹlẹ bọ imu tẹri nga ba. **7** IYesu va khimi utẹri bọ si, “Aipang nga ni isọ tẹri nu, imẹ sa anyu ughila atẹm. **8** Aghọmani aba ku kite mi ni ayi bọ, atẹm ka va kọọ bọ bu ba. **9** Imẹ sa anyu, aghọmani aghila ukushi mi imẹ ki foo nga, aki ghila ka kunu ngaa, aki peni imu wang nga. **10** Ayi ka ba ki va yi, ki pili, ki bra wo. Imẹ ba ki ẹbọ peni ọkyuọ, ki ẹbọ peni wọ na giga. **11** Imẹ sa aghọcee adaduma. Aghọcee adaduma ka ma ọkyuọ nadidu ka atẹm. **12** Aghọ ju utina umani na abiba ni ngaa sa cee atẹm ne, inga na aghọ cee ngaa ba, atẹm na ngaa ba. Inkini ava aghumu ba ukushi bọ ne, a ki shiri atẹm ka te ngaa. Ava aghumu ki kpẹni atẹm ka kiya bọ nadidu. **13** Aghọ utina umani abiba ni ngaa ki te ngaa kọ ufẹ bọ na aja ngaa, ba ima ni iduma ngaa na atẹm ba. **14** “Imẹ sa aghucee adaduma. Iye amẹẹ atẹm, amẹẹ atẹm ye mi, **15** Kini umani ni imẹ ye ate mi, ate me ma na ye mi. Ika ma ọkyuọ mi ka atẹm. **16** Imẹ si na atẹm nga mani ashi bọ udi ishū ri ba. Imẹ ki vu ne bọ. Ka aki kọng ẹrẹyūẹ mi, aki ba ishū iyẹ, aghọ cee agha yẹ. **17** Ima ni sa ni ate mi ka Yoo mi idi, ika ma ọkyuọ mi ki va kpaa wo ko. **18** Ba aghọ mani aki kpaa mi ọkyuọ wo, imẹ ma wo ki kirikwyi mi, imẹ shina ẹrẹgọrọ ni ki ma wo ko, imẹ shi ni ẹrẹgọrọ ni ki kpaa wo kọ. Ima ni ate mi tẹri mi si iju idi.” **19** kindu ne aYahudawa va de ku ola inang kina acee bọ. **20** Na pam ki idẹ bọ va tẹri si asa ni ushẹẹ aghọ tiyagha ngaa. Ikẹmbọ sa ni inu so kọng nga? **21** Acee aghọ va tẹri si, “upii ri ni nga aghọ shi no ushẹẹ wo ba. To ni ushẹẹ ki bara ufumu ica afoo?” **22** Akyua ya ju nga usra agya uma ọna Ọnọng ka Urushelima, akyua ra ni iriwe shi wo. **23** IYesu kyeng ke da izọgọ ọna ọnọng na iSulemanu vra. **24** AYahudawa ba ghẹmẹ nga, ki tẹri nga si “Ayo ki sha ki ita ka agbawii nọ ingo shee yi kọ ughulu ikwyi yi? Insi ngọ shi iKristi ni, tẹri ayo ka ayaye.”. **25** IYesu va yira ki tẹri bọ si “Imẹ kọ tẹri nu, inu taa ma nu aipang ki yira ba. Utina ni imẹ sọ ju nọ uca Ate mi ni, inu ki ye ta kọ imẹ ni ingaa. **26** Inu taa ma nu aipang ba, ki inu shi nọ atẹm mi ba. **27** Atẹm mi ka kọng ẹrẹwuyẹ mi, imẹ ye bọ, ibọ kọ ye mi. **28** Imẹ ka ma bọ ọkyuọ umani ushi wo na amaa ba. Aki kpuru bọ nga ba, ba aghọ umani aki yira bọ kọ ki ivọ mi. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ate mi na ama mi atẹm ni, acee kwinga nọ ughoghẹ. Ba aghọ umani aki yira bọ kọ

ki ivọ Ate mi. **30** Imẹ kina Ate mi shi aghaye ra.” **31** AYahudawa va khimi uyẹri atii na wang taa nga kọ. **32** IYesu va yira ki tẹri bọ si “Kidẹ nọ upam ni imẹ ju nu kukushi Ate, kaya uligba wọ kidẹ ni inu wang taa mi na atii?” **33** AYahudawa va tẹri nga si “Ba si iyi wang taa ngọ na atii kidẹ utina ọdọdọma ni ingo ju wọ ba, ingo sọ tẹri upii ububi Ọnọng wọ sa.” Ingo aghọ mani ingo sa ajiya ni ingo wang yeni ẹrẹkwyūẹ ngọ si ingo sa aghaye ra kina Ọnọng.” **34** IYesu va tẹri bọ si “Awoọ kidẹ umẹẹ iMusa si, Ọnọng tẹri si, inu ni inọng yọ”. **35** Ayu ye si nadidu upii Ọnọng na awoọ ni ushi wọ ater ba. Insi ate tẹri aghọmani asọ hwiri upii nga si ‘inọng’ yọ ni, **36** Imẹ, aghọmani ate hwiya ki tuma mi ka ashi ri ni, inu wang tẹri si utina ujer amara ni isọ ju, nọ umani imẹ tẹri si, ‘Imẹ ni Anọ Ọnọng nga’? **37** Insi uma umani Ate mi sọ ju bọ ni imẹ sọ ju ba ni, inu ba ma aipang ni imẹ ba. **38** Insi uma bọ ni imẹ sọ ju ni, inu ta ma nu aipang ba ni, inu sa ma aipang ni uma ni inu kyoo ni imẹ sọ ju, Ate shi kidẹ mi, imẹ kọ shi kidẹ nga.” **39** Ava ma ẹrẹkyuọ na wang kpẹnẹ nga, ava sang nga kidẹ bọ. **40** IYesu va sang nga ki kyaa anyu ẹrẹyema Urdun uka ni iYahaya ju iminimini kọ ukpaa ka akyua, ni aci ya kọ ukaa. **41** Ajiya na pam va ba ukushi nga, ni asọ tẹri nga si “IYahaya ka ju nga uma uwo ica kindi ba, imumani a tẹri ka ajiya ri ne aipang nga.” **42** Kọ ukadu ra ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu.

11 Ace Ajiya shi wọ na ayọrọ nga si iLazaru aghọmani a sa shi akyuọ ba ka aBetani. Ki ifong iMaryamu kina anayuru nga iMatta. **2** ILazaru aghọmani ashi akyuọ ba ni anayuru iMaryamu nga, anga shi aghọmani asa coo Ate iYesu nga anyẹ uvọng ki ifra na va cira wọ ni ufarikwyi nga ra. **3** Anayuru va tuma kukushi iYesu, ki tẹri si “Ate, aghọmani ngọ yoo ra ni, ashi akyuọ ba”. **4** IYesu ya kọng kindọ ni, ava tẹri si “Udumu ri ta ki sa wọ nga ukpo ba, ọki ba nọ ujọọ kukushi Ọnọng ka brẹ Anọ nga.” **5** IYesu yoo iMatta kina anayuru nga, kina iLazaru. **6** Kindọ ni aya kọọ si iLazaru shi akyuọ ba ni, ava khimi awii apai kọ ọka umani ashi wọ. **7** Aya kpẹẹ ni ava tẹri aghoyii nga si, “Ayo vuu yi aYahudiya”. **8** Aghoyii nga va tẹri nga si, Aghomẹẹ, awii ri ni aYahudawa wang taa ngọ na atii, ni ingo wang va kya ngọ ukadu?” **9** IYesu va yira bọ si, “Ba si awa ushọ na apai yọ shi awii aye ba? aghọmani a wang kyeng kidẹ uyeri ni aki kpa nga afra nga ba, ka akyoo uyeri ashi ri. **10** Aghọmani asọ kyeng kidẹ

itii ni, aka k̄er ifra nga ka uyeri shi wu ya ba”. 11 Aya kp̄eē ut̄eri b̄o udu umara ni, ava khimi ut̄eri b̄o si “Aghikyo yi iLazaru s̄o mor wu, im̄e ki kyami ki im̄e ya sang ngaa k̄o mor”. 12 Kind̄o ni aghoyii nga va t̄eri nga si, “Ate, inkini umor w̄o ni, aki len̄i”. 13 IYesu yeni si iLazaru ku kp̄o wu, ēb̄o aghoyii nga kpaa si as̄o um̄or wulu wu ni. 14 IYesu va t̄eri b̄o ka ayaye si, “iLazaru k̄o kpoo. 15 Inu b̄o sa ni im̄e shi ni ikwyifu n̄o umani im̄e shimi ya k̄o ka ba, ki inu ma aipang. Aȳo ba wolu ka aȳo kya yi ukushi nga”. 16 IToma agh̄omani aȳor̄o si iDidim̄os va t̄eri anayuru nga, aghoyii si, “Iyi ma k̄o k̄eē, ki iyi ya kpuru yi kina nga”. 17 IYesu ya f̄oma ukadu ni, ava k̄ong si, iLazaru k̄o la awii anari kid̄e al̄or n̄o umani anaa w̄o. 18 ABetani shi ka yayo kina Urushelima, q̄t̄oq̄ b̄o c̄eē w̄o ikang itai ba. 19 AYahudawa na pam s̄o ba na abili iMatta kina iMaryamu n̄o kp̄o anayuru bu. 20 Ni iMarta ya k̄ong si iYesu wo di ni, ava kunu ki ya sa ngaa ash̄o nu ba. Ni uMaryamu va ghila ngaa ka aca. 21 Kindu ni iMata ba t̄eri iyesu ngaa si, “Ate, da sa aku shi wo ni anayuru nga ta k̄o kp̄o ngaa ba. 22 ko ka akyuakyuari ni iye ni ̄on̄ong ta ma nḡo imumani nḡo s̄or̄o nga”. 23 IYesu va t̄eri ngaa si, “Anayuru nḡo ki sisang”. 24 Ni iMarta va t̄eri nga si, “Iye ni aki sisang ka awii utaa amara”. 25 IYesu va t̄eri nga si, “Im̄e sa agh̄omani iki sang agh̄o kpuru, agh̄omani a ma aipang ni m̄e ni, k̄o na akp̄o ni aki ̄okyuo. 26 Agh̄omani a sa akyuu ni, aka ma aipang ni m̄e ni, aki ci ka fuma sang asing aki kp̄o ngaa ba. Nḡo ma aipang ni m̄e?” (aion g165) 27 iMata ba t̄eri nga si, “ima aipang ate, “Ēē, Ate, ima aipang nḡo sa agh̄ofoo ra, an̄o ̄On̄ong agh̄omani aki ba asing ri”. 28 A ya t̄eri kind̄o ni, a va wor ki ya ȳor̄o anayuru nga uMaryamu, ki t̄eri si, “aghumeē a ba, asi nḡo ba.” 29 A k̄ong kind̄o ni, ava ju kaisa ki sisang ki kyaa ukushi iyesu. 30 IYesu k̄o sang nga oghila ngaa idi if̄ong ba. A shi k̄o ka ni iMarta sa ngaa ash̄o ko. 31 Amara ni aYahudawa na si kini imaryamu na abili ngaa va nu na kunu ngaa asing ni, a va ki yi ngaa akpaa si aki kyaa ̄oka alo ngaa ni, ka ya ci k̄o kadu ni. 32 Ni uMaryamu ya fuma ̄oka ni iYesu shi w̄o ni, anu ngaa ni, a va kpaa ki t̄e nga, ki t̄eri si, “At̄e, da si nḡo shi w̄o ni, anayuru mi ta ku kp̄o ngaa ba.” 33 IYesu ya nu na asu ci ni, aYahudawa na keng kini ngaa ēb̄o ma na su ci ni, ima va lo ngaa ke ikwyi na giga. 34 A va t̄eri si, “Abi wu inu naa nga ko”? A va t̄eri ngaa si, “At̄e ba k̄o ba nu.” 35 Amaa ra ni iYesu va ci. 36 Kindu ni aYahudawa va t̄eri si, “kara mani

a yoo ngaa!” 37 Acee agh̄o b̄o ki de b̄o va t̄eri si, “A fumu ica af̄o ra ni, ik̄emb̄o sa ni ata ju nga umani ajiya ra ki kp̄o ngaa ba?”. 38 IYesu gh̄emi duma w̄o ki ikwyi nga na giga, a va kyaa ̄oka alo nga. Alo nga ni utii ugh̄ogh̄e b̄o na a dara ayu k̄o. 39 IYesu va t̄eri b̄o si, “Inu yini utii w̄o.” Amaa ra ni iMarta anayuru agh̄omani akp̄o va t̄eri iYesu si, “At̄e, aki shi k̄o yuu kindi, asa awii anari ku mani akp̄o.” 40 IYesu va t̄eri nga si, “Im̄e t̄eri nḡo si inkini nḡo ma aipang ni nḡo ki nu ūj̄o ̄On̄ong ba?” 41 A va yini utii w̄o. IYesu va sang irikwyi nga ka ayaya ki t̄eri si, “At̄e, isa nḡo iza ni nḡo k̄ong mi. 42 Iye si nḡo ka k̄ong mi k̄o agba akyua, i t̄eri kind̄o ka ajiya na shi k̄o kaw̄e ri ni ama aipang si nḡo tuma mi. 43 A t̄eri kind̄o ni a va sang ēr̄eyue ka yaya ki t̄eri si, “ILI’azaru kunu!” 44 Agh̄omani akp̄o va kunu, ifra nga kini if̄ong nga na loru na ageē n̄o uma ko, ibate nga ni ayuru na uma ni anaa nga k̄o. IYesu va t̄eri b̄o si, “inu shiri nga, ka wor.” 45 Amara ni aYahudawa na ba ubili uMaryamu ngaa ba nu ima ni iYesu ju ni, ava ma aipang kukushi nga. 46 Ace agh̄o b̄o va wor ki kyaa b̄o kukushi aFarisiyawa, ki ya t̄eri b̄o ima ni iYesu ju. 47 Kind̄o ni Afirist akak̄ong kina aFarisiyawa va curu agha akak̄ong ̄oko ̄oka. A va ghulu b̄o si, “Ik̄emb̄o n̄o inu su ju? Ajiya ri we ni asu ju uma uwo ica na gigang! 48 insi iyii sh̄eri nga na aju uma ri ni, naidu ajiya ki ma aipang ku kushi nga, kind̄o ni aRomawa ki ba ka va kpaa if̄ong yi w̄o kina ̄Ona ̄On̄ong yii k̄o!” 49 Kid̄e b̄o ni acee ajiya shi w̄o ni ayuru nga si ikayafa aghumani ash̄i kid̄e afirist akak̄ong ka ayii ra, a va t̄eri b̄o si, “Inu ta ye nu ice ima ba ko na ji! 50 Inu ta kra nu ba, ushi uduma na ajiya ayeng kp̄o ka ya ajiya na pam, n̄o mani a t̄eri si ajiya na didu b̄o na kpuru b̄o.” 51 Udii upii ni iKayafa t̄eri ni, unga ȳo irikwyi nga w̄o ba, ka nga si aya aghaghe nga aFirist ayii ra, ayeni nga kid̄e aghing si iYesu ki kp̄o ka aya ajiya na didu. 52 Ba si aYahudawa ka yu ba, ka curu an̄o ̄On̄ong agh̄omani ash̄i k̄o uc̄eē n̄o ka na pam ka ba ajiya aye ra. 53 Imu kp̄eni ka awii ni, aba taa ayuu aghu mani aki pii iYesu nga w̄o. 54 Kindu ni iYesu ta su keng nga ka ayaȳe kid̄e aYahudawa ba, aba sh̄e uka, ki kyaa if̄ong ni sa yaȳo kina aghumu, ki ghila ngaa if̄ong na yuru si iFrayim. ̄oka du wu ni a va c̄e wo kina aghoyii nga. 55 Awii sra agya ubulu nga aYahudawa ya sang ba ni, Ajiya na pam va ba if̄ong Urushelima ka ba huru akwyi b̄o na ki sa awii usra agya. 56 Ad̄e ku wang iyesu ngaa, ati tara k̄o ka ush̄or ̄On̄ong na aghulu acee b̄o, asu t̄eri si, “ik̄emb̄o ni inu nu? Aki ba usra agha

ri?” 57 Kindo ni aFirist akakong kina aFarisiyawa ko lor ayuu si, aghomani aye oko mani iYesu shi wo ni, agho ba teri bo ki ebo ya kpeni nga.

12 Usra agya ubulu ya se awii atin ni, iYesu va kyaa aBetani, oka ni iLazaru aghomani iYesu sang ngaa a shi wo 2 ko ka du wu ni a keri nga imila atii ko, iMarta ngaa ka wu imila, iLazaru shi agha ayeng ki de aghumani ni ala imila kini iYesu. 3 uMaryamu va kpaa ayi uvong kide abiya ate abo unardi nga ni a shini ofe na giga, ki coo iYesu ngaa ki ifra ki cira wo ni fuu irikwyi nga. oka na didu ona va ba ni avong. 4 Amara ni iYahuda Iskariyoti, agha ayeng ki de aghoyii ngaa, aghomani aki gbara iYesu nga wo, va teri si, 5 “Ikembō sa ni ata gbara bo ayi uvong ri wo ka aya na ofe aji usho atai ka va ma agho shi na amiri ba?” 6 iYahuda teri udi upii ba si a duma na agho shi na amiri ba, ki nga ni ayi ngaa. Nga ka ko ipa no ofe, ki de wo ni aka sa yi wo. 7 Iyesu va teri nga si, “sheri nga ya, ka akyo ayi ri sa awii ni aki naa mi wo ngaa to wo bo. 8 Ko a gba awii ni agho wang ka shi kini inu, inu ma ni ba ko agba wii ni inu shi kini ime ba. 9 Ikir ma ajiya aYahudawa ya kong si iYesu shi ko ka we ni, a va ba, ba si iYesu ngaa ni aba ukushi nga ka yu nga ba, ama ni ibo nu iLazaru aghomani asang nga ko kpoo. 10 Kindo ni aya akakong aFirist a va taa ayuu si asu pii iLazaru ngaa wo. 11 Ki iLazaru ngaa sa ni aYahudawa na pam su sheri aFirist bo na ma aipang ni iYesu. 12 Ni ikyua ni ikir bajiya na ba usra agya ubulu ni, a va kong si iYesu ashii ko utiya uba Urushelima. 13 A va yeri ayaa udabinu ki kunu bo asing, ki ya sa nga asho, na sang ayuu na teri si, “Ujoo! Ayuu adaduma ka aghomani aki ba ko uca ate! Ayuu adaduma ka agom nga Israila!” 14 iYesu peni acee anō Izaki ni a va kila nga, kini imuma ni awoo si, 15 “Inu ba kong erebata ba, inu ajiya Urushelima. Agom no udii ka ya anō Izaki!” 16 Ko kpaa ka amara ni aghoyii nga ta kpai bo imumani a ju ra ba, a ya kpee ubre iYesu nga ni, a va kpai si iwoo na awulu ra ni ka ya irikwyi ngaa iYesu, umaa keng na brebo ko no ma ni awulu. 17 Aghomani a shi kini nga ka kyua na yoro iLi’azaru ngaa na kunu ki da alo ni, ki sang ngaa ko kpoo, a de ko teri ajiya imumani iYesu ju. 18 Ajiya na giga kyaa ki ya sa nga asho, ka kong ima uwo ica na aju. 19 Amaa ra ni, aFarisiyawa va pii kina anayuru bo si, “Inu kra, inu ta biya nu ula erekyuo nga ba, ashii ri na didu su yii nga!” 20 Kide aghomani aba shor ka wii

usra agya ubulu ki ebo ba joq ni, Helenawa shiya. 21 A va ba ukushi iFilibus, agha aBetsaida ka aGalili, ki teri nga si, “Aya aghaghe, iyi wang pii kini iYesu.” 22 iFilibus va wor ki ya teri Andarawus ngaa, ni ka pai bo va kya ki ya teri iYesu ngaa. 23 iYesu va yara bo si, “Akyua ku ju na bre anō ajiya. 24 Aipang ngaa ni ime so teri ngo, in ba si ikir alkama ki erebo ni kpoo yu ba ni, iki ce ki yu bo. Inkini i kpoo yu ni, iki ma anō na pam. 25 Naidu aghomani yoo okyuo nga aki shiri wo. Aghomani a toro nga okyuo nga ka ashii ri ni, asu sheri wo ya ka ki peni okyuo ka awii taa amaa. (aiōnios g166) 26 Aghomani awang ju mi utina ni, aki yii mi. oka ni ime shi wo ni aki yii mi ka ju mi utina. Ate mi ki joq aghomani asu ju utina mi.” 27 “Akyuakyuari ni ime huri ikwyi mi ni iso lo. Ikembō ni ime su teri? ‘Ate, foo mi ka adidi akyua?’ Akau, ime ba don adidi ri akyua ko. 28 Ate, bre uca ngo.” Upii va kunu ka yaya si, “Iko bre ngaa, iki va ghemu ubre ngaa ko.” 29 Ikir bajiya ni shiya, ko pii ni, a va teri si, “Aini iriviya ko,” Ace gho bo si, “Atuma Onong ngaa peni.” 30 iYesu va teri bo si, “Upii ri ba ka ya inu ko, ba si ka ya ime wo ba. 31 Akyua ri ko ni aki teri ashii ri ashuwa ko, Akyua ri ko ni aki tumu agho eregom ashii ko. 32 Inkini aya sang me ko ka ashii ri ko ni, iki curu ajiya ka ba ukushi mi.” 33 iYesu teri kindo ki ngaa yeni bo igho ko ni ngaa ki kpoo 34 Ikir bajiya va teri iYesu si, “Aini, umee ba yo teri iyii si, aghofoo ki ce kini awii sang ashii. Iya ya wo ni ngo su teri si aki sang Anō Ajiya ka yaya? Ngaa si adidu anō ajiya?” (aiōn g165) 35 iYesu va teri bo si, “Uyeri shi wo kini inu ka akyua na a zee ko. Inu keng akyua ni uyeri shi ki ni inu, ka itii ki ba. Agho keng ki itii ta ye ngaa uka na ki kyaa ko ba. 36 Inu ma aipang ni uyeri, ka akyua ni ushi kini inu, ki inu tee anō yeri.” Iyesu va kpee teri udii upii ri ni, a va sang ngaa ki ya sho irikwyi nga ki de bo. 37 Ko nu mani iYesu ka ju uma uwo ica ki ite bo ni, ama ni ataa ma bo aipang ko ukushi nga ba. 38 Udii umari hwura ka ya imumani atuma Onong Ishaya teri si, “Ate, ingaa ma aipang ni utuma ba yo, Ngaa na ayini nga ni Imumani avo Ate ju?” 39 Imumani sa ni ataa ma bo aipang ba, ko no mani Ishaya teri ko cee oka si, 40 “A tee ni bo afoo, A sa ufoo irikwyi ki ikwyi bo, Ka ba bra ukyyo ni ica bo ba, koni akpili ki de ikwyi bo, Ka vuu ukushi mi, ime ki leni bo.” 41 Ishaya ju kindu ki ngaa nu ujoo iYesu, ki ngaa ma ni ama ila nga. 42 Kindu ra ni Ajiya na pam ma aipang ni iYesu, kina acee akwyite bo ma aipang ko ukushi nga. Kindu ra ni

ahuri erɛbata na yini ka aFarisiyawa ye, ka wang bɔ ka kla bɔ ka ɔkɔ takwyue aYahudawa ba. **43** Ibo ka wang jɔɔ ka ayuu ba Ajiya ki te na ujoɔ mani ɔnɔnɔ ki ju bɔ. **44** IYesu sang erɛyue ki tɛri bɔ si, “Aghɔmani ama aipang ukushi mɛ ni, ukushi mi kɔ yu wu na ma aipang kɔ ba, ama ni ukushi aghɔmani a tuma mɛ wɔ. **45** Naidu aghɔmani asɔ kyoo mi ni, aghɔ kyoo aghɔmani a tuma mɛ. **46** Imɛ ba kana anɔ uyeri ngaa ka ashi naidu aghɔmani na ma aipang ni mɛ ni aki cɛ bɔ kidɛ itii ba. **47** Naidu aghɔmani ahuri umɛɛ mi ni, ata ma bɔ aipang ba ni, imɛ ki ma bu ɛrɛkiya utina bu ba. Imɛ ta ba mɛ tɛri ashi ashuwa ba, imɛ ba ki mɛ ba foo ashi kɔ. **48** Aghɔmani a toro mi ngaa, ata yara nga upii mi ba, ashi ki na aghɔmani aki tara ashuwa, upii ni mɛ tɛri, uwu ki tɛri nga ashuwa ka awii utaa amaa. **49** Uma ni mɛ su mɛɛ nu ba ukushi mi wo ni ɔka ba wo ba, Ate mi na atuma mi ngaa su tɛri uma ni mɛ su tɛri nu kɔnɔ upii ni imɛ ki tɛri. **50** Imɛ ye si ɔkyuo utaa amara ni aka pɛni wo kɔ upii na Ate ma. Kindu ni naidu ima ni imɛ tɛri ni, imɛ tɛri yo kini imumani Ate tɛri si imɛ tɛri.” (aiōnios g166)

13 Na akyua usra agya ubulu aYahudawa ya sɔ ba ni, iYesu ye si akyua ngaa ba, inga ki sher asing ka vuu, ɔka ushi Ate ayaya. IYesu yoo agha asing nadidu, ayoo bɔ ki ta ka amaa. **2** Akyua mani iYesu kina aghoyii nga sɔ la imila ni, Ishɛɛ va ghila ikwyi iYahuda Iskariyoti, anɔ iSiman, ava gbra iYesu. **3** IYesu ye ni Ate ma kwikɛ ki ivɔ nga, ava ye si inga ba kukushi ɔnɔnɔ kɔ, ni ukushi ɔnɔnɔ kɔ ni inga ki vuu kɔ. **4** Akyua mani asɔ la imila ni, iYesu va sisang ki woo igbang nga, inga ayaya, ava loru ugyauto ka buu nga. **5** Ava sa amusum kidɛ awuu, ki hwuru atina nga ifra, na sha na bra bɔ ifra kina ugyauto mani a loru ka buu nga. **6** IYesu va ukushi iBitrus. iBitrus va wulu nga si, “Ate, ingɔ ki hwuru mi ifra?” **7** IYesu va tɛri nga si, “Ingɔ ki ye ngɔ ima ushi kɔ ju mi kakyakyua ri ba ni, ingɔ ki kpɛlɛ kɔ tutumu.” **8** iBitrus va tɛri nga si, “Kayi! ingɔ ki hwuru mi ifra ba.” IYesu va tɛri nga si, “Insi ita hwuru ngɔ nga ifra ba ni, ingɔ shi ngɔ nɔ ɔka kukushi mi ba”. (aiōn g165) **9** iBitrus va tɛri nga si, “Aghɔ ɔna, basi ifra yɔ ni ingɔ ki hwuru ba, hwuru nadidu ivɔ mi kina ɛrɛkwyue mi” **10** IYesu va tɛri nga si, “Aghɔmani akɔ sɔmɔ ni, atɔ na pipar, ifra nga yɔ wang hwuru, ba ɔsɔmɔ ba ko ma. Inu shi na pipar, ba nadidu nu wɔ ba.” **11** Ka iYesu ye aghɔ mani aki gbra nga. ɔwɔ sa ni atɛri si, “Ba nadidu nu bɔ shi na

pipar ba.” **12** Na aya kpɛɛ uhwuru bɔ ifra ni, ava sɔmɔ igbang nga, na va vuu ɔka uci nga, kiya cicaa. Ava wulu bɔ si, “Inu kpɛlɛ imumani imɛ ju nu?” **13** Inu yɔɔ mi si Aghɔmɛɛ kina Ate, aipang nga, kɔ umani ushi wudu. **14** Insi imɛ Ate nu kina Aghɔmɛɛ nu, hwuru nu ifra ni, iyiya yɔ ni inu hwuru ifra ace nu. **15** Imɛ yeni nu amaa kɔ, inu sɔ kɔ ju kɔnɔ umani imɛ yeni nu. **16** Imɛ tɛri nu aipang, agira kara cɛri ate nga ba, aghɔmani atuma kara gina aghɔ mani atuma nga ba. **17** Akyakyua ri ni inu kpɛlɛ ɔmani ni, ɔnɔnɔ ki ma nu anyu adaduma peni inu ju bɔ ni. **18** Ba nadidu nu kɔ ni imɛ sɔ pii kɔ ba, imɛ ye aghɔmani imɛ hwiya. Ka ahwura uma mani, awɔɔ kidɛ upii ɔnɔnɔ, ɔngo mani ingɔ tɛri si ‘Aghɔmani ala imila mi, a ta mi utumu’ **19** “Imɛ sɔ tɛri ngɔ uma ri nɔ ɔkɔ ba bɔ ba, peni uya ba ni ingɔ sɔ ma aipang si imɛ shi inga. **20** Imɛ sɔ tɛri ngɔ aipang, aghɔmani ayira, aghɔmani imɛ tuma ni, ayira mi wudu. Aghɔmani ayira mi ni ikwyi iye ni, ayira aghɔmani atuma mi wudu.” **21** IYesu ya kpɛɛ utɛri uma ri ni, ikwyi nga va bra yɔ nagigang, ava tɛri si “Aipang nga ni imɛ tɛri nu, agha yeng ki gbra mi kɔ.” **22** Ni atina iYesu va tee aghɔ ukyoo ace nɔ umani ara ye bɔ atina umani asɔ tɛri kaya nga ba. **23** Ace atina iYesu mani ayoo nagigang, cicaa ka ayayo nga. **24** iSiman iBitrus va wulu nga na avɔ si awulu iYesu ta inga na asɔ pii kaya nga. **25** Ni atina iYesu va ba ayayo kini nga, ki wulu nga si, Ate ingaa? **26** IYesu va tɛri si, “Imɛ ki sɔmɔ awo ubiredi ri kidɛ isɔ. Aghɔmani imɛ ma nga ni, anga.” IYesu ya kpaa awo ubiredi ki sɔmɔ kidɛ isɔ ni, aba ma iYahuda anɔ iSiman Iskariyoti. **27** Ni iYahuda ya yira ubiredi nga ni, ishɛɛ va ghila nga. IYesu va tɛri nga si “Aju ima mani awang ju kaishang.” **28** Kɔ umani, ba aghɔmani akpɛlɛ imumani iYesu sɔ yeni. **29** Ace aghɔ bɔ kpaa si, iYahuda nga shi aghɔ kyuru ipa nɔ ufɛ bɔ ni, iYesu sɔ tɛri nga si aya ghɛ ima uwang bɔ kɔ usra agya wɔ, ko na ama aghina amir ice ima. **30** Ni iYahuda ya kpɛɛ ula ubiredi nga ni, ava kyaa asing. Akyua ni, ating kɔ ju. **31** iYahuda ya kunu kidɛ ubɔɔ ni, iYesu va tɛri si “Akyakyua ri kɔ ni ajɔɔ Anɔ Ajiya kɔ, ava jɔɔ ɔnɔnɔ ni nga. **32** Insi ɔnɔnɔ yira ujoɔ ni nga ni, ɔnɔnɔ ki ma Anɔ ujoɔ ni ɛrɛkwyue nga, ka akyua ra ni aki peni ujoɔ. **33** Inu anɔ mi ɔfisi, imɛ shi kini inu, ka anakyua nazii. Kɔnɔ umani imɛ tɛri aYahudawa si, Inu ki wang mi, ni inu ki bra nu ba ɔkɔ shi mi ba. **34** Imɛ ma nu imumani ɔnɔnɔ sa uju ɔsɔsa, inu yoo ace nu. Inu yoo ace nu kɔnɔ umani imɛ yoo nu ni. **35** Kindi wɔ ni kwinga ki

ye si inu ni aghoyii mi bō, insi inu yoo ace nu.” 36 ISiman iBitrus va wulu si “Ate, abi wu ni ingō ki kyang kō?” IYesu va tēri nga si, “Ingō ki bra ngō ukyaa kini imē ka akyakyua ri ba, ingō ki ba kō tutumu. 37 IBitrus va wulu nga si “Ate, ikēmbō sa ni imē ki bra mi uyii ngō ka akyakyua ri ba? Imē ki ma ōkyuō mi kaya ngō” 38 IYesu va tēri nga si, “Ingō ki ma ōkyuō ngō kaya mi? Imē sō tēri ngō aipang, akōr ta kō ta ērēwyuē ni, ingō ki tēri si ingō ta ye mi ba iritai.”

14 “Inu ma dama ikwyi nu ba. Inu ma aipang kō Ōnōng kina ka inu va ma aipang ki imē. 2 Ōna ate mi ni, abōō shiya napam. Ba kindō ba ni ita kō tēri nu si imē ki kya mi ki imē ya ker nu ōkaa? 3 Peni iya kpēē uker nu ōka ni, iki ba ki ma kpaa nu, ka inu ma peni mi. 4 Ōka umani imē ki kya mi ni, inu ye utra.” 5 Ni iToma va tēri iYesu si, “Ate, iyi ye yi ōka mani ōki kyang ba, nanyi wō ni iyi ki kpēlē utra kō?” 6 IYesu va tēri nga si, “Imē shi utra, imē shi aipang, imē va shi ōkyuō. Ba aghō mani aki kyaa ukushi ate ayaya, na ata yii nga ukushi mi ba. 7 Awasi inu ye mi ni, inu ta kō ye ate mi. Ni kō kpaa akyua ri ni inu ye nga, kiva nu nga!” 8 IFilibus va tēri nga si, “Ate, yeni yi Ate ayaya, kō uwang yi wudu.” 9 IYesu va tēri nga si “Imē kō kpaa akyua ni nu kindi nagigang, ni ki ta ka akyua ri ni, inu ta ye mi nga ba iFilibus? Aghōmani anu mi ni, anu Ate ayaya! Ikēmbō sa ni ingō tēri si, ‘Imē yeni nu Ate? 10 Ingō ta ma ngō aipang si, imē shi kide Ate, ni Ate kō shi kide mi ba? Upii umani imē sō tēri nu ni, ōnga mē bō ba, ōnga Ate umani ashī kide mi, anga sō ju utina nga. 11 Inu ma aipang si imē shi kide Ate, Ate kō shi kide mi, ko ni inu ma aipang kina utina mani imē ju. 12 Aipang nga ni isō tēri nu, aghōmani ama aipang kini imē ni, aki ju itina mani imē ju. Aghō ki ju itina mani igina inga mē, ka imē ki vuū mi ukushi Ate. 13 Inu shōr kwikē kide nō uca mi, imē ki ju, ka Anō ma Ate ujoō. 14 Nadidu imumani inu shōr kide nō uca mi ni, imē ki ju. 15 “Peni inu yoo mi ni, inu ki ju imumani imē sa uju. 16 Imē ki shōr Ate, ka ama nu ace aghō ki shē nu kō, aghōmani aki ci kini nu ka aya ta kō sang asing. (aīōn g165) 17 Aghō nga shi aghing aipang, agha ayasing ta yira bō nga ba, ka ata nu bō nga ba, ko ni ata ye bō nga ba. Ni inu ye nga, ashī kini inu, aki va shi kide nu. 18 Imē ki sher nga ya kina akyōr ni ba, imē ki vuū mi ukushi nu. 19 Akyua shi najii, agha aya asing ki sō nu mi ba, ni inu ki nu mi, ka imē shi akyuō, inu ki kō shi akyuō. 20 Awii ra ni inu ki kpēlē si, imē shi kide Ate mi, inu kide mi, imē

kide nu. 21 Aghōmani ayira imumani imē sa uju ki ju ni, abō shi aghō uyoo mi. Aghōmani ayoo mi ni, Ate mi ki yoo bō. Imē ki kō yoo bō, ki imē va yeni bō ērēkwyuē mi. 22 Ni iYahuda, ba Iskariyoti ba, va tēri nga si, “Ate, ikēmbō sa ni ingō yeni yi ērēkwyuē ngō ni ingō ta yeni ngō agha aya asing ba?” 23 IYesu va tēri nga si “Nadidu aghōmani ayoo mi ni, aki ju imumani imē tēri bō ni, Ate mi ki yoo bō, iyi ki ba ukushi bō ki ima ci kini inga. 24 Nadidu aghōmani ata yoo mi nga ba ni, aki ju uma utēri mi ba. Nadidu ighang upii mi ni, ba imēē yō ba. Nadidu ighang upii mi ni, inga Ate mi yō, aghōmani atuma mi. 25 Imē sō tēri nu uma ri ka akyua ni imē shi kini nu. 26 Aghō ki shē nu kō, aghing Ōnōng, aghōmani Ate ayaya ki tuma kide nō uca mi, anga ki mēē nu uma nadidu, aki va shuni nu uma umani imē tēri nu. 27 “Imē sher nu nō uci ōkyuō, uci ōkyuō mi kō ni imē ma nu. Imē ta ma nu nga kina agha aya asing ri ka ma ba. Inu ma dama ikwyi nu ba, inu ma va kōng ērēbata ba. 28 Inu kōng ni imē tēri si imē ki wor, ni imē kiva vuū ukushi nu. Awasi inu yoo mi ni, inu ta kō ju ikwyifu ka imē ki kya mi ukushi Ate, ka Ate cēē mi. 29 Imē sō tēri nu uma ri ka akyakyua ri, nō tō ba. Peni uya ba ni, inu sō ma aipang. 30 Imē ki sō kpaa mi akyua kō pii ni inu nagigang ba, ka aghō go ērēgōm asing ri sō ba. Ashi na akyuō kaya ērēkwyuē mi ba. 31 Imē ju nabibōrō imumani Ate sa mi uju, ka agha aya asing ye si imē yoo Ate. Inu sisang ki iyi sher ukēē”

15 “Imē shi ōshē inabi ōnga aipang, Ate mi nga shi aghō uwuu ikōlō na ashī. 2 Aki kpa kwaligba aga umani ita ma wō ikōlō ba. Aki khimi uker kwaligba aga umani ama ikōlō, ka ukhimi ujee wō. 3 Inu shina pipar nō upii mani imē tēri nu. 4 Inu ci kide mi, imē kō ci kide nu. Kōnō umani ba aga ōshē ikōlō iki mu ikōlō ni ērēkwyuē wō ba, sa ushi kina ōshē ikōlō. Inu ki kō bra nu ba, sa inu shi kini imē. 5 “Ēē, imē shi ōshē ikōlō, inu ni, aga nga. Aghōmani ashī kide mi ni, imē ki kō shi kide bō, aki mu ikōlō nagigang. Inbasi kini imē ba ni, inu ki bra nu ju ice ima ba. 6 Aghōmani ashī kini imē ba ni, ashī kini aga umani anaa kō ni iva hwiya wō. Ighō aga ra ni aka yēri bō ki sa kide ugha. 7 Peni inu shi kide mi ni, upii mi ki kō shi kide nu, nadidu imumani inu shōr ni, aki ma nu. 8 Peni inu ma ikōlō nagigang ni, inu ni aghoyii mi anga aipang bō. Ōki nyeni ujoō Ate mi. 9 “Kōnō umani Ate yoo nu ni, kindi wō ni imē kō yoo nu wō. Inu ci ya kide uyoo mi. 10 Peni inu ju imumani imē sa

uju ni, inu ki shi kidē uyoo mi, kōnō umani imē ju ima utērī Ate mi ki ci kidē uyoo nga ni. **11** Imē tērī nu uma ri, ka inu peni ikwyifu. Eē, ikwyifu nu tii. **12** Utērī mi wō si, inu yoo ace kōnō umani imē yoo nu ni. **13** Ba uyoo umani uceē udii, uma ōkyuō ngō kaya na aghikyo ngō. **14** Inu ni aghikyo mi bō, peni inu ju ima utērī mi ni. **15** Imē sō yōrō nu si agira ba, ka agira ye imumani aghō ɔna nga sō ju ba. Akyua ri, inu ni aghikyo mi bō, ka imē tērī nu kwikē mani Ate mi tērī mi. **16** Ba inu bō hwiya mi ba, imē hwiya nu. Utina nu wō shi, inu ya ma ikōlō ingō ki ci nagigang, ka Ate ma nu imumani inu shōr nga kidē nō uca mi. **17** Utērī mi wō nga shi si, inu yoo ace nu. **18** “Insi asing tōrō nu ni, inu ye si imē ni a tōrō wō na atō tōrō nu. **19** Asing ki yoo nu, peni inu ni anga nga bō ni, inu ni ba anga asing bō ba. Imē hwiya nu kaya asing ri, ɔwō sani asing tōrō nu. **20** Inu shuni ni imumani isa tērī nu? ‘Agira kara gina aghō ɔna nga ba.’ Peni asa ju mi ububi ni, inu mani aki tō ju nu ububi. Peni ayira umēē mi ni, aki yira unga nu. **21** Aki ju nu umari nadidu kaya nō uca mi, ka aye bō aghōmani atuma mi ba. **22** Basi umani iba ki ma pii kini bō ba ni, ada shi bō kina ivulu ba, ni ana akyua ri ni ashi bō na ice ima utērī anga ivulu bō ba. **23** Aghōmani atōrō mi ni, a tōrō Ate mi. **24** Adawasi imē da ju mi bō uma umani ba aghōmani aki bra uju ba ni, ada shi bō ni ivulu ba. Ni anu uma ju mi, nadidu kindii ni atōrō mi kina ate mi. **25** Uma ri ba ka na ahwura umēē iMusa mani utērī si, ‘A tōrō mi ba ice ima.’ **26** Imē ki tuma aghōmani aki ma shē nu kō, aki ba kukushi Ate mi. Anga shi aghing aipang, aghōmani akunu kukushi Ate, anga ki tērī aipang kaya ɛrēkwyuē mi. **27** Inu ni amaa na ayeni nga, ka inu shi kini nga kō kpaa ka akyua.

16 “Imē tērī nu uma ri ka inu ba waa utumu nō uma aipang nō ba. **2** Aki kla nu ka ɔkō takwyuē aYahudawa. Iyiya ni akyua ya sang uba umani nadidu aghōmani apii nu kō ni, aki hwiri kini inga sō ju utina ɔnong wō ni. **3** Asō ju kindii ka ata kō sang bō uye Ate kina Anō. **4** Imē tērī nu uma ri ka akyua ni uba kō ni, inu shuni si imē kō tērī nu. “Imē ta tērī nu nga uma ri kō kpaa ka akyua ba ka imē shi kini inu. **5** Ka akyakyua ri ni imē ki kyami ukushi aghōmani atuma mi. Nadidu kindō ni, ba aghōmani aghulu mi si, ‘Abi wō nō ingō ki kya ngō kō ba?’ **6** Ikwyi nu sō kō ububi nō umani imē tērī nu uma ri. **7** Kindii ni, imē sō tērī nu aipang, ukyeng mi cēē nō ɔdōdōma kukushi nu, ka

aghō ushē nu kō ra kō ba nga ba. Insi imē woru ni, imē ki tuma nu ni nga. **8** Akyua umani aghō shē nu ki, aki yeni asing si iyiya ni ughulu ikwyi bō shi na kikya ba kaya uvulu, kina aya uju aipang, kina uwa ashuwa. **9** Ughulu ikwyi bō kaya uvulu shi wō na kikya ba ka atō bō uta ɛrēpiya uma aipang bō ba. **10** Ughulu ikwyi bō kaya uju aipang shi wō na kikya ba, ka imē ki kya mi ukushi Ate mi, inu va sō nu mi nga ba. **11** Ughulu ikwyi bō kaya uwa ashuwa shi wō na kikya ba, ka akō wa aghō uko ɛrēgōm asing ri ashuwa. **12** Imē shē nō uma na pam umani imē ki tō tērī nu, ni inu ta ki bra nō ukpaa bō kakyakyua ri ba. **13** Insi aghing aipang ya ba ni, aki kyeng ni nu kidē aipang nadidu, ka ba upii nga wō na aki tērī ba, aji tērī uma umani aka hwiri wō, aki ba tērī nu uma umani ɔki ba. **14** Aki jōō mi, ka aki kpaa imumani imē tērī wō ka atērī nu. **15** Nadidu imumani Ate shi ni yō ni imēē yō, imēē ni inga yō. ɔwō sa ni imē si Aghing ki kpaa imumani imē tērī wō ka atērī nu.” **16** “Kō utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kō utumu anakyua ni, inu ki nu mi.” **17** Ace aghōyii nga ba tērī ace bō si, “Ikēmbō na asō yeni nō umani atērī yi si, ‘Kō utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kō utumu anakyua ni, inu ki nu mi?’ Ikēmbō na asō ba yeni nō umani asi, ‘Imē ki kya mi ukushi Ate?’” **18** Aba lite nō utērī si, ‘Kō utumu anakyua na zē?’ Ayo ta ye bō imumani asō yeni ba.” **19** IYesu ye si aghōyii nga wang ghulu nga kaya upii ri, aba tērī bō si, “Inu sō ghulu ace nu kaya imumani imē sō yeni nō umani imē si, ‘Kō utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kō utumu anakyua ni, inu ki nu mi?’” **20** Aipang, imē sō tērī nu, inu ki ni ikwyi ibibi, asing ki kōō ikwyifu. Inu ki kōō ikwyi ibibi, ni ikwyi ibibi nu ki tee ikwyifu. **21** Insi ayiri ki jee ni, aka kōō ɔlō nagigang, ka akyua ujee nga kō ju. Insi akpēē ujee anō ni, aka yuu ɔlō na asa kōō wō ka ashi ni ikwyifu nō umani ajee anō ka asing. **22** Umani ushi wudu kukushi nu. Inu sō ju ikwyi ibibi ka akyakyua ri, imē ki khimi unu nu kō, akyua ra wō ni inu ki ju ikwyifu wō, ba aghōmani aki yira nu ikwyifu kō ba. **23** Awii ra ni inu ta ki shōr mi nga ice ima ba. Aipang ni imē sō tērī nu, Ate ki ma nu nadidu imumani inu shōr kidē nō uca mi. **24** Ki ba ta ka akyua ri ni, inu ta kō shōr nu ima kidē nō uca mi ba. Inu shōr, inu ki peni, ka ikwyifu nu hwura.” **25** Imē ju utina na ighang upii ki yeni nu uma ri kō. Akyua ki ba ni iki pii ni inu ka ayayē kaya Ate, iki sō ju mi utina ni ighang upii ba. **26** Awii ra ni inu shōr kidē nō uca mi. Inu ki shōr Ate ka akyakwyi nu,

ime ki shor nu ya ba, 27 ka Ate yoo nu ka akyakwyi nu, ka inu yoo nga, inu ba ma aipang si aba kukushi Onong wo. 28 Ukushi Ate wo ni ime ba wo, ime shila asing, akyakyua ri ni iki ya asing ki vu mi ukushi Ate.” 29 Aghoyii nga ba yira si, “Ee!, akyakyua ri wo ni ingo so pii wo ka ayaye, ba ni ighang upii ba! 30 Akyakyua ri ni ayo ye si ingo ye kwike. Ingo ka bra uyira upii na ako ghulu ngo nga ba. Udii sa ni ayo ma aipang si ingo ba kukushi Onong ko.” 31 IYesu yira si, “Inu ma aipang ka akyakyua ri? 32 Akyua ki ba, ako ba, agna umani kwinga ki te kyaa aca nga ka inu ya mi kayu mi. Kindo ni, ime shi kayu mi ba, Ate shi kini ime. 33 “Ime teri nu umari ka inu peni uci okyuo kide mi. Kide asing ri ni inu so koo olo, inu kpenekwiyi nu ka ime la erekwyuo asing.”

17 IYesu ya kpee uteri udubi uma ni avasa shang erekwyue nga ka ayaya ki pii no Onong si, “Ate mi, akyua ya ju. No ujoo Ano ngo ka ingaa ni ako joo ngo. 2 Ko uma Ano eregoro kaya ajiya, ka ama okyuo utaa amaa kukushi aghomani ingo ma nga. (aiOnios g166) 3 Okyuo utaa amaa shi si, ajiya ye ngo, ongo aghomani ongo shi Onong kayu ngo agho uma aipang. (aiOnios g166) 4 Ime joo ngo ka asing ri ko hwura utina mani ingo ma mi si ime ju. 5 Ka aikyua ri ni, Ate, joo mi kini ujoo mani ime shi ni wo kite ngo no ta ko ker asing ba.” 6 “Ime ko yeni umani ushi ka ajiya mani ingo ma mi ka asing ri. Ko kpaa ka akyua ni abo na anga ngo bo, ni ingo ma mi bo, ava yii upii ngo. 7 Aikyua ri na aye si nadidu imumani ingo ma mi ni ukushi ngo ko. 8 Ki ighang mani ingo teri mi ni Ime teri bo, avasa yira. Aye si aipang nga ni ukushi ngo ko ni ime kunu ko, ama aipang si ingo tuma mi. 9 Ime so shor kaya akwyue bo. Ba ajiya asing ri ni so shor ko ba, ki kaya ajiya mani ingo ma mi bo, abo ni ime so shor ko. 10 Nadidu imumani ime shi ni yo ni inga ngo yo, ni imumani ingo shi ni yo ni inga me yo. Ava yeni ujoo kukushi bo. 11 Ime kyeng ba oko ushi ngo. Ime ki so cica mi ka asing ri ba, ki ibo so shi kide asing. Ate agho upipar, kyuru bo kide no uca ngo, uca umani ingo ma mi, ka tee agha ayeng, konon umani ime shi kini ingo ni. 12 Akyua umani ime shi kini ibo ni, isha bo kide no uca ngo, uca umani ingo ma mi, isha bo, ba agho umani avulu si agha yeng mani ashi agho ide ugha, ka ahwura imumani upii Onong teri. 13 Akyua ri ni ime kyeng ba oko shi ngo. Ni iso shor udubi uma ni ime so shi ka aya asing ka aghoyii mi

peni uhwura ikwyifu kide ikwyi bo. 14 Ime teri bo ighang ngo. Asing vasa toro bo, ka abo ni ba anga asing ri bo ba, konon umani ime ni ba anga asing ri nga ba ni. 15 Ime shi mi ko shor ngo so ukpaa bo kaya asing ri ba, Ni iso shor ngo so udara bo ka agha ababi ri. 16 Abo ni ba anga asing ri bo ba, konon mani ime ni ba anga asing ri nga ba. 17 Hwuru bo aipang, ki ighang ngo ni, onga aipang ko. 18 Ime tuma bo kide asing, konon mani ongo tuma mi ni. 19 Ki ibo bo ni ime so hwuru erekwyue mi ki ibo ko hwuru akwyi bo na aipang.” 20 “Ba adi be agho kayu bo ni ime shor ba, ni ime so shor kaya ajiya mani aki ma aipang konon upii bo. 21 Ate, ime so shor nadidu bo ka teghi agha yeng ra. Konon mani ingo shi kide mi ni, ime ni ishi kide ngo, iso shor ta ni ashi kide yi, ka Ajiya asing ri ma aipang si ingo tuma mi. 22 Ime ma Ajiya ri ujoo mani ingo ma mi, ka teghi agha yeng konon mani ishi agha ayeng ni. 23 Ime ki cica kide bo, ingo kide mi, ka teghi agha yeng ra, ka Ajiya ye si ingo tuma mi, ka aye si uyoo mi. 24 “Ate, ime wang si adibi ajiya mani ingo ma mi ka aci ni ime oko mani ime shi wu. Ime wang si anu ujoo ngo, ongo mani ingo ma mi no uyoo mi na ako keri bo asing ba. 25 Ate, agha aipang, agha asing yeng ba, ime ni ime yeng, ajiya ri ni, aye si ongo tuma mi. 26 Ime teri bo mani ongo ushi, iki lite no uyeni bo, ko yoo mani ingo yoo mi, ni, ulara kide bo, ime ni ishi kide bo.”

18 IYesu ya kperi upii no Onong ni, a va bulu na atina nga ki kyabo oda uho avong aKidron. Ko oda uho avong nga ni ice ija shi ya, ni iYesu kina atina nga va ghila ide. 2 IYahuda, agho mani a gbura iYesu wu, a ye ukadu, ki iYesu ko gheli no kyeng ukadu na atina nga. 3 Ni iYahuda va kpa aghola okpo ikir, kina agho sha, agho mani agha kakong afirist kina aFarisiyawa a tuma. A kya ija nga na ko agbilimo uyer, na ashi ugha, kina uma okoro. 4 IYesu mani aye nadidu ima ki ba nga ni, ava kunu, ki wulu bo si, “Inga no wang?” 5 Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” IYesu va yira bo si, “Ime” IYahuda agho mani a gbura nga wu ting kina ibo 6 IYesu ya yira si, “Ime shi nga ni”, ajigha nga vasa waa no tumu ki kpaa ki erebong. 7 IYesu vasa kimi uwulu bo si, “Inga no wang?” Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” 8 IYesu vasa yira bo si, “I me teri no si, ime shi nga, Insi ime inu wang ni, na ajigha ri na akikyabo.” 9 Udi ba ka upii iYesu mani ako teri hura. Ka ako teri akyua ra si, “Agho mani ingo

mani ko agha ayeng ra wulu ba.” 10 Ni iSiman iBitrus agho mani ashi kina ikuma, ava wo ki kpa agira ifirist ighighe, ni otong avo ila nga kua wu. uca agira nga bo shi iMalkus. 11 Ni iYesu vasa teri iBitrus si, “Vuu kina ikuma ngo kide ofong. Iki sa mi kide asong mani Ate me ma mi si isa ba?” 12 Na aghola okpoo kina aghaghe bo kina agho sha ona Onong ba ki ma kpeni nga, ki va loru nga 13 ava kyu ba ni nga ukushi iHannana, inga shi ate ayiri iKayafa. IKayafa ni anga shi ifirist ighighe ka anyi ri. 14 IKayafa nga ma aYahudawa upii si uceri ni oduduma agha yeng kpoo kaya agha pai. 15 Ni iSiman iBitrus kina ace atina iYesu yii nga ko utumu. Atina iYesu ri ni ifirist ighighe nga ye nga, anga va sa ghila ide ona ifirist ighighe nga kini iYesu. 16 Ni iBitrus va sa lara ta ka anyu bo ka sing. ada atina iYesu mani ifirist ighighe nga ye nga ni va kunu ki peni kina anayiri shi ko sha anyu bo, avasa ghila kina iBitrus. 17 Anayiri mani asha anyu bo va teri iBitrus, “Ingo shi ngo ka ide agha atina ajiya ri ba?” iBitrus va yira nga si, “Kayi, ime shi mi ka ide ba.” 18 Aso ju iriwe, agho sha ya kyeri ugha na akyiri, na atiting, na ahuri ucoci ugha. iBitrus ni ati-ting ya kina bo na whuru ucoci ugha. 19 Ni ifirist ighighe va wulu iYesu ipii kaya atina nga kina umee nga. 20 IYesu va yira nga ki teri si, “Ai, ime teri upii ka ayaye ki ite akwinga, ime va me ki ona Onong kina ika ota akwyi aYahudawa na acuru nadidu. Ime sono ko teri mi ice ma kuyuyi ba. 21 Ya ni ingo so wulu mi? Wulu agho mani akong mi. Ka aye imumani ime teri.” 22 IYesu ya teri kindo ni, ace agho kide agho sha na ting va hala iYesu na avo, na va wulu nga si, “Kindo wu ni ingo ki yira ifirist ighighe wu?” 23 IYesu va yira si, “Insi ime teri uvulu ni,” “Ni aso nyeni mani ushi. Insi ime teri aipang ni, ikembo sa ni ingo gyo mi?” 24 Ni iHannana va sa na kpa iYesu kaya loru, ukushi iKayafa ifirist ighighe. 25 Ni iBitrus shi ko kong ococi ugha ni, ace agho va wulu nga si, “Ka ingo shi agha yeng kide atina iYesu?” Ni iBitrus vasa nere, ki teri si, “Ba ime ba.” 26 Ace agho ka ide agira ifirist ighighe ashi ya. Agira nga ni ashi ko ute agho mani iBitrus kwyi nga otong ko, ava sa teri iBitrus si, “I ta nu ngo kina inga ka ija ba?” 27 Ni iBitrus vasa ba nere. Ba obura akuya akor va sa ta iriwi. 28 Ni ikwyating ava kpa iYesu ka ona iKayafa ki kya ugunu igwamna aRoma. ni avasa toro bo oghila ide ugunu, ka ma kpeni irighe ki ite Onong ka va bora bo ola imila ubulu ba. 29 Ukadu wu ni iBilatus va kunu asing ki ma wulu, “Avulu ike nga ni

upeni ajiya ri ni nga?” 30 Avasa yira nga si, “Ada wa si ashi ayi ba ni,” “Iyi da ko ba yi ni inga ukushi ngo ba.” 31 iBilatus va teri bo si, “Uwulu ni nga ka kyakwyi nu ko ya ju nga ashuwa kini mani umee nu teri ni.” Ni aYahudawa vasa teri si, “Ai, ara mayi irigoro ukpa okyo ajiya ba.” 32 Udi ba ka hura upii mani iYesu teri igho ukpo mani inga ki ju. 33 iBilatus va vuu ide obob teri ashuwa, avasa yuru iYesu ki wulu nga si, “Ingo shi agom aYahudawa?” 34 IYesu va yira si, “Udi upii ngo ta ace agho teri ngo upii kaya irikwyi mi?” 35 iBilatus va yira nga si, “Ai, ni ime shi mi aBayahude, ajiya ngo bo kina agha kakong afirist abo ba ni ngo ukushi mi. Ikembo ni uju?” 36 IYesu va teri nga si, “Eregom mi ni ba inga asing ri ko ba. Ada wa si ikon ni, agira mi da ko koro ki kla mani aYahudawa a kpeni mi wu.” 37 Ni iBilatus va teri si, “Ingo na agom nga, ni!” IYesu va yira nga si, “Ingo teri na kikyana ni mani uteri si Ime ni agom nga. imumani isa na ajee mi wudu, imumani isa ni me ba asing ri do, ki me tara ka aipang. Nadidu agho mani ashi ka uho aipang na akong mi.” 38 iBilatus va wulu nga si, “Ikembo shi aipang?” Kini udi ni akunu kikyana ukushi aYahudawa ki teri bo si, “Ime ni ita peni nga kina ace avulu ba. 39 Ni uwe ni itali nu yu ni isher nu agha yeng kide agho shi ko bob iting ka agya ubulu. Inu wang mi si ‘isher agom aYahudawa?’” 40 Avasa teri bo ni ewyue ighighe, “Kai, ba anga ba! Ma yi iBarabbas!” iBarabbas ni ace ayi upili ajiya nga.

19 Ukadu ni iBilatus va sa ni ata iYesu aiwiri. 2 Agho okpo nga vasa ju itagya inga akara ki sumu ki irikwyi iYesu. Ava sumu nga uma veng 3 ava kya ukushi nga ki va kya, na sha ka nga na teri si, “Okyo ngo tiri wu, agom aYahudawa!” 4 Ni iBilatus va kimi ukunu ko, ki teri aYahudawa, “Uwe ni ki woo nu iYesu, ki ira peni mi nga na wulu ba.” 5 Uka udu ni iYesu va kunu ni itagya ergom inga akara kina igbang veng. Ni iBilatus va teri bo si, “Ajiya nu we.” 6 Agha kakong afirist kina agho sha ona Onong, ava ta shang ewyue na teri si, “Agara nga! Agara nga!” 7 aYahudawa va teri nga si, “Ai, iyi shi kini umee, konko mani umee teri ni oshi na pii ngo ko, ka a tee ni irikwyi Onong.” 8 iBilatus ya kong udi upii ni ava kimi okong ebata ko. 9 Ava kimi ghila ide ugunu. Ki ya wulu iYesu “Ingo kunu ka abi?” Ni iYesu ra yira nga ba. 10 Oko sani iBilatus va teri nga si, “Ingo toro ngo upii ni me? Ingo ta yeng si ime shi kina akyo mani ishering ngo ba, ko ni igara ngo ba?” 11 IYesu va yira nga si, “Ingo ki shi

ngö ni akyö kaya mi ba in da si ara ma ngö ka yaya ba. Aghö mani a ma mi kidë iwö ngö aceri ngö kina wulu.” **12** Ka aya upii ra ni, iBilatus a wang mani asher iYesu, ni aYahudawa la ite nö terti si, “Insi ingö sher ajiya ri ni, ingö shi ngö aghikyö iKaisar ba. Nadidu aghö mani akpa irikwyi nga sa ashi agom ni asö wang la utumu iKaisar wudu.” **13** IBilatus ya kông mani aterti ni, ava wö iYesu ki cica ki ice igö ashuwa öka mani ayuru si ödëmi atighi. kini irighimi Aramaya ni aka yuru si aGabbata. **14** Awii ucuru akpara usra agya ubulu kö onga awii atinsara, kina atinông. “Agom nu wë,” IBilatus va terti aYahudawa. **15** AYahudawa va shang ɛwëyue na terti si, “A pighi nga! A pighi nga! Agara nga!” IBilatus va wulu bö si, “Inu wang si igara agom nu?” Ni aghakakông afirist va terti si, “Iyi shi yi kina ace agom ba in ba si iKaisar ba.” **16** Öka udu ni iBilatus va kpa iYesu ki ma aYahudawa ka gara nga. Aghöla ökpö va wulu ni iYesu. **17** A go gara ushi nga, ki kya uce öka mani ayorö si öka igbahu irikwyi. Kina irighimi Aramaya ni ayorö si aGolgota. **18** Öka dö kö ni agara nga kö, kina ace agha pai, ace aghö ka avö ila, ace aghö ka avö ipuruma iYesu ka bogating. **19** IBilatus wö ice iwö kiya deri kaya gara. A wö si, “IYESU ABANAZARET, AGOM AYAHUDAWA.” **20** AYahudawa nagigang pila iwö ka öka mani agara iYesu kö ni ushi ayayo ni ifông, iwö ni awö ni irighimi Aramaya, ni iRomanci, ni iHelenanci. **21** Ni agha kakông afirist aYahudawa va terti iBilatus, “Ma wö si, ‘Agom aYahudawa’, ösö wö si, ‘Ajiya ri terti si anga shi agom aYahudawa’.” **22** IBilatus va yira bö si, “Ima mani ime kö wö ni, ime kö wö wudu.” **23** Aghöla ökpö nga ya kperi gara nga ni, ava yeri uma ugo nga, ki ko ika inari, kwagba ökpö kpa öka yeng, ava kpa igbang igbigbang mani ara huri bö ba. a huri kö kpa ka ya ki ta ka ta. **24** Ava terti ace bö si, “Iyi ma giya kö ba, iyi ma wuru itö kaya ki nu aghö mani aki la.” Udi ba ka imumani awö kidë upii Qnông hura, “Akö oğbang mi kidë bö kiva wuru itö kaya umami.” Imumani aghöla ökpö nga ju wudu. **25** Ni, ucice gara ni ayuru iYesu, anayuru ayuru nga, iMaryamu ayiri ikilobas, kina iMaryamu iMagadala. **26** IYesu ya nu ayuru nga kina atina nga mani ayö nagigang na ating ka yayö, ava terti ayuru nga si, “Ayiri, anö ngö wë,” **27** ni atina nga ni, “Ayuru ngö wë.” Kö kpa ka kua ra ni, atina va kpa nga kikya ona nga. **28** IYesu ye si a kperi akwikë ni, ka va hura imumani awö kidë awö Qnông na ava terti si, “Imë wang sa amusum.” **29** Ace abom shi kina

amusum ikölö na ashi shi kö ka dö. Ava sô imusumu kidë, ki sômö ka ashi ki sang ki ta ka anyu iYesu. **30** IYesu ya yira amusum ikölö na ashi ni ava terti si, “Akperi!” Ökadö ava suu ni irikwyi nga ki sheri ökyö nga. **31** Awii ucuru akpara, ikua na awii ökökông kö. Ka aYahudawa wang bö mani ököng shi kaya gara ka awii uwuru ba, ava sörö iBilatus ka ma bö anyu wura ifra bö ka va shulu ni ikông. **32** Aghöla akpö ba ki wura ifra agha yeng mani agara ki na iYesu, ava kya ki ya wura ifra aghing ipai kö. **33** Ni aya ba aya iYesu ni, ara wura bö ifra nga kö ba, ka akö kö. **34** Ni, agha yeng va waa nga ni ikuma kö uho, ki isha nga, ayii kina amusum va kunu. **35** Aghö mani anu nga terti, ni aipang nga na aterti. Ayë si aterti aipang, ni aterti ki inu ma ma aipang. **36** Uma ri ba ka upii Qnông hura, “Ba oğbahö yeng nga mani öki wura wu ba,” **37** ni, uce upii Qnông terti si, “A ki wang aghö mani atulu.” **38** Ata iricuru ni, iYusuf ajiya Arimatiya, aghö mani ashi atina iYesu kö uyuyi ka ahuri ɛrëbata aYahudawa, a sörö ököng iYesu ka kpa. IBilatus ma nga, ava ya kpa ököng iYesu. **39** INikodimus aghö mani asa kya ökushi iYesu na ating, akyeng ni iYusuf, akö uma övông, azökö amur kina alos, öföma ömökö ishi tai. **40** Ajiya nga ka pai bö kpa ököng ki lömökö ki na ugyauto ki na uma övông kini mani aYahudawa ka ju kö naa ajiya. **41** Öka mani agara iYesu ice ija shiya, kidë ija nga ni ace alor shiya angö mani asông ta bö ace aghö yaba. **42** Ushi si awii ucuru akpara aYahudawa ni alor shi ka yayö, ava ta iYesu ya kö ka dö.

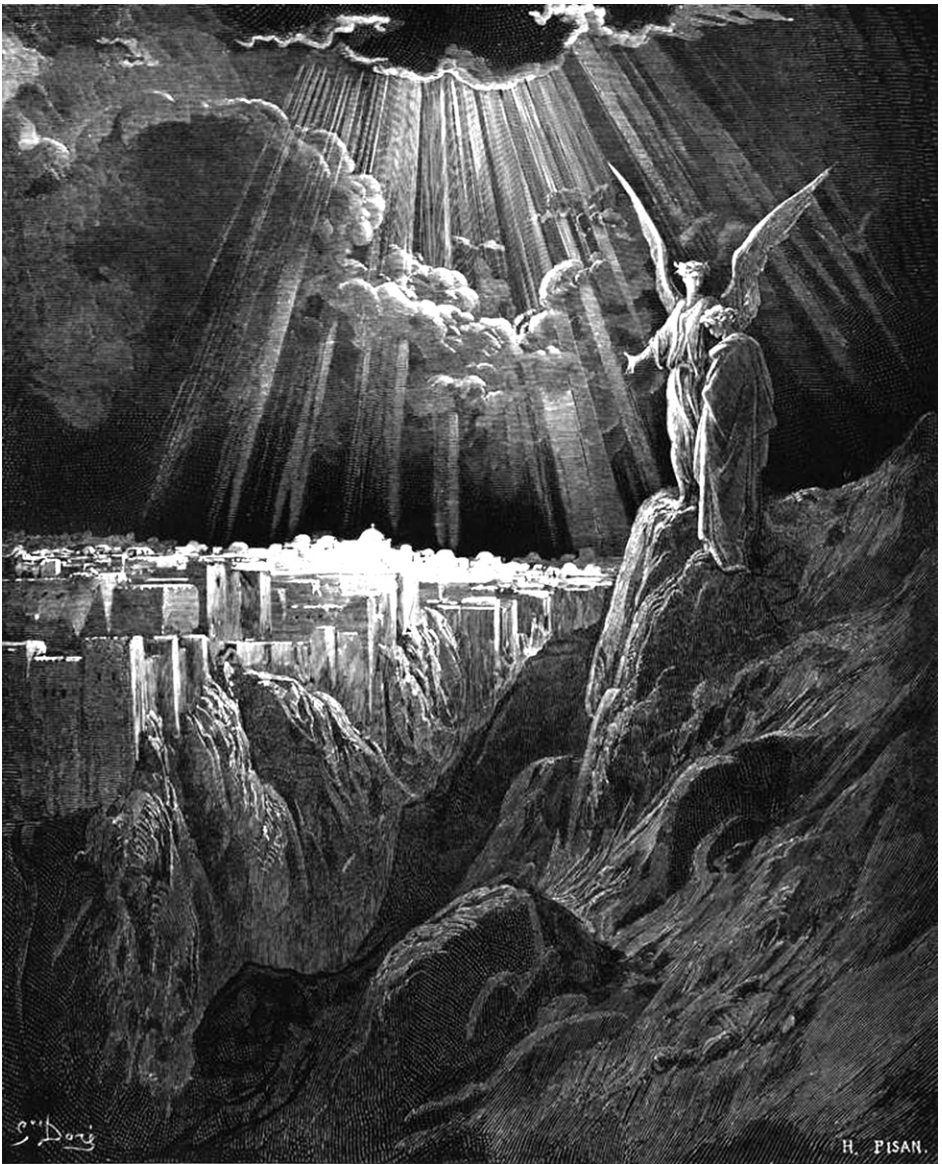
20 Kina ikwyating inga awii ayeng ösati, nö ka sönö kö yer wu ba, iMaryamu iMagadaliya, akya öka alor iYesu, anu na kö yini ötighi anyu alor kö. **2** Ava tii kiya pëni iBitrus kina da aghö yii iYesu mani ayö ra. Ava terti bö si “Akö woo Ate kö kidë alor, öwë ni ita yë yi öka mani asömö nga kö ba.” **3** IBitrus kina da aghö yii iYesu, va wor ki kya bö öka alor. **4** Ibö ka pai bö asö tii, ni ada ghö tii ki kyu fuma öka alor kiya iBitrus. **5** Ava ta aghong ki tëni, ava nu ugyauto mani afuwa nga kö yii, ni ada ghila idë alor ba. **6** Ni si go öba iBitrus kö utumu nga, ava ma ghila idë alor, ki nu ugyauto mani afuwa anga ni öyii. **7** Ava nu imu ököng mani afuwa anga irikwyi kö, kö da uho, ada zökö bö ya kina öda ugyauto ba. **8** Ni aghö yii iYesu mani afuma alor kisher iBitrus, va ghila. Aya nu ni ava ma aipang. **9** Ni ki ta ka aikyuari ni ada kpili bö ima mani awökö kidë upii Qnông si, iyiya yu ni iYesu ki sisang kö kpo.

10 Ni agho yii nga va vuu bo aca. 11 IMaryamu ting ka sing koka alor, na sha na ci. Na aso ci ni, ava ta aghong ki teni ide alor. 12 Na va nu atuma Onong apai ago uma ufufugu, na acica koka mani okong iYesu osha shi ko, agha yeng cica koka irikwyi nga, ada gho ni ka ta ifra nga. 13 Ava wulu nga si, “Ayir, ikembo sani ingo so ci?” Ava yira bo si, “Akoko kpaa Ate mi ko,” Ateri si, “Ime ta yemi oka mani asomo nga ko ba.” 14 Aya kper oteri omari ni, ava tee ki nu iYesu nating, ni ada kpili nga ba. 15 IYesu va teri nga si, “Ayir, ikembo ni ingo su ci? inga ni ingo so wang?” IMaryamu kpasi agho ju tina kide ija nga, oko sani ateri nga si “Agho ona, peni ingo kpaa nga ni, no teri mi oka mani osomo nga ko, kiya wo nga.” 16 IYesu va teri nga si, “IMaryamu!” Ava tee kikyaka shi iYesu, ki teri nga kina iYahudanci si, “Rabboni” oko shi aghomee. 17 IYesu va teri nga si, “Ma kpini mi ba, ki sono kyami oka shi atemi ba. Ni kya ko ya teri anayurumi si, iki vuu mi oka shi ate mi kina ate nu, Onong mi kina Onong nu.” 18 Ni iMaryamu iMagadala va kya oka shi agho yii iYesu, ki teri bo si “inga nu iYesu!” ava teri bo uma mani a teri nga. 19 Kina oghe onga awii ayeng atinsara, na agho yii iYesu afuwa akwyi bo kide obobo, ka ahuri erabata aghakakong aYahudawa. Ni iYesu va ba, ki ma titara ga bughating bo, ki teri bo si, “Inu peni ikwyifu!” 20 A kper teri bo upii ni, ava nyeni bo ivo nga kina esha nga. Na agho yii nga va peni ikwyifu nagigang kini unu iYesu. 21 IYesu va kimi oteri bo si “Inu peni ikwyifu! umani Ate mi toma mi oko ni ime ma toma nu.” 22 Ava sho bo feni nga, ki teri bo si, “Inu yira aghing Onong. 23 Insi inu yira olokpaa ivulu agho ni, ayira; insi oda yira nu olokpaa ivulu nga ba ni, aki yira bo ba. 24 Agha yeng kide agho yii iYesu, agho mani ayoro si iToma (ko iciri), asara shiya kakua mani iYesu sa ba ko ba. 25 Ushe agho yii iYesu va teri nga si “Ibo nu Ate!” Ava teri bo si, “Inga ki ma aipang ba, si inga nu irinyuru aka akusa, ki nga va piya kina ani vo nga, ki nga ta avo ka irinyuru onga esha nga.” 26 Utumu awii ananari ni, agho yii iYesu ashi kide ona, iToma shiya ni bo. Anyu abo shibo aye ba, iYesu va ghila ki titara ka bughating bo, ki teri bo si, “Inu peni ikwyi ifuu.” 27 Ava teri iToma si, “Ta ani vong ko kawo, keri ivo mi. Nawa avong ko piya irinyuru esha mi. Sheri uju ota uma aipang ya no tee agho ma aipang.” 28 iToma va teri nga si, “Atemi kina Onong mi!” 29 IYesu va teri nga si, “Ingo ma aipang ki ingo nu mi. Agha anyu adaduma bo agho mani ama

aipang ba a numi ba.” 30 IYesu ju uce no uma uwo ica nagigang koka shi atina nga, ongo mani ada wo bo kide awo riba. 31 Awo udibi ri ki inu ma aipang si, iYesu nga shi Ikristi, ano Onong. Ko ma aipang ni nga ni, iki peni okyo kide uca nga.

21 Utumu udi ni iYesu kunu okushi atina, ka anyu avong aTibariya. Mani obo wo, 2 ISiman iBitrus, kina iToma agho mani ayuru nga si uciri, kina iNatanivel ka aKana anga aGalili, kina ano iZabadi, kina ace atina apai ashiya kini bo. 3 IBitrus va teri si, “Ime kikyaka mi ahuri itagbo.” Agho sha va teri si, “Iyi maa kikyaka ni ngo.” Ava kono ki ghila ogbobo ki wulu. Ka ting ni ata kpeni bo ice ma ba. 4 Oka so yeri ni, iYesu ting ki bele avong, ni atina nga ta kpili bo si iYesu nga ting ba. 5 IYesu va yuru bo ki teri si, “Agho ikyo, inu shi ki na itagbo?” Ayira si, “Kai” 6 IYesu va teri bo si, “Feni ima huri itagbo nu ka avo ila ogbobo nu ki inu ki peni.” A ya ju kindo ni avasa kpini itagbo nagigang na ara bora bo owaga ka ata kide ogbobo nga ba. 7 Atina ra mani iYesu yo ra va teri iBitrus si, “Ate ngal!” ISiman iBitrus ya kong na ateri si, “Ate nga,” ava kpa igbang nga ki somo ka ago igbang ba ava funu ki ghila ide amusum. 8 Usho atina ayii kide ogbobo, awaa imu huri itagbo ki huri itagbo natito, ka ato bo ato na uho avong ba, kina omara aji ko ni. 9 Aya shulu ni, ava nu ujakri ugha so yara ko kadu kina itagbo kaya, kina ubiredi. 10 IYesu teri bo si, “Ba ki na ice itagbo mani inu kpini ka aikuari.” 11 ISiman iBitrus ghila ogbobo ide na amusum nga ki ya waa imu huri itagbo ki ba uho avong. Itagbo tii ni ikikong, 153, ki ni ogho ni ima huri itagbo ta gaa yu ba. 12 IYesu va teri bo si, (Inu ba ko ma la imila ikwyating.) Ba agho kide bo mani abura wulu nga, “ta anga ni inga?” Ka aye si Ate nga. 13 IYesu ba, ki kpa ubiredi ki ma bo, ki va ju kindo kini itagbo. 14 Onga itai mani iYesu nyeni irikwyi nga ka kushi atina nga utumu mani ahang nga ka kpo. 15 Aya kperi la imila ni, iYesu va teri iSiman iBitrus si, “ISiman ano iYohanna, ingo yo mi kina aipang ki cee aduba agho?” 16 IYesu va kimi teri si, “ISiman ano iYohanna, ingo yo mi ka aipang?” Ava yira si, “A, Ate, ingo ye si ime yo ngo.” IYesu va teri, “Sa ica kina atem mi.” 17 Onga itai mani awulu nga, “ISiman ano iYohanna ingo yo mi?” IBitrus kong anang ka iYesu wulu nga so iritai, “Ingo yo mi?” Ava teri si, “Ate, ingo ye umari nadidu; ingo ye si ime yo ngo.” IYesu va teri si, “Ma atem mi imila. 18 Ime teri

nu aipang, ushi ananọ ni usa ka sọmọ uma ka irinuma nu ka kyakwyi nu nọ kya nọ ọka mani inu wang; insi inu ya ba anọrapi ni ọki nawa ivọ nọ, ace aghọ nga ki sọmọ nọ uma na nyeni nu ọka mani inu wang kya.” **19** IYesu ịrị kindọ ka nyeni ighọ ukpo mani iBitrus ki ju ka jọọ Ọnọng. Ni ava ịrị nga si, “Yii mi!” **20** IBitrus va tẹẹ ki nu aghọ yii iYesu mani ayoo sọ yii bọ. Anga shi aghọ yii iYesu ra mani atọrọ ki ikọ iYesu ka akua la imila ubulu. Anga wulu iyesu si, “Ate, inga ki gbra ngo kọ?” **21** IBitrus ya nu nga ni, ava wulu nga si, “Ate, ajiya ri ni?” **22** IYesu va yira si, “Insi ime wang si aci akyọ si iya vuu, ikembọ shi emenẹ ngo? Ingo nọ yii mi.” **23** Kaya udi ni ila nga kpa kwabi ọka shi anayuru si aghọ yii iYesu ri ki kpo ba. Ni iYesu ra ịrị si aki kpo nga ba; atẹri si, “Insi ime wang si aci akyọ si mẹ ya vuu ni, ikembọ shi emenẹ ngo?” **24** Anga shi aghọ yii iYesu ra mani atara kọ tumu uma ri ki va wọ bọ. Iyi ye si ọterị nga ni aipang nga. **25** IYesu va ju uce nọ uma ikir. Ada wa si aki wọ akwikẹ ni, nadidu asing ki shi wu na ọbọọ mani aki ta awọ mani awọ kọ ba.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Ajiya at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ajiya at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Ajiya---Ajiya-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

ILuka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

IMatta 12:32
IMatta 13:22
IMatta 13:39
IMatta 13:40
IMatta 13:49
IMatta 21:19
IMatta 24:3
IMatta 28:20
IMarkus 3:29
IMarkus 4:19
IMarkus 10:30
IMarkus 11:14
ILuka 1:33
ILuka 1:55
ILuka 1:70
ILuka 16:8
ILuka 18:30
ILuka 20:34
ILuka 20:35
IYahaya 4:14
IYahaya 6:51
IYahaya 6:58
IYahaya 8:35
IYahaya 8:51
IYahaya 8:52
IYahaya 9:32
IYahaya 10:28
IYahaya 11:26
IYahaya 12:34
IYahaya 13:8
IYahaya 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

IMatta 18:8
IMatta 19:16
IMatta 19:29
IMatta 25:41
IMatta 25:46
IMarkus 3:29
IMarkus 10:17
IMarkus 10:30
ILuka 10:25
ILuka 16:9
ILuka 18:18
ILuka 18:30
IYahaya 3:15
IYahaya 3:16
IYahaya 3:36
IYahaya 4:14
IYahaya 4:36
IYahaya 5:24
IYahaya 5:39
IYahaya 6:27
IYahaya 6:40
IYahaya 6:47
IYahaya 6:54
IYahaya 6:68

IYahaya 10:28
IYahaya 12:25
IYahaya 12:50
IYahaya 17:2
IYahaya 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

IMatta 5:22
IMatta 5:29
IMatta 5:30
IMatta 10:28
IMatta 18:9
IMatta 23:15
IMatta 23:33
IMarkus 9:43

IMarkus 9:45
IMarkus 9:47
ILuka 12:5
James 3:6
Hadēs
IMatta 11:23
IMatta 16:18
ILuka 10:15
ILuka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

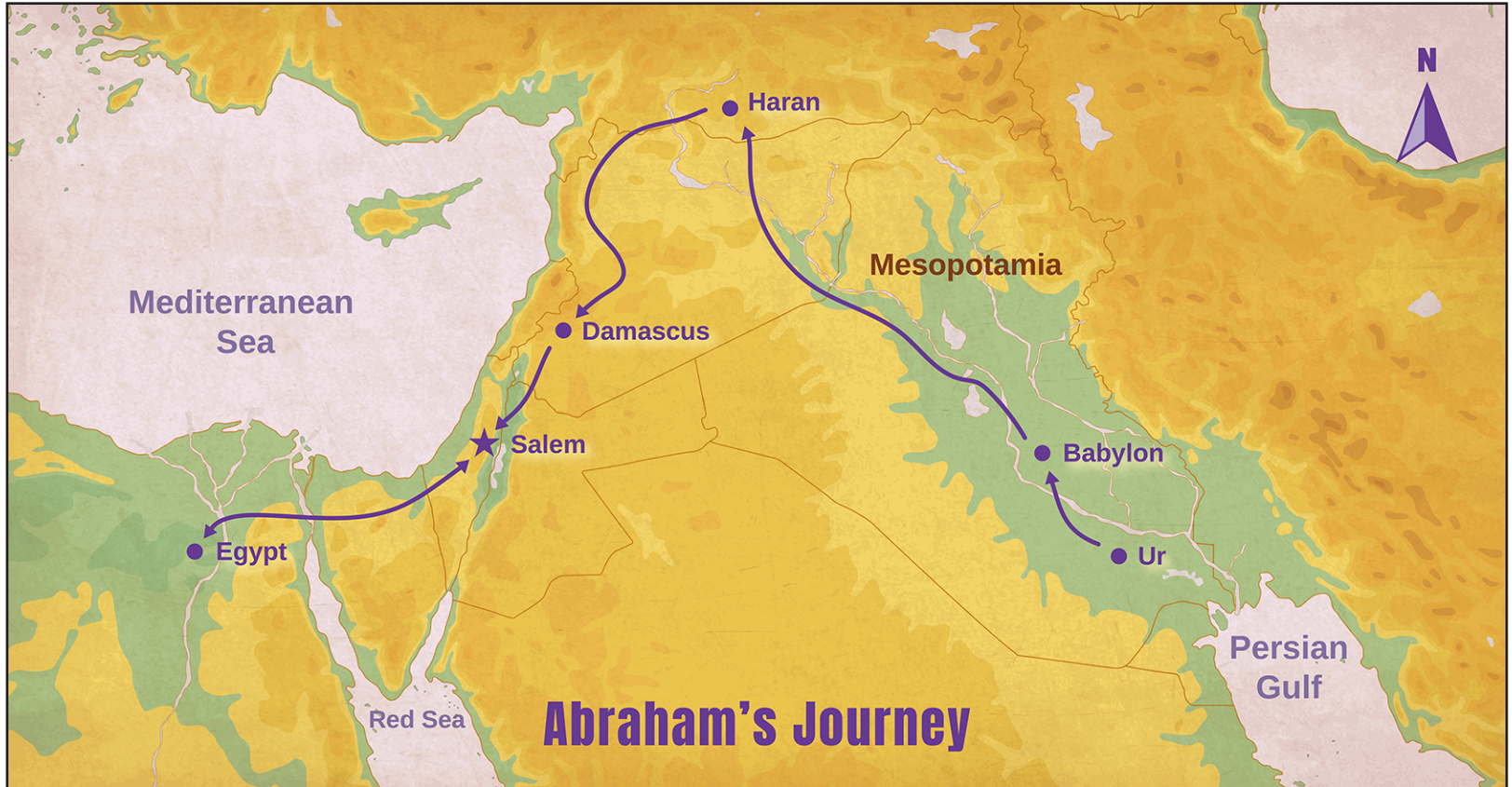
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

None yet noted

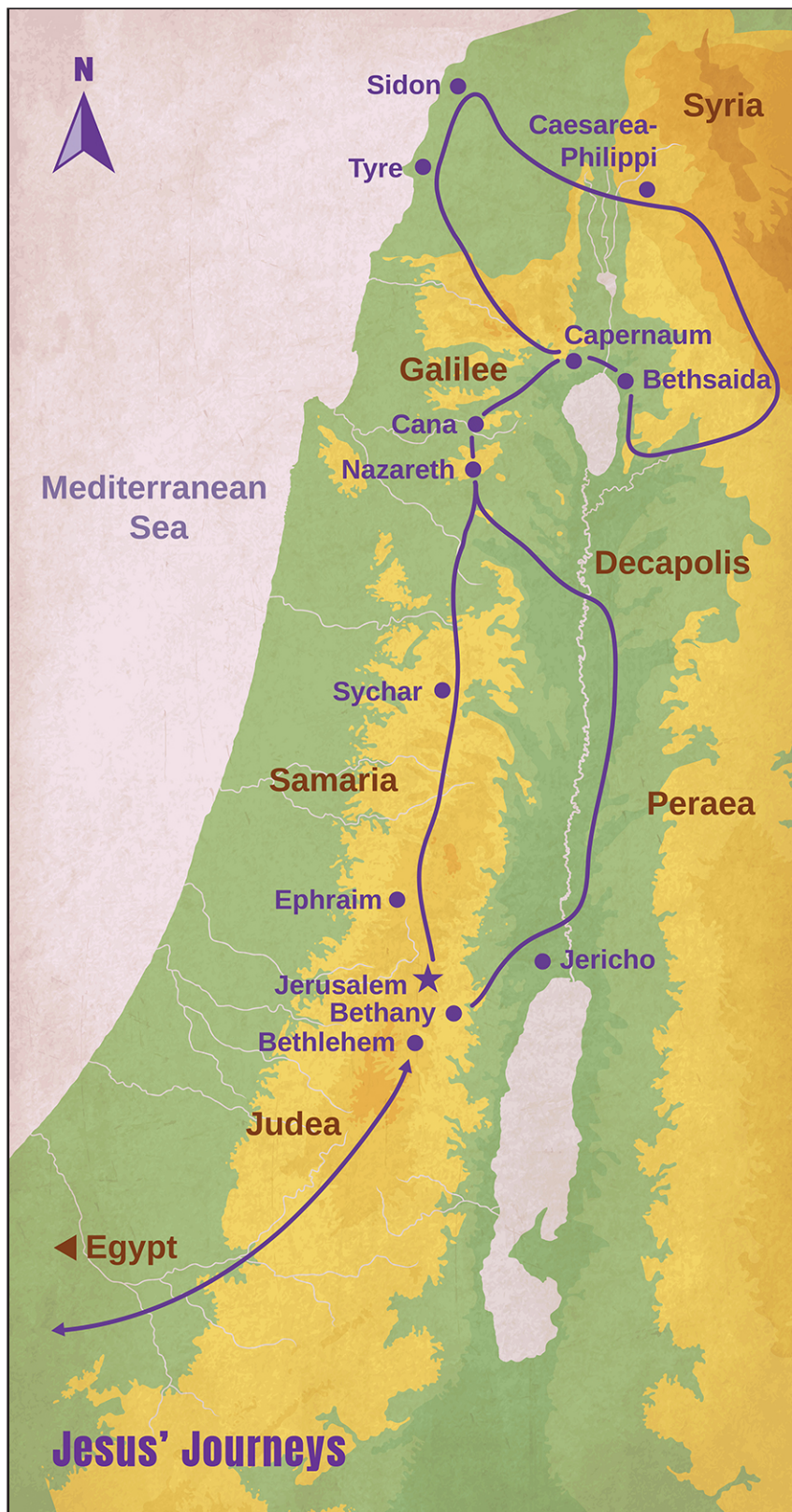

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Ka Anq Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee agho ju ajiya utina, ka va ma bo okyuo nga ka fo ajiya wu. - IMarkus 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?			When?								
			Innocence		Fallen				Glory		
			Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth	
Who?	God	Father	God's Perfect Fellowship	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
		Son			Pre-Incarnate, John 8:58		Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43			
		Holy Spirit			Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17				
	Mankind	Living Mankind	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5								
		Deceased Believing Mankind	Blessed in Paradise, Luke 16:22								
		Deceased Unbelieving Mankind	Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13								
	Angels	Holy Angels	No Creation	No Fall No Death Gen 1:31	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14						No Hades No Dead
		Imprisoned Angels	No people						Rev 20:3		
		Fugitive Angels	Gen 1:1	No Fall No Unholy Angels	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6				Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes?	
		First Beast Demon			Rebelling Against Christ		Thalaasa, Rev 20:13				
		False Prophet Demon			Accusing Mankind		Lake of Fire Revelation 19:20				
		Satan	Gen 1:31		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Abyss Revelation 20:2		Mat 25:41 Rev 20:10	Heb 2:16 No?	

Destiny

Ajiya at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Kindo ni inu kya kô uya tɛri ajiya ashi ka ayii mi, usa bô ka aba aghoyii mi, nu ju bô iminimini kidɛ nɔ uca Ate kini ugna Anɔ kini unga Aghing Ɔnɔŋ. - IMatta 28:19